

PEKKA ERVAST

IHMISYYDEN USKONTO

Ruusu-Ristin
Kirjallisuusseura r.y.
Helsinki 1982

Kristosofinen
Kirjallisuusseura r.y.
Tampere 1982

Ensimmäinen painos 1941
Toinen painos

ISBN 951-95625-6-7

Arvi A. Karisto Oy:n kirjapaino
Hämeenlinna 1982

Uuden ajan
aamunkoitteessa

Jäljennös
kirjassa *Uuden ajan aamunkoitteessa*
julkaistuista
Pekka Ervastin esitelmistä
vuodelta 1909.

Tulevaisuuden uskonto.

Sanotaan usein puoleksi moittien, että aikamme on ylpeä sivistyksestään. Mikäli aikamme on ylpeä, mikäli se tietysti erehtyy, sillä ylpeys ei koskaan ole ikuisesti pysyvää. Mutta kieltämätön tosiasia on, että sivistyksemme on merkillinen ja että aikamme suuresti eroaa muista ajoista. Se ennustaa jotakin tulevaisuuden suhteen, ennustaa sellaista, mitä kukaties ei vielä koskaan ole ollut.

Aikamme sivistys on monessa suhteessa merkillinen. Tahdon huomauttaa kolmesta kohdasta. Kansat ovat nykyaikana lähestyneet toisiaan enemmän kuin konsanaan ennen. Aineellinen sivistys, josta me ylpeilemme, on ollut välikappaleena lähentämässä kansoja toisiinsa. Nyt täällä länsimailla tiedetään, mitä itämailla tapahtuu, mitä siellä ajatellaan, mikä on itämainen sivistys, ja samaten itämailla tiedetään, mikä on länsimainen sivistys. Eri kansat voivat tutustua toistensa elämään ja ottaa toisiltaan oppia. Sellainen kanssakäyminen, jollaista ei ennen ole ollut, on nyt olemassa kansojen välillä, ja se on kiitos tämän aineellisen sivistyksen.

Mutta vielä toisessa suhteessa on tämä aika merkillinen, nimittäin älyllisen sivistyksensä perusteella. Tieteellinen tutkimus on saavuttanut sellaisen varmuuden, täydellisyyden ja tarkkuuden, jollaista ei ennen ole tunnettu ihmiskunnan historiassa, ja vaikka se tutkimus toistaiseksi enimmäkseen on liikkunut fyysisessä ja näkyväisessä maailmassa, niin me kuitenkin huomaamme, kuinka tieteellinen tutkimus alkaa lähestyä näkymätöntäkin maailmaa. Ei kauan kestä, ennenkuin monet asiat, joita ihmiset ovat haaveilleet ja uskoneet, mutta eivät varmasti tietäneet, tulevat tieteellisen tutkimuksen todistamiksi tosiasioiksi.

Ja kolmanneksi aikamme on merkillinen teosofisen liikkeen tähden. Mitä on teosofinen liike? Se on liike, joka näyttää, minkätähden kaikki kansat ovat veljiä, minkätähden kaikki ihmiset kuuluvat yhteen, minkätähden ei ole olemassa muuta kuin yksi ainoa Jumala, yksi ainoa totuus, joka aina ihmiskunnan historiassa on ilmottanut itsensä. Teosofinen liike näyttää, kuinka kaikkien kansojen uskonnot ovat samaa alkuperää. Jos mikään erottaa ihmiset toisistaan, niin se on juuri heidän uskontonsa, maailmankatsomuksensa, se käsitys, mikä heillä on elämästä. Ne, jotka kutsuvat itseään kristityiksi, voivat keskenään ymmärtää toisiaan, mutta vaikea on heidän ymmärtää niitä, jotka kutsuvat itseään muhamettilaisiksi, buddhalaisiksi tai hindulaisiksi, ja vaikea on myös muhamettilaisen ymmärtää kristittyjä ja muiden uskontojen tunnustajia. Mutta teosofinen liike näyttää, kuinka kaikki uskonnot ovat oksia, jotka ovat kasvaneet samasta puusta, ja kuinka kaikissa uskonnoissa on ilmotettu sama ikuinen totuus. Teosofinen liike näyttää tämän ja leviää yhä suuremmalla voimalla kautta maailman. Se näyttää, kuinka kaikki uskonnot itse asiassa ovat yhtä, kuinka ei ole muuta kuin yksi ainoa elämä, yksi uskonnollinen elämä, yksi Jumala, jota ihmiset kaikkina aikoina ovat etsineet, yksi vapahtaja, joka aina pelastaa ihmisen hengen ja sielun, silloin kun ihminen totuutta etsii. Tätä teosofinen liike on kutsuttu maailmalle todistamaan, ja sentähden teosofinen liike on kolmas merkillinen kohta meidän aikamme sivistyksessä.

Jos me sitten kysymme, miksiä aikamme ja sen sivistys tällä tavalla eroaa muista ajoista ja muista sivistyksistä, niin meidän täytyy vastata siihen: siksi että sillä on erityinen tarkoitus, siksi että meidän aikamme on kutsuttu luomaan jotakin uutta, panemaan alkuun aivan erityistä tulevaisuutta. Itse asiassa suuri tulevaisuuden lupaus kätkeytyy näihin kolmeen mainitsemaani seikkaan ja on niissä ja niiden kautta ennustettu. Mikähän on se tulevaisuus?

Kaikki kansat sitä toivovat, jokainen ihminen sitä uneksii. Se tulevaisuus on siinä, että tänne meidän ihmiskuntaamme on ilmestyvä uusi suuri opettaja, uusi suuri vapahtaja, Jumalan Poika, joka perustaa uuden suuren uskonnon. Teosofinen liike ja koko meidän aikamme sivistys on huutavan ääni korvessa, joka kaihoen kutsuu: „valmistakaa Herralle tietä, sillä pian tulee Herran päivä.“ Katsokaa, kuinka ihmiset taas uskovat, että maailman loppu on tulossa, että aika lähenee loppuaan, kuinka uskonnolliset ihmiset

valmistautuvat tätä loppua vastaanottamaan. Tällä kerralla he eivät enää erehdy eivätkä ole enenkään erehtyneet, mutta maailman loppu ei merkitse sitä, että tämä maailma häviäisi, vaan se merkitsee, että vanhat poistuvat ja uudet tulevat sijaan, että taasen on Jumala esiintyvä maan päällä, ilmottava itsensä erityisen suuren ja ihmeellisen Pojan ja sanansaattajan kautta. Uusi uskonto on esiintyvä. Kukaties se on syntyvä jo tällä vuosisadalla, kukaties joku meistä vielä saa nähdä sen kirkkauden, saa nähdä opettajan, suuren ihmeellisen liikkeen, uskonnon, joka käsittää koko maapallon. Sillä siinä suhteessa on meidän aikamme merkillinen, että ei tule enää uusi vapahtaja, joka perustaa uskonnon yhdelle kansalle, joka kansa sitten koettaa sitä levittää, vaan nyt on tuleva vapahtaja, joka perustaa uskonnon koko maapalloa varten, kaikkia kansoja varten, perustaa uskonnon, joka sulkee syliinsä kaikki vanhat uskonnot ja kokoo kaikki kansat siipeensä alle. Sellainen on uusi uskonto oleva.

Uskallammeko me kuvitella mitään mielessämme tästä uudesta uskonnosta, millainen se on oleva? Se on uhkarohkeata, kuinka uskallankaan siitä puhua? Mutta minusta tuntuu kuin voisimme tutkia ajan enteitä ja tutkia, mitä aika sylissään kantaa ja mitä se vielä on synnyttävä. Ja jos uskallan sanoa mitä ajattelen tästä uudesta uskonnosta, niin minusta juuri teosofinen liikkeemme ennustaa ja näyttää, minkälainen on oleva uusi uskonto. Se viittaa sille tien, se valmistaa maaperän, ja me voimme teosofisesta liikkeestä päättää, millainen on oleva tulevaisuuden uskonto.

Jos tahdomme luoda siitä itsellemme kuvan, täytyy meidän katsella sitä uskonnon kolmelta luonnolliselta olemuspuolelta: millainen on oleva sen ulkonainen maailmankatsomus, sen opinkappaleet, millainen sen siveysoppi ja millainen sen jumalanpalvelus.

Jos ensiksi tarkastamme, minkälainen on oleva uuden uskonnon jumaluusoppi, niin meidän täytyy sanoa, että samalla tavalla kuin kaikkien muiden uskontojen tulee myöskin tulevaisuuden uskonnon jumaluusopin olla ytimeltään tuo salainen oppi, että ihminen voi päästä Jumalan tuntuun, totuuden tietoon, että ihminen on olemassa sitä varten, että hän lopuksi sulkisi syliinsä Jumalan. Tämä on oleva uuden uskonnon aatteellinen, henkinen, salainen sisällys, niinkuin se on ollut kaikkien muidenkin uskontojen, koska se on ikuinen totuus. Mutta samalla tavalla kuin kaikilla muilla uskonnoilla on ollut erityinen jumaluusoppinsa ja maailmankatsomuksensa, samalla tavalla uudella uskonnolla tulee olemaan oma erityinen teologiansa ja filosofiansa. Ja minkälainen se tulee olemaan? Sellainen, jota nyt n. k. teosofit tutkivat ja tunnustavat. Ei mikään uusi ilmotus, joka sanoisi: „kas näin, uskokaa, niin autuaiksi tullette“, vaan sellainen ilmotus, joka suorastaan perustuu ja viittaa semmoisiin tosiasioihin, jotka ennen pitkää tulevat olemaan useimpien ihmisten tiedossa. Mitä tosiasioita tarkoitan? Ensiksi, että ihminen ei ole tämä ruumis, ei fyysillinen, vaan henkinen olento, ja toiseksi, että hän syntyy monta kertaa maailmaan. Jos me vielä odotamme jonkun aikaa, niin minä olen varma siitä, että n. k. tieteellinen tutkimus todistaa tavalla tai toisella, että ihminen on henkinen olento, joka ainoastaan käyttää fyysillistä ruumista välikappaleena, ja käyttää monta kertaa, sen avulla kokeakseen, viisastuakseen, kehittyäkseen, että ihminen siis ruumistuu monta kertaa maan päälle. Olen varma siitä, että jälleensyntymisen suuri tosiasia tulee todistetuksi, ennenkuin montakaan vuosikymmentä on vierinyt. Monet ihmiset tietävät, että se on tosiasia, koska muistavat ennen olleensa maan päällä, mutta tarkoitan, että tieteellinen tutkimus, joka silloin on muodostunut yliaistilliseksi tutkimukseksi, on löytävä ulkonaisia todistuksia siitä. Tämä jälleensyntymisen oppi on oleva yhtenä kulmakivenä uudessa uskonnossa. Uusi opettaja vain viittaa siihen samoin kuin tuohon toiseen tosiasiaan, että tätä maailmankaikkeutta, johon ihmisen elämäkin sisältyy, hallitsee karman laki, oikeuden laki. Tuleva opettaja vain viittaa näihin asioihin ja odottaa, että ne ovat tunnustettuja, ja teosofisen liikkeen tarkoitus on levittää niistä tietoa, niin että kaikki ihmiset, jos mahdollista, oppivat niitä ymmärtämään. Kun sitten tieteellinen tutkimus ne todistaa, eivät ne enää tunnu yliluonnollisilta vaan aivan luonnollisilta.

Lisäksi odottaa tuleva ihmiskunnan opettaja, että sivistysmaissa yleisesti ymmärretään, että uskonnot ovat sisaruksia, ja että kaikki puhuvat ja todistavat samasta Jumalasta, samasta totuudesta. Silloin eivät uskovaiset yhdessä uskontokunnassa epäile, halveksi, vihaa eivätkä vastusta toisen uskonnon edustajia vaan tunnustavat heidät veljikseen. Minun ymmärtääkseni on kylliksi, jos me näemme nämä puolet

tulevaisuuden uskonnossa, jos me näemme, että se älyllisessä maailmankatsomuksessaan tulee perustumaan juuri näihin totuuksiin, jälleensyntymiseen, karmaan ja ihmisten veljeyteen.

Sitten voimme siirtyä tulevaisuuden uskonnon siveysoppiin. Millainen on se oleva? Esoterisesti, sisäisesti se tietysti on oleva se ikuinen siveysoppi, joka puhuu salaisesta tiestä, siitä täydellisyyteen vievästä tiestä, jota on vaikea kulkea, mutta jota pitkin ihminen voi pyrkiä. Se on kaikkien uskontojen ikuinen elämänoppi, mutta se ei ole ollut minkään eksoterisena, ulkonaisena siveysoppina eikä se voi olla uudenkaan uskonnon yleisenä moraalina. Jokainen uskonto on luonut sivistyksen, omintakeisen sivistyksensä. Kristillinen sivistys eroaa buddhalaisesta ja muhamettilaisesta eikä se perustu tuon sisäisen, salaisen totuuden pohjalle, sillä sen perustukselle ei ihmiskunta vielä voi rakentaa mitään sivistystä, vaan se perustuu siihen ulkonaiseen siveysoppiin, joka on henkisenä voimana tullut niihin ihmisiin, jotka vastaanottivat kristinuskon ilmoituksen. Ja kun kysymme, minkälainen on oleva uuden uskonnon siveysoppi, niin me juuri tarkotamme sitä elämää, sitä hyvän ja pahan käsitettä, mikä aivan vaistomaisesti huipii kaikkien uuden uskonnon tunnustajien sieluun ja aivan kuin luonnon pakosta päivän selvänä asiana ilmestyy heidän sydämeensä. Mikä on oleva tämä uusi siveysoppi?

Tahtoisin silloin sanoa, että siinä siveysvaatimuksessa, joka on luova leimansa uuteen sivistykseen, voimme nähdä neljä silmiinpistävää piirrettä. Ensimmäinen muistuttaa sitä, jota nyt kutsumme uskoksi, luottamukseksi, nöyryydeksi. Jokaisessa uskonnossa ihmiseltä vaaditaan jotakin uskoa; mitähän uskoa häneltä odotetaan tässä uudessa uskonnossa? Sitä uskoa ja luottamusta, että on olemassa olentoja, jotka enemmän tietävät kuin kyseessä oleva uskoja tietää, että on olentoja, jotka ovat enemmän löytäneet, syvemmälle tunkeutuneet Jumalan salaisuuksiin, ja että hän joskus, kun aikansa tulee, pääsee siihen samaan tietoon. Tämä usko ei ole sama kuin tyhjä kieltäminen, ettei muka ole mitään tietoa olemassa, ei viisautta, ei täydellisiä ihmisiä, ei Jumalaa, ei sitä eikä tätä – kieltäminen, joka itse asiassa on sama kuin väite: „me olemme kaikkein viisaimpia, me olemme kaiken ymmärtäneet“ – ei mitään tällaista tyhjää ylpeyttä, vaan iloinen luottamus, että me tavalliset ihmiset olemme tiedossa veljiä, mutta että meidän keskellämme on niitä, jotka enemmän tietävät kuin me. Ja jos me tämän yhteydessä kysymme, mikä on oleva uuden uskonnon nimi, miten sen tunnustajat tulevat itseään kutsumaan, niin jos minä saisin antaa sille nimen, sanoisin, että se tulee olemaan *ihmisyiden uskonto*. Ne „seurakuntalaiset“, jotka siihen kuuluvat, kutsuvat itseään ihmisiksi, ihmisyiden tunnustajiksi. Jokaiselta, joka siihen otetaan, kysytään: oletko ihminen? ei: oletko kristitty, juutalainen, muhamettilainen, buddhalainen? vaan: oletko ihminen? tiedätkö mitä on ihminen?

Toinen siveellinen ominaisuus, jota kysytään uuden uskonnon seuraajilta ja joka ehdottomasti on jokaisen uskovaisen tunnusmerkki, on suvaitsevaisuus. Mitä on suvaitsevaisuus? Ei se ole ainoastaan älyllinen ominaisuus, ei ainoastaan tunnustus, että oma tieto on vähäinen ja että toinen voi tietää enemmän, että itse on voinut erehtyä ja toinen olla oikeassa, ettei saa eikä saata väkivallalla pakottaa toista uskomaan niinkuin itse uskoo. Suvaitsevaisuus ei ole ainoastaan tätä, vaikka se on myös sitä ja vaikka meikäläisistä sitä vielä paljon puuttuu, mutta suvaitsevaisuus on ennen kaikkea syvä käsitys siitä, että pahan olemassaolo on Jumalasta, että pahan olemassaolo on välttämätön, että meidän on se voitettava. Ja millä tavalla se on voitettava? Yksinomaan rakkaudella, sillä pahaa ei voiteta väkivallalla. Silloin vasta tulemme todella suvaitsevaisiksi, kun ymmärrämme, että meidän ei ole vastustettava pahaa vaan voitettava, että meidän on voitettava paha ihminen, ei vastustettava häntä. Meidän täytyy voittaa hänet rakkaudella. Saman periaatteen mukaan meidän ei tule vastustaa pahoja haluja ja himoja omassa itsessämme, vaan meidän tulee ne voittaa. Ei saa ihmiselle tulla kysymyksenäkään mitään taistelua. Hän ei saa taistella vaan ainoastaan voittaa. Ihmisen täytyy voittaa itsensä. Ja kun ihminen on voittanut pahan omassa sisässään, silloin hän sen voittaa muissa. Silloin hän rakastaa sitä pahaa muissa, sillä ihminen voi voittaa ainoastaan sen, jota hän rakastaa. Jos ihminen rakastaa eläintä sisässään, silloin hän sen voittaa, mutta jos hän sitä vihaa, niin hän alituisesti saa taistella ja langeta. Tämän ymmärtää se, joka tietää mitä rakkaus on, sillä rakastaa pahaa on aivan toista kuin olla pahan orja.

En tiedä, osaanko näin lyhyesti tuoda esille, mitä tarkoitan, mutta yksi suurimpia salaisuuksia sekä yksilön että kansojen elämässä on juuri tämä, että vasta silloin kun opitaan rakastamaan pahaa, tuota mustaa, pimeätä puolta Jumalan luonnossa, vasta silloin se voitetaan.

Kolmas puoli tämän uuden uskonnon merkellisessä siveysopissa on minun ymmärtääkseni se, että jokainen ken tahtoo kutsua itseään ihmiseksi, hän olkoon omintakeinen olento, hän olkoon rehellinen itselleen ja samalla rehellinen muille, hän olkoon omintakeinen, vapaa ja pelkäämätön. Eläen uuden maailmankatsomuksen valossa hänen ei tarvitse pelätä mitään, koska ei ole sitä Jumalaa maailmankaikkeudessa, joka tahtois vastustaa, tappaa tai hävittää ihmistä, kun tämä tahtoo totuutta, tahtoo olla rehellinen oman itsensä edessä.

Ensimmäinen askel, kun tahtoo tulla tosi ihmiseksi, on se, että tulee itsenäiseksi, omintakeiseksi, vapaaksi, ei tyhmyssä ylpeydessä eikä ylpeässä tyhmyydessä vaan vapaaksi vilpittömässä rehellisyydessä. Ihminen sanokoon Jumalalle, Elämälle: „tässä minä olen ja sinua minä tahdon, totuutta tahdon, elämän salaisuutta ja kaikkea hyvää, ja tällaisena minut ota, käytä minua tällaisena! Sanotko sinä, että minussa on sitä tai tuota pahaa? Et sano, ellen minä itse sano, sillä katso, sinä elämä olet hyvyyttä, totuutta, rakkautta. Kaikki me olemme sinun synnyttämiä lapsiasi, elämä. Sinä rakastat meitä kaikkia, sinä tiedät, että kaikki on hyvää tällä hetkellä ja ikuisesti. Sinä tiedät, että meidän täytyy olla sitä mitä olemme ja siitä kohdasta kulkea eteenpäin sinua kohti, Jumalaa kohti.“

Kuinka paljon näemmekään näissä vanhoissa uskonnoissa ihmisiä, jotka koettavat itseään suoristaa eli itseään vääristää, ymmärtäen Jumalan tahdon, elämän läksyn siten, että koettavat itsessään tukahuttaa mitä on heissä hyvää, jaloa, kaunista, inhimillistä. He luulevat, että se on „Jumalalle otollista“, että he siten paremmin kelpaavat jollekin yhtä kummalliselle kuin olemattomalle olennolle, jos he itsessään tukahuttavat sen, minkä tuntevat paraimmaksi.

Mutta elämän tahto on: „olkaa ennen kaikkea sitä, mitä olette sisimmässä itsessänne, sitten voitte oppia minua tuntemaan. Sillä kuinka voisitte minua tuntea, jos turmelette sen, minkä avulla oppisitte minua tuntemaan?“ Ottakoon ihminen kiitollisuudella vastaan mitä elämä kulloinkin on hänelle antanut, ja avatkoon silmänsä näkemään, mitä elämä on, kuinka rikas, kuinka ihmeellinen, kuinka pyhä ja suuri on elämä, kuinka kaikki yhdessä muodostaa ihanan sopusoinnun! Älköön turmelko sitä mikä itsessään on hyvää, vaan antakoon sen kasvaa. Ottakoon selvää siitä, mitä totisesti sisässään on, ja huomatkoon, että siitä kohdasta lähtee henkisen kehityksen tie. Olkoon ihminen oma itsensä!

Ja sitten on neljäs puoli tässä uudessa siveysopissa, neljäs ihana puoli, jota niin vähän vielä on ymmärretty inhimillisessä siveysopissa, neljäs puoli, joka on ikäänkuin järjestävä uuden uskonnon ja nostava ihmiset heidän alhaisesta tilastaan uuteen iloon, uuteen suuruuteen ja kirkkauteen. Ja mikä on se neljäs puoli? Se on rakkaus.

Uusi uskonto on jokaiselta tunnustajaltaan kysyvä: rakastatko? osaatko rakastaa? ja vielä lähemmin: ketä rakastat? Ihmisen tulee näet oppia rakastamaan. Ja kuinka hän voisi oppia rakastamaan, rakastamaan niinkuin Mestari rakastaa, niinkuin täydellinen ihminen rakastaa, ellei hän olisi alkanut siitä, että hän rakastaa jotakuta toista ihmistä tai joitakuuta ihmisiä? Hänen sydämensä kasvaa vähitellen. Mutta kun nyt tulevaisuuden uskonnoissa kysytään: rakastatko? osaatko rakastaa? niin mitä merkitsee rakastaminen, mitä merkitsee rakastaa toista ihmistä? Se merkitsee: *tabdon toista onnelliseksi*. Rakkaus on tahto tehdä onnelliseksi. Jos rakkautta ymmärretään tällä tavalla, jos ymmärretään, että se on tahto tehdä toista ja toisia onnellisiksi, silloin on rakkaus pyhä. Ei ihmisen tule rakastaa niin kuin eläimet rakastavat, käyttäen sanaa rakkaus väärässä merkityksessä peittääkseen itsekkäisyyttään, ei hänen tule rakastaa siten, että tahtoo nautintoa tai tyydytystä itselleen, vaan siten, että tahtoo tehdä toisen onnelliseksi. Ja Mestarin rakkaus on se, että tahtoo elää ihmiskunnan onnen puolesta.

Sentähden tässä suuressa ihmiskunnan uskonnossa, tulevaisuuden uskonnossa kysytään ihmiseltä: osaatko rakastaa? Siinä opetetaan häntä rakastamaan, opetetaan, että henkinen kehitys alkaa siitä, että oppii rakastamaan, että tulee ihmiseksi. Vielä emme ole täydellisesti ihmisiä, vielä meissä on eläintä. Useimmissa ihmisissä on vielä eläintä ja ensimmäinen askel ylöspäin on sentähden, että tulisimme ihmisiksi. Ja vaikka minä olen vain epätäydellisesti osannut kuvata mitä ihmisellä käsitan, olen varma siitä ja uskon siihen, että kun se suuri opettaja tulee, niin hän Jumalan täyttämänä näyttää meille, mitä ihminen on.

Sillä katsokaa: eksoterisesti, ulkonaisesti uskonnot ainoastaan näyttävät meille syvemmin ja yhä syvemmin mitä ihminen on. Ja sentähden on tulevaisuudenkin uskonto siveysopissaan selvemmin kuin mitä ennen on tapahtunut, näyttävä meille, minkälainen on ihminen. Taas ihmiset saavat nähdä ja ymmärtää aivan kuin uudella tavalla, mitä ihminen on, ja kun he sen sanoman kuulevat ja sen ihanteen suuruus heidät täyttää, niin he alkavat toteuttaa sitä elämässään.

Kolmanneksi siirrymme nyt uuden uskonnon jumalanpalvelukseen. Minkälainen se tulee olemaan? Sitä en uskalla sanoa, mutta minusta tuntuu niinkuin uusi opettaja tulisi käyttämään hyväkseen mitä jumalanpalveluksessa ennen on ollut. Tässä uudessa uskonnossa tulee siis jumalanpalvelus olemaan, niinkuin se kaikissa uskonnoissa on ollut, auringonvalon palvelusta, niinkuin tänä päivänä palvelee aurinkoa, Kristusta, Logosta, meidän aurinkokuntamme Jumalaa, josta kaikki elämä lähtee meille. Ehkei sitä kutsuta auringonpalvelukseksi – eihän sitä kaikissa muissakaan uskonnoissa sillä nimellä mainita, – mutta juuri sen merkillisen olennon eteen kumarretaan, sitä palvelee, joka meille on elämän antanut, joka maailmalle on antanut oman elämänsä, joka on se Karitsa, joka maailman alusta on tapettu, jonka elämänveri vuotaa koko hänen maailmassaan, joka on antanut itsensä muitten vuoksi. Hän rakastaa, hän on rakkauden korkein symboli, sen korkein toteutus. Hänen edessään kaikki voivat kumartua, hänen kaltaisikseen kaikki voivat tulla, niinkuin yksi Mestari on sanonut: olkaa täydelliset niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen. Meidän Isämme taivaissa on yleisessä merkityksessään meidän Logoksemme, meidän aurinkokuntamme Jumala, se ihana olento, joka on antanut itsensä meidän puolestamme, jonka ulkonainen symboli tässä fyysisessä maailmassa on aurinko, joka ei mitään pyydä, joka antaa valon, elämän voiman ja lämmön itsestään, heijastaen sen koko aurinkokuntaansa, joka syleilee kaikkia niitä kiertotähtiä, jotka tanssivat Hänen ympärillään suloisessa rakkauden meressä, Hän jonka onni on se, että hän rakastaa ja että hän myös saa kaikilta vastarakkautta.

Sellainen on meidän „aurinkomme“. Hänessä me elämme, liikumme ja olemme. Kaiken me olemme saaneet Häneltä, ja sentähden Häntä palvele, Hänen edessään kumartua on suurta.

Häntä on aina palveltu. Jos on palveltu tulta tai muita auringon vertauskuvia ulkonaisesti, niin ketä muuta on palveltu kuin sitä Jumalaa, Logosta, aurinkokunnan Kristusta, karitsaa, joka on elämänsä meille antanut?

Sellainen on oleva minun käsittääkseni tulevaisuuden uskonto. Olen tässä lyhyin piirtein koettanut sitä esittää ja kuvata sen kolmea puolta. Tahtoisin sanoa, että se perussävel, joka on käyvä tämän uuden uskonnon läpi, on oleva ilo, onni, vapaus, se on oleva ilon uskonto, ihmisyyden uskonto, siten että ihminen kaiken voittaa. Ihminen voittaa kaiken, kun hän voittaa itsensä, kun hän rakastaa, kun hän on iloinen. Ilo ja autuus on olemassaolon perussävel. Jokainen ihminen, joka on kuuluva ihmisyyden uskonto, jokainen ihminen, joka on ottava vastaan ilon sanoman, voiton sanoman uudelta suurelta opettajalta, jonka tietä me valmistamme, hän on tuntenut visertävän laululinnun rinnassaan.

Tulevaisuuden sivistys.

Viime kerralla puhuin tulevaisuuden uskonnosta. Tänään on aikomukseni puhua tulevaisuuden ihmiskunnasta. Enkä nyt ajattele kovin kaukaista tulevaisuutta, en ajattele sitä lopullista ihmiskuntaa, jolloin suurin osa ihmisistä on saavuttanut „täydellisyyden“, vaan ajattelen paljon lähempää ihmiskunnan tulevaisuutta, jonka tuleminen kyllä voi kestää satoja ja tuhansia vuosia mutta joka kumminkin on verrattain läheinen ajanjakso ihmiskunnan mahdollittoman pitkässä kehityksessä. Sitä tulevaisuutta, josta tahtoisin puhua, kutsumme teosofisessa kirjallisuudessa kuudennen juurirodun ihmiskunnaksi. Ja koska tämä on yhteydessä rotujen kysymyksen kanssa, tahtoisin parilla sanalla valaista sitä asiaa.

Kuten tietänne – ainakin ne, jotka ovat lukeneet teosofista kirjallisuutta – kuuluu nykyinen ihmiskuntamme viidenteen juurirotuun. Tosiasia on, että tämä viides juurirotu ei ole yksin asunassa maan päällä nykyään, päinvastoin suurin osa ihmiskuntaa kuuluu teknillisesti katsoen neljanteen juurirotuun, mutta kuitenkin on ihmiskunnan sivistys yleensä ja ainakin kehittyneissä kansoissa saanut sen leiman, joka on viidennellä juurirodulla. Ja koska viides juurirotu on vallitsemassa maan päällä, niin sanomme, että nyt elämme viidennessä rodussa.

Neljäs rotu oli se, joka asui Atlantis mantereella ja kolmas se, joka asusti Lemuriassa. Niistä puhutaan m. m. „Enkelein lankeemus“ nimisessä kirjassa. Atlantiksella ihmiset elivät miljonnia vuosia. Samaten sanotaan salatieteellisesti, että viides rotu on ollut olemassa miljonan vuotta ja vielä tulee kauan kestäämään, ennenkuin se häviää. Mutta rodut eivät synnykään siten, että toinen häviäisi, kun toinen alkaa, vaan kauan ennenkuin vanha rotu on elänyt loppuun, perustetaan uusi rotu. Niinpä viides rotu syntyi silloin kun neljäs vielä oli täydessä kukoistuksessaan. Se syntyi siten, että muutamat ihmisperheet valittiin neljännen juurirodun viidennestä alarodusta – jokainen juurirotu on jaettu seitsemään alarotuun – ja tästä pienestä alusta kehittyi aikaa myöten koko rotu. Samaten tulee kuudennen juurirodun alku tapahtumaan jo aikoja ennen kuin maapallo kokonaisuudessaan on jättänyt viidennen juurirodun.

Itse asiassa on salatieteellinen tosiseikka, että kuudetta juurirotua on jo alettu valmistamaan. Nyt eivät viidennen juurirodun kaikki alarodutkaan ole ilmestyneet vaan ainoastaan viisi. Viides alarotu on n. k. teutonilainen, johon kuuluvat germaanilaiset y. m. kansoja, mutta kuudes alarotu on tätä nykyä muodostumassa Pohjois-Amerikassa. Amerikka on myös oleva kuudennen juurirodun synnyinmaa, mutta kun se kerran vallottaa maailman – ja siihen voi vielä kulua satojatuhansia vuosia – tapahtuu se uudella mantereella, sillä kukin uusi rotu saa asuinsijakseen uuden mantereen, vanhojen mantereiden osaksi hävitessä.

Nyt me elämme sellaisessa ajassa, että samalla kun on alettu valmistaa kuudetta alarotua, on myös alettu valmistaa kuudetta juurirotua. Ja koska aina tällaiset suuret tapaukset ihmiskunnan historiassa eivät tapahdu sattumasta, eivät sokeiden voimien kautta, vaan koska niiden takana on johdonmukainen järki ja suuret korkeat olennot, niin on tällä hetkellä olemassa se suuri johtaja, se ihminen, se Manu, joka on tuleva kuudennen juurirodun kantaisäksi, suojelusenkeliksi ja johtajaksi. Tämä suuri olento, tämä Mestarien Mestari on sama, joka myös on teosofisen liikkeen takana toisten Mestarien kanssa. Sillä teosofisella liikkeellä on ihmeellinen tehtävä tässä kuudennen juurirodun synty- ja synnyttämishistoriassa. Itse asiassa teosofinen liike valmistaa maaperää sille uudelle uskonnolle ja sivistykselle, joka on näkevä päivänvalon kuudennessa alarodussa. Pohjois-Amerikassa tulee – emme tiedä kuinka pitkän tai kuinka lyhyen ajan perästä – esiintymään suuri Opettaja, joka perustaa uuden maailmanuskonnon. Se uskonto muodostuu kuudennen alarodun uskonnoksi ja siinä ja sen avulla kasvatetaan ihmisieluja sopiviksi jäseniksi uuteen juurirotuun. Asia on näet se, että juurirodut ovat erityisessä suhteessa ihmiskunnan henkiseen

historiaan, niin että ihmissielut ovat tilaisuudessa eri tavalla kehittymään eri juuriroduissa, sillä kukin rotu antaa ihmiselle uuden aistin ja kehittää häntä uudella tavalla sisäisesti.

Viides juurirotu on erityisesti ihmisessä kehittänyt mentaalisia ominaisuuksia, ymmärryksen ja järjen voimia. Atlantiksella ihmiset elivät enemmän tunteissaan. Ymmärrystä ei ollut niin paljon, mutta tunteet olivat voimakkaat, niin että kun käännymme takaisin ja ajattelemme heidän aikojaan, tuntuvat ne runollisilta, sillä ihmiset eivät silloin olleet itsekkään pikkumaisia. He eivät punninneet alemman ymmärryksen avulla, mikä oli eduksi, mikä ei. He olivat enemmän eläimellisiä, mutta myös enemmän inhimillisiä, sillä he seurasivat ja noudattivat tunteitaan ja heidän tunteensa olivat suuret ja mahtavat, joskaan eivät aina jalostuneita ja hienostuneita vaan enemmän intohimon tapaisia. Mutta ne antoivat ihmiselle suuruuden leiman, hän oli rehellinen, hän meni pahaan, jos tunteet veivät hänet siihen.

Vielä tänä päivänä runoilijat ihailevat valtaavia tunteita, sillä ihminen silloin elää voimakkaammin, inhimillisemmin, kuin jos hän elää alemmassa persoonallisessa ymmärryksessä, joka tekee hänestä itsekkään ja useimmiten inhottavan olennon.

Tässä viidennessä juurirodussa ihmiset panevat arvoa järjelle, ymmärryksen kehitykselle. Ei mikään ole meille niin vastenmielistä kuin tyhmän nimi. Me loukkaannumme, jos sanotaan meitä tyhmiksi, mutta jos sanotaan, että olemme kylmiä, tunteettomia, niin ylpeilemme siitä. Vaistomaisesti me tunnemme, että tehtävämme on kehittää tässä juurirodussa intelligenssiä, älyä.

Kussakin juurirodussa kehitetään yhtä aistia. Neljännessä rodussa kehitettiin maun aistia. Tässä rodussa kehitetään hajuaistia, mutta samalla myös erästä aistia, joka juuri vastaa loogillista ajatusta, silmää. Me olemme koettaneet kehittää silmiämme niin tarkoiksi kuin mahdollista, että havaitsisimme selvästi, minkälainen ulkonainen maailma on. Juuri ymmärryksen ja fyysisen kehityksen takia olemmekin me nykyiset ihmiset kadottaneet sen aistin, mikä oli Atlantiksen ihmiskunnalla, nim. astralisen selvänäköisyyden. Silloin nähtiin yleisemmin kuin nyt astralisia asioita ja tunnettiin astralimaailman vaikutuksia, nähtiin auroja ja vainajia, mutta kaikki nähty oli hämäräpiirteistä, utuista ja sumuista. Sitävastoin nyt, kun loogillinen ajatuskyky on kehittänyt silmän näkötaitoa, erotetaan selvästi kappaleitten piirteet eikä erehdytä niiden ulkomuodosta, vaikkakin se on tehnyt ihmisen enemmän materialistiseksi. Jokaisella ihmisellä on tässä rodussa luontainen taipumus olemaan materialistinen ja kehittämään ymmärrystä muun kustannuksella. Tästä on kuitenkin ollut se hyvä, että ihmistä on vaikeampi pettää, koska hän luottaa aistimiinsa, silmänsä. Sentähden on itsekkään ymmärryksen kehittäminen vienyt ihmistä eteenpäin.

Mikä nyt on se aisti ja se sisäinen puoli ihmisessä, joka erityisesti tulee kehittymään kuudennessa juurirodussa? Puhuaksemme ensin siitä sisällisestä kyvystä, joka silloin on kehittyvä, on se oleva n. k. Buddhi-prinsiippi, toisin sanoen veljesrakkaus ja totuudennäkemys eli intuitsioni. Tämä kyky on itse asiassa korkeampi loogillista ajattelua. Se ei ole sitä alempi niinkuin tunteet, jotka voivat olla älyttömiä, vaan se on totuuden sisäistä näkemystä, myötätuntoa, tietämistä. Se ihminen, jossa tämä kuudes prinssiippi on kehittymäisillään, muuttuu sellaiseksi olennoksi, joka voi kaikkia ihmisiä ymmärtää, kaikkia tunteita ja ajatuksia ymmärtää ja samalla nähdä, mitä niissä on hyvää, mitä pahaa, mitä niissä on sellaista, joka voi auttaa eteenpäin ihmistä, mikä taas vetää häntä taaksepäin. Tällainen ihminen tietää myös mitä toinen ajattelee. Se ei ole ulkonaista aistimusta vaan sisäistä tietämistä; eikä se koske ohimeneviä ajatusmuotoja niin paljon kuin sieluelämän pohjasäveliä, ihmisen persoonallista ja korkeampaa minää.

Ajatelkaamme, kuinka paljon lähemmäksi me olemme tulleet toisiamme, kun osaamme esittää ajatuksiamme ja tunteitamme! Ennen saatoimme ainoastaan näyttää tunteitamme. Niitä oli silloin vaikeampi ilmaista, varsinkin sellaisia tunteita, jotka olivat korkeampia. Kuinka onnellista tulee kuudennessa juurirodussa olemaan, kun emme tarvitse edes tätä loogillista ajatuskykyä, vaan kun heti sisäisesti näemme mitä ihminen ajattelee. Me emme sitä ulkonaisesti näe, vaan pikemmin tunnemme sen sisäisesti, me aivan kuin katselemme hänen kehitystään sisäisen tunnon avulla. Tämä kyky ei ole sellainen, josta minä puhuisin

haaveillen ja josta ei kellään olisi mitään tietoa, vaan se on sellainen kyky, joka jo nyt on kehittymässä sangen monessa ihmisessä, nim. kaikissa niissä, joissa tosi veljesrakkaus on herännyt.

Jos taas kysymme, mikä on se uusi aisti, joka tulee kehittymään kuudennessa juurirodussa, vastaamme, että se on n. k. astralinen selvänäköisyys. Se on sangen erilainen aisti kuin edelliset viisi. Astralinen selvänäköisyys ei ainoastaan avaa meille uusia puolia näkyväisestä fyysisestä maailmasta, niinkuin jokainen edellisistä viidestä aistimesta, vaan se avaa meille vielä, kun se kehittyy täydelliseksi, aivan uuden maailman, astralitason. Kuudennen juurirodun ihmisessä tulee olemaan kehittyneenä astralinen aisti ja se merkitsee, että hän näkee sellaista, mitä ainoastaan harvat ihmiset nykyään näkevät. Hän näkee maailman, johon jokainen ihminen tulee kuoltuaan, hän näkee ulkonaisesti ihmisten auroja, toisten ihmisten astraliruumiita, hän näkee, mitä toinen ajattelee ja tuntee, mikäli se kuvastuu tämän aurassa. Hänellä on siis keino tämän astralisen aistin avulla tieteellisesti itselleen todistaa se, minkä hän sisässään samalla tuntee tuon Buddhi-kyvyn välityksellä. Hän tuntee sisässään mitä toinen ajattelee, ja samalla hän saattaa ulkonaisesti tutkia sitä katselemalla toisen auraa. Tietysti eivät kaikki ihmiset tule yhtä aikaa olemaan yhtä kehittyneitä tämän aistin suhteen, päinvastoin ihmiset kulkevat toistensa jälessä, toiset kehittävät enemmän tätä aistia, toiset vähemmän. Toiset pääsevät pikemmin tämän aistin täyteen kehitykseen, toiset hitaammin, niinkuin itse asiassa meidän täytyy tunnustaa, että on laita muidenkin aistien. Olen varma siitä, että voimme tunnustaa, että hajuasti on eri tavalla kehittynyt eri ihmisillä. Näköaisti on myös ollut erityisen kehittynyt muutamissa ihmisissä, toisissa vähemmän. Juuri ne, jotka ovat ruvenneet luonnontutkijoiksi ja tiedemiehiksi, ovat oppineet näkemään ja havaitsemaan paljon enemmän kuin ne, jotka eivät ole uteliaina ja tiedonhaluisina ryhtyneet tutkimaan fyysisen luonnon ilmiöitä. Sellainen silmä, joka ei ole harjaantunut näkemään, näkee paljon vähemmän kuin se, joka on harjaantunut. Ja ne tiedemiehet, jotka ovat vieneet ihmiskuntaa eteenpäin loogillisessa ajatuskyvyssä, ovat myös kehittäneet näköä ja keksineet erityisiä laseja, joiden avulla vielä tarkemmin voi nähdä. Tavallinen koulupoika voi nykyään nähdä enemmän kuin muutamia vuosikymmeniä sitten täysikasvanut. Kun kuudennessa juurirodussa ihmiset kehittyvät astralisessa näössään, tulevat muutamit tiedemiehet kehittämään ja tarkistamaan sitä erityisellä tavalla. He silloin vievät kehitystä eteenpäin, muut kulkevat jälessä. En tämän astralisenkaan kyvyn suhteen puhu umpimähkään. Paitsi että se muutamissa yksilöissä nyt jo on hyvissä vireissä, on paljon ihmisiä, joilla on n. k. psyykkisiä voimia, jotka ovat herkkätuntoisia, selvänäköisiä, mediumistisia; tämä on asian laita varsinkin Pohjois-Amerikassa, jossa on syntymäisillään kuudes alarotu. Kuudennen alarodun erityisenä tunnusmerkkinä tulee nähtävästi olemaan mediumismi.

Jos nyt tahtoisimme vähän kuvailla itsellemme, minkälaiset olot tulevat olemaan tässä uudessa sivistyksessä, niin minä luulen, että jokainen meistä voi tästä asiasta luoda itselleen kuvan sen nojalla, mitä hän on kuullut ihmisen tulevasta sielun ja ruumiin kyvyistä. Kuitenkin uskon huvia lähtevän siitäkin, jos yhdessä tässä luomme hätäisen silmäyksen tulevan ihmiskunnan elämään, sen uskontoon ja tieteseen, taiteeseen ja yhteiskuntaoloihin.

Tuleeko silloin olemaan minkäänlaista uskoa, opinkappaleiden sokeaa tunnustamista? Ei ollenkaan, vaan uskonto tulee viittaamaan tosiseikkoihin, jotka ovat kaikkein ihmisten tiedossa. Sellainen tosiseikka on esim. se, että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen. Silloin ei voi tulla kysymykseenkään materialistinen kieltäminen, koska jokainen saattaa nähdä, että vainajat ovat olemassa, että ne ovat lähellämme, vaikka puettuina toisenlaisiin ruumiisiin. Ei liioin tarvitse todistaa, että maailmankaikkeus on järkevästi kokoonpantu, että koko tämä systeemi on koulu, jossa ihmisielu elää ja oppii; se on itsestään selvä, kun ihminen huomaa, että tuo suuri salaisuus, kuolema, on vain portti toiseen elämään. Elämä tulee toisenlaiseksi hänelle kuin mitä se on tämän viidennen juurirodun ihmiselle, joka ei tiedä sitä tai tätä kuolemasta ja sen takaisista. Perustuen jokapäiväisiin astralisiin kokemuksiin uskonto silloin tulee viittaamaan korkeampiin ja merkillisempiin asioihin. Se tulee opettamaan, millä tavalla ihminen astralisessa maailmassa pääsee yhteyteen suurten ja pyhien olentojen kanssa, Jumalien ja Mestarien kanssa, jotka saattavat viedä häntä eteenpäin näkymättömän maailman tuntemisessa. Uskonnossa tullaan myös viittaamaan siihen selvään tosiasiaan, että on olemassa Jumala, suuri maailmanjärki, täydellinen elämä, jonka

lapsia me kaikki olemme, ja sitä ihmistä pidetään epäilemättä sokeana, joka ei tätä ymmärrä ja usko. Materialismi ja ateismi on silloin yhtä alhaista kuin meidän päivinäimme sivistymätön raakuus. Entä tiede? Se on ihmeellisesti menevä eteenpäin. Tiedemiehet eivät silloin enää keksi itselleen mikroskopeja ja suurennuslaseja tutkiakseen ylen pieniä ja silmälle näkymättömiä asioita vaan heillä tulee itsellään olemaan sellaisia astralisia kykyjä, että voivat tarkastaa minkälaisia luonnonilmiöitä tahansa. Niinpä jos he tahtovat tutkia kemiallista atomia, voivat he irrottaa sen ympäröivästä ilmasta, pitää sitä silmiensä edessä, suurentaa ja tarkastaa sitä kaikilta puolilta, niinkuin Teosofisessa Seurassa äsken ovat tehneet Mrs. Annie Besant ja Mr. C. W. Leadbeater. Nämä molemmat salatieteilijät ovat julkaisseet kirjan nimeltä „Salatieteellinen Kemia“, jossa he kertovat minkälaisilta erilaisten aineitten atomit näyttävät kehittyneelle fyysilliselle silmälle eli eetteris-astraliselle näölle. He ovat kirjassaan selittäneet asiaa ja laatineet kuvat kaikista atomeista ja laskeneet, kuinka paljon fyysisiä alkuatomeja on kussakin kemiallisessa „alkuaineessa“. He ovat tutkimuksissaan tavanneet useampia alkuaineita kuin tieteen tuntemat. He ovat huomanneet laskiessaan silmällään fyysisiä alkuatomeja kussakin alkuaineessa, että meidän tiedemiehemme paljaitten arviolaskujensa avulla ovat päässeet merkillisen likelle todellisia suhteita. Tämä on sangen mieltäkiinnittävä teos ja tulee varmaan herättämään paljon huomiota.¹⁾

Tietysti kuudennen juurirodun tiedemiehet eivät rajota tutkimuksiaan ainoastaan kemiallisiin ja muihin fyysisen maailman ilmiöihin, vaan ennen kaikkea he kai tulevat tekemään astralisia tutkimuksia ja tässä suuressa tuntemattomassa maassa olemaan jonkunlaisia löytöretkeilijöitä.

Ja kuinka ihanaksi taide silloin voi kehittyä, kuinka merkillisen korkeaksi, sekä kuvaamataiteet että musiikki, kun taiteilijat alkavat nähdä niitä muotoja ja värejä, joita on astralitasolla, ja kuulla niitä ääniä ja sointuja, joita näkymätön maailma on täynnä! Eivätkä taiteilijat ole ainoastaan astralisille vaikutuksille alttiita, niinkuin nerot aina ovat olleet, vaan heillä on suorastaan astralinen selvänäköisyys, ja he voivat kehittää älyruumiin herkkyyttä ja selvänäköisyyttä. Silloiset jumalsyntyiset säveltäjänerot saavat todellisuudessa istua jumalien jalkojen juuressa, kun nämä laulavat elämän symfonioja, he saavat kulkea jumalien seurassa ulkona avaruudessa, he saavat kuulla, miten tähdet soittavat ja laulavat tanssiessaan auringon ympäri. Heidän sävellyksensä tulevat sisältämään mitä kummallisimpia ja rohkeimpia sopusointuja, mitä kaihoisimpia ja vienoimpia melodioja. Nyt jo voi musiikissa kuulla, että säveltäjän korvissa on kaikunut astralisia ääniä ja että hän on koettanut saada niitä fyysisesti ilmi. Jos teillä on herkkä korva, olette voineet tämän huomata. Yksi ainoa torven ääni suuressa orkesteriharmoniassa voi vaikuttaa merkillisen repäisevästi. Wagner käyttää välistä tämmöisiä suorastaan astralisia „efektejä“ – kuitenkin meidän soittokoneemme ovat kuin lasten leluja niiden hienostuneiden soitannollisten välikappaleiden rinnalla, joita kuudennen juurirodun soittoniekalla tulee olemaan tarjolla.

Entä kuvaamataide. Sanat eivät riitä selittämään, minkälaiseksi tämäkin taide voi kehittyä. Sen vain voimme ymmärtää, että kun taiteilijat, maalajat, kuvanveistäjät näkevät vielä ihanampia muotoja ja värejä kuin konsanaan nyt, niin he koettavat fyysisellä tasolla esittää niitä tavalla, josta meillä ei ole aavistusta. Ihmeelliset väri- ja värivahduukset, kummalliset perspektiivit, muotojen vaihtuminen toisiinsa ja taas elävinä uudestisyntyminen – tämmöiset asiat kuuluvat taiteitten ulkonaisiin kauneudenkeinoihin. Mitä taas taiteen sisällistä puolta koskee, tullaan epäilemättä pitämään suurimmassa arvossa niitä taideteoksia, jotka ovat suorastaan syntyisin taiteilijan omasta mielikuvituksesta. Sitä taiteilijaa – ja sanokaamme samalla, sitä kirjailijaa, sitä runoilijaa – kunnioitetaan ja jumaloidaan, joka paljastaa ihmisille aavistamattomia näköaloja ja opettaa heitä silmäilemään niin syvälle elämän aineellisiin ilmiöihin, että he niistä vapautuvat ja nousevat niiden yli kauas ja korkealle.

Jos sitten luomme silmäyksen siihen, minkälaisiksi valtiolliset ja yhteiskunnalliset olot muodostuvat kuudennen juurirodun aikana, niin minusta näyttää, että yksi asia on silloin ainakin olevan mahdollon, nim.

¹⁾ **Occult Chemistry by Annie Besant and C. W. Leadbeater. Theos. Publ. Society. London and Benares 1908.**

kansojen välinen sota. Ainoastaan kehittymätön ihminen, joka ei näe astralisia kauhuja, voi silloin murhata toisia, mutta valtiolliset olot välttämättä järjestyvät niin, että sota on mahdoton. Jolleivät he itse näkisikään edessään sodan kauhuja, voivat he katsella niitä vanhoja astralisia kuvia, joita on säilynyt sota-ajoilta luonnon muistissa. Niistä ihmiset voivat lukea, millaiset sodan kauhut ovat, millaista on, kun suuret joukot ihmissieluja yhtäkkiä syöstään vihan vimmassa ja kuolon kauhussa astralitasolle. Mahdotonta tulee myös olemaan mestata ihmistä, vaikka hän olisi tehnyt kuinka paljon pahaa tahansa, sillä ei suinkaan mestaamalla ole hänestä päästy. Nykyiset lainlaatijat eivät tiedä eivätkä usko, että ihminen olisi olemassa kuoleman jälkeen, vaikka ollaan siihen uskovinaan. Jos todella se tiedettäisiin, eipä silloin mestattaisi eikä käytäisi sotaa. Sillä jos murhaaja on vuorostaan murhattu, niin hän haudan tuolla puolen vihassaan ja raivossaan tahtoo kostaa, kostaa yhteiskunnalle, joka ei hänen pahojen tekojensa vaikuttimia tuntenut, vaan tuomitsi kaavamaisesti, ja hänen kostonsa on siinä, että hän houkuttelee toisiakin ihmisiä murhaamaan. Joskus sellainen ihminen, joka on herkkä astralisille vaikutuksille, saattaa kuulla käskyn tappaa. Jos ihminen ei ole puhdas ja vahva ajatuksissaan ja itsenäinen, lujatahtoinen olento, voi hän joutua pahojen astralisten olentojen valtaan ja tulla „riivatuksi“, niinkuin sanotaan raamatussa. Sentähden sellaisia kauheita asioita, joita vielä nyt tehdään „Jumalan nimessä“ ja lain ja oikeuden varjon alla, tullaan huolellisesti välttämään tulevaisuuden yhteiskunnissa.

Muuan yhteiskunnallinen seikka tulee minun ymmärtääkseni olemaan sangen merkillepantava tässä uudessa sivistyksessä, nim. se, että kansat silloin ovat vapautuneet siitä sorrosta ja sekasorrosta, mikä meidän ajallemme vielä on kuvaavaa. Silloin ei kuka tahansa voi valtiota hallita eivätkä suuret joukot voi hallita, eivät tyhmit, itsekkäät, kehittymättömät ihmiset. Nykyaikana me elämme sellaisessa avuttomuuden tilassa, että yhteiskunnassamme voi ylhäisillä sijoilla istua verrattain kehittymättömiä ihmisyksilöitä. Alhaalla taas käskijöitä tottelemassa saattaa olla ihmissieluja, jotka todellisuudessa ovat opettajia ja mahtavia kuninkaita niihin orjaluonteisiin verraten, jotka pöyhkeilevät korkeilla istuimilla. Tämä ei tulevaisuudessa enää ole mahdollista, sillä kun aina astralisesti nähdään, millaiset ihmiset ovat, niin aina tiedetään valita viisaat johtajiksi. Tulevaisuudessa mielellään totellaan kuningasta, joka on viisas, ei puhuta kansanvallasta, ei enemmistövallasta, koska ollaan tilaisuudessa saamaan todellisia johtajia, viisaita, jotka voivat muiden oloja järjestää. Astralisesti nähdään, kuka on kuningas, sillä hänellä on päässään kruunu. Jos hän on kehittynyt olento, jos hän on johtajaihminen, ei tarvita metallikruunua hänen päänsä koristukseksi, sillä hänen aurassaan näkyvä kruunu ilmaisee hänen asemansa. Yhteiskuntaolot tulevat yleensä niin järjestetyiksi, että jokainen ihminen joutuu oikealle paikalleen. Ainoastaan kehittyneet ihmiset, selvänäköiset, viisaat pääsevät opettajiksi. He tarkastavat jokaista nuorukaista, mitä mahdollisuuksia hänellä on hyvään ja pahaan. Sitten koetetaan saada pahat siemenet tukahutetuiksi ja hyvät kukoistamaan, että hän kelpaisi siihen työhön, joka on hänelle ominaista. Jokainen sielu tulee siten oikeaan asemaan, eikä kukaan ihminen voi tavoitella suurempaa valtaa ja kunniaa kuin mitä hän sisässään ansaitsee. Pian nähdään aurasta, onko hänessä itsekkäitä pyyteitä, ja muut voivat häntä karttaa ja näyttää, mikä paikka hänelle sopii. Sangen suuri yhteiskunnallinen pulma tulee täten ratkaistuksi ja mahdollisimman onnellinen yhteiselämä ihmisten kesken taatuksi.

Kaikkea tätä silmälläpitäen täytyy meidän tunnustaa, että vaikei kuudennen juurirodun ihmiskunta läheskään ole „täydellinen“, ei läheskään sellainen, joksi se vielä tulevaisuuksien tulevaisuudessa kehittyy, on kuitenkin silloin ihmiskunnan elämä oleva aivan kuin paratiisi verrattuna nykyisiin oloihin. Ja se, joka tämän uskoo ja ymmärtää ja on vakuutettu siitä, että näin totisesti tulee olemaan, hän voi olla rauhallinen, hän voi antaa anteeksi Jumalalle, Elämälle, ihmiskunnalle, että nykyään vielä olemme niin kehittymättömiä, sillä hän näkee, mitä ihania mahdollisuuksia on ihmiskunnan edessä.

Tulevaisuuden ihminen.

Olen täällä puhunut kuudennen alarodun tulevasta uskonnosta ja kaukaisemman tulevaisuuden, kuudennen juurirodun sivistyksestä. Täydentääkseni esitystäni tahtoisin tänään puhua vähän kuudennen alarodun ja myös kuudennen juurirodun ihmisistä. Tahdon puhua itse ihmisistä, ihmisyksilöistä, ja niissä huomattavista erikoispiirteistä. Mieleeni kuvastuu kaksi asiaa, joista toinen koskee lähimmän ihmiskunnan ja toinen kaukaisemman ihmisiä, kaksi asiaa, jotka silloin tulevat toteutumaan ja joista meillä voi olla oppia nykyisessäkkin elämässämme.

Kun ajattelen tulevia aikoja ja sitä sivistystä joka silloin maan päällä kukoistaa, kuvastuu aina silmäni eteen pari merkillistä kohtaa siinä uudessa sivistyksessä, joka on saava alkunsa Pohjois-Amerikassa ja sieltä vähitellen leviävä ympäri maailman samalla tavalla kuin viidennen alarodun vaikutus on levinnyt yli koko sivistyneen maailman.

Kuudennen alarodun sivistys tulee suuresti eroamaan nykyisestä, ja koko se henki, joka siinä sivistyksessä ja yhteiskunnassa vallitsee, on oleva toisenlainen kuin nykyinen. Jos katsomme nykyistä yhteiskuntaamme, huomaamme, kuinka ihmiset tässä ovat jaettuina eri luokkiin, kuinka luokkarajat kaikesta huolimatta ovat sangen selvät, kuinka vaikeata on yhdestä luokasta siirtyä toiseen. Me olemme kyllä koettaneet ja koetamme saada aikaan jonkinmoista yhdistymistä, mutta yhä on ero alaluokkalaisten ja yläluokkalaisten välillä suuri ja ihmisille ei ole annettu näissä yhteiskunnissa kaikkea sitä mahdollisuutta elämään kuin he sisänsään tahtoisivat ja toivoisivat. Ulkonaiset olot rajottavat ja estävät ihmisiä. Kuinka moni nerokas ihminen kuihtuu nälkään tai kärsii kaikenmoisisissa vaikeissa oloissa. Ei hän saa kehittää sitä sisäistä neroa, mikä hänellä on, ei se voi puhjeta esiin, sillä ympäröivät olosuhteet ovat estämässä. Kuinka moni ihminen taas, joka on sangen vähillä luonnonlahjoilla varustettu, nostetaan yhteiskunnan hartioille, hoidetaan ja hemmotellaan! Hänelle annetaan kaikenlaisia tilaisuuksia, joita hän ei kuitenkaan voi hyväksyä käyttä. Tämä riippuu tietysti yksilön karmasta, mutta se ei lainkaan puolusta meidän olojemme nurjuutta ja vääryyttä.

Nyt minun ymmärtääkseni olot tulevat olemaan toisenlaisia jo kuudennen alarodun yhteiskunnassa. Siellä ei tule vallitsemaan tällaista eroa yhteiskuntaluokkien välillä, ei sellaista järjestystä, ettei ihmisillä ole mahdollisuutta toteuttaa mitä he sisäisesti tahtoisivat. En osaa yksityiskohtaisesti nähdä, millä tavalla elämä tulee olemaan järjestetty, mutta kun henkeni silmällä katselen sitä tulevaa yhteiskuntaa, näen, että vaikka ihmiset ovat erotetut eri ryhmiin työnsä mukaan, ei kuitenkaan ole minkäänlaisia luokkia ja luokkarajoja, vaan kaikki ovat ihmisiä, kaikki juuri ihmisyyden uskonnon mukaan ovat syntyneet ihmisiksi. Jokainen yksilö on yhdenarvoinen. Jokainen ihminen on veli. Veljeys ei ole ihanteellisesti toteutettu, ihmiskunta ei vielä ole tullut täydelliseksi. Eivät ihmiset ole Mestareita, jotka kaikkia osaisivat rakastaa. Ihmiset ovat jokseenkin samanlaatuisia kuin nytkin, mutta olot ovat muuttuneet, niin ettei ole rajoja heidän välillään, vaan kaikki yksilöt tuntevat itsensä ihmisiksi, tasa-arvoisiksi, yhdenvertaisiksi.

Jokaiselle ihmiselle annetaan se mahdollisuus mennä eteenpäin, nousta ja kehittyä, minkä yhteiskunta yleensä voi antaa. Siellä minun käsittääkseni, ottaaksemme aineellisen esimerkin, ei kukaan voi syntyä rikkaana. Siellä tulee kyllä olemaan rikkaita ja köyhiä, mutta vapaus vallitsee toisenlainen kun nyt. Taloudelliset olot eivät pakota. Kukaan ei synny rikkaaksi, kukaan ei liioin köyhäksi, kukaan ei jää kasvatusta vaille, vaan jokainen saa valtiolta sen kasvatuksen, johon hän osottaa itsellään olevan synnynnäisiä taipumuksia. Ulkonaisten olojen erinkaltaisuus riippuu siitä, että toinen on yritteliäämpi kuin toinen ja panee enemmän arvoa rikkaudelle kuin toinen. Jokainen syntyy ihmisenä ja hänellä on samat mahdollisuudet edessään, mutta niiden toteutuminen riippuu hänestä itsestään. Kaikkia ihmisiä opetetaan

pienestä asti siihen, että heidän pitää itse rakentaa oma elämänsä ja tehdä siitä mitä siitä tulla voi. „Teidän pitää nousta oman kohtalonne herroiksi“, sanotaan, „ja kehittää itseänne oman elämänne rakentajiksi“. Yksilöt eivät voi turvautua ulkonaisiin oloihin, niinkuin nyt tekevät. Jos he ovat laiskoja, eivät menesty. Jos ovat ahkeria ja tekevät työtä, niin he saavuttavat sen, mihin pyrkivät, sillä yhteiskuntaolot eivät pane esteitä yksityiselle yritteliäisyydelle. Hyvien tulosten aikaansaamiseksi vaikuttaa myös se uskonnollinen kasvatus, joka ihmisille annetaan. Ja tämän yhteydessä tahdon erittäin huomauttaa siitä käytännöllisestä elämänkäsityksestä, jota uskonnossa tullaan opettamaan. Se elämänkäsitys kuuluu nim. näin: „Ihminen, sinä olet vapaa olento, Jumalan luoma, Jumalasta syntynyt, ja sinun tehtäväsi on tuoda esiin mitä Jumalan salaisuuksia sinun sisäsi piilee, ei sellaisina kuin ne voivat esiintyä muissa, vaan omalla, sinun yksilöllisyydellesi ominaisella tavalla. Ole oma itsesi loukkaamatta toisia. Totuus ja rehellisyys on korkein hyve. Ole rehellinen omalle itsellesi, älä ole sokkosilla Jumalasi kanssa, älä koeta piiloutua hänen kasvojensa edestä, älä pelkää, että hän on tyranni, älä ajattele, että hän istuu taivaassa ja rankaisee syntiäsi, että hän on olento, joka tarkoin punnitsee, mitä sinussa on hyvää, mitä pahaa, ja jonka tehtävä on katsoa, että paha tulee oikealla tavalla rangaistuksi. Vaan tiedä: Jumala on se Elämän Henki, se suuri salaisuus, joka on elämän takana, ja sinä olet siitä syntynyt, ja kun olet siitä syntynyt ja olet rehellinen Jumalan edessä, niin näytä Jumalalle, mitä sinussa on hyvää ja mitä pahaa, sillä Jumalan edessä ei ole olemassa hyvän ja pahan erotus vaan sinun omassa tajunnassasi. Jumalan edessä on vain yksi ainoa elämä, joka etsii ilmennystään, ja sentähden ole rehellinen Jumalan edessä.“

Silmiinpistäväenä ja mahtavana omaisuutena tulevaisuuden ihmisessä on oleva usko. Uskoa ei ole ihmisillä paljoa ollut tähän saakka. Ihmiset ovat uskoneet pahaan, mutta he eivät ole uskoneet hyvään. Tulevaisuudessa heitä kasvatetaan uskomaan hyvään, Elämään, Jumalaan, elämän voimaan ja henkeen ja siihen, että ennenkuin mihinkään voi kehittyä, täytyy ilmaista itsensä, seistä Jumalan edessä sellaisena kuin on. Ja ihmiselle opetetaan ja neuvotaan: „Kun sinä huomaat, että sisäsi on haluja ja taipumuksia sellaiseen, joka itsesi mielestä on ihanaa ja kaunista ja joka, jos sen saavuttaisit, tekisi sinut äärettömän onnelliseksi, kun huomaat sielussasi tällaisia unelmia ihanuudesta, joka sinua voisi tyydyttää, onnesta, joka juuri olisi sinua varten, niin tiedä, oi ihminen, että sinun tehtäväsi on sanoa itsellesi ja muille: tällainen minä olen ja tällaista minä tahdon. Niin on tehtäväsi Jumalan edessä seistä ja sanoa. Ja tiedä, ihminen, että elämän salaisuus on, että sinun pitää saavuttaa mitä tahdot. Jos olet tahtonut sellaista, jota ei Jumala tahdo, niin elämä sen sinulle näyttää, mutta älä edeltäkäsin pelkää, että joudut rangaistuksen alaiseksi, koska sinulla muka on syntisiä taipumuksia, vaan ajattele: „minä menen vaikka helvettiin, mutta tahdon nähdä, onko todella kaunista se, josta mieleni uneksii.“ Näin opetetaan ihmiselle tässä uudessa yhteiskunnassa ja huomauttaa, minkälainen pelastuksen sanoma tämä on verrattuna niihin uskontoihin ja kirkkoihin, jotka tähän saakka ovat ihmiselämää synkistäneet, yhtämittä saarnaten ihmisen huonoudesta ja syntisyydestä, siitä, että hänen tahtonsa on pahasta, että Jumalan viha lepää hänen päällensä ja että hän on kadotukseen tuomittu. Näin ovat ainakin kristilliset kirkot opettaneet ja pitäneet ihmistä pimeydessä, kun eivät itse ole tunteneet sitä suurta pelastuksen sanomaa, jonka uusi uskonto on tuova, kun se on vapauttava ihmisen jumalallisen minän ja näyttävä, että juuri sitä, mikä hänen sisässään on kauneinta ja hienointa, tulee hänen noudattaa ja totella.

Tämä on nyt vielä salaisuus. Monet ihmiset ovat osanneet elää sen mukaan, muutamat ihmissielut ovat aina sen ymmärtäneet. Mutta itsenäisyys ja vapaus tulee yleiseksi ohjeeksi vasta uuden ajan ihmisessä ja uuden ajan uskonnossa. Silloin vasta uskalletaan vakavasti opettaa ihmiselle, että jos hän on kyllin rohkea itse arvostellakseen, mitä hänelle on hyvää, mitä pahaa, niin hän varmasti saavuttaa mitä tahtoo. Tähän saakka on aina opetettu ihmisiä luopumaan unelmista ja haaveiluista. Jos joku on ajatellut: „kunpa minulla olisi ihana asunto, kauniit huonekalut, paljon tauluja, kuinka onnellinen silloin olisin“, niin uskonto on sanonut: „sinä haluat synnillisiä asioita, sellaisia, joista Jumala tuomitsee sinut kärsimään, sillä sinun pitää tyytyä siihen, mikä sinulla on“, ja maailma on puolestaan estänyt ihmistä tätä kaikkea itselleen hankkimasta. Niin ei tule olemaan uudessa yhteiskunnassa. Siellä sanotaan: „Jos sinulla on sellainen sisäinen halu, niin tiedä: tehtäväsi on juuri luoda ulkonainen ympäristö sen mukaiseksi.“ Kyllä ihminen todellisuudessa nytkin koettaa elää tämän säännön mukaan, mutta kuinka moni siinä pyrkimyksessä todella onnistuu?

Tulevaisuudessa opetetaan kaikille pienestä pitäen, että elämä on rakennettava sellaiseksi, kuin itse sisimmässään toivoo, sillä yhteiskuntaolot eivät pane estettä ja itse uskonto antaa ihmiselle voimaa. Silloin ei puhuta synnistä niinkuin nyt, vaan sanotaan: „ota ja koeta ja tiedä vain, että ilmaiseksi et saa mitään. Laita, hanki itsellesi mitä tahdot.“

Tämä uusi evankeliumi tulee epäilemättä ihmisiä suurenmoisella tavalla vapauttamaan. Minä en sano, että antamani kuvaus on täydellisin ja viimeisin päämaali, johon me ihmiset joudumme, mutta se on vapautus, jota me nykyisen kulttuurin ihmiset tarvitsemme. Meidän täytyy päästä siitä painajaisesta, joka on painanut leimansa meidän kulttuuriimme, synnistä ja pahasta, ja meidän käsityksemme pahasta on muuttuva toisenlaiseksi. Paha on väkivalta, jota tehdään toiselle, paha on valhe, petos ja vääräys, paha on epärehellisyys, paha on väärin keinojen käyttäminen. Itselleen saa ihminen tahtoa mitä hän haluaa, mutta ei väärillä, ei valheellisilla, ei petollisilla keinoilla. Katsokaa, kuinka nyt tehdään. Jos joku tahtoo tulla rikkaaksi, täytyy hänen varastaa, pettää, jollakin tapaa vetää nenästä muita ihmisiä, käydä koukkuteitä, koska hän tietää, ettei muuten saavuta toivomaansa, sillä koko yhteiskunta on häntä vastassa. Harvat ovat ne, jotka voivat kulkea suoraan eteenpäin ja kuitenkin jotain saavuttaa näissä yhteiskunnissa. Tietysti useimmat ihmiset ovat hyviä ja rehellisiä ihmisiä, jotka eivät tahtoisi käyttää väärä keinoja eivätkä käytäkään, mutta jokainen heistä tunnustaa itselleen, että hän on niin vähän saavuttanut siitä, mitä olisi tahtonut. Niin ei tule olemaan uudessa yhteiskunnassa, vaan siellä annetaan jokaiselle tilaisuus käydä omia teitään, avata uusia uria, häntä rohkaistaan ja kunnioitetaan, ja hänen saavutuksensa riippuu hänen ponnistuksistaan.

Minun ymmärtääkseni tämä tulee olemaan suuri pelastuksen sanoma, sillä vaikka uskonto silloinkin tulee puhumaan pahasta ja varottamaan ihmistä niistä kuiluista ja kivistä, joita on elämän tien varrella, on sen esitys pahasta oleva niin yksinkertaista ja selvää laatua, että jokainen sen ymmärtää. Pahan käsite sisältyy pahuuteen ja ilkeyteen toisia kohtaan ja sisäisesti oman ihanteensa, oman työnsä, oman tietonsa pettämiseen, mutta mitään ei opeteta rankaisevasta mystillisestä Jumalasta, jota pitää pelätä. Karman lakiin viitataan, siihen nojaututaan. Karma opettaa ihmistä, luonto itse kostaa, kun ihminen erehtyy. Mutta kun hänen tahtonsa ja tarkoituksensa on hyvä, kun hän välttää väärä keinoja, silloin päinvastoin jumalat ovat hänen puolellaan.

Vielä on kohta, joka koskee uutta juurirotua ja jota miettimällä voimme ymmärtää monta asiata, jotka nyt ovat hämääviä, ja se on yhteydessä ihmisen n. s. sukupuolielämän kanssa. En malta olla siitä parilla sanalla puhumatta. Sanon teille, mitä kangastaa silmiini kuudennen juurirodun ihmisistä. Kun katselen hengessäni, millaiset ihmiset ovat tuossa kaukaisessa tulevaisuudessa, niin hämmästyin yhdestä asiasta, siitä, että he ovat aivan toisenlaisia sukupuolielämän suhteen. Aivan toisenlaisia kuin meikälaiset. Selvästi näkyy, että he eivät ole jaettu kahteen sukupuoleen, vaan jokainen on fyysisesti täydellinen ihminen. Syystä sanotaan, että nykyinen ihminen on kahtia jaettu. Nainen yksin ei ole täydellinen eikä mies, yhdessä he muodostavat kokonaisuuden. Nainen kaipaa miestä, mies kaipaa naista.

Mutta merkillinen muutos on tapahtunut kuudennessa juurirodussa. Siellä ei ole miehiä eikä naisia, minä en tiedä, mitenkä heitä pitäisi kutsua, hermafroditeiksi, androgryneiksi vai miksi, — he ovat ihmisiä, jotka ovat itsessään täysinäisiä sukupuolisesti, jotka eivät tarvitse toista ihmistä sukupuolisesti. Me ymmärrämme tämän, jos Salaisen Opin silmällä katselemme ihmiskunnan historiaa, sillä sen mukaan nykyinen ihmiskunta kaksine sukupuolineen on syntynyt määrättynä historiallisena aikana, — noin 18 miljoonaa vuotta sitten, niinkuin Salaisessa Opissa sanotaan. Sitä ennen ihmiset olivat kaksineuvoisia ja vielä sitä ennen sukupuoleettomia, mutta silloin tapahtui jako kahteen sukupuoleen. Psykologisesti tämän ymmärrämme, jos tutkimme ihmistä yksilönä, sillä sisimmässään hän on sukupuoleton henki, minätaju, joka on sukupuolia vailla. Ihminen sinään ei voi sanoa olevansa mies tai nainen, hän on vain tajuinen olento, ajatteleva ja tunteva minä. Mutta jos ihminen jatkaa itsensä tutkimista, siirtyen ulommaksi ja samalla lähemmäksi tavallista persoonallisuuttaan, niin hän huomaa olevansa joko mies tai nainen, mutta samalla ymmärtävänsä vastakkaista sukupuolta. Nykyinen ihmiskunta on sillä kehitysasteella, että ainakin useimpien ihmisten pitäisi voida tällä tavalla tutkia itseään ja ymmärtää toisiaan, mies naista, nainen miestä.

Voimmehan kirjallisuudessa huomata, kuinka esim. mieskirjailijat kykenevät selvästi kuvaamaan mitä naisen sielussa liikkuu. Mistä tämä johtuu? Ihmisellä on sisällään mahdollisuudet molempiin sukupuoliin.

Ihminen on sielussaan kaksisukuinen olento, vaikka ulkonaisessa persoonallisuudessa toinen sukupuoli on kehittynyt. Tämä psykologinen tosiasia on niiden muutosten takana, jotka ihmiskunnan historiassa tapahtuvat. Me tiedämme ettei ihmissielu aina ole puettu samaan sukupuoleen, vaan että se käytettyään monen elämän aikana toista sukupuolta ruumiillisessa ilmennyksessään alottaa uuden sarjan toisessa sukupuoleessa, kehittääkseen itsessään vastakkaisia ominaisuuksia. Sentähden ihmiskunnan sielullinen kaksineuvoisuus kuudennessa juurirodussa perustuu siihen toisiseikkaan, että ihmisiin on ennättänyt kehittyä molempain sukupuolten ominaisuuksia samassa yksilössä, ja tämä on se kehitys, jota kohti kuljemme. Ja vaikka tämä normaalisena, puhtaana, terveenä ilmiönä tulee esiintymään vasta kaukaisessa tulevaisuudessa, jolloin ruumiskin ulkonaisesti on muuttunut, niin voimme jo kuudennessa alarodussa pitkin matkaa nähdä yhä enemmän esimerkkejä siitä, että inhimillinen sukupuolisuus tulee sängen häilyväksi käsitteeksi. On kyllä ihmisiä, jotka koettavat puolustaa sukupuolia sinään, jotka suurella voimalla esiintyvät ja väittävät, että meidän täytyy olla eheitä miehiä ja eheitä naisia, mutta luonto itse on kehittävä toisenlaisia ihmisiä, miehessä on kehittyvä naisen tunteellisuus, naisessa miehen ajatuskyky. Siten sukupuolet kehittyvät toisiaan kohti ja valmistavat lopullista yhteensulautumista. Lähimmässä tulevaisuudessa huomataan myös yhä enemmän ja enemmän kaikenlaisia sairaloisia ilmiöitä eli sellaisia, joita nyt kutsutaan sairaloisiksi. Niitä nähdään nyt jo. Tarkotan, että miehet ja naiset tuntevat sukupuolista vetovoimaa samaan sukupuoleen. Tämä on ilmiö, jota paljon tutkitaan nykyaikana, sillä se on ilmiö, joka luonnon sisästä puhkeaa esiin. Syntyy ihmisiä, joilla on ihan merkillinen taipumus lempimään, rakastamaan omaa sukupuoltaan. Tämä on sängen hämmästyttävä ilmiö lääkärien ja psykiatrien mielestä. He koettavat tutkia sitä ja miettiä mikä syy sen takana on. Me tiedämme sen perustuvan ihmisen luonnolliseen kaksisukuisuuteen, ja sen tavallisuuden tätä nykyä ja vastedes riippuvan siitä, että me elämme ylimenoajassa, jolloin uusi juurirotu on tuova maan päälle aivan uudenlaisia ihmisiä. Siinä tulevaisuuden yhteiskunnassa tullaan ihmisille opettamaan juuri näitä sukupuolielämää koskevia totuuksia ja opettamaan toisella lailla kuin nyt. Tähän saakka on pelätty ja syrjäytetty näitä asioita, ja siitä on ollut seurauksena, että melkein kaikilla ihmisillä on joko melkein liian kiihottunut tai liian heikko sukupuolielämä. Verrattain harva ihminen on aivan luonnollinen, aivan puhdas. Kiihottunut sukupuolinen mielikuvitus on kuka tietäen saanut aikaan enemmän rikoksia kuin mikään muu inhimillinen heikkous. Toiselta puolen on tietämättömyys, raakuus ja ahdasmielisyys tällä alalla aiheuttanut enemmän onnettomuutta, enemmän vainoa, enemmän kärsimyksiä kuin moni luuleekaan. Kuinka lohduttavaa uskoa, että kuljemme kohti valoisampaa tulevaisuutta!

Se läksy, jonka sukupuolielämä opettaa, on rakkauden läksy. Se pakottaa ihmisiä rakastamaan toisiaan, tuntemaan hellyyttä toisiaan kohtaan. Mistä muuten olisivat nämä tunteet syntyneet, ellei sukuvietin avulla, sen kautta että ihmiset aivan kuin ulkonaisen voiman pakosta ovat rakastaneet ja rakkaudessaan ovat oppineet kärsimään, mielellään kärsimään armaansa, omaistensa puolesta? Sukuvietissä piilee kuitenkin vielä suurempia voimia ja salaisuuksia, kuin mitä tässä rakkaudessa tulee ilmi. Sukuvietti on laki, on luonnon luova voima. Ihmissuvun jatkaminen tapahtuu nyt itsetiedottomasti, luonnon pakosta, ihmisen sisässä asuvasta himosta, mutta sukupuolisen voiman salaisuus on, että ihmisen täytyy sekin voittaa, oppia sitä hallitsemaan, niin että siitä tulee luova kyky, jota hän itsetietoisesti voi pidellä. Kun hän on oppinut tämän läksyn ja tämän salaisuuden, on hän saanut käsiinsä yhden luonnon suurimmista voimista. Nykyinen ihmiskunta ei osaa luoda, mutta kuudennessa juurirodun ihmiset ovat oppineet sitä tekemään, sillä he ovat oppineet rakastamaan. Millä tavalla heidän sukunsa jatkaminen tapahtuu, siitä ei kannata spekuloida, luonto tietää keinot silloin niinkuin se on tietänyt ennen. Meidän on vain pidettävä mielessä, mitä tietä pitkin ihmiskunta saattaa jouduttaa kehitystään, vapautua turhista kärsimyksistä ja turmiollisesta tietämättömyydestä sekä nopeasti oppia sen läksyn, jota luonto nyt sille opettelee.

Olemmeko käsittäneet oikein?
Pari sanaa teosofisesta liikkeestä.

Jäljennös
Ruusu-Risti-lehdestä
1922

1.

Puolen vuosisataa on kohta kulunut siitä, kun Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa esiintyi eräs kirjailija, joka ennen pitkää herätti tavatonta huomiota. Hän kirjoitteli sanomalehtiin – enimmäkseen spiritistisistä aiheista – ja seurusteli alussa spiritistien kanssa. Pian kuitenkin selvisi, että hänellä oli oma erikoinen sanansa sanottavana; hän ei katsellut spiritistisiä ilmiöitä samalla uskovaisella silmällä kuin tämän liikkeen kannattajat yleensä. Hän kyllä myönsi niiden todenperäisyyden ilmiöinä, mutta selitti niiden aiheutuvan enimmäkseen toisista syistä kuin spiritistien olettamista. Nämä selitykset olivat oleellisia osia kokonaisesta uudesta maailmankatsomuksesta, jonka pääpiirteitä hän vähitellen ryhtyi paljastamaan.

Merkillinen kirjailija oli madame H. P. Blavatsky, ja maailmankatsomus, jota hän opetti, sanoma, jonka hän julisti, oli n. s. teosofia.

Silloista maailmaa hän suuresti hämmästytti, sillä hänen sanomansa oli sille uusi ja ennen kuulumaton. Sivistynyt maailma oli äskettäin herännyt keskiaikaisesta unestaan, pudistanut päältäään dogmien kahleet ja vapauttanut itsensä uskonnon ja kirkon holhouksesta. Riemua ja luottamusta uhkuvana se oli heittäytynyt tieteellisen tutkimuksen turviin, ja tämän loistavat ja varmat saavutukset luonnontieteiden ja tekniikan alalla olivat muuttaneet kirkolliset opinkappaleet mitättömiksi lastenkamarisaduiksi. Jumalakin oli muuttumaisillaan »hypoteesiksi, olettamukseksi, jota tiede ei enää tarvinnut», kuten nerokas ja ylpeä astronomi Laplace aikoinaan oli Napoleonille väittänyt. Ja tämän iloisen ja itsetietoisien maailman keskelle ilmestyi tuntematon nainen, maankiertäjä, seikkailija, joka leijonan voimalla ja rohkeudella ryhtyi sitä ravistamaan ja varoittamaan. »Kuulkaa!» hän huusi hämmästyville joukoille, »te tanssitte kuulun partaalla: kavahtakaa, ettette huku! Te luulette tutkineenne luonnon kaikki salaisuudet ettekä edes tiedä, mikä ihminen on. Te pyyhitte maailman kaikkeudesta pois jumalallisen tajunnan ja rakkauden ettekä tunne näkymättömän henkimaailman aakkosiakaan. Te nauratte nyt, mutta lakatkaa nauramasta, ennenkuin naurunne kääntyy itkukuksi.»

Madame Blavatskyn sanoma oli todella uusi silloiselle maailmalle, sillä lyhyesti ja ytimeltään esitettynä se kuului näin:

Länsimaiden nuori tiede luulee ratkaisseensa elämänarvoituksen ja päässeensä totuuden perille, kun se tutkittuaan näkyväisen luonnon silmiinpistävimät ilmiöt kieltää hengen iankaikkisen itseolemisen. Kristillinen kirkko sanoo uskovansa henkeen ja kuolemattomuuteen, mutta kieltää ihmishengeltä totuuden tiedon mahdollisuuden: ihminen ei voi eikä saa pyrkiä tietoon elämän ja kuoleman salaisuuksista, hänen tulee uskoa, mitä »Jumala» on näistä asioista kirkon ja raamatun kautta ilmoittanut. Sekä tiede että uskonto rajoittavat täten ihmishengen vapautta, kahlehtivat sitä, orjuuttavat sitä. Mutta ihmisen päämäärä on korkea! Hänen kohtalonsa ei ole jäädä tietämättömyyden pimeyteen, vaan kohota siitä päivän valkeuteen tiedossa ja taidossa. Ihminen voi pyrkiä totuuden tietoon ja saavuttaa näkemyksen, joka käsittää sekä näkyväiset että

näkymättömät, sekä elämän että kuoleman. Kautta aikojen on ollut olemassa Salainen Viisaus, eli teosofia joka tästä on tiennyt ja samalla on osannut neuvoa, miten ihminen voi totuuden saavuttaa. Kaikki suuret uskonnot ovat vain olleet tämän Salaisen Viisauden eli teosofian haaraantumia ja lapsia, vaikka kirkot ja kansat eivät ole käsittäneet omien uskontojensa todellista olemusta. Nyt oli tullut aika, että vanhan Viisauden teosofinen ääni kuuluisi ihmiskunnalle, ja madame Blavatsky oli Salaisen Viisauden Vartijain nöyrä lähetti, jonka tuli julistaa tämä sanoma maailmalle.

Ihminen saattoi siis päästä totuuden tietoon eli uskonnollisella kielellä sanoen Jumalan tuntoon, jota muuten sana teosofia sanatarkasti ilmaisikin!

Kuinka tämä olisi mahdollista? huudahti maailma ällistyneenä. Mitä takeita meillä on siitä, ettei madame Blavatskyn väite ole tyhjää ja turhaa lorua?

Ja silloin H. P. Blavatsky viittasi Mestareihin. On olemassa Mestareita, Salaisen Viisauden Vartijoita, jotka ovat saavuttaneet inhimillisen kehityksen huipun, täydellisiä ihmisolentoja, joilla on kädessään tiedon ja taidon avaimet.

Mistä tiedämme, että noita Mestareita on olemassa? kysyi epäilevä maailma.

Minä tunnen monta heistä, vastasi madame Blavatsky ja minä todistan heistä. Kristus oli yksi heitä, samoin Buddha, Krishna, Zoroaster, Pythagoras ja monet, monet muut, joiden nimet tunnetaan historiasta. He olivat kaikki Mestareita ja ovat tänäpäivänä, sillä he elävät yhä vielä. Mestariksi tullut ihminen ei kuole.

Ja uutuudestaan huolimatta H. P. Blavatskyn ääni ei kaikunut aivan kuuroille korville. Oli niitä, jotka höristivät korviaan ja kuuntelivat. Oli niitä, jotka ottivat sanoman vastaan ja alkoivat etsiä Salasta Viisautta ja sen Vartijoita. Niitä oli useissa maissa, ja oi kumma, vuosien kuluessa ilmestyi yhä useampia totuuden etsijöitä, jotka väittivät tavanneensa noita ihmeellisiä Mestareita ja todistivat puolestaan, että teosofian sanoma oli tosi: he olivat löytäneet totuuden.

2.

Nyt saatamme kysyä: mikä oli se totuus, joista teosofia puhui, jota Mestarit edustivat ja joka oli ihmisen saavutettavissa? Oliko se korkea ja kaukainen päämäärä, oliko se näkemys, jonka ainoastaan Mestarit saavuttivat? Pitikö ihmisen pyrkiä Mestariksi saavuttaakseen totuuden tiedon? Mikä silloin tämän vaikean ja vaivalloisen pyrkimyksen kestäessä kannusti ihmistä? Mistä hän otti sen uskon, että Mestariksi tultuaan tietäisi totuuden? Ihminen oli itsekäs olento, hän varmaan väsyisi kesken etsimistään – hän varmaan väsyisi, ennenkuin olisi Mestariksi kohonnut! Mistä hän siis otti uskonsa ja siveellisen voimansa?

Tässä tulee nyt eteemme ihmeellinen ratkaisu, jonka monet teosofiset totuuden etsijät helposti unohtavat, mutta joka madame Blavatskyn julistuksessa pysyi alati kirkkaana ja selvänä. Ratkaisu kuuluu: totuuden tieto, Jumalan tunto ei ole ollenkaan kaukainen asia; toivottomaksi jäisi silloin meidän pyrkimyksemme. Ei, totuuden tieto on saavutettavissa nyt. Totuuden tieto on itse asiassa saavutettava, ennenkuin voimme edes ryhtyä pyrkimään Mestareiksi. Totuuden tieto ei kylläkään ole viisautta kirjoista, ei ulkolokua, ei muistitietoa, eikä myöskään uskonnollista hysteriaa eikä mielikuvituksen lentoa. Totuuden tieto on kyllä heräämistä uuteen elämään ja uuteen näkemykseen, se on kyllä sielullista uudestisyntymistä ja ihmisen sisässä tapahtuvaa ihmeellistä avautumista, se on kyllä totuuden näkemistä ja Jumalan vastaanottamista omaan tuntoon, mutta se ei ole etäinen asia eikä kaukainen saavutus. Se ei tule vasta mestariudessa, se tulee mestariuteen vievän tien alkupäässä.

Jos tahdot Mestariksi pyrkiä, täytyy sinun ensiksi tietää totuus: ei tietää sitä teoretisena opinkappaleena, vaan nähdä se elävänä todellisuutena.

Ja nyt me kysymme Pilatuksen tavalla vaikei Pilatuksen epäilyksellä: mikä on totuus? Mikä on se totuus, jonka tietoon ihminen voi päästä?

Ja teosofia, aikakausien Salainen Viisaus vastaa: totuus on ihmisten veljeys ja heidän yhteytensä Jumalassa. Jumala on elämän henki, olemassaolon ääretön tajunta ja tietoisuus, maailman järki, suuri, ylevä rakkaus kaiken takana. Ihminen on elämän hengen lapsi, jumalallisen tajunnan ilmennys ihmiskunnan muodossa, kipinä maailmanjärjen loistavasta tulesta, pisara suuren rakkauden henkimerestä. Sentähden ihmiset ovat yhtä Jumalassa, sillä henki ja tajunta on yksi ja sama tuhansissa muodoissa, ja ihmisyksilöt ovat toistensa veljiä, eroittamattomasti yhteenkuuluvia ja toisistaan riippuvia. Heidän onnensa on yhteinen ja heidän kärsimyksensä samoin. Elämä muodoissa on harhaa, hengen elämä on elämää Jumalassa ja totuudessa.

Kun ihminen on etsinyt totuutta henkensä koko voimalla, kun hän on lukenut ja ajatellut, katsellut ja vertaillut, miettinyt ja pohtinut, kun hänen sielunsa on polvistunut elämän eteen, rukoillen valoa ja vapautta, kolkuttaen totuuden tiedon portille, etsien oman arvoituksensa ratkaisua, silloin avautuu hänen sydämensä taivaalliselle valolle, silloin koittaa hänelle päivä, jolloin hänen silmänsä näkevät jumalallisen totuuden. Hän näkee ja hän tuntee. Hän tietää olevansa Taivaallisen Isän lapsi, yhtä hengessä kaikkien kanssa, ylhäisten ja alhaisten, viisaiden ja tyhmien, pyhien ja syntisten, jotka kaikki samaten – tietämättäänkin – ovat elämän hengen lapsia. Ylivuotava autuus ja surumielinen kaiho täyttää hänen sielunsa, sillä Mestarin, täydellisen ihmisen ihanne näkyy elävänä todellisuutena hänen henkensä silmille.

Hän on nyt tien alkupäässä ja tietää mihin päin on kuljettava. Ihanne on hänen edessään. Mestari on se, joka ihanteen toteuttaa. Hän taas on opetuslapsi, jonka tulee askelaskellelta oppia ihannetta toteuttamaan.

Hän uskoo ihanteeseen, sillä hän on ihanteen tajunnut. Hän uskoo totuuteen, sillä hän on totuuden nähnyt. Hän uskoo Jumalaan, sillä hän on hengessään tuntenut Isän läsnäolon. Usko antaa hänelle voimaa, kun hän uupuu työssään, usko rohkaisee, kun hän pelkää omaa heikkouttaan, usko lohduttaa, kun hän suree pienuuttaan.

Tämä herämys, josta usko syntyy, se tulee kelle totuuden etsijälle tahansa, joka etsinnässään on vilpitön.

3.

Teosofiaan kuuluu, kuten tiedämme, monenlaisia oppeja kaikenlaisista asioista »taivaan ja maan välillä», mutta yllä oleva on teosofisen elämänymmärryksen siveellishenkkinen ydin.

Tätä uutta maailmankatsomusta julistaessaan madame Blavatsky turvautui erilaisiin menettelytapoihin: hän kirjoitteli artikkeleita sanomalehtiin ja aikakauskirjoihin, hän sepitti laajoja tieteellis-filosofisia teoksia, hän kasvatti itselleen ja siten teosofialle oppilaita ja seuraajia, hän esitti jonkinlaisia taikatemppeja näytteeksi ihmisessä piilevistä salaisista kyvyistä, hän perusti ystäviensä kanssa Teosofisen Seuran, jonka jäsenyysehtona oli Yleisen Veljeyden tunnustaminen ja jonka jäsenten piti olla teosofisen totuuden etsinnän ja elämänymmärryksen kannattajia, puoltajia ja levittäjiä maailmassa.

Mutta luonnollista on, ettei uuden maailmankatsomuksen julistaminen käynyt esteittä päinsä. Olojen pakosta ilmaantui vihamiehiä ja vastustajia.

Olemme jo viitanneet tieteelliseen ja kristilliskirkolliseen materialismiin ja ahdasmielisyyteen. Yhteisvoimin nämä saivatkin aikaan, että madame Blavatskyn taikatempu eli n. s. »okkultiset ilmiöt» leimattiin humbugiksi ja H. P. Blavatsky itse julistettiin vuosisadan suurimmaksi petkuttajaksi, joka oli omista aivoistaan keksinyt koko teosofian ja sen Mestarit.

Nyt tahdomme lisäksi mainita muutamia toisia luonnollisia esteitä, jotka sinänsä vastustivat ja yhä vastustavat ihmisten Yleisen Veljeyden julistamista, ymmärtämistä ja toteuttamista.

Ensimmäisenä on tällöin mainittava se toiseikka, että ihmiskunnalla ei ole yhtenäinen uskonto, vaan että se on jakaantuneena moniin eri uskontokuntiin. Tämä painaa paljon vaa'assa, sillä eri uskontojen tunnustajat katsovat enimmäkseen epäilyksellä toisiaan, koska kunkin oma usko on hänen mielestään ainoa laatuun, paras ja korkein. Kun tähän lisäksi tulee, että uskonnot melkein poikkeuksetta ovat jakautuneet rotujen ja heimojen, jopa kansallisuuksienkin mukaan, jotka sinänsä erottavat ihmisiä toisistaan, on selvää, että kristityt, muhamettilaiset, buddhalaiset, hindut j. n. e. eivät tunne erityistä ymmärtämystä eikä lämpöä toisiaan kohtaan. Mutta eipä siinä kyllin. Eri uskontojen, varsinkin kristinuskon tunnustajat ovat sitäpaitsi jakautuneet lukuisiin lahkoihin, joilla kaikilla on oma pelastuspatenttinsa ja jotka niinkään silmälevät toisiaan kylmästi ja karsaasti.

Toisena esteenä on mainittava se, että ihmiset kaikkialla ovat jakautuneet n. s. yhteiskuntaluokkiin. Luokkaeroitus, joka alkuaan johtui työnjaosta, perustuu osaksi ihmisten luonnolliseen erilaisuuteen, mutta osaksi myös yhteiskunnallisten olojen raudankovaan kohtalomaisuuteen. Pitkin viime vuosisataa käytiin ankaraa aatteellista, jopa välistä aseellista, taistelua eri yhteiskuntaluokkien välillä, sillä sosialistinen liike herätti työtä tekevän luokan itsetietoiseksi asemastaan ja yllytti sitä vastarintaan ylempiä luokkia vastaan. Monen sosialistin mielestä häipyivät rotu- ja kansallisuuserot mitättömiksi niiden luokkaeroitusten rinnalla, jotka tekivät toisista ihmisistä »etuoikeutettuja», toisista »oikeudettomia» olentoja. Sosialistinen »veljeys» käsitti täten ainoastaan »köyhät», vähät välittäen »rikkaista» ja heidän onnestaan.

Kolmantena vaikeutena on otettava huomioon se, että ihmiskunnan historiallinen kehitys oli vienyt n. s. valtakuntien muodostumiseen. Nämä valtakunnat ja valtiot eivät suinkaan kulkeneet käsi kädessä kansallisuuksien ja rotujen kanssa, vaan muodostivat tarkoin rajoitettuja kokonaisuuksia, joihin saattoi kuulua eri kansallisuuksia ja rotuja tai niiden osia. Näennäisesti yhtenäisessä kokonaisuudessa saattoi sen tähden vallita suuria sisäisiä ristiriitoja, sillä pienemmät kansallisuudet ja »alemmat» rodut olivat miltei poikkeuksetta toisten väkilukuisempien kansallisuuksien ja »ylempien» rotujen ahdistamia, sortamia ja

hallitsemia. Nämä valtiolliset kokonaisuudet ja kokoamukset olivat kuin suuria – sisässään milloin sopusointuisia, milloin ristiriitaisia – maailman kansalaisia, jotka keskenään taistelivat olemassaolosta ja kilpailivat vallasta. Kun jokainen suurvaltio mielellään olisi ollut mahtavin kaikista, syntyi tästä ainainen naapurinpelko, sodanuhka ja rauhan »lujittaminen» yhä uusilla sotavarustuksilla. Maailmanrauha oli täten teennäinen – todellisuudessa vain aselepo, – ja ihmiskunnan ulkonaisesti korkeata sivistystä turmeli ja heikensi sisäinen mätähaava. Todellinen veljeys valtioiden kesken oli mahdoton haave, niinkauan kuin kansain välinen moraalit sallii toisenlaisia näkökohtia ja tekoja kuin yksilöiden elämänohjeiksi hyväksytyt siveyskäsitteet.

Neljänneksi ja tavallaan itsepintaisimmaksi esteeksi yleisen veljeyden tiellä on tietysti merkittävä ihmisten luonnollinen itsekkyyks. Alemmassa minässään ihminen on »lähimpänä» itseään eikä välitä paljon siitä, kuinka toisten käy, kunhan hän itse – ja ehkä hänen omaisensa – voivat mahdollisimman hyvin. Ja vaikka hän olisikin kasvanut ulos itsekkyyden karkeimmista muodoista, on olemassa inhimillisiä intohimoja – rikkouden, kunnian, vallan, ylpeyden j. n. e. himot, – jotka kietovat hänen sielunsa näkymättömiin verkkoihinsa ja estävät häntä tajuamasta veljeyden suurta ihannetta, ennenkuin kärsimyksen koulussa nöyrytyneenä hänen sydämensä vihdoinkin alkaa kaivata jumalallista totuutta.

Jättiläismäisiä voidaan todella sanoa olevan niiden vaikeuksien ja esteiden, jotka asettuvat totuuden julistajan tielle. Mainitsimme jo, mihin keinoihin madame Blavatsky turvautui taistelussaan niitä vastaan, ja nyt tulee meidän tarkastaa, kuinka hänen ehdotuksestaan järjestettiin työ ja toiminta siinä Teosofisessa Seurassa, jonka tehtävänä oli häntä auttaa ja hänen taisteluaan jatkaa.

Kun olemme omaksuneet teosofisen elämänymmärryksen, kun olemme teosofisesti »heränneet» ja tiedämme, mitä teosofia on, ei meidän ole vaikea kuvitella mielessämme, mitä H. P. Blavatsky ja hänen Mestarinsa tarkoittivat ja mihin he tähtäsivät perustamalla Teosofisen Seuran. Tahtoivathan he ensi kädessä, että maailma heräisi älymään, mitä oikea totuuden etsiminen on, kuinka äärettömän laajoja, vielä salattuja aloja oli ihmishengen tutkittavissa, ja tahtoivathan he lisäksi, että niin monet yksilöt kuin mahdollista kävisivät läpi sen henkisen herämyksen, joka avaisi heidän silmänsä näkemään jumalallisen totuuden ja siten saattaisi heidät mestariuteen vievän tien alkupäähän.

Onko siis kumma, jos madame Blavatsky alkuaan kuvitteli, että Teosofinen Seura olisi kokoonpantu näistä tämmöisistä totuuden tietäjistä? Emme saata sitä kummaksua, sillä se oli luonnollinen ajatus totuuden julistajalla, joka toivoi itselleen auttajia ja seuraajia. Ei hän ollut uskonnonperustaja eikä kirkkokunnan, joka vetäisi puoleensa suuria joukkoja. Hän tahtoi vain kourallisen uskollisia sieluja, jotka ylläpitäisivät ja jatkaisivat valistustyötä maailmassa. Ja sentähden hän asetti Teosofisen Seuran ensimmäiseksi ohjelmapykäläksi ja samalla jäsenyys ehdoksi tuon tunnetun tehtävän »muodostaa yleisen veljeyden ydin, katsomatta rotuun, uskontunnustukseen, kansallisuuteen, väriin ja sukupuoleen.»

Ketkä kykenisivät muodostamaan ihmiskunnan yleisen veljeyden ytimen muut kuin ne, jotka herämyksensä ja näkemyksensä nojalla tiesivät, että veljeys oli totuus? Ja ketkä kykenisivät maailmaa auttamaan, ketkä tekemään tosi teosofista työtä, ketkä totuutta levittämään muut kuin ne, jotka totuuden tiesivät? Mitä hyötyä teosofian asialle, mitä hyötyä ihmiskunnalle olisi muunlaisista Teosofisen Seuran jäsenistä?

Tämä oli Mestarein ja madame Blavatskyn ensimmäinen, alkuperäinen ajatus, eikä sitä periaatteellisesti muutettu, vaikka myöhemmin Seuran piiriä jonkun verran laajennettiin.

Havaittiin nimittäin, että oli ihmisiä, jotka eivät vielä olleet totuutta löytäneet, mutta jotka olivat vakavia totuuden etsijöitä. He pyrkivät Seuran jäseniksi, koska tunsivat, että heille itselleen olisi apua jäsenyydestä totuuden etsimisessään. Ja niin avattiin Teosofisen Seuran ovet kaikille, jotka vilpittömästi etsivät totuutta, ja kirjoitettiin ovelle tunnuslause: totuus on korkein uskonto. Heidänkin piti tunnustaa ja allekirjoittaa Seuran veljeyspykälä, mutta heille se ensi kädessä merkitsi, että koska he eivät vielä tienneet totuutta, tunnustivat he kaikki ihmiset yhdenarvoisiksi veljikseen Jumalan, tuntemattoman totuuden edessä; he lupasivat siis olla suvaitsevaisia kaikkia uskontoja ja näkökantoja kohtaan eikä arvostella eikä tuomita ketään hänen uskonsa ja vakaumuksensa nojalla.

Täten syntyi itsestään eksoteerinen ja esoteerinen piiri Teosofisessa Seurassa. Esoteristi ei kuitenkaan tässä merkityksessä ollut se, joka kirjoittautui johonkin »esoteeriseen kouluun», vaan se, joka tiesi totuuden. Ja eksoteerinen teosofi oli jokainen, joka ei tietänyt totuutta, kuului hän sitten vaikkapa mihin »esoteeriseen osastoon» tahansa. Kun pidämme mielessä tämän tosiasioihin perustuvan eron »esoteristin» ja »eksoteristin» välillä, on meidän helppo käsittää kahden järelläolevan Teosofisen Seuran ohjelmapykälän tarkoituksen.

Toisen pykälän mukaan Teosofisen Seuran tehtävä oli »edistää vertailevia uskonnollisia, tieteellisiä ja filosofisia tutkimuksia».

Tämä oli esoteristeille selvä työohjelma. He, jotka itse olivat hengessään nähneet totuuden, saivat tehtäväkseen kaivaa esille uskonnoista, elävistä ja kuolleista, kaikki mahdolliset todistukset siitä, että totuus oli ennenkin tiedetty; niinkään tuli heidän seurata nykyajan tieteellistä tutkimusta ja näyttää, kuinka se askel

askeleelta lähestyi näkymätöntä ja salattua henkimaailmaa, kuinka sen saavuttamat tulokset tukivat henkistä totuuden näkemystä; ja vihdoin heidän tehtävänsä oli tutkia maailman filosofeja ja ajattelijoita, sekä kuuluisia että tuntemattomia, ja osoittaa, missä kohden he olivat totuuden nähneet tai sitä aavistanee.

Selvää on, että tällaiset laajat tutkimukset jäisivät hedelmättömiksi, ellei tutkija itse ollut totuuden tietäjä. Mutta paljon apua hänellä oli nykyajan teknillisestä kulttuurista, joka niin suuresti oli lähentänyt toisiinsa maailman kansoja ja rotuja ja joka teki verrattain helpoksi liikkua vierailuilla ja tutustua vieraihin tapoihin, ja myöskin siitä, että itämaiden vanhaa uskonnollista ja mystillistä kirjallisuutta alettiin tutkia länsimailla ja havaittiin, mikä ehtymätön tiedon lähde siinä oli tarjona.

Ja samassa toisessa pykälässä oli työtä eksoteristeillekin. He, jotka vielä olivat alkuperäisen etsijän kannalla, saattoivat syventyä esoteristein teosofisiin teoksiin, kuulla heidän esityksiään ja todistuksiaan, ja samalla tutustua suurten uskontojen oppeihin, maailman pyhiin kirjoihin, tiedemiesten ja filosofien ajatustantoihin. Täten he kehittivät ja kasvattivat omaa sieluaan temppeleiksi, johon totuuden henki sopivan hetken tullen saattoi ottaa asuntonsa.

Kolmannessa ohjelmapykälässä velvoitettiin Teosofista Seuraa »tutkimaan tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia kykyjä».

Siinä tarjoutui tilaisuus eksoteeriselle etsijälle hankkia tietoja henkimaailman salaisuuksista lukemalla asianomaista psyykkisten tutkijain toimittamaa, spiritististä, teosofista ja salatieteellistä kirjallisuutta, ja ehkä vielä itsekin ottamalla osaa kokeiluihin ja istuntoihin. Samalla hänelle tarjoutui tilaisuus hyödylliseen työhön, sillä saattoihan hän esim. koota kertomuksia ja todistuksia »yliluonnollisista» tapahtumista, kuolleitten esiintymisistä, profetallisista unista, näyistä y. m. s.

Esoteristein tehtävä oli tavallaan korkeampaa ja vaikeampaa laatua. He tiesivät, että täydellisellä ihmisellä, Mestarilla, oli hallussaan kaikenlaisia yliaistillisia kykyjä, jotka vähitellen olivat hänessä puhjenneet hänen edetessään sillä kaidalla tiellä, joka opetuslapsiudesta vei mestariuteen. Nämä kyvyt olivat hänenkin, esoteristin, saavutettavissa ja hänen tehtävänsä oli ne hankkia itselleen — ei kuitenkaan väkinäisellä tavalla, ei kykyjä tavoittelemalla, vaan elämällä sitä elämää, joka niitä kykyjä luonnostaan herättäisi. Tämä elämä oli opetuslapsen elämä eli väsymätön pyrkimys sitä veljeyden ihannetta kohti, joka heräyksessä oli nähty. Se oli siis ensimmäisen ohjelmapykälän käytännöllistä toteuttamista sen koko laajuudessa ja sitä elämää nimitettiin kaidaksi tieksi, eikä tämä ollut tuntematon polku, koska kaikki Mestarit olivat sen ennen kulkeneet.

Näin olivat madame Blavatsky ja hänen suuret opettajansa suunnitelleet ja haahmotelleet Teosofisen Seuran työtä ja tehtävää. He tiesivät, että jos Teosofinen Seura olisi työlleen uskollinen, koituisi siitä arvaamaton hyöty maailmalle. Veljeyttä saarnattaisiin ja veljeyttä toteutettaisiin. Ei Teosofisen Seuran tarvinnut ottaa osaa maailman politiikkaan eikä yhteiskunnallisiin taisteluihin muuten kuin ystävän ja veljen nuhtelevalla, rohkaisevalla ja ohjaavalla äänellä. Kun maailmalla olisi edessään elävä esimerkki, jäisi se ajattelemaan ja ihmettelemään.

Nyt joudumme lopulta viimeiseen kysymykseemme: onko Teosofinen Seura pysynyt alkuperäiselle tehtävälleen ja ohjelmalleen uskollisena? Siitä tahdomme puhua ensi kerralla.

Jos edellä esittämällämme tavalla olemme käsittäneet, minkätähden Teosofinen Seura perustettiin, ja sitten kysymme, onko Seura pysynyt alkuperäiselle tehtävälleen uskollisena, emme tietenkään ole oikeutetut vastaamaan tähän mielivaltaisella tavalla, langettamaan T.S:sta umpimähkäistä tuomiota tai arvostelemaan sitä omien mahdollisten ennakkoluulojemme nojalla. Meidän on pysyteltävä tosiasioissa, ja sentähden koko arvostelumme keskittyy uuteen kysymykseen: mitä Teosofisen Seuran oma historia todistaa asiassa? Onko sen historia selvä todistus siitä että se alusta lähtien ja pitkin matkaa on tiennyt palvelevansa veljeyden toteuttamista? Onko se horjumatta ollut tehtävälleen uskollinen vai onko se elämänhistoriansa aikana ottanut harha-askelaita ja poikennut syrjään dharmansa suoralta tieltä?

Nykyisyys on menneisyyden tulos, ja sentähden meidän on ensin luotava silmäys nykyiseen tilanteeseen. Mitä silloin näemme? Näemmekö Teosofisen Seuran, joka monenlaisia vaiheita kokeneena ja monenlaisia vaikeuksia kestäneenä tänä päivänä seisoo teosofisen sanoman ehjänä ja yhtenäisenä tulkkina? Näemmekö lujan järjestön, joka tehtävästään tietoisena on elänyt läpi vuosien, voittanut yhä uusia uskollisia totuuden ystäviä ja tietäjiä ja pudistanut päältänsä semmoiset jäsenet, jotka eivät jaksaneet seurata mukana veljeyden ihannetta kohti kuljettaessa?

Ah, jospa niin olisi! Todellisuus on kuitenkin päinvastainen. Kaukana siitä, että Teosofinen Seura olisi pysynyt ehjänä ja kokonaisena, huomaamme päinvastoin, että se on jakaantunut moneen eri seuraan, että se on synnyttänyt monta uutta yhdistystä. Se on vuosien vierieissä erilaisten kriisien kautta kadottanut paljon jäseniä, mutta nämä eivät ole olleet Teosofisen Seuran korkeiden tarkoituserien pelottamia ihmisiä, ei semmoisia, jotka oman kykenemättömyytensä masentamina olisivat perääntyneet teosofian ylevien ihanteiden edessä, vaan vakavia totuudenetsijöitä, hartaita teosofejia, jotka ovat käsittäneet noita tarkoituseriä ja ihanteita toisella tavalla, kuin mitä sillä hetkellä oli yleistä Teosofisessa Seurassa. Ja niin muodoin on syntynyt joukko seuroja, jotka nimittävät itseään mitkä teosofisiksi, mitkä toisilla nimillä, mutta joista kukin tavallaan edustaa mielestään parhaiten suurta teosofista sanomaa.

Madame Blavatskyn alkuperäisestä Teosofisesta Seurasta on täten aikojen kuluessa kehittynyt jotakin, jota voimme nimittää yhteisnimellä *teosofiseksi liikkeeksi*. Ei hän itsekään ollut tästä epä tietoinen. Hänenkin oli tapana teroittaa ero suuren teosofisen liikkeen ja Teosofisen Seuran välillä. Hän vain toivoi, että T. S. olisi ollut teosofisen liikkeen itsetietoisin ilmaus. Kun nyt puhumme madame Blavatskyn elämäntyöstä, on asianmukaisempaa sanoa, että madame Blavatsky herätti eloon teosofisen liikkeen, kuin että hän perusti Teosofisen Seuran.

Joka tapauksessa se tosiasia, että yhtenäisen Teosofisen Seuran asemasta nykyään on olemassa teosofinen liike monine seuroineen ja yhdistyksineen, todistaa meille, ettei totuus ole saattanut pysyä teosofein miellissä muuttumattoman kirkkaana ja puhtaana. Niin ollen olemme velvolliset tutkimaan liikkeen historiaa ja sen kehitystä vuosikymmenien vierieissä. Ja koska tutkimuksemme tarkoituksena on saada selville, minkätähden Teosofinen Seura on haaraantunut ja synnyttänyt rinnakkaisseuroja, koskee se yksinomaan niitä kriisejä, joiden alaiseksi teosofinen liike miltei säännöllisten väliaikojen kuluttua yhä uudistuvasti on joutunut.

Ensimmäinen teosofiselle liikkeelle vaarallinen käännekohta sattui madame Blavatskyn eläessä. Se sai alkunsa siitä, että v. 1882 perustettu Lontoon Psykkinen Tutkimusseura lähetti hartaan jäsenensä Richard Hodgsonin v. 1884 Indiaan tutkimaan lähemmin niitä »okkultisia ilmiöitä» eli jonkinlaisia taikatemppuja, joita Mr. A. P. Sinnett samoihin aikoihin ilmestyneessä kirjassaan *The Occult World* (Salattu maailma) oli kertonut madame Blavatskyn suorittaneen Simlassa ja Adyarissa. Tämä Mr. Hodgson hämmästytti maailmaa seuraavana vuonna (1885) kuuluisaksi tulleella »raportillaan», jossa selitti, että madame Blavatskyn »okkultiset ilmiöt» olivat paljasta petkutusta.

Aikomuksemme ei tietenkään ole syventyä Hodgsonin selontekoon. Se on monta kertaa todistettu mitättömäksi teosofiselta taholta, vaikkakin esim. tieteellinen maailma helpommin muistaa loan, joka heitettiin madame Blavatskyn silmille, kuin todistuksen, jolla hänen maineensa puhdistettiin. Joka muuten tästä kysymyksestä on huvitettu, viitataan Annie Besantin kirjaseen »H. P. Blavatsky ja Viisauden Mestari», joka julkaistiin Tietäjässä v. 1909. Meidän huomiomme kiintyy siihen tosiseikkaan, että tuo surullisen kuuluisa raportti sai aikaan ensimmäisen kriisin silloisessa Teosofisessa Seurassa. Oli näet jäseniä, jotka sen johdosta alkoivat epäillä madame Blavatskyn vilpittömyyttä ja jättivät Seuran. Oli toisia totuudenetsijöitä, jotka kauhistuen käänsivät selkensä teosofialle, ennenkuin olivat ennättäneet siihen tutustuakaan.

Madame Blavatsky itse oli sanomattoman pahoillaan »ilmiöistä» ja toivoi ettei hän niitä olisi koskaan esittänyt, ne kun nyt olivat omiansa hämmentämään teosofian koko aatteellista sanomaa. Mutta koska hän nuoruudestaan saakka oli ollut voimakas mediumi ja sittemmin kovassa koulussa oppinut yliaistillisia kykyjään hillitsemään ja koska hänen Mestarinsakin antoi siihen suostumuksensa, ei ole ihmeteltävä, että hän tällä tavalla tahtoi todistaa materialistiselle maailmalle ihmisessä uinuvien kykyjen ja henkimaailman todenperäisyyttä. Yhtä kaikki tuli siten – joskin puhtaassa ja hyvässä tarkoituksessa – rikotuksi vanha okkultinen sääntö, joka kieltää korkeata salatieteilijää antamasta mitään käsin koskettavaa todistusta »yliluonnollisista» voimistaan. Madame Blavatskyn personallinen mediumistinen karma se siten tyhjentyi.

Tämä ensimmäinen kriisi ei luonnollisesti saanut aikaan mitään lohkeamaa Teosofisessa Seurassa, sillä madame Blavatskyn eläessä ei voinut kenenkään teosofin päähän juolahtaa, että hän edusti Blavatskyn teosofiaa paremmin kuin madame Blavatsky itse. Sitävastoin tuo hyökkäys Teosofista Seuraa vastaan sai aikaan sen, että jotkut toiset yhdistykset ja yksilöt, joilla oli okkultisia harrastuksia, heräsivät ajattelemaan omaa asemaansa ja suhdettaan Teosofiseen Seuraan.

Madame Blavatskyn Mestari oli itämaalainen, ja madame Blavatsky viittasi aina opetuksissaan itämaalaiseen salatieteeseen. »Valo tulee idästä», hän sanoi, sillä kristikunta oli unohtanut kaiken korkeamman tiedon ja keskiajan mystikkojen ja kabbalistien nykyaikaiset perilliset eivät kyenneet estämään maailmaa vajoamasta materialismin kuolonkuiluun. Kuitenkin oli olemassa, kuten madame Blavatsky hyvin tiesi ja myönsi, länsimaalainenkin okkultismi, ja tämä se nyt niin sanoaksemme heräsi unestaan, kun sattui tuo kriittinen käännekohta teosofisessa liikkeessä. Vapaamuurarit, joilla oli tietoa vapaamuurariuden todellisista salaisuuksista, rosenkreutsiläiset, kabbalistit, martinistit, okkultistit, alkemistit, sanalla sanoen kaikki, jotka länsimailla harrastivat maagillisia ja salatieteellisiä tutkimuksia, ne nyt saivat uutta rohkeutta ja intoa syventymään omiin traditsioneihinsa ja selvittämään niitä sekä myös uskoa aatteittensa levittämismahdollisuuteen. Salatiedehän oli täällä kristikunnassa todella aina pysynyt salassa maailmalta. Eivät länsimaalaiset okkultistit koskaan olleet tehneet mitään propaganda-yrityksiä yleisön kesken. Heidän kirjansa olivat aina kirjoitetut niille harvoille, joilla oli edellytyksiä mystillisen sanan ymmärtämiseen. Nyt rohkeni madame Blavatsky kääntyä julkisesti ja selvin sanoin kaikkien ihmisten puoleen, – tämä oli varteenotettava ajanmerkki, jota eivät länsimaalaisetkaan salatieteilijät saaneet jättää sikseen.

Niinpä huomaamme, kuinka vilkkaampi toiminta alkaa monenlaisissa yhdistyksissä ja veljeskunnissa, jotka tähän saakka olivat pysyneet syrjässä maailmalta. Vaikka niiden opetukset erinäisissä kohdissa poikkesivat Teosofisen Seuran opeista, jopa välistä vastustivatkin niitä, voimme yhtäkaikki sanoa, että nämä länsimaalaisetkin veljeskunnat, jotka nyt astuivat julkisemmin näyttämölle, ottivat osaa ja kuuluivat henkisesti siihen teosofiseen liikkeeseen, jonka madame Blavatsky oli eloon herättänyt.

Tässä työssä ja taistelussa ihmiskunnan kohottamiseksi olisi tietysti ollut asialle edullisinta, jos kaikki voimat olisivat liittyneet yhteen, jos esim. länsimaalaisetkin okkultistit olisivat astuneet Teosofiseen Seuraan. Että niin ei tapahtunut, johtui arvattavasti madame Blavatskyn okkultisista ilmiöistä. Niiden kautta madame Blavatsky näet paljasti okkultisen auktoriteettinsa. Mutta korkeammalta tasolta kotoisin olevan auktoriteetin paljastus saa aivotajunnassa aikaan reaktionin, joka tulkitsee itsensä kahteen suuntaan: se pukeutuu osaksi käskevään »sinun täytyy totella», osaksi uppiniskaiseen »minäkin tahdon hallita». Salaiset järjestöt ovat aina levänneet hierarkisella tai autokratilla pohjalla, mutta auktoriteetin paljastaminen herättää demokratisen hengen. Sentähden näemme teosofisessa liikkeessä, ja rinnatusten samassa seurassakin, näiden vastakkaisten suuntien ikäänkuin kamppailevan keskenään; aristokratinen henki, joka korkeamman tiedon alkuasteilla on totuudelle ominainen, tahtoo kohottaa ja valistaa ihmiskuntaa; demokratinen henki, joka veljeyden alkuasteilla on rakkaudelle ominainen, tahtoo luoda suurempaa onnea maailmaan. Kumpikaan niistä ei yksin vie päämäärään.

Selvää on, että veljeyden suuri totuus, jota teosofinen liike oli saanut tehtäväkseen julistaa, jo tässä ensimmäisessä kriisissä kärsi melkoisen tappion. Elihan kyllä madame Blavatsky, jonka leijonansydän uhkui rakkautta ja sääliä, mutta häntä ympäröivä auttajapiiri, Teosofinen Seura, oli osoittanut oman horjuvaisuutensa ja epäluotettavuutensa. Jos kaikki sen jäsenet olisivat olleet totuuden tietäjiä edellä määrittelemässämme merkityksessä, ei kenenkään päähän olisi pälkähtänyt epäillä madame Blavatskyn vilpittömyyttä; ainakin jokaisella olisi ollut selvänä ero H.P.B:n todellisen sisäisen minän ja hänen mediumistis-maagillisen persoonallisuutensa välillä. Hänen korkeampi ja hänessä itsetietoinen minänsä oli ottanut tehtäväkseen teosofian julistamisen, hänen oikullinen, leikkisyyttä uhkuva persoonallisuutensa saattoi välistä menetellä ajattelemattomasti. Ei hän Hodgsonin epäilemällä tavalla koskaan ketään pettänyt, mutta – kuten hän itse sanoi – hän joskus saattoi pitää toista narrinaan tekemällä pienen »psykologisen» kepposen, sensuuntaisen kuin indialaisten fakiirein taikatempun, kun he turvautuvat suggestionin mahtavaan ja ihmisille yleensä tuntemattomaan voimaan.

Tästä teosofein olisi pitänyt ottaa oppia vastaisen varalle.

Sitä, ikävä kyllä, he eivät kumminkaan tehneet. Teosofisen Seuran historiassa on madame Blavatskyn kuoleman jälkeen kriisi seurannut kriisiä, ja aina on uudistunut sama tapahtumain kulku ja kehitys.

Kohtalo on ikäänkuin kysynyt Seuran jäseniltä: »osaatteko tehdä eron aatteen ja henkilön välillä? Osaatteko arvostella oppeja ja opetuksia, samalla pidättyen arvostelemasta opettajia, tai toisin sanoen: osaatteko antaa arvoa totuudelle ja sen johdosta myös totuuden julistajalle?» On esiintynyt henkilöitä, jotka madame Blavatskyn esimerkkiä seuraten ovat antautuneet teosofian palvelukseen, jotka ovat teosofista maailmankatsomusta levittäneet ja usein jotakin erikoista sen puolta syvemmin tutkineet, ja joiden maine vähitellen on kasvanut ulkopuolellekin Seuran piiriä. Säännöllisesti on heitä vastaan noussut viha ja vaino, mistä sitten lie alkunsa saanut. Hiljaisina kuiskeina on ensin kuultu huhuja, jotka toiseen tai toiseen muotoon pukeutuen ovat tähänneet siihen, että kyseessä olevat henkilöt ovat määrätystä personallisista syistä kykenemättömät edustamaan teosofista asiaa: he ovat joko pelkureita ja valehtelijoita tai elämässään epäsiiveellisiä t.m.s. Huhut ovat viikkojen vierieissä paisuneet, vihdoinkin kohonneet yli äyräitten ja saaneet aikaan enemmän tai vähemmän häpeällisen »skandaalin». Seurassa on syntynyt kriisi, toiset ovat asettuneet paneteltua puolustamaan, toiset häntä sortamaan, ja seurauksena on ollut Seuran lohkeaminen.

H. P. Blavatsky teroitti teosofien mieliin, että henkisesti eteenpäin pyrkivän ihmisen suurin kompastuskivi oli meidän aikanamme – panettelu. »Kavahtakaa panettelemasta ja huhuihin uskomasta!» varoitti madame Blavatsky. »Panettelu on nykyaikainen salamurha, se houkuttelee pyrkijää pauloihinsa vastustamattomalla voimalla».

Jos Teosofinen Seura olisi osannut noudattaa H. P. Blavatskyn neuvoa, olisivat kaikki kriisit välttyneet. Mutta miten se olisi ollut mahdollista? Siten että kaikki jäsenet, totuuden tietäjät etunenässä, olisivat ottaneet selvää panetellun henkilön opetuksista, hänen esittämästään elämäkatsomuksesta; havaittuaan tämän hyväksi, s. o. alkuperäisten teosofisten periaatteiden kanssa yhtäpitäväksi, olisivat jättäneet hänen personallisuutensa rauhaan tai veljellisesti häntä oikaisseet ja nuhdelleet, jos hän heitä kohtaan olisi menetellyt epäteosofisesti; tai huomattuaan, että hänen opetuksensa poikkesivat todellisesta teosofisesta totuuden ja veljeyden hengestä, olisivat arvostelleet niitä ja polemisoineet niitä vastaan ja jättäneet hänet itsensä rauhaan. Sillä eivätkö teosofit ennen muita ole kutsutut ymmärtämään, että kaikki ihmiset ovat epätäydellisiä ja että kaikkia silti voidaan veljinä rakastaa?

Seuran jäsenet eivät kuitenkaan ole osanneet käytännössä toteuttaa näitä korkeita ja kauniita periaatteita, ja niin ovat kerta toisensa perästä langenneet toiselta puolen sokeaan tuomitsemiseen, toiselta puolen sokeaan ihailuun, herätäkseen myöhemmin näkemään, että molempiin oli sovitettavissa vanha sananlasku: paljon melua tyhjistä.

Luokaamme lyhyt silmäys näihin kriiseihin. Tärkeimmät sattuivat vuosina 1893-94, 1906-1907, 1911-1912, 1920-21.

Ensimmäinen näistä oli n.s. Judge-juttu, jonka lukijat tuntevat ja josta voidaan seikkaperäisemmin lukea vuoden 1915 Tietäjässä (ss. 152-155 P. E:n teosofisissa muistelmissa).

Mr. William Quan Judge, madame Blavatskyn ja eversti Olcottin rinnalla Teosofisen Seuran perustajia, oli amerikkalaisen osaston ylishteeri ja muuten H. P. Blavatskyn eläessä hänen ystävänsä ja uskottunsa. Vaikka madame Blavatsky kuollessaan (1891) oli jättänyt esoteeriset paperinsa y.m. Mrs. Annie Besantin huostaan, joka oli liittynyt Teosofiseen Seuraan v. 1888, ja täten tavallaan määrännyt hänet seuraajakseen

esoteerisen koulun johdossa, oli hän jo aikaisemmin asettanut Mr. Judgen esoteeriseksi edustajakseen Amerikassa. Amerikkalaiset teosofit olivat tottuneet pitämään Mr. Judgeä Mestarien lähettämänä opettajanaan – sillä varma on, että ilman hänen uutteraa ja epäitsekkästä työtään teosofinen liike Amerikassa olisi kuollut kapaloihinsa, – ja H. P. B:n kuoltua Mrs. Besant ja Mr. Judge jakoivat »vallan» keskenään siten, että molemmilla oli yhtäläinen opettajan asema esoteerisessa koulussa.

Judge-juttu oli nyt siinä, että muutamat T. S:n jäsenet, joihin lopulta yhtyi Mrs Besant, syytivät Mr. Judgeä petollisesta menettelystä, Mestarin sinetin ja nimen väärinkäytöksestä y.m. oman auktoriteettinsa ja asemansa vahvistamiseksi. Syntyi kova melu ja ennen pitkää T. S. oli jaettu kahteen leiriin. »Mikä veljeys se on, joka syyttää ja tuomitsee?» kysyivät Judgen kannattajat ja ihailijat. »Mestarit eivät ole ainoastaan säälin, vaan myös viisauden mestareita», vastasi Mrs. Besant.

Sovintoa ei syntynyt, vaan Teosofinen Seura halkesi kahtia. Suuri amerikkalainen osasto erosi melkein mieskohtaisesti ja joukko jäseniä muissa maanosissa seurasivat amerikkalaisten mukana. Siitä lähtien oli olemassa kaksi Teosofista Seuraa.²⁾

Lopullisen tuomion vanhan Teosofisen Seuran taholta langetti kiistanalaisessa kysymyksessä Mrs. Besant lausueessaan, ettei Mr. Judge tahallisesti ollut petosta harjoittanut; hän oli psyykkisesti herkkä henkilö, miltei mediumistinen taipumuksiltaan, ja hän oli välistä antanut väärän muodon Mestarin ajatuksille, välistä ymmärtänyt Mestarin tarkoitusta väärin. Syytökset hupenivat täten jokseenkin mitättömiksi, mutta Mr. Judgeelta oli viety kunnia. Ja Seuran taholla sangen harvat lienevät ottaneet lukuun, että Mr. Judge puheissaan, kirjoituksissaan ja kirjoissaan todella oli osottautunut teosofiseksi ajattelijaksi ja opettajaksi Jumalan armosta, puhumatta siitä, että ne, jotka häntä personallisesti tunsivat, ylistivät hänet mitä ihanimmaksi ja jalimmaksi ihmiseksi, todelliseksi totuuden tietäjäksi ja veljeksi.

Jonkun verran Teosofinen Seura nähtävästi otti oppia tästä kokemuksestaan, koska se seuraavassa kriisissä menetteli maltillisemmin panetellun henkilön suhteen. Mutta aatteellisesti se jäi yhtä välinpitämättömäksi kuin ennenkin, ryhtymättä, kukaties kykenemättä, arvostelemaan asioita filosofisesti. Tämä uusi kriisi, joka sattui vuosina 1906-7, aiheutui osaksi n.s. Leadbeater-jutusta, osaksi Mrs. Besantin vaalista presidentiksi.

Mr. Charles W. Leadbeater oli Madame Blavatskyn aikuisia teosofejia, entinen Englannin kirkon pappi, joka oli luopunut virastaan ja asemastaan antautuakseen teosofiseen työhön. Hän oli tuottelias kirjailija ja ennen kaikkea kuuluisa tavattomista psyykkisistä kyvyistään, selvänäköisyydessään kuin mikäkin uudenaikainen Svedenborg. Äkkiä (1906) häntä syytettiin epäsiiveellisistä neuvoista ja opetuksista ja huudettiin, että hänen vaikutuksensa nuorisoon oli turmiollinen. Suojellakseen Seuraa ikävistä selkkauksista Mr. Leadbeater heti erosi T. S:sta. Ensinnäkin Mrs. Besant hätäytyi ja lausui ankaran arvostelun vanhasta, rakkaasta työtoveristaan, mutta pian hän rauhoittui puhuttuaan syytetyn kanssa ja muutenkin havaittuaan, että syytökset tuskin olivat todistettavissa. Saatuaan lupauksen Mr. Leadbeaterilta, ettei tämä enää uudistaisi riidanalaisia neuvojaan, hän antoi T. S:n äänestyksessä päättää Mr. Leadbeaterin jälleenottamisesta Seuran jäsenyyteen, kun kaksi vuotta oli kulunut lupauksesta. Vuonna 1910 C. W. Leadbeater palasikin T. S:aan, ja hänen asiansa oli onnellisesti päättynyt.

²⁾ Judge-seura jakautui myöhemmin itsekkin kahtia. Judge kuoli v. 1896, määrättyään Mrs. Tingleyn seuraajakseen esoteerisessa johdossa. Useiden jäsenten valtava taipumus auktoriteettiuskoon ja hartaaseen antaumukseen antoi syntysanat n.s. Yleiselle Veljeydelle ja Teosofiselle Seuralle, jonka Mrs. Tingley perusti v. 1898 ja jonka sääntöjen mukaan hänelle myönnettiin eliniäksi täydellinen yksinvalta Seuran asioiden hoidossa. Tässä kirjoituksessa tarkoitetaan Teosofisella Seuralle vanhaa n.s. Adyar-seuraa, jonka presidenttinä oli eversti Olcott kuolemaansa saakka (1907) ja jonka johdossa siitä lähtien on ollut Mrs. Annie Besant, L. D.

Mutta asian toinen puoli oli Mrs. Besantin presidenttiys. Mrs. Besant, entinen sosialisti ja politikointsija, maailman suurimpia naispuhujia ja teosofian kuuluisin esitaistelija, oli T.S:n esoteerisen koulun pää ja psyykkisesti kehittynyt hänkin. Kun hänestä – H. S. Olcottin kuolinvuoteella tapahtuneiden ilmestysten nojalla – tuli Mestarein nimittämä presidentinehdokas, oli joukko teosofeja – niiden etunenässä oppinut tutkija, H. P. Blavatskyn oppilas Mr. G. R. S. Mead, Teosofisen Seuran varapresidentti Mr. A. P. Sinnett y.m., jotka selittivät, että T. S. lähti nyt kulkemaan kohti »psykkisen itsevaltiuden» hämääriä aikoja, ja erosivat. Mr. Sinnett palasi myöhemmin takaisin, mutta Mr. Meadilla on oma seura (the Quest Society); niinikään syntyi Amerikassa samasta syystä n.s. riippumaton Teosofinen Seura (The Independent Theosophical Society). Ilman lohkeamisia ei siis tämäkään käännekohta T.S:n historiassa kulkenut ohi.

Leadbeater-jutussa pisti silmään teosofisen maailman arka tietämättömyys ihmisen sukupuolielämästä ja sen haluttomuus perehtymään siihen tieteellisemmin ja syvemmin. Presidentinvaalissa tuli taas kauniilla tavalla näkyviin, kuinka suureen luottamukseen ja antaumukseen sama teosofinen maailma kykenee, kun se kerran on saanut mieleisensä sankarin palvoakseen. Mutta vaikka luottamus ja antaumus ei sinään edellytä sokeata uskoa, kulkee tämä kuitenkin niiden kintereillä väijyvänä vaarana. Ainoastaan itsenäinen ihminen osaa suojella itseään sokean uskon vaaralta, mutta Teosofinen Seura ei nähtävästi ole ollut henkisesti itsenäinen, koska se – kuten myöhemmät vaiheet ovat osoittaneet – miltei heikommin ja heikommin on kyennyt pitämään kiinni siitä alkuperäisestä ohjelmasta, jota madame Blavatsky aikoinaan niin ankarin sanoin varoitti Seuraa hylkäämästä.

Voimme sanoa Teosofisen Seuran varhemmista kriiseistä, että ne koskivat määrättyjä henkilöitä ja niiden kunniaa: H. P. Blavatskya syytettiin petoksesta »okkultisten ilmiöittensä» aikaansaamisessa, W. Q. Judgeä samanlaisesta petoksesta, C. W. Leadbeateriä epäsiiveellisistä neuvoista ja opetuksista. Niissä oli luonnollisesti kysymys periaatteellisistakin seikoista, mutta henkilöllisyys oli joka tapauksessa etualalla. Myöhemmissä kriiseissä on asianlaita ollut päinvastainen: henkilökysymys on ollut vähäpätöisempi kuin aate ja opetus. Tosin lähinnä seuraavaa kriisiä (1911-12) sanotaan Steiner-kriisiksi, mutta siinä ei Steinerin personallisuus joutunut syytteen alaiseksi – pikemmin sitten Mrs. Besantin, – vaan riita kävi tietopuolisista ja aatteellisista kysymyksistä. Ja mitä taas tulee viimeiseen kriisiin (1920-21), ovat henkilöt siinä aivan syrjässä, kun taas periaatteellinen puoli on kokonaan etualalla.

Kun Mrs. Besant v. 1907 tuli valituksi Teosofisen Seuran presidentiksi, alkoi uusi ajanjakso T.S:n historiassa. Eversti Olcottin rauhallinen ja tasapuolinen luonne oli estänyt häntä tekemästä kiihkeämpää propagandaa Teosofisen Seuran puolesta; hän antoi aatteiden, itsensä teosofian sinänsä, työskennellä seurankin hyväksi. T. S:n vaikutusvalta, jäsenluku ja maine kasvoi täten hitaasti, joskin varmasti, vuosien vieressä, ja kuollessaan vanha presidentti-perustaja saattoi iloita siitä, että hänen rakas seuransa osoittautui elinvoimaiseksi järjestöksi, joka epäilemättä tulevaisuudessakin kantaisi korkealla suvaitsevaisuuden ja puolueettomuuden teosofista lippua.

Toista on taas ollut Mrs. Besantin »hallitessa». Hän toi presidentin paikalle voimakkaan ja suuremman personallisuuden, lujan, keskitetyn ja kiihkeän luonteen, harvinaisen tarmon ja työkyvyn. Hänen kannaltaan oli luonnollista, että »maailma oli voitettava asialle»; oli harjoitettava väsymätöntä propagandaa, oli laajennettava seuran työkenttää, oli keksittävä yhä uusia keinoja, joilla maailman huomio käännettäisiin teosofiaan ja Teosofiseen Seuraan. Mrs. Besantin presidenttikautena onkin seura loistavasti edistynyt ja menestynyt ulkonaisesti. Jäsenluku, joka H. S. Olcottin kuollessa helmikuussa 1907 oli noin 14,000, on nyt 15 vuotta myöhemmin noin 50,000. Kansallisseuroja, joita v. 1906 oli kymmenkunta, on nyt 36. Teosofisen Seuran omaisuus, joka Mrs. Besantin tullessa presidentiksi, oli 330,000 rupiita, luetaan nyt miljoonissa. Tämä kaikki huolimatta siitä, että varsinkin Steiner-kriisissä seura menetti paljon jäseniä ja omaisuutta.

Eräs piirre Mrs. Besantin johdossa on erikoisesti silmiin pistävä. Hänen aikanaan on perustettu lukuisia sivujärjestöjä, liigoja ja liittoja, joiden »suojelijana» Mrs. Besant on. Niitä on siksi monenlaatuista ja monennimisiä, että sivullisen on vaikea pitää ne mielessään. Niiden tehtävä lienee edistää teosofian ja veljeyden asiaa, mutta vaara on yhtä lähellä, että ne hajoittavat mieliä ja kääntävät niitä pois siitä ainoasta tärkeästä asiasta, josta maailman pyhät kirjat puhuvat. Ainakin tämän kirjoittaja muistaa elävästi, mitä hän nuorukaisen intuitsionilla tunsu ja tiesi, silloinkun Mrs. Tingley v. 1898 perusti Yleisen Veljeyden ja sen ohella kaikenlaisia »liittoja» veljeyden asian edistämiseksi. »Eikö veljeys», hän itseltään kysyi, »ole siinä, että itse koetamme elää veljinä ja rakennamme koko toimintamme veljeyden pohjalle – eikä siinä, että kirjoittaudumme kaikenlaisiin liittoihin, joiden tarkoituksena on, minkä milläkin tavalla, »nostaa» ja »parantaa» ja »kasvattaa» ja »auttaa» kanssaihmissä, »langenneita» y. m.? Alkaako veljeys sillä, että tunnemme itse olevamme parempia, terveempiä, synnittömämpiä kuin toiset? Eikö tosi veljeys Jumalan edessä perustu siihen, että tunnemme olevamme yhdenvertaiset toisten kanssa, yhtä tietämättömät, yhtä epätäydelliset?» Niin ajatteli nuorukainen silloin eikä osannut hyväksyä minkäänlaisia hyväntekeväisyysyhdistyksiä, jotka kaikki johtuivat pääkysymyksen pintapuolisesta, itsekkästä ja pelkurimaisesta kiertelemisestä. Kun nyt Mrs. Besant kymmenkunta vuotta myöhemmin turvautui samoihin keinoihin kuin Mrs. Tingley ennen, ei T. S:n presidentin menettelytavassa ollut mitään häikäisevän uutta tämän kirjoittajalle.

Tärkein näistä Mrs. Besantin suojelemista järjestöistä on n. s. Idän Tähti, joka perustettiin v. 1911. Tämän Idän Tähdän tarkoituksena on koota yhteen niitä ihmisiä, jotka läheisessä tulevaisuudessa odottavat n. s. maailman opettajan tuloa. Maailman opettajaa identifioitiin alussa Kristuksen kanssa ja puhuttiin »Kristuksen toisesta tulemisesta», joka saattoi tapahtua noin 15 à 20 vuoden kuluttua (siis vuoden 1930 tienoissa). Tuleminen tapahtuisi siten, että Kristus ottaisi maalliseksi asunnokseen jonkun sitä varten valmistetun persoonallisuuden; ainakin alussa uskottiin, että tämä pyhitetty ruumiillinen astia tulisi olemaan Idän Tähdän pään, hindulaisen nuorukaisen Krishnamurtin (Alcyonen) fyysillinen persoonallisuus. Krishnamurti oli 14 vuotiaana kirjoittanut pienen kirjusen »Mestarin jalkojen juuressa», joka Idän Tähdän eloisan propagandan kautta on laajalti tunnettu. Hän oli lempeä ja harrasmielinen lapsi ja oli suloudellaan voittanut Mrs. Besantin sydämen, ollessaan Adyarin päämajassa Mr. Leadbeaterin y. m. opettavana. Mr. Leadbeater ja Mrs. Besant olivat selvänäköisesti tutkineet Krishnamurtin menneitä ruumistuksia ja niiden johdosta päässeet käsittämään, mikä ihmeellinen tulevaisuus Alcyonea odotti.

Tässä kirjoituksessa emme tietenkään syvenny tarkastamaan Idän Tähdän aatetta, koska se on ulkopuolella nykyisiä puitteitamme. Oli kuitenkin välttämätöntä mainita siitä, koska Steinerkriisi itse asiassa oli suoranaisten seuraus Idän Tähdän järjestön perustamisesta.

N. s. Steiner-juttu oli nyt seuraava.

Vuonna 1912 Mrs. Besant Teosofisen Seuran presidenttinä kysyi tohtori Steineriltä, Saksan T. S:n ylishteeriltä, miksikä hän oli kieltäytynyt antamasta looshikirjaa parille looshille Göttingenissä ja Leipzigissa, jotka sitä olivat anoneet, ja miksikä hän oli Idän Tähdessä jäseniltä kieltänyt pääsyn Saksan T. S:n kokouksiin; samalla Mrs. Besant huomautti, että jollei Saksan T. S. ylishteereineen toimi Teosofisen Seuran periaatteiden ja sääntöjen mukaisesti, jotka eivät keltään jäseneltä tai jäseneksiyrkijältä kysy hänen mielipiteitään uskon ja vakaumuksen asioissa, kunhan hän vain tunnustaa ihmisten yleisen veljeyden, täytyy seuran pääneuvosto ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteihin ja eroittaa Saksan osasto T. S:n yhteydestä.

Näihin huomautuksiin ja kysymyksiin vastasi Saksan Teosofinen Seura, ettei sillä ollut mielestään mitään syytä muuttaa menettelytapojaan, jotka olivat täysin sopusoinnussa T. S:n periaatteiden ja sääntöjen kanssa, koska mainitut Göttingenin ja Leipzigin looshit, jotka eivät hyväksyneet tohtori Steineriä ja hänen opetuksiaan saattoivat T. S:n sääntöjen mukaan liittyä suoraan Adyariin, niinkuin ennenkin jotkut looshit Saksassa olivat tehneet, ja koska Idän Tähdessä jäsenet, jotka eivät liioin kannattaneet tohtori Steineriä ja hänen opetuksiaan halusivat tehdä häiritsevää propagandaa omien aatteittensa puolesta saksalaisessa T. S:n osastossa ja sen loosheissa, jotka taas yksimielisesti kannattivat tohtori Steinerin opetuksia.

Nämä selitykset eivät tainneet ennättää pääneuvoston käsiin, ennenkuin se jo teki päätöksensä ja erotti vuoden 1913 alussa Teosofisesta Seurasta tohtori Steinerin ja saksalaisen osaston, joka käsitti 2,400 jäsentä.

Mielet olivat molemmin puolin suuresti kuohuksissa, sillä saksalaiset teosofit puolestaan syyttivät Mrs. Besantia itsevaltiaasta menettelystä n. s. Sveitsin osaston kysymyksessä ja Genovan kongressin peruuttamisesta 1911, vääristellyistä ja valheellisista tiedonannoista ja väitteistä Cordes- ja Vollrath-asiassa sekä tietoisesta tohtori Steinerin panettelemisesta ja mustaamisesta »Theosophistissa» ja T. S:n vuosikokouksessa 1912, ja vaativat, että Mrs. Besant heti luopuisi presidenttiydestä Teosofisessa Seurassa, jonka tunnuslausetta vastaan »Totuus on korkein uskonto» hän niin törkeästi oli rikkonut.

Kävise liian pitkäksi yksityiskohdittain tehdä selkoa molemminpuolisista syytöksistä ja puolustuksista. Niillä onkin enemmän mielenkiintoa historioitsijalle kuin meille, jotka vain haluamme vastausta kysymyksemme, onko Teosofinen Seura osannut noudattaa veljeyden periaatetta.

Jokaiselle, joka näin perästäpäin tutkii ja ajattelee menneitä tapahtumia, on muutta mutkitta selvää, että Saksan T. S:n eroittaminen ei tapahtunut joidenkuiden pykäliden näennäisen rikkomisen johdosta, vaan että syyt olivat syvemmällä. Syyt olivat yksinkertaisesti siinä, että tohtori Steiner oli alusta saakka osoittautunut itsenäiseksi salatieteelliseksi tutkijaksi ja että hänen opetuksensa Kristus-kysymyksessä kävivät kauttaaltaan toiseen suuntaan kuin Mrs. Besantin ja Mr. Leadbeaterin Idän Tähdessä. Nämä englantilaiset salatieteilijät väittivät, että »maailman opettaja», joka kaksi tuhatta vuotta sitten Kristusena oli käyttänyt Jeesus natsarealaisen ruumista, ennen pitkää taasen esiintyisi fyysisesti maan päällä. Saksalainen okkultisti taas opetti, että Kristus, joka käytti Jeesus natsarealaisen ruumista, oli aivan omalaatuinen yli-inhimillinen olento, jonka fyysillinen tehtävä oli kerta kaikkiaan suoritettu hänen ainoassa palestiinalaisessa ruumistuksessaan ja joka sentähden ei millään muotoa saattanut enään ilmestyä maan päällä fyysisesti. Teosofisessa maailmassa oltiinkin jo totuttu tekemään eroa Idän Tähdessä »itämaalaisten» opetusten ja tohtori Steinerin länsimaalaisen eli rosenkreutsiläisen esoterismin välillä. Tämä juopa oli kasvanut niin suureksi, että ainoastaan lujan luja kiinnipitäminen Teosofisen Seuran veljeyden- ja suvaitsevaisuus-aatteesta olisi rakentanut sillan itä- ja länsimaan okkultisten opetusten välille.

Kykenikö Teosofinen Seura tähän veljeysillan rakentamiseen? Valitettavasti ei. Meidän täytyy sanoa suoraan, että Teosofinen Seura ei jaksanut ylläpitää sitä suvaitsevaisuuden henkeä, joka antaa täyden vapauden mitä vastakkaisimmille mielipiteille ja lausunnoille. Teosofisen Seuran piiriin ei mahtunut useampia »opettajia» ei monenlaatuista »okkultismia». Se tahtoi edustaa, puolustaa ja kannattaa ainoastaan niitä esoteerisia opetuksia, jotka Mrs. Besant yhdessä Mr. Leadbeaterin kanssa kykeni sille antamaan. Että tämä oli vapauden rajoittamista ja samalla köyhyyden tunnustus, sitä ei kukaan kieltäne. Monet lojaalit teosofit lienevätkin tämän surullisen kriisin johdosta kärsineet sanomattomia sieluntuskia.

Näiden rivien kirjoittaja oli siihen aikaan Suomen T. S:n ylisihteerinä ja kuului virkansa puolesta Teosofisen Seuran pääneuvostoon. Hän olisi kaikesta sydämestään suonut, että Steiner-kriisi olisi tullut onnellisesti ratkaistuksi, ja teki sentähden pääneuvostolle seuraavan ehdotuksen: T. S:n sääntöjen mukaan osastojen rajat olivat maantieteellisiä; eikö näitä rajoja voitaisi muuttaa henkiseksi, niin että T. S:n jäsen olisi tilaisuudessa toisenlaisten perusteiden kuin asunnon ja kansallisuuden nojalla hakemaan jäsenyyttä siihen osastoon, johon hän henkisenä olentona haluaisi? Silloin voisi esim. suomalainen teosofi kuulua saksalaiseen osastoon tarvitsematta muuttaa Saksaan. Tätä ehdotusta ei otettu lainkaan huomioon, ja seurauksena olikin, että kun Steiner ja Saksan T. S. eroitettiin seurasta, luopuivat suuret joukot Suomessa, Ruotsissa y. m. maissa T. S:n jäsenyydestä.

Jos itsepintaisen lojaaleina T. S:n jäseninä ja sen johdon sokeina ihailijoina olisimme edellä kuvatuissa vaikeuksissa lakkaamatta toistaneet, että Mrs. Besant Mestarein lähettiläänä ja edustajana maailmassa ei tietenkään voinut erehtyä tai menetellä väärin ja epäviisaasti, olisi meidän joka tapauksessa tullut vaikeaksi ylläpitää tätä katsontokantaa viimeisessä kriisissä, joka sattui v. 1920-1921 ja jota Amerikassa nimitetään »Back to Blavatsky»-virtaukseksi ja – Suomessa Ruusu-Ristiksi. Miksi? Siitä yksinkertaisesta syystä, että yhä useammat teosofit ovat viime vuosina saaneet kokea, kuinka mahdotonta on pysyä Teosofisessa Seurassa, jos sattumalta omaksuu toisenlaisia näkökantoja teosofisesta työstä kuin T. S:n pääjohtajat ja tahtoo niiden – omien näkökantojen – puolesta vapaasti työskennellä. Yhä useammat teosofit ovat saaneet surukseen huomata, että heitä ennemmin tai myöhemmin odottaisi sama kohtalo, mikä tuli saksalaisten teosofien osaksi Steiner-kriisissä, jolleivät tahtoisi omaksua T. S:n nykyisen johdon käsitystä teosofisen Seuran työstä ja tehtävästä.

Mitkä ovat näet ne mielipiteet ja katsantokannat, jotka viimeisessä kriisissä ovat muodostuneet riidanalaisiksi?

Emme kylliksi tunne amerikkalaista Back to Blavatsky-liikettä voidaksemme yksityiskohdittain puhua sen nimessä, mutta koska nähtävästi Mr. Wadia johonkin määrin edustaa sitä suuntaa, saatamme hänen kiertokirjeensä nojalla muodostaa itsellemme yleiskäsityksen siitä. Sitä vastoin tunnemme juurta jaksain Suomen Ruusu-Ristin sisäisen historian ja olemme oikeutetut puhumaan sen puolesta. Saatamme sentähden heti yleisenä arvosteluna lausua, että nykyisessä kriisissä oli ja on joukko teosofeja, jotka ovat tulleet siihen horjumattomaan vakaumukseen, että Teosofinen Seura omaksi turmiokseen on poikennut H. P. Blavatskyn alkuperäisestä ohjelmasta. Ja jos on liian ylimalkaista sanoa »Teosofinen Seura», on sanottava »Teosofisen Seuran johtohenkilöt ja heidän ylen lukuisat uskolliset seuraajansa».

Madame Blavatskyn alkuperäiseen ohjelmaan kuului, että Teosofinen Seura ei saanut sekaantua minkäänlaiseen politiikkaan tai puolue-elämään. »Politiikka on henkisten liikkeiden kuolema», ajatteli ja sanoi madame Blavatsky. Vaikka Teosofinen Seura sinään ei nytkään kirjaimellisesti ota osaa mihinkään poliittiseen työhön, on se valinnut presidentikseen henkilön, joka kohta kymmenen vuoden ajan on parhaasta päästä tehnyt poliittista työtä. On tietysti selitetty, että Mrs. Besantin poliittinen toiminta Indiassa on ollut hänen personallista toimintaansa, josta T. S. ei ole vastuunalainen: Teosofisen Seuran presidenttinä Mrs. Besant ei ole politikoinut, ainoastaan yksityisenä ihmisenä. Tämmöinen selitys tuntuu etsityltä ja teennäiseltä, sillä kuinka elävä ihminen voi jakautua kahtia? Jos Teosofiselta Seuralla ei ole mitään tekemistä Mrs. Besantin julkisen poliittisen toiminnan kanssa, on se siis valinnut presidentikseen ainoastaan osan Mrs. Besantista. Onko siis kansainvälinen T. S. niin mitätön ja köyhä liike, ettei se jaksa pitää kokonaista ihmistä pääedustajanaan? Eiköhän asia päinvastoin ole niin, että Mrs. Besant poliittisessakin toiminnassaan on voinut esiintyä paljon suuremmalla arvovallalla juuri sen nojalla, että hän on suuren, yleismaailmallisen yhdistyksen johtaja? Miksikä muuten Teosofisen Seuran jäsenet yleensä uskoisivat ja vakuuttaisivat, että heidän presidenttinsä – joskin »yksityisenä henkilönä» suorittama – poliittinen toiminta Indiassa kuuluu »jumalalliseen suunnitelmaan»? Eikö tämä puolestaan todista, että niin hyvin T. S:n jäsenet kuin Mrs. Besant itse lujasti uskovat, että Mrs. Besant politikoitsijanakin tekee aito teosofista ja T. S:n presidentille sopivaa työtä?

Tällä emme suinkaan ole tahtoneet vähimmässäkään määrässä halventaa Mrs. Besantin poliittista toimintaa. Se voi olla suurta ja se voi olla kaunista. Emme kykene sitä arvostelemaan, koska emme ole täysin vakuutetut siitä, että Englannin maailmanvalta kuuluu »jumalalliseen suunnitelmaan». Olemme vain ilmituoneet vakaumuksemme, että Mrs. Besantilla yksityisenä henkilönä ei varmaankaan olisi sama

auktoriteetti ja vaikutusvalta politiikan alalla Indiassa kuin hänellä nyt on Teosofisen Seuran presidenttinä. Sillä teosofeja on Indiassa paljon ja vielä useammat kuuntelevat heidän sanojaan. Tosin aivan viime aikoina suuret joukot indialaisia teosofeja ovat sydämellisesti hämmästyneet ja loukkaantuneet siitä, että Mrs. Besant asettui jyrkästi vastustamaan Indian äskeitä kansallissankaria ja herättäjää Mahatma Gandhia. Heidän mielestään Gandhin ohjelma oli niin aito teosofinen: hän tahtoi herättää Indian kansaa tulemaan omillaan toimeen, olemaan riippumaton Englannin holhouksesta. Ja hänen oppinsa, joka läheltä muistutti Kristuksen ja Tolstoin oppia, kielsi kaiken väkivallan ja aseellisen taistelun. »Kieltäytykäämme vain pahasta – älkäämme itse tehkö paha!» Gandhi ei onnistunut yrityksessään, sillä onko ajateltavissakaan, että rahvas missään maassa voisi kieltäytyä väkivallasta? Mrs. Besant, joka ensin julkisesti lausui ihailevia sanoja Gandhista, tuomitsi hänet myöhemmin ankarin sanoin korkeudestaan langenneeksi olennoksi. Monet teosofit tästä mykistyivät, sillä miksi Gandhin ylevä ja epäitsekkäs oppi oli »lankeemista»?

Joka tapauksessa meidän täytyy todeta, että Teosofisen Seuran vaikutusvaltaa on käytetty poliittisiin tarkoituksiin, ja samalla ollaan siis poikettu madame Blavatskyn alkuperäisestä ohjelmasta.

Madame Blavatskyn ohjelmaan kuului myös, että Teosofisen Seuran jäsenet muodostaisivat »yleisen veljeyden ytimen, katsomatta rotuun, väriin, uskontunnustukseen, kansallisuuteen, yhteiskunta-asemaan tai sukupuoleen». Sama ohjelma vallitsee vieläkin virallisesti, ja saman pykälän hyväksyminen on yhä Seuran jäsenyyden ehtona.

Kuinka nyt sen suhteen on menetelty? Onko sitä pidetty pyhänä? Onko koetettu sitä noudattaa? Vuodesta 1914 lähtien: ei.

Minkä nyt lausumme, emme lausu siinä mielessä, että Teosofinen Seura ehdottomasti olisi voinut menetellä toisin kuin miten se menetteli; niin jyrkästi emme tahdo tuomita. Mutta sen sanomme, että Teosofinen Seura, jonka tunnuslauseena on »Totuus on korkein uskonto», olisi voinut ja voisi tunnustaa erehdyksensä, silloin kun se silmiinpistävästi rikkoo ensimmäistä ohjelmapykäläänsä vastaan. Ehkä taas on väärin puhua Teosofisesta Seurasta; meidän pitäisi arvatenkin yhä puhua vain Teosofisen Seuran johdosta. Sillä johtohan se on määrännyt Teosofisen Seuran suhtautumisen maailmansotaan eikä T. S:n jäsenmassa. Jos johto – sen sijaan, että se väitti Valkoisen Veljeskunnan taistelevan liittolaisten puolella saksalaisia vastaan – olisi sanonut, että nyt Teosofinen Seura asetetaan kovalle koetukselle ja jokaiselta jäseneltä kysytään, miten hän omantuntonsa edessä ratkaisee kysymyksen sodasta ja aseellisesta taistelusta, josta maailman suurimmat opettajat ja vapahtajat ovat seuraajiansa varoittaneet ja kieltäneet; jos johto olisi sanonut, että Teosofisen Seuran tehtävänä oli nyt ratkaista, mihin määrin se tahtoi ja osasi olla uskollinen ohjelmansa veljeyspykälälle, – silloin tuskin monikaan T. S:n jäsenistä olisi etsinyt kunniaa taistelussa veljiä vastaan, silloin tuskin Saksan ja Itävallan teosofit syvästi loukkaantuneina omissa isänmaallisissa tunteissaan olisivat katsoneet tarpeelliseksi poistua T. S:sta, joka niin puolueellisesti asettui liittolaispolitiikan kannalle. Nekin Saksan T. S:n jäsenet, jotka uskollisina Mrs. Besantille ja hänen johdolleen yhä jäivät Teosofiseen Seuraan, ovat maailmansodan loputtua turhaan saaneet odottaa todistusta siitä, että liittolaiset olivat taistelleet oikeuden, veljeyden, vapauden ja kaikkien korkeiden ihanteiden puolesta!

Tässäkin kohden vedettiin siis Teosofinen Seura poliittiseen pyörteeseen ja unohdettiin se veljeyden toteuttaminen, jota varten T. S. oli perustettu.

Viimeinen kriisi on siis täysin käsitettävissä. Se on jalompi ja aatteellisempi kriisi kuin edelliset, sillä siinä ei paljo yhtään ole kysymystä toisesta tai toisesta henkilöstä. Ei ainakaan ketään tahdota syyttää panetella. Mrs. Besantin y. m. johtajien nimet kyllä alinomaa mainitaan, mutta ainoastaan määrättyjen katsantokantojen edustajina. He itse ovat kunnioitettavia ja arvossa pidettäviä ihmisiä; he ovat vain aatteissaan erehtyneet, poiketessaan madame Blavatskyn alkuperäisestä teosofiasta.

Missä nyt olisi Teosofisen Seuran ja samalla teosofisen liikkeen pelastus? Siitä kysymyksestä meidän vielä olisi lausuttava muutamia ajatuksiamme.

Luodessamme silmäyksen Teosofisen Seuran tähänastiseen historiaan olemme huomanneet, että veljeyden henki ei ole elävänä ja itsetietoisena johtanut seuraa tämän erilaisissa ahdinkotiloissa. Päinvastoin on joka kriisissä tietämättä rikottu seuran ensimmäistä ohjelmapykälää vastaan, jossa nimenomaan puhutaan yleisestä veljeydestä, ja unohdettu, että teosofisen liikkeen varsinaisena tehtävänä maailmassa on totuuden julistaminen, toisin sanoen veljeyden hengen luominen ja ylläpitäminen. Kun personallisuuksia vastaan hyökättiin, asetettiin juuri seuran veljeys koetukselle; kun aatteellisista kysymyksistä syntyi erimielisyyksiä, olisi veljeyden henki kyennyt käytännössä toteutettuna voittamaan erimielisyydet.

Näin ollen ei ole ihmeteltävissä, että alkuperäinen Teosofinen Seura semmoisenaan ei enää ole olemassa; maailmassa toimiva teosofinen liike on jakautunut monenlaisiin eri yhdistyksiin, elähyttänyt entisiä ja luonut uusia seuroja, joilla on enemmän tai vähemmän teosofisia tarkoituksia. Vaikkei yksikään yhdistys olisi täysin tietoinen teosofisen liikkeen todellisesta tarkoituksesta, elää liikkeen henki vielä näkymättömissä, koettaen vaikuttaa kaikkiin seuroihin ja yksilöihin, jotka omaksuvat teosofisia oppeja ja aatteita.

Kun asetamme ratkaistavaksemme kysymyksen, millä tavalla teosofinen liike olisi nostettavissa siitä hämähäyden tilasta, johon se fyysisissä ilmauksissaan on joutunut, emme tietenkään saata ajatella mitään teennäisiä, ulkonaisia keinoja. Teosofisen liikkeen pelastus on sen omassa itsessään. Niinkauan kuin sen henki ei ole kuollut, vaan vielä elähyttää siellä täällä yksilöitä ja kukaties yhtymiäkin, on liike pelastettavissa kokonaisuudessaan, jos nuo teosofisen hengen innoittamat yksilöt ja yhtymät vain ovat tilaisuudessa tekemään kyllin voimakasta propagandaa. Helppo tehtävä tämä ei ole, mutta kun vahinko on korjattava, ei ole aika kysyä vaikeuksia.

Kuten lukijamme muistanevat, ehdotti Ruusu-Risti viime vuonna että kaikki teosofiset seurat ojentaisivat toisilleen veljeskättä ja muodostaisivat suuren yleismaailmallisen liiton kansainvälisine keskustoimistoineen ja neuvostoineen, joka puolueettomalla mielenkiinnolla seuraisi teosofista työtä ja edistystä joka maassa ja joka yhdistyksessä. Ei olisi luullut tätä tuumaa mahdottomaksi toteuttaa, koska se ei edellyttänyt, että eri seurojen pitäisi luopua omista työtavoistaan ja ohjelmistaan; niiden tulisi vain luopua lahkolaismaisesta itsevanhurskaudesta ja veljellisen suvaitsevaisuuden nimessä tunnustaa toistensa elämisoikeudet, aikaa myöten seuraisi sitten itsestään toisilta oppiminen.

Tämä ehdotuksemme tietysti perustui siihen puoleksi pessimistiseen näkökantaan, että yksikään yhdistys ei enää ollut kokonaan alkuperäisen teosofisen hengen elähyttämä. Totuuden tieto oli kaikilta kadonnut ja se oli saavutettavissa takaisin ainoastaan sillä tavalla, että jokainen tunnusti tietämättömyytensä sanomalla toisille »lyökäämme käsi kätehen ja taistelkaamme yhdessä pimeyden peikkoja vastaan; kun jokainen meistä yrittää parhaansa totuutta etsiessään, ehkä lopulta valon päivä koittaa!»

Olisihan tuo ollut suurenmoinen askel veljeyttä kohti. Olisivathan sillä teollaan kaikki teosofiset seurastodistaneet vilpittömyytensä ja sydämenpuhtautensa. Mutta vaatimus oli ehkä liian suuri, kun ottaa huomioon ihmisluonteen heikkoudet, kunnianhimon, vallanhimon, ahneuden, kateuden, ylpeyden j.n.e. Sentähden semmoinen ihanne saattoi monesta tuntua liian kaukaiselta.

Ja kuitenkin se, kuten sanottu, perustui puoleksi pessimistiseen näkökantaan. Kuluneen vuoden aikana on ainakin tämän kirjoittaja ollut huomaavinaan, että tilanne ei ole niin toivoton. Totuuden tieto ei ole vallan hävinnyt teosofisesta maailmasta. Se elää vielä näkymättömissä ja elähyttää siellä täällä yksilön tai ryhmän.

Sentähden onkin meillä nyt toinen ehdotus esitettävänä, ehdotus, joka perustuu optimistisempaan näkökantaan ja saattaa vallan toisilla edellytyksillä valmistaa sitä kansainvälistä liittoa, joka yhä silmissämme väikkyy.

Tämä toinen ehdotus olisi, että kaikki ne yksilöt – kuuluivatpa toiseen tai toiseen seuraan tai ei mihinkään, – jotka ovat heränneet teosofisen totuuden tietoon ja joita siis elähyttää teosofisen liikkeen eli veljeyden henki, liittyisivät yhteen ja muodostaisivat uuden kansainvälisen seuran esim. nimeltä »Teosofinen Veljesliitto» (*the Theosophical Brotherhood*), jonka tehtävänä olisi teosofisen elämänymmärryksen, s. o. madame Blavatskyn samoin kuin kaikkien ihmiskunnan suurten opettajain ja vapahtajain opettaman siveysopin julistaminen ja levittäminen ajatuksissa, sanoissa ja töissä.

Tämänlaatuinen yhteistyö teosofisten totuuden tietäjien kesken on ajan vaatima, jollemme tahdo, että teosofian valo, joka jo on himmentynyt, sammuisi kokonaan. Tilanne on kaikesta huolimatta vakava, eikä sitä paranna minkään teosofisen seuran ulkonainen kasvu mahtavuudessa ja rikkaudessa. Kaikki kirkot kadottivat totuuden henkensä, silloin kun niistä tuli mammonan palvelijoita. Tilanne on vakava, sillä nuoret totuuden etsijät, joiden totuuden näkemys on heräämisillään, joutuvat vaikeihin ristiriitoihin, jos eivät löydä maailmassa teosofeja, jotka todella uskovat kaikkien ihmisten veljeyteen, katsomatta rotuun, kansallisuuteen yhteiskunta-asemaan j.n.e.

Ehdottamamme teosofinen veljesliitto palvelisi tavallaan samaa tarkoitusta kuin madame Blavatskyn aikoinaan perustama esoteerinen osasto. Tämän liiton jäsenet olisivat kaikki *de facto* esoteristeja, koska Valkoisen Looshin henki olisi heissä elävä, ilman että mikään »esoteerinen koulu» olisi painanut heihin leimansa. Mutta toiselta puolen esoteeristen koulujen jäsenet voisivat hyvällä syyllä kuulua »teosofiseen veljesliittoon», mikäli heidän koulunsa eivät estä heitä elämästä tosi veljellistä elämää; sillä veljesliiton jäsenet eivät missään teknillisessä merkityksessä olisi esoteristeja. He eivät erikoisesti tutkisi »tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia kykyjä» eivätkä olisi tekemisissä minkäänlaisten salaisten oppien kanssa. Heidän työnsä olisi kauttaaltaan eksoteerinen ja julkinen alkuperäisen teosofisen veljeydenhengen elvyttäminen. Mutta he edustaisivat hengessä ja totuudessa teosofisen ohjelman ensimmäistä pykälää, – sitä pykälää, josta on sanottu, että sen toteuttaminen yksin on tienä Mestarein luo.

Entä Ruusu-Risti? Mitä varten perustettiin Suomen Ruusu-Risti? Onko se teosofinen yhdistys ja kuuluuko se teosofiseen liikkeeseen? Vai onko sen salainen ja näkymätön tausta toinen kuin teosofisen liikkeen, koska se nimittää itseään toisella nimellä?

Suomen Ruusu-Ristin syntyperä jo osoittaa ja todistaa, että se kuuluu teosofiseen liikkeeseen. Sen perustavat jäsenet olivat suureksi osaksi vanhoja Teosofisen Seuran jäseniä, jotka aikoinaan olivat olleet mukana luomassa Suomen T.S:aa; sen johtaja on Suomen ensimmäinen teosofinen työntekijä, se, joka toi teosofian Suomeen suomen kielellä. Ruusu-Risti on täten teosofinen yhdistys ja edustaa teosofista liikettä samalla hengen oikeudella kuin muutkin teosofiset seurat, sillä teosofisessa liikkeessä ei ole kysymys lainopillisista pykälästä, toisen tai toisen kuolevaisen henkilön allekirjoittamista papereista tai lojaalisuudesta jotakuta laitosta kohtaan, vaan teosofian elähtävästä hengestä. Kirjoittihan madame Blavatskykin aikoinaan omasta suhteestaan Teosofiseen Seuraan:

»On puhdasta pötyä sanoa, että »H. P. B. on lojaalinen T.S:lle ja Adyarille» (!?) H. P. B. on *kuolemaan saakka uskollinen teosofiselle asialle ja niille suurille opettajille, joiden filosofia yksin kykenee sitomaan yhteen koko ihmiskunnan yhdeksi ainoaksi veljeskunnaksi*. Yhdessä eversti Olcottin kanssa hän on sen seuran pääperustaja ja rakentaja, jonka *tuli* ja yhä *tulee edustaa* itse asiaa. . . Sentähden hän sympatisoi »T.S:n ja Adyarin» kanssa ainoastaan siinä määrin kuin mainittu seura on uskollinen teosofiselle asialle. Jos T.S. poikkeaa syrjään alkuperäisistä suuntaviivoista ja on menettelytavoissaan uskoton *asialle* ja seuran alkuperäiselle ohjelmalle, niin H. P. B. nimittää T.S:aa *uskottomaksi* ja pudistaa sen kuin tomun jaloistaan. Ja mitä lojaalisuus Adyaria kohtaan tarkoittaa kaikkien ihmeitten nimessä? Mitä on Adyar erillään *asiasta* ja niistä *kahdesta* (ei *yhdestä* perustajasta, pyydän), jotka sitä edustavat? Miksi ei yhtä hyvin puhuta lojaalisuudesta Adyarin tontille tai kylpyhuoneelle?»

Teosofisessa liikkeessä — niinkauan kuin sen henki elää — on kysymys teosofisesta elämäntutkimuksesta ja sen toteuttamisesta elämässä. Teosofista liikettä edustaa se yksilö tai yhtymä, joka säilyttää puhtaana teosofisen ihanteen, ihmiskunnan henkisen veljeyden, ja kykyjensä mukaan koettaa sitä opeissaan ja töissään toteuttaa. Ilman sitä elämäntutkimusta, jota madame Blavatsky oli lähetetty julistamaan, ei ihmiskunnan henkistä veljeyttä voida ymmärtää eikä selittää; sen julistaminen ja omaksuminen on sentähden jokaisen yksilön ja yhtymän ensimmäinen askel ja tehtävä, jota sitten seuraa hengen herämys ja veljeyden asteittainen toteuttaminen elämän käytännössä. Mutta jollei ihannetta sen puhtaudessa ja täydellisyydessä alati pidetä silmään edessä, on sangen lähellä vaara joutua kaikenlaisille harhateille, vaikka jo onkin älyssään omaksunut teosofisen maailmantutkimuksen.

Näin ollen on Ruusu-Risti — kaikessa heikkoudessaan — vaatimaton yritys pysyä uskollisena teosofisen liikkeen alkuperäiselle inspiratsioonille, kuten usein ennen jo olemme olleet tilaisuudessa todentamaan.

Että Ruusu-Risti valitsi tämän, monelle oudon nimen itselleen, on osaksi katsottava veljelliseksi hienotuntoisuudeksi niitä seuroja kohtaan, jotka arvatenkin pitävät itseään etuoikeutettuina käyttämään teosofista nimitystä; mutta osaksi nimen valinta johtui siitä, että Adeptoja ja Mestareita on pitkinä aikoina — varsinkin täällä länsimailla — nimitetty »kultaisen ja ruusuisen ristin» eli »rosenkreutsiläisiksi Veljiksi».

Nyt on kuten tiedämme olemassa useampia rosenkreutsiläisiä seuroja ja veljeskuntia tässä näkyväisessä maailmassa, jotka väittävät olevansa »oikeita» ja »todellisia» kaikenlaisten papereinsa ja traditioinein ja historiallisten polveutumisten nojalla, — emmekä me tahdo epäillä emmekä vähäksyä yhdenkään semmoisen veljeskunnan juriidista oikeutusta, enemmän kuin sitä teemme teosofistenkaan seurojen suhteen. Kaikki

saavat meidän puolestamme olla ja toimia rauhassa, emmekä liioin hätäännä, jos meiltä kysytään, millä oikeudella me nimitämme itseämme Ruusu-Ristiksi. Olemme päinvastoin tällä nimelläme tahtoneet osoittaa uskovamme Adeptien Veljeskuntaan ja esiintuoda sen vakaumuksemme, että jokin Ruusu-Risti-seura on todellinen rosenkreutsiläinen seura ainoastaan siinä tapauksessa, että sen henki todistaa sen olevan yhteydessä näkymättömään Ruusu-Risti Veljien kanssa.

Rosenkreutsiläisistä seuroista lausumme täten aivan saman arvostelun kuin teosofistakin seuroista, sillä molemmat kuuluvat nykyään teosofiseen liikkeeseen. Julkisesti tai puolijulkisesti toimivat rosenkreutsiläiset yhdistykset ovatkin suuremmassa tai vähemmässä määrässä omaksuneet teosofisen maailmankatsomuksen ja täten tunnustaneet kuulavansa madame Blavatskyn henkiseen ilmapiiriin.

Kuta enemmän mietiskelemme teosofisen liikkeen henkistä ylevyyttä ja syvyyttä, sen laajakantoista merkitystä ihmiskunnan tulevaisuuteen nähden, sitä enemmän täytyy meidän ihmetellä madame Blavatskyn ainoalaatuista suuruutta. Meidän täytyy pysähtyä hänen eteensä kuin yhdeksänentoista vuosisadan sfinksin eteen —, joksi häntä nimitettiin. Meidän täytyy pysähtyä kuuntelemaan ja näkemään, kuinka hän — ulkonaisesti katsoen heikko nainen ja verrattain oppimaton ihminen — voimakkaalla kädellä työntää eteenpäin ajan ratisevaa ratasta ja avaa uuden lehden ihmiskunnan ajattelun historiassa. Meidän täytyy tunnustaa, että madame Blavatskyn elämäntyö on muuttanut koko ihmiskunnan ajatuselämän vapaammaksi, rikkaammaksi, onnellisemmaksi ja luonnollisemmaksi. Eivät jotkut filosofit ainoastaan siellä täällä ole hyötäneet hänen työstään ja ponnistuksistaan, — ei, koko ilmapiiri on täynnä teosofisia ajatuksia, näkökantoja, oppeja ja inspiratsioneja; me kaikki, jotka jatkamme madame Blavatskyn alkuunpanemaa työtä, olemme koko ajan kuin elävän lähteen partaalla.

Ja sentähden jätämme lopuksi maailmalle ratkaistavaksi kirjoituksemme alussa mainitsemamme kysymyksen, jonka me jo kauan sitten olemme sydämessämme ratkaisseet: kuinka madame Blavatsky olisi kyennyt suorittamaan ihmeellisen tehtävänsä, elleivät hänen askeleitaan olisi johtaneet ne Korkeammat Voimat, joiden lähettämäksi hän heti alusta itsensä nimitti?

Ruusu-Risti-Kirjasto N:o 34.
Mestarit ja teosofinen liike.
Helsingin esitelmiä tammikuulla 1924.

Jäljennös
Ruusu-Risti-lehdestä
1929

I.

*Onko Mestareita olemassa
ja miten heitä etsitään?*

Kuka ei olisi kuullut puhuttavan teosofisista Mestareista, niistä salaperäisistä Tibetin veljistä, joista mad. Blavatsky kertoi hämmästyneelle maailmalle. Mad. Blavatsky sanoi olevansa tibetiläisten Mestarien lähettiläs³⁾, hän oli yhtämittäisessä yhteydessä heidän kanssaan, ja kaikki „ihmeet“, mitkä hän aikaansai, tapahtuivat hänen omien sanojensa mukaan noiden Veljien eli Mestarien avustuksella. „Itse minä en ole mikään“, hän sanoi, „mutta minun Mestarini, joka minut lähetti, hän on voimakas ja tietorikas.“

Maailma otti tietysti omalla tavallaan vastaan tämmöisen väitteen, muutamat uskoivat, heissä heräsi ainakin mielenkiinto ja uteliaisuus ja he ottivat selvää asiasta. Toiset nauroivat ja sanoivat, että mad. Blavatsky laski leikkiä, – itse hän oli keksinyt nuo Mestarit, ei niitä ollut olemassa. Toiset taas arvelivat, että mad. Blavatsky oli kyllä jonkun lähettämä, mutta kenen? Ei Totuuden Jumalan, vaan erään toisen herran ja mestarin; mad. Blavatsky oli muka liitossa paholaisen kanssa.

Mad. Blavatskyn kuoleman jälkeen maailma on asettunut hieman toiselle kannalle. Useimmat tieteellisesti sivistyneet ihmiset ovat sillä kannalla, että mad. Blavatsky oli mediumistinen olento ja sen kautta yhteydessä henkimaailman kanssa (mikäli semmoinen on olemassa; se ei ole kaikkien mielestä todistettu asia) taikka ainakin oman sielunsa eli ali-tajuntansa sokkeloiden kanssa. Uusi psykologia on näet tullut siihen, että ihmisen sielullinen koneisto on sangen monimutkainen, niin että hänen sisällään voi esim. piillä monenlaisia persoonallisuuksia. Miksei siis saattaisi ajatella, – arvelevat nämä uudet psykologit, – että mad. Blavatsky oli tuommoinen salaperäinen mediumi, jonka monimutkainen psykologia on vaikea ymmärtää.

Kun totuudenetsijöinä asetumme mad. Blavatskyn väitteen eteen, että Mestareita on olemassa, noita salaperäisiä Transhimalajan Veljiä, silloin emme kuitenkaan ensi kädessä tyydy minkäänlaisiin psykologisiin selityksiin mad. Blavatskyn persoonallisuudesta, olivat ne kuinka todennäköisiä tahansa, vaan kysymme silloin suoraan ja rehellisesti: „Onko noita Mestareita olemassa?“ Meitä ei liikuta ensi kädessä, minkälainen mad. Blavatsky oli, vaan meitä liikuttaa se, onko mahdollisesti niitä Mestareita olemassa, joista hän puhui. Kun hän puhui niistä, ei hän ainoastaan viitannut omiin kokemuksiinsa, vaan myös historiallisiin tosiseikkoihin. „Tutkikaa“, hän sanoi, „vanhoja filosofisia järjestelmiä, Idän salaisia oppeja, esoterismia ja okkultismia ja länsimaalaisia traditsioneja, niin huomaatte, onko minun puheeni tuulesta temmattu.“

³⁾ Vrt. H. P. Blavatskysta sananen, kirj. Pekka Ervast, Ruusu-Risti-kirjasto n:o 9.

Sentähden on täysi syy asettua tieteelliselle kannalle kysymyksen suhteen, onko Mestareita olemassa. Mutta „tieteellisellä“ kannalla en tarkoita paljastaan älyllistä näkökantaa, vaan semmoista, joka etsii ratkaisevaa todistusta kokemuksesta ja todellisesta elämästä. Emme toisin sanoen saa olla totuudenetsijöitä ainoastaan järjessämme, meidän pitää olla sitä koko olemuksellamme. Meidän täytyy olla totuudenetsijöitä siinä merkityksessä, että totuus on meille kaikista tärkein asia elämässä. Emme saa epäillä omaa itseämme. Jos tahdomme tietää elämän syvempiä tosiasioita, emme saa epäillä omaa totuuden kaipaustamme, vilpittömyyttämme ja tietämis-oikeuttamme.

Kun ihminen tahtoo tietää, onko Viisauden Mestareita olemassa, hän ensin luo itselleen käsityksen Mestareista. Nykyaikana hän saa tämän käsityksen teosofisesta kirjallisuudesta. Hänen kuvansa Mestareista keskittyy usein siihen, että he ovat jonkunlaisia loistavia henkiolentoja, jotka näkymättömässä maailmassa ovat kuin kotonaan, mutta silloin hän unohtaa sen puolen asiasta, jota mad. Blavatsky alituisesti teroitti mieleen, nim., että Mestarit ovat eläviä ihmisiä ennen kaikkea.

Jos ihminen todella etsii totuutta elämästä ja kuolemasta, silloin hän käytännöllisesti katsoen kysyy, onko ihmisiä, jotka totuuden tietävät. Jos ei kukaan ole mitään tiennyt ennen häntä, on hänen etsimisensä kuin arpapeliä ja löytämismahdollisuutensa melkein olemattomat!

Hyvä on sentähden, että hänen sielunsa on tahraton, että hän etsii totuutta jo nuoruudessaan! Vanhempana hänen oma sielunsa usein vaivaisi häntä, tuottaisi hänelle tuskaa syntisyytensä ja huonoutensa takia. Vanhempana totuus ehkä merkitsee hänelle pelastusta siitä pahasta, johon hän tuntee itsensä vajonneen. Vanhempana hän etsii vapahtajaa yhtä paljon kuin totuutta, vapahtajaa, joka nostaa hänet pois pahasta. Mutta kun nuori ihminen, joka ei vielä tunne synnin taakkaa, joka pienestä pitäen on suorittanut tehtävänsä niin hyvin kuin on taitanut, joka koulussa on ollut ahkera, kotona palvelevainen ja tottelevainen, joka sanalla sanoen on „velvollisuutensa täyttäjää“, kun hän totuuden etsijäksi tultuaan kysyy: „mikä on totuus, mitä varten olen tänne tullut?“, silloin hän etsii tietoa – täysin itsekohtaisesti kyllä, mutta asiallisemmassa ja puhtaammassa mielessä kuin vanhempi ihminen, joka elämään jo on kietoutunut.

Seuratkaamme nuoren etsijän askeleita ja katsokaamme, löytääkö hän totuuden tietäjiä, teosofisia Mestareita!

Kun tällainen nuori ihminen viime vuosisadan loppupuolella kysyi ympäristöltään: „Mitä varten olen olemassa? Mitä minun on tehtävä tässä elämässä?“, niin kuinka hänen kävi? Hän ei saanut mitään tyydyttävää vastausta. Hän tiedusteli omaisiltaan; he sanoivat: „Tee velvollisuutesi, sitä varten olet olemassa.“ Hän kysyi: „Mutta mikä on velvollisuus? Olen nyt lopettanut kouluni, minun pitäisi valita joku työ, mitä minun on tehtävä?“ Omaiset vastasivat: „Asemasi yhteiskunnassa eli paremmin sanoen vanhempiesi yhteiskunnallinen asema vaatii, että jatkat lukuja yliopistossa, kunnes itse olet valmis virkamies tai miksi tahdot tulla“. Omaiset puhuivat näin, mutta totuudenetsijä ei voinut siihen tyytyä. Hän kysyi: „Minäpä juuri tahtoisin tietää, mitä varten minun pitäisi jatkaa lukuja. On paljon ihmisiä, jotka eivät sitä tee. On paljon ihmisiä, joiden on pakko tehdä ruumiillista työtä pysyäkseen hengissä. Minkätähden minun pitäisi elää ylikuukalaisena, onko elämä itse sen niin määrännyt?“ Tähän vastasivat omaiset selittämällä, että historiallinen kehitys oli muodostanut yhteiskunnan semmoiseksi kuin se oli; ihmiset syntyivät eri luokkiin yhteiskunnassa, ja heidän täytyi suorittaa se tehtävä, mikä heidän eteensä sattui historiallisen kehityksen tuloksena yhteiskunnassa.

Silloin nuori totuudenetsijä sanoi: „En voi tätä ymmärtää. Olenhan ihminen kuin muut. En ole luotu virkamieheksi, en opettajaksi, en papiksi, en lääkäriksi, en tuomariksi, ihmiseksi on elämä minut luonut. Mitä minua liikuttaa, jos toiset ovat sotkeneet tämän yhteiskunnan koneistoksi, jossa kukin yksilö on hengetön pyörä? Pitäkööt huolta historiallisesta kehityksestään, mutta onko minun pakko ottaa sitä lukuun? Tahdon elää tätä elämää, niinkuin ihmisenä voin sitä elää; s. o. niinkuin elämä itse on tarkoittanut, että sitä eletäisiin. Eikö ihminen ole vapaa olento? Eikö hänen välttämättä pidä tietää, mikä on elämän tarkoitus?“

Jos hän elää elämänsä sokeasti, kuluu se hukkaan. Eikö hänen pidä näkevin silmin astua ulos elämään? Antakaa siis minulle tieto, jota kaipaan.“

Kun omaiset mykistyivät, läksi totuudenetsijä pappien ja uskovaisten luo, mutta nämä kauhistuivat hänen kysymystään. He selittivät: „Mitä ihmeellisiä ajatuksia nuo ovat – kiusaaja kietoo sinua! Mikä sinä olet, joka asetat tuommoisia kysymyksiä elämälle? Tuntematon nuorukainen, joka et itse ole mitään tehnyt elämässä. Kiusaaja saa sinut pauloihinsa, jos ylpeästi nouset ja sanot, että tahtoisit tietää. Tuhannet ja miljoonat ihmiset ovat tyytyneet uskoon ennen sinua ja ovat osanneet iloita siitä, että Jumala on hyvä ja että ihminen voi päästä taivaaseen. Nyt sinä rupeat täällä kaikkea kysymään. Etkö huomaa, että vanha kiusaaja tahtoo sinua houkutella?“

Sillä tavalla vastasivat uskovaiset ja lisäsivät isällisesti: „Tyydy Jumalan armoon, usko, muuten sinun käy huonosti kuoleman jälkeen.“ Totuudenetsijä vastasi: „Mitä minä kuoleman jälkeisestä elämästä, – senpähän sitten näen, liekö sitä olemassakaan. Nyt on tämä nykyinen elämä elettävä!“

Ja hän, joka ei siis saanut mitään ratkaisua uskovaisiltakaan, ei piispoilta eikä papeilta, hän sai käsiinsä teosofisen kirjan. Ja siinä kirjassa sanottiin: ihminen on oikeutettu kysymään, ihminen on oikeutettu etsimään, sentähden että vastaus on löydettävissä, sentähden että on ihmisiä, jotka tietävät.

Hän hämmästyi suuresti tämmöisestä väitteestä, sillä se oli todella ensimmäinen pätevä vastaus hänen kysymyksiinsä. Ei hän ollut kysynyt mitään uskoa toiseen tai toiseen suuntaan, hän oli kysynyt tietoa. Kun hän esim. kysyi uskovaisilta ja papeilta: „tiedättekö, että ikuinen kadotus ja ikuinen autuus on olemassa kuoleman jälkeen?“ – ja kun hän katsoi heihin nuoren ihmisen kirkkaalla ja kysyvällä silmällä, silloin he mykistyivät ja heidän täytyi yksitellen tunnustaa: „Enhän minä tiedä, – kuinka ihminen voisi tietää? Minä uskon, mutta en tiedä, ja minä uskon sentähden, että pyhässä kirjassa niin sanotaan.“ Ja nuorukainen sanoi: „Minuun ei vaikuta, sanottakoon kuinka monessa pyhässä kirjassa tahansa, että on niin tai niin, sillä minä tahdon tietää!“

Ja nyt, kuten sanottu, nuoren totuudenetsijän käsiin joutuivat teosofiset kirjat, Mr. Sinnett'in ensimmäiset teokset, jotka Europassa julkaistiin: „Salattu maailma“ ja „Esoteerinen buddhanusko“. Ne sisälsivät heti sen ihmeellisen väitteen, että on tietäjiä olemassa, – ihmisiä, jotka tietävät! Maan päällä on aina ollut Mestarien ja adeptien salainen veljeskunta, ja he ovat niitä ihmisiä, jotka ovat uskaltaneet kysyä ja etsiä ja jotka ovat saaneet vastauksen. „Mutta koska semmoisia ihmisiä on, ei ole minullekaan mahdotonta etsiä ja saavuttaa tietoa!“

Tämä oli kuin balsamia nuorelle totuudenetsijälle, kuin jumalallinen aamukaste, joka virvoitti hänen sydäntään. „Tämä on jotain, jota kelpaa uskoa; järki saa olla mukana, kun usko sanoo, että tietoa on löydettävissä.“ Ja tutkiessaan teosofisia kirjoja, hän luonnollisesti tuli siihen johtopäätökseen, että mahdotonta olisi ollut tämmöisiä kirjoja kirjoittaa, jollei tietäjä-olentoja olisi olemassa. Jos mad. Blavatsky oli keksinyt tämmöiset asiat, niin hän itse oli ihmeellisimpiä neroja, mitä maan päällä on elänyt. Mutta totuudenetsijä otti lukuun, että mr. Sinnett kirjoissaan nimenomaan sanoi: hän ei saanut noita opetuksia mad. Blavatskyn suusta – tietysti hän tämänkin kanssa keskusteli, – vaan oli itse kirjeenvaihdossa varsinkin yhden, mutta osaksi kahdenkin Mestarin kanssa. Hän omistaa ensimmäisen kirjansa suurelle Mestarille ja tietäjälle Kuthumille. „Kuthumin kanssa olen ollut kirjeenvaihdossa, ja noiden kirjeiden nojalla olen tämän kirjani kirjoittanut.“ Itse kirjeitä kokonaisuudessaan mr. Sinnett ei saanut julkaista, mutta hänen kirjassaan on yhtämittaa otteita niistä.

„Ja millä tavalla mr. Sinnett“, kysyy totuudenetsijä, „oli kirjeenvaihdossa Mestarien kanssa?“ Mad. Blavatskyn välityksellä alussa. Mr. Sinnett kirjoitti kirjeen, mad. Blavatsky asetti sen johonkin paikkaan, ja jonkun tunnin kuluttua tuli vastaus. Vastaus-kirjeet olivat enimmäkseen pitkiä artikkeleita, sisältäen monta arkkia kirjoitusta, joten niiden usein sangen nopea saapuminen oli itsessään ihme. Ne eivät voineet olla

edeltäkäsän laadittuja, koska mr. Sinnett tavallisesti teki kysymyksiä, joihin Mahaatma vastasi. Mutta välistä Mestarin vastaukset saapuivat postissa paikasta, jossa mad. Blavatsky ei ollut lähitienoillakaan, ja usein aivan odottamatta. Ne olivat aina kirjoitetut erikoiselle paperille ja sulletut erikoiseen tibettiläiseen kirjekuoreen, joka vuorostaan oli pantu toisen kotelon sisään. Ne olivat enimmäkseen Kuthumin käsialalla, joskus harvoin Mestari Moorjan. Molemmat tottuneet ja sujuvat. Nämä käsialat olivat keskenään erilaisia, eikä kumpikaan ollut mad. Blavatskyn käsialan näköinen.

Kun nuori totuudenetsijä oli tullut vakuutetuksi siitä, että salaperäisessä tibettiläisessä veljeskunnassa kaksi adeptia, Moorja ja Kuthumi, olivat päättäneet antaa maailmalle edes vähän tietoa semmoisista tieteellisistä, filosofisista ja uskonnollisista asioista, jotka olivat olleet unohduksissa länsimailla monen vuosisadan aikana, — silloin hän tietysti kysyi itseltään: onko noiden Mestarien vaikutus maailmassa ja heidän ystävyys- ja armonsoituksensa päättynyt tähän, että he mad. Blavatskyn ja mr. Sinnett'in kautta antoivat teosofisia opetuksia maailmalle, vai onko otaksuttava, että yksityiset ihmiset yhä vielä voivat päästä heidän opetuslapsikseen?

Teosofisista kirjoista hän saikin lukea, että Mestarit ottivat vastaan opetuslapsia. Mad. Blavatskyn välityksellä monet henkilöt pääsivät heidän koe-oppilaikseen, mutta vaikea on olla ja pysyä jonkun Mestarin opetuslapsena. Oppilanaolo kysyy ääretöntä tahdonvoimaa, päättäväisyyttä ja kestävyyttä — ja toiselta puolen tahratonta mielen ja sydämen puhtautta. Useimmat edellämämainituista oppilaista eivät onnistuneet, sillä opetuslapsen ankara itsekasvatusjärjestelmä tuo pinnalle vähitellen kaiken, mikä hänen sielussaan on salattua, oli se pahaa tai hyvää. Jos opetuslapseksi pyrkijän sydämessä piilee hänelle itselleenkin tuntematon alhainen vietti tai vaikutin, hän uudessa elämässään joutuu koetukselle, joka paljastaa hänen sydämensä tilan, — ja silloin hän lankeaa. Noista koeoppilaista, jotka mad. Blavatskyn välityksellä pääsivät Mestarien valvonnan alaisiksi, useimmat heittivät ponnistuksensa kesken; paraimmista pyrkijöistä yksi tuli hulluksi, toinen tappoi itsensä, kolmas lankesi juoppouteen ja huonoon elämään, jonka jälkeen hänestä tuli muhamettilainen ja myöhemmin roomalais-katolilainen, jolloin hän kyllä pyysi anteeksi Jumalalta huonoa elämänsä, mutta samalla pani kaiken syyn Mestarein ja veljeskunnan niskoille; yksi ainoa onnistui, brahmiinikastiin kuuluva hindulainen nuorukainen, Damodar K. Mavalankar, joka pääsi niin pitkälle, että hänen Mestarinsa sanoi hänelle: „tule Tibettiin,“ — jota käskyä hän empimättä totteli.

Lukiessaan näistä asioista nuori totuudenetsijä yhä enemmän innostui, sillä hän huomasi, että tässä ei leikkiä laskettu, eikä turhaa puhuttu, tässä oli tosi elämä kysymyksessä. Hän ajatteli: pitäisikö minunkin lähteä Indiaan etsiäkseni tibettiläisiä Veljiä? Siihen vastasivat teosofiset kirjat: turhaa on lähteä mihinkään, Mestareita ei tarvitse etsiä erityisestä paikasta, Mestareita etsitään elämällä, ei kiipeilemällä Himaalajan vuorille. Missä tahansa pyrkijä on, siinä hän alkakoon nousunsa hengen ylänkömaihin. Kun opetuslapsi on valmis, on myös Mestari valmis ja tulee hänen luokseen.

Tästä nuori totuudenetsijä tunsu suurta rohkeutta ja uskoa, tunsu olevansa vapaa etsimään. Ja kun hän kysyi itseltään: miten on etsittävä sitä Mestaria, joka tietää? silloin hän kuuli kuin itsestään vastauksen: sinun pitää omin neuvoin tehdä itsellesi selväksi, miten on etsittävä; koska tunnet itsesi ihmiseksi, aloita elämäsi ihmisenä.

Ja totuudenetsijä ajatteli näin: samalla tavalla, kuin ihminen ensin sikiönä äitinsä kohdussa läpikäy biogeneettisesti heimokehityksen vanhat kivennäis-, kasvi- ja eläinmuodot, samalla tavalla hänen ehkä täytyi nyt yksilönä lyhyesti läpikäydä ihmiskunnan kehitys. Olihan hän lapsuudessaan elänyt aivan kuin uudestaan erilaisia kehitysasteita ihmiskunnan historiassa, joista varsinkin metsäläis- (indiaani-, viikinki-) aika oli silmiinpistävä. Ehkä hänen nyt taas „ihmisenä“ ja totuudenetsijänä tuli elää uudestaan ihmiskunnan kulttuuri- ja henkinen elämä. Ainakin hän tunsu itsensä yksinomaan ihmiseksi; ei hän ollut laumaolento, ei mikään orja tai epäitsenäinen osa vanhassa yhteiskunnassa; hän oli uusi, vastasyntynyt olento, juuri herännyt henkiseen elämään, ja hänen täytyi elää ihmiskunnan koko kulttuurikehitys uudestaan.

Hän sanoi itselleen näin: minä, joka olen ainoastaan ihminen, kysyn nyt itseltäni, mitä minun on tehtävä, kun olen syntynyt tähän maailmaan. En saa ottaa lukuun ilman muuta, että olen syntynyt valmiiseen yhteiskuntaan ja että on paljon muita ihmisiä minun ympärilläni, vaan minun täytyy ajatella ja tuntee, että olen ehkä yksin maailmassa. Olen kuin heitetty autiolle rannalle, minun täytyy tässä uuden Robinsonin tavalla tuumata, miten tulen elämässä toimeen, miten ruumiini pysyy hengissä, jotta hengessäni voisin etsiä. Kaikista luonnollisinta olisi, että minulla olisi maatilkkku, jota viljeleisin, josta kasvattaisin puutarhan itselleni. Se työ olisi kaikista lähinnä luontoa, mutta jos se on mahdotonta, koska maapallolle tullessani en tuonut mukani rahoja, millä voisin lunastaa itselleni maata näissä yhteiskunnissa, niin minun täytyy kysyä itseltäni, voisinko olla hyödyksi toisille ihmisille jollain yksinkertaisella tavalla. Kyllä, hakkaamalla heidän puitaan tai tekemällä heille muunlaisia palveluksia, joista he ehkä antavat minulle ruokapalan.

Sillä tavalla ajatteli nuori totuudenetsijä. Älkäämme hänelle naurako, me, jotka olemme eläneet kauemmin mukana elämässä, sillä se oli hänelle vakava asia, eikä hänelle ollut tärkeätä se, että hän osasi niin ajatella, vaan se että hän heti koetti toteuttaa ajatuksensa. Hän lähti ulos maailmaan, sanoen hyvästi sille kodille, joka oli pitänyt hänestä huolta. Hän lähtee ulos maailmaan tekemään käsillään työtä. Tämä ei ollut itsessään ihmeellistä, sillä useimmat ihmiset, jotka ovat tänne syntyneet, saavat tehdä ruumiillista työtä. Ihmeellinen kohta totuudenetsijän elämässä oli se, että hän luopui kaikesta, mitä hänellä mahdollisesti oli, ja lähti uutena, vastasyntyneenä ihmisenä ulos maailmaan. Hän ei tahtonut ennakolta olla sitä tai tätä, hän tahtoi vain palvella, suorittaa kaikista mitättömimpiä töitä, kantaa vettä, sahata puita, jotta pysyisi hengissä saadakseen etsiä samalla. Etsiminen tapahtui hengessä, ei missään runollisessa haaveilussa. Etsiminen oli yhtämittaista tahtoa ja itsekasvatusta, yhtämittaista sisäistä askeesia, voimistelua ja työtä. Hakatessaan puita tai tehdessään toisenlaisia palveluksia tässä näkyvässä maailmassa, hänen mielensä oli yhtämittaa keskittynyt suureen kysymykseensä: missä olet sinä, totuus, missä sinä, joka tiedät, ja koska tulet minun luokseni?

Tahtoisin sanoa ohimennen, että paraimpia itsekasvatusjärjestelmiä on juuri se, että ihminen luopuu kaikesta ulkonaisesta omassa elämässään; sisäisesti hän tietysti on kaikesta luopunut. Kun rikas nuorukainen tuli Jeesuksen luo ja kysyi: „Mitä minun pitää tehdä, että saavuttaisin jumalan valtakunnan“, niin Jeesus katsoi häneen ja sanoi: „Mene ja myy kaikki, mitä sinulla on, ja anna köyhille ja tule ja seuraa minua.“ Silloin nuorukainen pelästyi, hän tunsi sisässään: tämä on ankara vaatimus, joskin oikea, — ja hän meni murheellisena pois, sillä hänen sydämensä oli ehtinyt kasvaa kiinni siihen, mitä hänellä oli.

Todelliselle totuudenetsijälle on ensimmäinen ehto, että hän luopuu kaikesta sisäisesti ja ulkonaisesti. Kun hän sen tekee ja kun hänen totuuden etsimisensä ei ole ollut paljasta älyllistä aivovoimistelua — on kyllä kunnioitettavaa, että koetamme luoda itsellemme tieteellisesti pätevän maailmankatsomuksen, mutta tässä ei ole siitä kysymys, vaan siitä, että ihminen pääsisi elävän totuuden eli Jumalan tuntemiseen, — silloin, — ei aivan heti, mutta jonkun ajan kuluttua, kun hän on ikäänkuin todistanut Mestarille, että hänen etsimisensä on vakava ja vilpitön, että hänen vaikuttimensa eivät ole itsekkäitä, — silloin tapahtuu hänelle se ihme, josta mad. Blavatsky sanoo: kun opetuslapsi on valmis, on Mestariikin valmis; tapahtuu, että joku Mestareista tulee hänen luokseen.

Niin kävi hänenkin, tuon nuoren totuudenetsijämme. Eikä meidän tarvitse ajatella, että hän oli epätietoinen siitä, oliko todella Mestari käynyt hänen luonaan. Ero on ääretön hallusinaationien, epämääräisten näkyjen tai tuntemuksien ja sen tosiseikan välillä, että Mestari ilmestyy opetuslapsen luo. On niin ääretön ero kaiken harhan ja tämän totuuden välillä, että totuudenetsijä ei missään tapauksessa ole epätietoinen. Hän tietää varmaan, että Mestari tuli hänen luokseen, sillä hänen omat silmänsä aukenivat. Täten hänen omassa elämässään toteutuu Jeesuksen lupaus, että se, joka vakavasti etsii, hän löytää Mestarin.

II.

Kun ihminen on herännyt, noussut ja lähtenyt etsimään opettajia, ikaikojen viisauden opettajia, silloin hän on tehnyt niinkuin evankeliumissa on neuvottu: „Te etsitte täällä maan päällä leipää ja vaatteita ja kaikkea muuta, mutta etsikää ensin jumalanvaltakuntaa, niin kaikki muu teille annetaan.“

Totuudenetsijän sielullinen elämä on tuskainen, se saattaa tuntua kovasydämiseltäkin, sillä hänen täytyy hyljätä luotaan kaikki opit ja uskot, mitkä hänelle tarjotaan. Hänen sielullista janoaan ei voi muu tyydyttää kuin tieto. Hän uskoo vain siihen, että täytyy olla saavutettavissa tietoa, koska muuten elämällä ei olisi mitään arvoa.

Mutta kun hän on löytänyt etsimänsä, silloin hänen sisäinen mielen- ja sielutilansa muuttuu kokonaan. Hän löytää Mestarin, mutta ei ainoastaan ulkonaisena opettajana, vaan sisäisenä vapahtajanakin. Hän ei löydä ainoastaan noita täydellisiä, ihmeellisiä, ihania ihmisiä, vaan hän löytää myöskin sen, jota me nimitämme Kristukseksi. Hän löytää Kristuksen sanan mystillisessä merkityksessä, Kristuksen, joka on ihmiskunnan Vapahtaja, koska hän on Jumalan elämä ihmiskunnan tajunnassa, Kristuksen siis, joka hänenkin sielunsa pelastaa. Mystillinen Kristus täyttäessään hänen sielunsa ja henkensä muuttaa hänet itsensä uudeksi ihmiseksi, poistaa tuskan hänen sielustaan, ikävän, toivottomuuden ja rauhottomuuden ja tuo sijaan rauhan semmoisen, jota maailma ei tunne, ylluonnollisen rauhan ja elämän, jota syystä on nimitetty ikuisiksi, koska se ei ole riippuvainen ajasta eikä paikasta, vaan on ääretön ja iankaikkinen.

Tästä elämästä tulee etsijä osalliseksi, kun hän löytää elävän Kristuksen. Ja tavatessaan teosofisia Mestareita, nähdessään, että on ihmisiä, jotka ovat täydellisyyden saavuttaneet, hän kysyy heiltä: „Te tunnette siis Kristuksen?“ Ja he vastaavat hänelle hymyillen: „Kristus on meidän elämämme, Kristus joka on sinussa nyt herännyt, on elänyt meissä kauan. Mitä Mestareita me muuten olisimme!“ Ja uusi opetuslapsi kysyy: „Minkätähden on sitten tullut se käsitys maailmaan, että teosofinen liike on syntynyt Kristusta vastustamaan, ettei se vie ihmisiä Kristuksen yhteyteen?“ Silloin Mestarit, joiden silmä loistaa lempeyttä, vastaavat: „Meidän olisi ollut vaikeata esittää ihmisille totuutta, jos olisimme olleet erikoisesti painostamatta sitä, että Kristus on mystillinen Kristus, elävä elämä ihmisten sisällä. „Kristus meissä“, kuten Paavali sanoo. Ajattele asemaamme. Kristitty maailma puhui Kristuksesta, mutta sekoitti kokonaan yhteen Jeesus Natsarealaisen ja Kristuksen. He sanoivat, että Jeesus on ihmisten Vapahtaja, koska hän on sovittanut ihmisten synnit Jumalan kanssa. Tämä ulkonainen ja materialistinen teoria oli opettanut ihmisiä julmiksi ja ahdasmielisiksi. He uskoivat, että oli olemassa Jumala täynnä vihaa ihmisiä kohtaan, jonka vihan lepyttämiseksi tarvittiin sovitusuhri. Ajattele, rakas lapsi, että maailmassa oli vallalla tämmöinen väärä käsitys, tämmöinen epäjumalan palvelus. Kuinka saatoimme muuta kuin painostaa, että oli tehtävä ero Jeesus-ihmisen ja mystillisen Kristuksen välillä? Annoimme mad. Blavatskyn puhua Kristus-prinsiipistä. Tämä sana „prinsiippi“ on sinun mielestäsi ehkä huonosti valittu – emme tahdo riidellä sanoista – mutta puhuimme nimenomaan myös mystillisestä Kristuksesta. Näitä sanoja „mystillinen Kristus“ olisi kuitenkin voitu väärin käsittää jonkinlaiseksi persoonaksi, ja sentähden annoimme mad. Blavatskyn käyttää sanaa „prinsiippi“. Sillä tarkoitimme elävää elämää sekä yksilöllisessä ihmisessä että ihmiskunnassa. Aatmaa-buddhi, henkitieto, on ihmisessä, mutta samalla koko maailmassa. Aatmaa on kokonaisuuden sisin elämä ja siis samalla kosmellinen prinsiippi. Prinsiippi-sanaa ei pidä käsittää liian abstraktisesti tai hengettömästi. Ei ihmisen ruumis ole kuollut vaikka nimitämme sitä fyysilliseksi prinsiipiksi; ihmisen tunteita nimitämme astraaliseksi prinsiipiksi, ja ovathan ne toki eläviä! Sentähden sinä, joka olet meitä etsinyt ja lopulta löytänyt, sinä löysit samalla sen elävän Kristusprinsiipin, joka omassa sielussasi puhkesi ja teki sinusta uuden ihmisen.“ Ja kun totuudenetsijä syntyneenä kristityssä maassa myös heti kysyy heiltä: „Entä Jeesus?“, niin he vastaavat: „Jeesus on yksi meistä. Jeesus kuuluu meidän veljeskuntaamme.“

Madame Blavatsky, joka oli elänyt Mestarein parissa Tibetissä ja joka oli yhtämittäisessä kosketuksessa heidän kanssaan, saattoi ystävien kesken puhua heistä hyvinkin tuttavallisesti, mutta nuoren opetuslapsen ensi kokemus on, että Mestarit ovat ihmisiä, joiden koko olemuksesta loistaa arvokkuus ja majesteettisuus. Tullessaan Mestarin eteen hän tuntee seisovansa ei maallisen kuninkaan, vaan niin sanoaksemme taivaallisen Majesteetin edessä, jolla on kädessään elämän ja kuoleman avaimet, joka vartioiden taivaan portilla avaa tämän ainoastaan niille, jotka ovat valmiit. Onko ihme, että hänen sielunsa polvistuu ja että samalla hänen ruumiilliset polvensa notkistuvat ja hän lankeaa maahan? Mutta Mestari kohottaa hänet käsillään maasta ja sanoo: „Ei niin, sillä minä olen ihminen, ei minua palvota. Ei ole maailmankaikkeudessa muuta palvottavaa kuin sitä Majesteettia, joka on elämä itse. Ainoastaan suurta, ääretöntä elämää me kaikki palvomme, mutta emme toisiamme. Älä lankea polvillesi ihmisen edessä.“ Ja Mestarin katseesta loistaa ääretön lempeys ja rakkaus, sanomaton myötätunto ja auttamishalu. Ja totuudenetsijän sielu täyttyy yhtä sanomattomalla riemulla ja autuuden tunteella.

Nykyään on elävien Mestarien löytäminen vaikeampi kuin teosofisen liikkeen alkuaikoina, jolloin vallitsivat poikkeukselliset olosuhteet. Nyt ei Mestareita löydä, ellei luovu kaikesta etsiäkseen heitä, mutta alussa Mestarit lähestyivät ihmisten tietämätöntä maailmaa. He tulivat etsimään ihmisiä ja löysivätkin joitakuita yksilöitä, jotka ymmärsivät heidän työtään, toiset paremmin, toiset huonommin. Täydellisesti ymmärsi heidän tarkoituksensa ainoastaan mad. Blavatsky. Mutta oli toisia, jotka hänen kauttaan olivat vastaanottaneet Mestarien sanoman ja olivat siksi hartaita sieluja, että Mestarit saattoivat heidän kanssaan ryhtyä tekemisiin. Sellaisia olivat eversti Olcott ja mr. Judge Amerikassa, mr. Sinnett Indiassa y. m.

Eversti Olcott kertoo, että New Yorkissa eräänä iltana Mestari Moorja ilmestyi hänen huoneeseensa ja puhui kauan hänen kanssaan. Mutta eversti Olcott epäili: jos tämä onkin harhanäky, jos tämä on unta? Silloin Mestari, joka luki hänen ajatuksensa, otti turbaanin päästään, leikkasi siitä palan ja jätti sen eversti Olcott'in pöydälle; ja Olcott ymmärsi ja uskoi, että Viisauden Mestari oli käynyt hänen luonaan. Seuraavana aamuna mad. Blavatsky tervehti eversti Olcott'ia ja kysyi leikkillisesti: „No, mitä sinä arvelet nyt, kun vanhapoika kävi puheillasi?“

Eversti Olcott näki Indiassa monta kertaa erilaisia Mestareita sekä fyysillisessä että astraaliruumiissa. Hän oli niin vakuutettu heidän olemassa-olostaan, kuin kuka tahansa meistä on omien ystäviemme olemassaolosta. „Minä tunnen heitä fyysillisesti useampia“, sanoi hän minulle Tukholmassa 1900.

Koska olot olivat alussa poikkeuksellisia, eivät ne ihmiset, jotka silloin joutuivat tekemisiin Mestarien kanssa, olleet niin valmistuneita, kuin niiden täytyy olla, jotka nyt pyrkivät yhteyteen heidän kanssaan. Niinpä mr. Sinnett, joka oli kirjeenvaihdossa Mahaatma Kuthumin kanssa, ja eräs toinen englantilainen, mr. Hume, kirjoittivat Mestarille ja ehdottivat, että perustettaisiin korkeakoulu, jossa annettaisiin okkultista ja esoteerista opetusta tieteellisesti kvalifisoiduille eurooppalaisille; nämä voisivat sitten, saatuaan todistuksia Mestarien kyvyistä ja tiedoista, olla suureksi hyödyksi ihmiskunnalle. Herrat Sinnett ja Hume tarjoutuivat valitsemaan suunnittelemaansa akademiaan sopivia oppilaita, yliopistossa treenattuja länsimaalaisia oppineita.

Mestari näki, ettei kumpikaan heistä ollut sielullisesti sillä kehitysasteella, että olisi sopinut tuommoiseen akademiaan edes oppilaaksi, vielä vähemmän valitsemaan sinne oppilaita. Hän vastasi, ettei hän voi saada lupaa semmoiseen toimenpiteeseen omalta johtajaltaan, koska vanha sääntö on, että ihmisten täytyy tulla Mestarien luo, eikä Mestarien ihmisten luo. „Että me tällä hetkellä olemme lähestyneet ihmisiä“, sanoi Hän, „on tapahtunut siksi, että meillä on suunnitelma maailman suhteen. Meidän suunnitelmamme koskee koko maailmaa ja on pukeutunut teosofisen liikkeen muotoon. Ja mikä on ehto, jonka asetamme ensimmäiseksi tässä teosofisessa liikkeessä? Mitä erikoisesti tahdomme teroittaa ihmiskunnan tajuntaan ja mitä odotamme niiltä, jotka ottavat osaa teosofiseen liikkeeseen? Uskoa veljeyteen ja työtä veljeyden puolesta. Kun katselemme, missä pimeydessä ihmiskunta vaeltaa, kuinka valta ihmisten kesken on annettu asioille, jotka

peittävät totuuden ja vievät ihmisiltä mahdollisuuden elää, niinkuin heidän luonnostaan tulisi elää yksinkertaisina veljinä keskenään, niin tietenkin tahdomme, että ihmiskuntaa on valistettava. Jolleivät ihmiset anna veljesrakkaudelle enemmän sijaa sekä yhteiskunnallisessa että kansojen välisessä elämässä, uhkaa ihmiskuntaa perikadon vaara. Sentähden tahdomme, että veljeyden sanomaa on ennen kaikkea julistettava ihmiskunnalle. Se ei ole uusi sanoma, sitä on ennenkin julistettu, kristinuskossa korkeimpana käskynä. Mutta sitä ei ole elämäkatsomuksessa omaksuttu eikä sitä ole yritetty toteuttaa. Ne, jotka todella tahtovat auttaa meitä, omaksumalla tämän uuden elämänymmärryksen ja tekemällä työtä sen puolesta, he ansaitsevat meidän huomiotamme. Sentähden ensimmäinen vaatimuksemme ei ole, että teosofein pitäisi kehittää itsessään kykyjä ja yliluonnollisia voimia, jolloin vain joutuvat suurille vaaroille alttiiksi, vaan meidän toivomuksemme on, että ihmiset teosofisessa liikkeessä koettavat kehittää itsessään veljeyttä, suvaitsevaisuutta, vapaamielisyyttä, elämällä ja toimimalla itsensä unohtavan rakkauden hengessä. Ainoa todellinen uskonto on se, joka sitoo ihmiset yhteen. Ihmiskunta on kuin suuri orpo. Ei mikään muu voi ihmiskuntaa auttaa, kuin se, että ihmiset antavat kätensä toisilleen. Silloin orpous häviää ja todellinen jumalanpalvelus astuu ihmisten keskuuteen. Ihmiskunnan suurimpana rasituksena kaikissa uskonnoissa on se harhaluulo, että muka pitää uskoa joitain järjettömiä oppeja ja totella pappeja, jotka asettavat itsensä Jumalan ja ihmisten väliin. Se on kaikista suurin painajainen ihmiskunnassa. Sentähden toivoisimme, että ihmiset heräisivät näkemään, että ainoa totinen uskonto on se, joka liittää heidät veljinä yhteen.“

Tähän tapaan kirjoitti Mestari Kuthumi mr. Sinnettille ja kieltäytyi täyttämästä hänen ja hänen ystävänsä toivomusta.

Mr. Sinnett oli harras teosofi, hän oli vakuutettu Mestarien olemassa-olosta, ja hän paloi sydämessään ja sielussaan halusta tulla läheisempään kosketukseen Mestarin kanssa. Mutta aina kun hän pyysi, että Kuthumi tai joku toinen Mestari tulisi hänen luokseen, hän sai kieltävän vastauksen. Sekä Kuthumi että Moorja olivat kirjeenvaihdossa hänen kanssaan, mutta eivät esiintyneet hänelle fyysisesti eikä astraalisesti.

Ehkä voimme tämän ymmärtää. Mr. Sinnett oli sanomalehden toimittaja Indiassa, sivistynyt mies ja etevä poliitikko. Hän oli samalla hallituksen palveluksessa, sillä hänen lehensä oli hallituksen äänenkannattaja. Kun hän tuli teosofiksi, ei hänen isäntänsä, lehden omistaja, ollut siitä hyvillään, ja mr. Sinnett sai eron. Silloin hän kysyi Mestarilta, mihin hän nyt voisi ryhtyä, ja Mahaatma Kuthumi asetti hänet koetukselle. Hän kirjoitti mr. Sinnettille: „Te voisitte tehdä suuren palveluksen. Me juuri toivomme, että ne ihmiset, joilla on valmis työala maailmassa, käyttäisivät kykyjään ihmiskunnan palvelukseen. Meidän tarkoituksenamme nykyään on, että ihmiskunta pääsisi tietoon siitä vanhasta esoteerisesta viisaudesta, joka on säilynyt elävänä tietona salaisessa veljeskunnassa. Mutta Indian maa on siinä erikoisasemassa, että siinä on kirjallisuudessa y. m. säilynyt muisto samasta vanhasta viisaudesta. Vielä on Indian maa merkillinen siitä, että siinä on edustettuna kaikki maailman uskonnot ja ulkonaisesti kaikki uskon eri muodot mitä raaimmasta materialismista mitä hienoimpaan spiritualismiin. Indian rotu on vanhin nykyään elävistä aarialaisista rotuheimioista. Se on vaipunut vieraan vallan alle. Minulla on indialainen ruumis, minä rakastan omaa maatani ja kansaani, sentähden soisin, että se kansa, joka on säilyttänyt muiston vanhasta viisaudesta, saisi herätä tietoon omasta menneisyydestään ja auttaa ihmiskuntaa totuuden soihdun kannattajana. Meidän tarkoituksemme on, että Indian kansa nousisi alennustilastaan, samalla kun maailmaa autetaan. Teille, mr. Sinnett, tarjoutuu erikoinen tilaisuus. Te näette, että nämä vieraat lakisäädökset tekevät Indian kansan elämän raskaaksi, syöksevät sen kurjuuteen. Te voisitte meitä auttaa. Perustakaa uusi sanomalehti. Ruvetkaa ajamaan Indian asiaa Englannin hallituksen silmien edessä, ja toimikaa viisaasti, ettei synny kapinoita. Opettakaa Englannin hallitukselle, että se on sokea eikä menettele oikein, jollei se ota lukuun Indian kansan omaa tahtoa.“

Mr. Sinnett vaihtoi monta kirjettä tästä asiasta Mestarin kanssa, ja puuhaa valmisteltiin. Mutta kun mr. Sinnett teki laskelmiaan, selvisi hänelle, kuinka epävarma lehden menestys olisi; ne jotka panisivat rahansa siihen, eivät tulisi saamaan mitään voittoa, vaan päinvastoin ehkä menettäisivät omaisuutensa. Hänen oma

työnsä menisi hukkaan, hänen maineensa katoaisi kokonaan, ja tämä vaikuttaisi pahasti teosofiseen liikkeeseen.

Kuthumi kirjoitti mr. Sinnetille eräässä kirjeessä: „Jos ette tahdo tähän ryhtyä, on Tshoohanini sanonut, että tuskin sitten enää voin olla kanssanne kirjeenvaihdossa. Hän on sanonut minulle, että yritys voi lopulta onnistua. Mutta teidän täytyy itse ratkaista asia. Te olette harvinainen englantilainen, tunnette sympatiaa indialaisia kohtaan, olette oikeamielinen ja tunteellinen, ette tahtois ketään sortaa. Annan koko ratkaisun teille.“

Mr. Sinnett taisteli sisässään. Hän oli jo muuttanut Englantiin, ja hänen olisi pitänyt lähteä takaisin Indiaan tätä uutta seikkailua varten. Toiselta puolen hän ei halunnut luopua kirjeenvaihdostaan Mestarin kanssa. Se oli liian kallis hänen sydämelleen, hän oli saanut niin ihmeellisiä neuvoja. Mitä hänen sitten tuli tehdä? Ei muuta kuin paljastaa rehellisesti sielunsa Mestarille. Hän kirjoitti, ettei hän usko suunnitellun lehden menestymiseen, vaan että päinvastoin hänen oma varallisuutensa ja maineensa menisi. Mutta hän sanoi myös: „Jos Sinä tahdot, Mestari Kuthumi, niin minä teen tämän kaiken, sillä minä en tahdo kadottaa Sinun ystävyttäsi, en tahdo olla ilman Sinun kirjeenvaihtoasi.“

Oli kaunista, että vanha ihminen näin paljasti sielunsa. Hän saikin vastaukseksi Mestarilta: „Olette tehnyt valintanne, ja me ymmärrämme, että olisi väärin teiltä ryhtyä tuohon sanomalehtihommaan. Tshoohan on sanonut, että koska sittenkin olisitte valmis palvelemaan meitä, jos niin tahtoisimme, niin minä saan olla vielä kirjeenvaihdossa teidän kanssanne.“

Mr. Sinnett sai vielä kirjeitä Mestarilta, mutta ei monta. Sitten kirjeenvaihto lakkasi. Ja se oli mr. Sinnetin suuri elämän tragedia. Mestari tarjosi hänelle tilaisuuden luopua kaikesta, hänelle, joka oli jo vanha ja maailmassa menestynyt ihminen. Tuo „kaikki“ merkitsi: rikkaus, maine, menestys, elämä. Se oli hänen elämänsä tragedia, sillä hän ei osannut valita. Niinkuin rikas nuorukainen poistui allapäin Jeesuksen luota, niin Sinnettinkin piti kääntyä pois Mestarin luota. Mestari ei ihmisenä mitään vaadi, mutta ihminen itse langettaa oman tuomionsa. Hän edelleen saa olla hyödyksi maailmassa, tehden omaa työtään, mutta Mestarin täytyy vetäytyä syrjään.

Tämä on ihmeellistä, mutta se tulee kerran jokaiselle ihmiselle. Ei kukaan voi siitä päästä, jos hän tahtoo löytää totuuden ja niitä ihmisiä, jotka tietävät. Jos hän tahtoo tavata heitä persoonallisesti, silloin hänet asetetaan koetukselle. Tietysti, kun emme ole tietoisessa yhteydessä Mestarin kanssa, eivät koetukset tule Hänen allekirjoituksellaan varustettuina. Tämä oli mahdollista vain mr. Sinnetille, joka oli kirjeenvaihdossa Mestarin kanssa. Kun tavalliset ihmiset etsiessään Mestaria, joutuvat koetukselle, seuraa Mestari heitä kaukaa ja näkee, kestävätkö he koetuksia vai eivätkö. Ja jos ihminen osaa luopua kaikesta ilman vaatimuksia tai toivomuksia, silloin Mestari tulee hänen luo. Niin on ollut ja niin tulee olemaan. Mr. Sinnett oli poikkeus, ja sentähden hänen kokemuksensa on meille niin opettava ja kuvaava.

Mutta eikö teosofinen liike ole poikkeusasemassa? Eivätkö Teosofisen Seuran jäsenet ole lähempänä Mestareita kuin muu ihmiskunta? Tämä on tavallinen otaksuma, katsokaamme sentähden, miten asian laita on.

Alussa oli sillä tavalla – ja silloin ei ollut toista teosofisen liikkeen äänenkannattajaa kuin Teosofinen Seura, – että Teosofinen Seura oli jaettu kolmeen piiriin. Seuran jäsenet kuuluivat yleensä niin sanottuun kolmanteen piiriin. Toiseen piiriin kuuluivat ne jäsenet, jotka koko sielullaan ja mielellään etsivät Mestareita ja joita Mestarit pitivät silmällä, ja myös ne, jotka olivat päässeet Mestarien opetuslapsiksi. Ensimmäiseen piiriin kuuluivat itse nuo kaksi Mestaria, Moorja ja Kuthumi. Tällä tavalla oli Teosofinen Seura kuin pyramiidi.

Niinkauan kuin jäsenet yleensä ymmärsivät, mikä oli seuran tarkoitus ja työ, sekä uskoivat Mestareita olevan ja kunnioittivat heitä, niin kauan saattoi tämä järjestely pysyä voimassa. Mutta kun 80-luvulla tuli tuo vaikea aika, jolloin mad. Blavatskya syytettiin petoksesta ja mr. Sinnett kadotti yhteytensä Mestarien kanssa, silloin Teosofisessa Seurassa pääsi valloille epäilyksen henki: miten mahtaa olla Mestarien laita? Onko niitä olemassa? Turhaa on niistä maailmalle toivottaa, eihän maailma voi niihin uskoa, parempi on, että pidetään kiinni T. S:n filosofisesta elämäntutkimuksesta. Tutkitaan uskontoja, tieteitä, filosofioita, – unohdetaan Mestarit.

Silloin Mestarit sanoivat: „Nyt epäonnistui yrityksemme. Se epäonnistui ensin Amerikassa, sillä siellä spiritismi pääsi vallalle, ja nyt Indiassa, kun hindulaisetkin, jotka hyvin tietävät, että meitä on olemassa, mieluummin suovat, ettei Mestareista mitään puhuta. Me vetäydymme näkyvistä.“ Ja he jättivät Teosofisen Seuran.

Mutta ihmisyksilöiden luota Mestarit eivät vetäydy; sentähden mad. Blavatsky sai v. 1888 järjestää sisäisen piirin, jossa oli tilaisuudessa kasvattamaan oppilaita siinä tarkoituksessa, että niistä joku mahdollisesti voisi joutua Mestarien yhteyteen.

Onnistuiko tämä myöhempi yritys? Ei sekään onnistunut kollektiivisena liikkeenä, sillä jos se olisi onnistunut, olisi Mestarien henki pysynyt elävänä Teosofisessa Seurassa. Silloin Teosofinen Seura yhä edelleenkin olisi yksin edustanut teosofista liikettä ja teosofinen liike olisi pysynyt ehjänä. Mutta pian mad. Blavatskyn kuoleman jälkeen tapahtui, kuten tiedämme, että Teosofinen Seura jakautui kahtia, ja sen jälkeen on tapahtunut paljon jakautumisia.

Tämä todistaa, että Mestarit eivät ole Teosofisen Seuran takana yksin, vaan, että he olivat ja ovat teosofisessa liikkeessä yleensä mukana, mutta ainoastaan yksilöiden takana. Ei ole mitään luonnotonta, että teosofinen liike on synnyttänyt useampia seuroja, jotka liikettä edustavat, kukin ehkä omalla tavallaan, mutta se merkitsee, että Mestarit ovat eri haarautumien takana ainoastaan siinä määrin, kuin niissä on yksilöitä, jotka ovat Mestarien kanssa yhteydessä. Millään seuralla ei ole mitään patenttia enää Mestarien myötävaikutuksesta.

Että tämä todella on Mestarien kanta asiassa, voimme nähdä Mestarien Kuthumin ja Moorjan omista kirjeistä mr. Sinnettille. Kun mr. Sinnett oli kirjoillaan saanut teosofisen liikkeen leviämään Englantiin, oli Lontoossa muodostunut paikallisseura, Lontoon looshi. Looshissa oli päässyt vaikutusvaltaiseen asemaan eräs länsimaalainen okkultisti ja näkijä, mrs. Kingsford, joka on kirjoittanut huomattavan ja sangen tunnetun kirjan: „Tie Kristuksen löytämiseen“. Mrs. Kingsford oli tullut Lontoon looshiin puheenjohtajaksi. Kun sitten mr. Sinnett tuli Lontooseen, hänkin luonnollisesti saavutti vaikutusvaltaisen aseman, sillä hän osasi selittää teosofiaa itämaalaiselta kannalta. Tästä johtui, että syntyi kaksi ryhmää: toinen, joka piti mr. Sinnettä johtajanaan, ja toinen, joka piti mrs. Kingsford'ia. Syntyi kahnausta ja vaikeutta. Oli paljon jäseniä, jotka ajattelivat, ettei mrs. Kingsford sopinut puheenjohtajaksi, ja päättivät seuraavassa vuosikokouksessa valita siksi mr. Sinnettin.

Mutta vähän ennen vuosikokousta tuli Mestarilta kaksi kirjettä, toinen mr. Sinnettille ja toinen looshille. Mestari kirjoitti: „Ei ole mitään pahaa siinä, että on eri näkökohtia ja suuntia, että siis on disharmoniaa. Teidän pitää tietää, että elämän symfonia muodostuu disharmonioista. Veljeys tulee juuri siinä näkyviin, että ajattellessamme eri tavalla kysymyksistä, joista meillä ei vielä ole omakohtaista tietoa, tunnustamme toistemme arvon ja olemme suvaitsevaisia ja täynnä hyvää tahtoa toisiamme kohtaan. Sentähden meidän toivomuksemme on, että te ette sysää mrs. Kingsfordia syrjään, vaikka hän edustaa vähemmistöä. Hän on syvä näkijä. Vaikka hän meidät kieltäisikin, hän on siksi ansiokas ja rehellinen nainen, että voitte pitää hänet puheenjohtajana. Muodostakoon mr. Sinnett eri ryhmän, mutta älkää hajaantuko.«

Silloin muistaakseni noudatettiin Mestarien toivomusta. Myöhemmin ei valitettavasti osattu ajatella niin, että harmoniaa muodostuisi disharmonioista, että siis Teosofiseen Seuraan mahtuisi erilaisia filosofisia ja esoteerisia koulukuntia. Pimeys oli laskeutunut Teosofisen Seuran yli, ja hajaantumisen aika alkoi. Mutta onneksi Mestarit yhä ovat teosofisessa liikkeessä mukana.

III.

Kaksi Mestarien opetusta.

Teosofista liikettä edustavat meidän päivinämmme, kuten tiedämme, useat eri seurat. Kun Teosofinen Seura ensi kerran jakautui kahtia, tapahtui se epäilemättä Mestarien tahtoa vastaan, sillä heidän alkuperäinen suunnitelmansa oli, että kaikki teosofian harrastajat muodostaisivat yhden ainoan teosofisen seuran, jossa sitten saattoi olla kuinka monta eri mielipidettä ja uskonmuotoa tahansa; siitä oli esimerkkinä Lontoon looshin historia.

Kun nyt siis on olemassa useampia teosofisia ja teosofishenkisiä seuroja, jotka nähtävästi eivät ole osanneet pysyä alkuperäisessä ohjelmassaan, on meillä täysi syy kysyä, kuinka on teosofisen opetuksen laita: onko se pysynyt alkuperäisessä puhtaudessa, onko se kaikissa seuroissa samanhenkinen kuin mad. Blavatskyn aikana, opetetaanko yhä vielä sitä, mitä Mestarit tahtoivat opetettavan?

Tämä kysymys on luonnollinen ja sitäkin tärkeämpi, mikäli näemme, että nämä seurat ovat eri kannalla suurissa kysymyksissä. Mikä se muuten olisi aiheuttanutkaan jakautumisen? Tietysti itse jakautumiset ovat alkuaan aiheutuneet persoonallisista syistä. On ollut eteviiä teosofisia opettajia ja johtajia, jotka ovat koonneet ympärilleen joukon kannattajia; ja kun heitä ei ole seurassa oikein suvaittu, ovat he eronneet ja muodostaneet oman seuransa. Monessa tämmöisessä uudessa yhdistyksessä väitetään, että pyritään takaisin Mestarien alkuperäisiin opetuksiin, joista on vanhemmissa seuroissa luovuttu.

Koko tämä kirjava näytelmä kehoittaa totuudenetsijää vakavaan arvosteluun ja harkintaan. Missä määrin on perää väitteessä, ettei ole noudatettu alkuperäisiä opetuksia?

Olkoon siis meillekin suotu tutkia, mitä Mestarit alkuaan tahtoivat opettaa. Tämmöinen tutkimus ei ole mahdoton, sillä Mestarit Kuthumi ja Moorina kirjoittivat, kuten tiedämme kirjeitä useille henkilöille, etupäässä mr. Sinnetille, joka niiden nojalla laati teosofiset kirjansa. Näitä kirjeitä on jonkun verran julkaistu Teosofisen Seuran taholta ja v. 1923 julkaistiin Lontoossa kaikki Mestarikirjeet Mr. Sinnetille. Tämä viimeksi mainittu teos (*The Mahatma Letters to A. P. Sinnett*) on paras lähde sille, joka todella tahtoo tietää, mitä Mestarit alkuaan opettivat.

Yleissilmäys Mestarien opetuksiin näyttää meille, että ne ennen kaikkea tähtäsivät muutamien suurten ennakkoluulojen poistamiseen. Nämä ennakkoluulot pitävät ihmisiä harhassa ja pimeydessä ja estävät henkistä kehitystä.

Ensimmäinen ja vaarallisin niistä on ennakkoluulo Jumalasta, josta sitten aiheutuu ennakkoluulo jumalanpalveluksesta, uskosta, kirkosta, seremonioista, pappien tärkeydestä j. n. e.

Taistelu ensimmäistä ennakkoluuloa vastaan tähtää siihen, että ihmiset vapautuisivat väärästä uskosta ja samalla omaksuisivat oikean uskon ja käsityksen Jumalasta. Väärä Jumalan usko on siinä, että luullaan Jumalan olevan ihmiskunnan, maailman ja yleensä olemassaolon ulkopuolella. Jumalaa uskotaan suureksi, persoonalliseksi tai „ylipersonalliseksi“ olennoksi, joka on meidän ulkopuolellamme ja jota meidän tulee palvella ja palvoa, ei ainoastaan siinä luonnollisessa merkityksessä että noudattaisimme Jumalan tahtoa, vaan vielä semmoisessa merkityksessä, että täytyy olla kirkot, uskonnonmuodot, papit j. n. e. Tästä harhakäsityksestä johtuu suvaitsemattomuus, uskonkiihko, käännyttämisinto ja uskonsota, sillä ihmiset aina luulevat, että heillä on tietoa oikeasta Jumalasta — että Jumala itse on ilmoittanut heille totuuden.

Mestari Kuthumi puhuu eräässä kirjeessään tähän suuntaan: „Melkein suurin osa siitä onnettomuudesta, mikä painaa ihmiskuntaa, on aiheutunut siitä, että uskotaan ulkonaiseen jumalaan, kirkkoon ja jumalanpalvelukseen. Muutamat ihmiset ovat aina käyttäneet tätä uskoa hyväkseen, ja sillä tavalla on syntynyt pappisvalta maailmassa. Tämä on suurimpia ihmiskunnan painajaisia, ja kaukana olkoon meistä, että uudestaan loisimme mitään semmoista. Me tahdomme vapauttaa ihmiskunnan tästä painajaisesta“.

Mestari ei puhu kirjeessään ainoastaan kristinuskosta, vaan tarkoittaa yhtä paljon itä- kuin länsimaalaisia olosuhteita. Hän teroittaa mr. Sinnettin mieleen, että ihmiskunnan pelastus on vain siinä, että ihmiset luopuvat harhakäsityksistään ja ymmärtävät, että Jumala ei ole sanoilla määriteltävissä. Jumalan puolesta ei voi taistella, Jumalaa ei voi lepyttää, Jumalan mieltä ei voi hyvittää. Jumala on suuri, ehdoton, absoluuttinen elämä. Ei voi olla muuta kuin yksi ainoa ihmeellinen elämä, joka on totuus kaiken takana. Jumalasta emme voi mitään varsinaisesti tietää, sillä se, mikä tietää meissä, on myös Jumalasta, emmekä voi asettua sen ulkopuolelle, joka itse on subjektina meissä. Mutta ehdottomasti varmaa suuren jumalallisen elämän suhteen on, että se on kaikkiolla. Sen täytyy olla kaikkiolla, koska ei ole kuin yksi elämä. Sama elämä on ihmisessäkin, ja sentähden ainoa Jumala, josta voimme päästä syvempään ja yhä syvempään tietoon, on Jumala, joka on meissä. „Sillä“, sanoo Mestari, „maailma on kyllä täynnä jumalia eli henkiolentoja, ja me kyllä uskomme planeettahenkiin ja kaikenlaisiin korkeihin enkeliolentoihin, mutta onko niitä palvottava? Ei suinkaan, sillä ihminen on yhtä korkea kuin korkein ilmennyt jumalolento, koska hänen sisässään elää sama absoluuttinen, ehdoton elämä. Älköön ihminen kumartuko minkään toisen olennon edessä, kumartukoon sydämessään ja hengessään ainoastaan sen Jumalan edessä, joka hänessäkin ilmenee, – ja ainoastaan sitä Jumalaa ihminen etsiköön.“

Tätä sisäistä Jumalaa nimitämme myös Kristukseksi, Logokseksi, ja se yksin voi meidät pelastaa. Ei olisi mitään hyötyä siitä, että ulkonainen Vapahtaja nostaisi meidät pois pahasta ja tietämättömyydestä ja synnin suosta, sillä me juoksisimme siihen takaisin, jollemme itse ole Jumalaa etsineet. Meissä täytyy herätä halu pois pahasta, halu Jumalan luo, joka on meissäkin. Vasta sitten, kun meissä itsessämme on herännyt todellinen ikävä valoon, totuuteen, hyvyyteen, täydellisyyteen, tietoon ja rakkauteen, voi toinen olento – ihminen, Mestari, jumala – olla meille hyödyksi ja auttaa meitä. Emme ole lasten kaltaisia, emme eläinten kannalla. Kun olimme alkeellisia ihmisiä, täytyi olla keskellämme toisia, korkeampia olentoja, jotka houkuttelivat meitä sinne ja tänne, – muuten emme olisi mitään oppineet ymmärtämään. Nyt olemme sitä vastoin oppineet hieman itsekin arvostelemaan. Ei ihminen enää – ainakaan sivistyneissä olosuhteissa – ole niin tietämätön tai ajattelematon, että häntä voi viekoitella mihin tahansa. Ei ihminen enää ole niin tyhmä. Viime aikoina on ollut monenlaisia yhteiskunnallisia ja eettisiä liikkeitä maailmassa, jotka ovat herättäneet ihmisiä ajattelemaan.

Sentähden on välttämätöntä, että saamme oikean käsityksen Jumalasta. Jumala on täynnä valoa, tietoa, rakkautta, hyvyyttä, Jumala on täydellinen elämä meidän omassa hengessämme. Sitä meidän täytyy ikävöidä, kaivata. Oikea usko Jumalaan ei ole sama kuin harhaluulo, että Jumala on personallinen olento, joka vaatii jotakin meiltä, vaan se on tieto ja käsitys siitä, että Jumala meissä toivoo ja tahtoo, että tulisimme hyviksi, järkeviksi, ihaniksi ja täydellisiksi sieluiksi, niinkuin „Isämme taivaissa on täydellinen.“

Mitä meillä on sanomista tätä teosofisten Mestarien opetusta vastaan? Ei mitään. Meidän täytyy tunnustaa heidän opetuksensa totuus. On totta, että Kristus, Vapahtaja, Isä on meissä, ja että muunlaisesta Jumalasta emme voi mitään tietää. Tämä on uusi evankeliumi meidän ajallamme, vaikka se on ikivanha totuus. Vaikka kaikki suuret Viisaat ovat siihen viitanneet, ja vaikka Jeesus Kristus jo kohta kaksituhatta vuotta sitten puhui siitä selvemmin kuin kukaan ennen häntä ja näytti tietä sisäisen Jumalan luo, – yhä olemme vaeltaneet pimeydessä ja uskoneet ulkonaisiin jumaliin. Teosofisissakin piireissä puhutaan logoksista, esim. meidän aurinkokuntamme kolmiyhteisestä logoksesta, ja kuvataan niitä personallisiksi jumaliksi. Toiselta puolen Jumala eli Vapahtaja meissä ei ole sama kuin meidän personallinen

minä-tajuntamme. Suuri Elämä on meissä rajoittunut, ahdistunut, ristiinnaulittu. Personallinen minätajuntamme on eristettynä suuresta Elämästä, se on katsellut itsensä sokeaksi aineen maailman harhoihin. Sentähden sen on pyrittävä takaisin yhteyteen sen suuren tajunnan kanssa, jota nimitämme Isäksi eli hengeksi ja joka on kaikki syliinsä sulkeva tajunta.

Olemme esim. kristikunnassa käyneet verisiä sotia „Jumalan puolesta“, olemme „Jumalan kunniaksi“ piinanneet ja polttaneet ihmisiä ja olemme vieläkin valmiit ankarasti arvostelemaan, tuomitsemaan ja jos mahdollista työssään estämään toisin ajattelevia, mutta siinä juuri on ollut ja on yhä meidän suuri inhimillinen erehdyksemme. Sentähden on tärkeää, että teosofinen liike on uskollinen tälle Mestarien antamalle evankeliumille, teroittaen ja puhuen siitä Vapahtajasta, joka on meissä. Jos teosofisen liikkeen yhteydessä syntyy uusia kirkkoja, jos siinä tyrkytetään uusia Kristuksia ja maailmanvapahtajia, niin semmoinen on harhaa ja petosta. Kirkollinen liike tuo mukanaan pappeja, piispoja ja seremonioita, siinä taas palvotaan ulkonaista jumalaa ja ihmiset syöstään takaisin tietämättömyyteen, arkuuteen ja epäitsenäisyyteen.

Vaikka olisimme kuinka viisaita, ei meidän tarvitse perustaa mitään kirkkoja ja jumalanpalvelusmuotoja. Kaikki mitä teemme jumalanpalveluksen muodossa, olkoon semmoista, joka tulee itsestään. Kun astumme roomalaiskatoliseen kirkkoon, ihmettelemme menojen kauneutta ja huudahdamme: minkä juhlallisen tunnelman synnyttääkään tämä musiikki ja tämä laulu. Pitäisikö meidän nyt teosofeina ajatella, kuinka pahaa ja huonoa tuo kaikki on? Ei, jos ihmiset tahtovat laululla ja soitolla etsiä elämän sisäistä kauneutta, ei siinä ole mitään moitittavaa, mutta sitä meidän täytyy paheksua, ettei tämä kaikki ole saanut jäädä taiteeksi, vaan on muodostunut viralliseksi laitokseksi. Sillä kauneuden takana, kulissien takana, saattaa olla paljon epäjäloja tunteita ja ajatuksia, epäsopua, itsekkyyttä, vehkeilyä. Nuo papit, jotka esiintyvät, saattavat olla ikävissään, he olisivat ehkä mieluummin nukkuneet kauan aamulla. Heidän on täytynyt oppia näitä ikäviä messuja, joita aina täytyy ihmisille laulaa. Oi, kuinka se kaikki on yksitoikkoista! Entä piispat ja paavit. „Kirkon parasta“ tarkoittaen he ovat pyrkineet valtaan ja rikkauteen, mutta ovat usein käyttäneet suurta vaikutusvaltaansa väärin, itsekkäisiin tarkoituksiin. Rooman kirkon piti hallita kuninkaita ja kansoja, sillä olihan se Jumalan valtakunta maan päällä.

Tietysti tunnemme ja tunnustamme, että kirkot ovat kaikkialla tehneet paljon hyvää. Seisomme ikäänkuin probleemin edessä. Mutta ymmärrämme myös Mestareita, kun he sydämen tuskassaan sanovat: „Emme tahdo luoda uusia kirkkoja, tahdomme saada ihmiset heräämään ja ymmärtämään asioita.“

Muuan toinen ennakkoluulo, josta Mestarit tahtovat ihmisiä vapauttaa, on usko personalliseen kuolemattomuuteen, hassunkurisine lisäkäsitteineen. Sen vastakohtana on toinen suuri harhausko, ettei muka ole mitään elämää kuoleman jälkeen. Viime vuosisadan loppupuolella maailma enemmän ja enemmän vapautui kirkollisista dogmeista, tullen samalla enemmän ja enemmän materialistiseksi. Materialistit olivat kylläkin viisaasti huomanneet, että oli mahdotonta löytää tai edes järjellään käsittää maailman ulkopuolella olevaa jumalaa. Ja kun kerran heidän mielestään jumala näyttäytyi harhaksi, ei ollut vaikeata lykätä luotaan kaikki käsitykset hengestä ja sielusta, jota eivät myöskään mistään löytäneet.

Opettaessaan, että Jumala on meidän sisällämme, Mestarit samalla tahtoivat teroittaa, että vaikka me ihmiset elimme henkiolentoina ikuisesti, emme silti olleet personallisesti kuolemattomia. Personallista kuolemattomuutta oli opetettu kirkoissa, varsinkin kristikunnassa. Uskottiin ja opetettiin ja moniaalla ehkä vieläkin uskotaan, että ihminen tämmöisenä, kuin hän on, ja juuri tämä hänen personallinen itsensä ja sielunsa on kuolematon. Tosin ei joka kirkossa uskottu, että hän heti ruumiinsa kuoltua oli taivaassa, vaan uskottiin, niinkuin tässä meidän protestantisessa kirkossa, että ihminen kuoltuaan joutuu hautaan ja saa nukkua tuomiopäivään saakka, jolloin kuuluu pasuuna, niin täriseyttävä, että luut nousevat haudasta.

Onko ihme, että oli materialisteja, jotka ajattelivat, että tämä oli melkein kuin jumalallista komediaa? „Menkää noihin hautoihin ja kaivakaa luut esiin vuosisatojen päästä, mitä silloin löydätte? Ehkä joitakin

luokkappaleita, jotka eivät ole sattuneet mätänemään, – tai ehkei enää mitään. Mikä sitten nousee ylös tuona tuomiopäivänä?”

Uskovaiset kristityt kyllä sanoivat: „Tämä on salaisuus, jumalallinen mysteeri, jota emme osaa selittää“, mutta materialistit vastasivat yli olkain: „No, uskokaa pois, mutta me olemme nähneet omilla silmillämme, ettei kuolleista ihmisistä ole mitään jälellä.“ Sokeata uskoa ei mikään horjauta. Monen protestantin mielestä ihminen kuoltuaan lentää sieluna ikuisiksi ajoiksi jumalan istuimen luo, siellä pyöriäkseen ja tanssiakseen tai saadakseen jonkinlaisen soittokoneen, jota pilven reunalla istuu soittamaan. Ajattelevammat ihmiset sanovat kyllä, etteivät usko semmoiseen tanssiin tai soittoon, mutta että ihminen varmasti elää kuoleman jälkeen. „Ikuisestiko hän sitten elää?“ – „Niin, kyllä kai.“ – Mutta siinä oli pään vaivaa, kun piti miettiä, mikä ihmisessä säilyi ikuisesti. „Säilyvätkö minun kaikki pienet paheeni ja hyveeni?“ – „Ei tietystikään paheet, hyveet ehkä, jos niitä on.“ – „Mutta jos eivät minun persoonalliset pienet paheeni säily, mikä se sitten säilyy, kun ei minussa paljon hyvääkään ole?“ – „Ei saa niin paljon kysyä ja ajatella, kyllä Jumala tietää, minkälaiseksi Hän muuttaa sinut.“ – „Hän siis muuttaa minut?“ – „Niin tietysti, kun sinusta tulee enkeli, niin sinä olet muuttunut.“ – „Mutta paljosta saankin sitten luopua, kun minusta enkeli tehdään! Minusta joutaa niin paljon pois, etten tunne enää itseäni, – ei se enkeli enää ole minä.“

Kuka tahansa jokapäiväinen ihminen hämmästyisi ajatellessaan semmoista ikuisuutta. Hänen käsityksensä persoonallisesta elämästä rajoittuu siihen, mitä hän maan päällä on kokenut. Jos ei sitä tai jotakin sen tapaista jatku, – mikä sitten on ikuinen elämä?

Filosofisesti ajattelevan totuudenetsijän mielestä tällaiset opit ja käsitykset ovat luonnollisesti harhakuvitelmia. Hän ymmärtää muutta mutkitta, että täytyy olla totta, mitä Mestarit opettivat, nim.: ihminen ei ole persoonallisesti kuolematon. Hän kuolee, mutta silti on olemassa kuolematon elämä. Ja mikä se on? Se on Jumala. Jumala on iankaikkinen elämä, Jumala on yksi, ja ihmisen pitää tulla osalliseksi Jumalan elämästä.

Kuinka semmoinen käy päinsä? Saako ihminen säilyttää pienet pahuutensa ja omituisuutensa? Ei suinkaan, mutta hänen pitää itse kasvattaa itsensä pois pahasta. Ei mikään ulkopoikainen jumala tee häntä enkeliksi, itse hänen pitää kasvattaa itsensä siksi.

Kuolematon elämä on kallis aarre, jota meidän tulee hankkia ja saavuttaa. Se on kyllä meissä, koska se on Jumala meissä, Vapahtaja meissä. Mutta emme sitä tunne, kun emme ole siihen yhtyneet. Niin kauan kuin emme ole yhtä tuon Vapahtajan kanssa, emme elä ikuisesti. Olemme ikäänkuin langettaneet tuomion itsemme yli, meidän täytyy epätäydellisinä, persoonallisina olentoina kuolla. Ja onnellisinta onkin meille, että saamme kuolla.

Moni ihminen tuntee joskus: oi, kuinka olen väsynyt itseäni ja elämäni, jospa voisin haihtua olemattomiin. Se on oikea ja luonnollinen tunne. Elämä on niin varannut, että saamme kuolla ja haihtua pois, jos emme tahdo kuolemattomuutta. Mutta samalla tuo perin buddhalainen pessimismi on ennustus siitä, että voimme astua sen kynnyksen yli, joka eroittaa persoonallisen ikävämme siitä todellisesta, loistavasta ja suuresta, mikä ihminen oikeastaan on. Sillä ihminen – Mestarien oppien mukaan – on ihana ja ihmeellinen olento. Personallisuus on vain heikko heijastus, vain irvikuva siitä todellisesta, inhimillisestä Itsestä, joka on olemassa hengen maailmassa, Jumalan suuressa, ehdottomassa Elämässä. Ihminen on sisimmältä olemukseltaan Jumalan Poika, kuolematon hengen liekki, yhtä Elämän Tulen kanssa.

Sentähden ihminen väsyessään persoonalliseen itseensä, ojentaa ikävöivän katseensa ja näkymättömän kätensä kohti sitä Vapahtajaa, joka on hänessä, kohti sitä epäitsekästä, loistavaa, kuolematonta olentoa, joka on hänessä ristiinnaulittu. Hänen kuolemattomuutensa on siinä, että hän luopuu alemmasta persoonallisesta itsestään ja nousee korkeampaan, todelliseen inhimillisyyteensä.

Sentähden Mestarit myös opettivat: vaikka spiritistinen liike, joka syntyi 19:nneen vuosisadan keskivaiheilla, havainnollisesti ja usein epäamättömästi todistaa, että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen, niin sama liike tulee ansaksi, joka kietoo pauloihinsa totuudenetsijätkin, jolleivät he tahdo filosofisesti ajatella. Madame Blavatskya käsitettiin väärin ja hänen vaikuttimiaan epäiltiin, kun hän kirjoitti spiritistisiä teorioja vastaan ja selitti ilmiöitä toisella tavalla kuin silloiset spiritistit. Nykyään on helpompi ymmärtää häntä, ja voimme sanoa, että tieteellinen spiritistinen tutkimus on johtopäätöksissään tullut sängen lähelle niitä teorioja, joita madame Blavatsky esitti teosofisina oppeina teosofisen liikkeen alkuaikoina.

Totuus näet kulkee kultaista keskitietä. Totuus on, että ihmisestä hänen personallinen minänsä eli sielunsa jää olemaan kuoleman jälkeen, mutta haihtuvana ja vain joksikin aikaa. Korkein hänessä, hänen sisäinen Vapahtaja-Itsensä erkanee hänestä kuolemassa. Niin kauan kuin ihminen elää maan päällä, on hän, niinkuin Jeesus Kristus sanoo, lähellä valoa eli vaeltaa valossa: „vaeltakaa, niinkauan kuin teissä valo on.“ Valo on sisäinen Vapahtajamme, mystillinen Kristus, joka on meissä niin kauan kuin elämme näkyväisessä maailmassa. Näkyväinen on yhtymä hengen ja aineen välillä. Tässä näkyväisessä elämässä voimme etsiä sisäistä Kristusta, yhtyä häneen ja tulla pelastetuiksi, mutta kun kuolema lähestyy, vetäytyy korkeampi Itsemme omaan taivaaseensa, ja personallisuutemme jää henkimaailmaan olemaan semmoisena, kuin se on. Sen kohtalo on ennakolta määrätty. Joudumme ensin kärsimyksen paikkaan – ei ikuisiksi ajoiksi – mutta niin pitkäksi aikaa, että ruma ja paha, huono ja itsekäs palaa meistä pois. Meidän pitää puhdistua. Katolinen kirkko on oikeassa opettaessaan kiirastulesta. Mutta kun ihminen on kärsinyt pahan pois itsestään, silloin hänen personallinen minänsä nousee taivaalliseen onneen, saaden elää uudestaan maallisen elämänsä ilman syntiä ja tahraa – semmoisena kuin hän ehkä nuoruuden unelmissaan sitä kuvitteli. Hänen korkeampi minänsä on koko ajan hänen ulkopuolellaan.

Kuoleman jälkeen on totta, että Jumala on meidän ulkopuolellamme, mutta vain kuoleman jälkeen. Sentähden on kuolemanjälkeinen tila vaikeampi kuin maallinen elämä, vaikka se onkin ihmiselle lepoa, onnea ja autuutta. Okkultisesti ja metafysisesti katsoen se on alempi tila, koska Jumala on ihmisen ulkopuolella. Sentähden tuleekin hetki, jolloin ihminen taas saa syntyä tähän maailmaan. Ja ennen sitä hetkeä käy toinen, jolloin se, mikä vainajan personallisuudessa oli parasta, puhtainta ja epäitsekäintä, uudestaan yhtyy korkeampaan minään, Vapahtajaan, Jumalaan. Se hetki on entisen personallisuuden lopullinen kuolema, mutta samalla kajahtaa henkimaailmassa uuden elämän aamukellojen soitto ja käsky kuuluu: „mene alas, ihminen, uudestaan kokemaan, sillä ainoastaan näkyväisessä aineen maailmassa voit tietoisesti yhtyä minuun.“

Teosofisesti katsoen on sentähden tämä nykyinen elämä ylen tärkeä. Sen „otollista aikaa“ ei pitäisi laimin lyödä, ajatellen, että „kuoleman jälkeen kyllä saa tietää, miten asiat ovat, ja kyllä kai siellä aina pärjää“. Totta on, että vainajina „pärväämme“, sillä kuolema tuo etemme sen, minkä itse itsellemme olemme elämässä valmistaneet, mutta Vapahtajaa emme löydä muualla kuin täällä maan päällä, sillä Vapahtajan löydämme ainoastaan itsestämme. Kuoleman jälkeen saamme kyllä nähdä Mestareita, enkeleitä ja kaikenlaisia olentoja, mutta mitä se meitä auttaa, kun kuitenkin elämme ainoastaan sen hyvän pohjalla, minkä loimme täällä maan päällä? Tässä maallisessa elämässä elämme tosiaankin, niinkuin kirkon usko sanoo, „armon ajassa“, vaikkei meitä uhkaakaan ikuinen kärsimys, vaan ainoastaan kuolema eli personallinen häviö (kadotus). Todellinen vaara on siinä, ettei tämä personallisuus löydä jumalallista Vapahtajaansa. Se on ainoa, mikä meitä uhkaa. Me saamme kyllä tulla uudestaan koettamaan, mutta emme sillä tavalla voi jatkaa rajattomasti, sillä tämä maapallo ei elä ikuisesti; emme voi lukemattomia kertoja syntyä tänne. Sitäpaitsi maapallo ei ole aina samallinen. Olosuhteet täällä muuttuvat – maapallo voi kylmetä, elämä käydä mahdottomaksi. Mihin joudumme, jos emme käytä armon aikaa hyväksemme, niinkauan kuin saamme tänne syntyä, täällä etsiä ja löytää? Ei luonnon suuressa taloudessa ole mielivaltaa. Ei ihmisielu voi tulla äkkiä viskatuksi toiseen tähteen, esim. Siriukseen, niinkuin jotkut haaveilevat. Me ihmiset kuulumme tähän maapalloon. Jälleensyntyminen on suuri tilaisuus, ei mikään ikävä välttämättömyys. Se sisältää suuren lupauksen, se on ainoa keino Jumalan löytämiseen.

Näin teosofiset Mestarit opettivat, ja ne, jotka ovat kulkeneet heidän viitoittamaansa tietä, jotka ovat heidät löytäneet, ovat voineet todeta, että asiat ovat kuolemanjälkeisen elämän suhteen, niinkuin Mestarit ovat selittäneet.

Ruusu-Risti-Kirjasto N:o 32.
Vesimiehen merkissä.
Helsingin esitelmiä tammikuulla 1927.

PEKKA ERVAST.

Jäljennös
Ruusu-Risti-lehdestä
1929

I.

Tulevan vuosisadan veljeyskäsite.

„Tulevan vuosisadan veljeyskäsite“ — kuinka semmoisesta asiasta voi mitään tietää? Tahdonkin heti tunnustaa, että aikamääräys „tulevan vuosisadan“ on otettu „runoilijan vapaudella“. En sano millään varmuudella, että veljeyskäsite tulevalla vuosisadalla on muuttunut semmoiseksi, jommoiseksi sitä kuvittelen, mutta varmuudella otaksun, että tulevalla vuosisadalla veljeyskäsite muuttuu. Toinen kysymys on, kuinka yleensä voi tietää, että veljeyskäsite jollakin tavalla muuttuisi. Sitä väitettä täytyy siis perustella.

Muuan kristitty kirkkoisä on sanonut, että jokainen ihmissielu on luonnostaan kristitty ja että tämä ihmissielun luonnollinen kristillisuus näkyy ihmisen varhaisimmassa lapsuudessa. Ei hän sillä liene tarkoittanut, että ihmissielu luonnostaan uskoisi erilaisiin kirkollisiin ja kristillisiin dogmeihin, vaan pikemmin sitä, että ihmissielun siveellinen asenne maailmaan ja toisiin ihmisiin nähden on sitä, mitä hän nimittää kristytyksi, joka taas lähemmin merkitsee, että se voi ymmärtää ja seurata Jeesusta Kristusta.

Me olemme nykyisenä teosofisena aikana lausuneet saman ajatuksen sanoessamme, että ihminen, joka on jälleensyntyvä olento ja viettää aikansa kahden maallisen elämän välillä enimmäkseen taivaassa, nousten korkeimpaan taivaaseen juuri ennen jälleensyntymisensä hetkeä, — että ihminen syntyessään tänne maailmaan, on lapsuudessaan lähempänä näkymätöntä kuin näkyväistä maailmaa, lähempänä sitä paradisia, jossa hän ennen syntymäänsä on ollut, lähempänä sitä taivastenvaltakuntaa, jossa Isän tahto aina tapahtuu. Jeesus opetti meitä rukoilemaan: „Tapahtukoon Sinun tahtosi maan päällä niinkuin se tapahtuu taivaissa“. Isän tahto tapahtuu aina taivaissa, ja meidän tehtävämme on toimia niin, että Isän tahto tapahtuu myös maan päällä. Lapsina kannamme sydämessämme muiston siitä maailmasta, missä Isän tahto välittömästi tapahtuu. Sentähden pienten lasten suusta voi tulla ilmi paljon totuutta. Olisi syytä kuunnella, mitä lapset puhuvat, sillä he ovat niin lähellä taivasta, että tuovat taivaan tuoksun tänne.

Koska nyt kaikki suuret, jumalalliset opettajat, jotka esiintyvät maan päällä, ovat joko täydellisesti tietoisia tai ainakin saavat inspirationsinsa siitä taivaasta, jossa mekin vietämme aikamme ennen syntymistä, niin he oikeastaan opettavat semmoista, mitä mekin sisimmässä sielussamme jo tiedämme, vaikka päivätajuntamme on sen unhoittanut. Voimme myös sanoa, että he opettavat semmoista, minkä lapset tietävät todeksi. Sentähden Jeesus sanoo: „Antakaa lasten tulla minun luokseni, sillä jos ette ole lasten

kaltaisia, ette voi tulla taivastenvaltakuntaan“. Jos tutkisimme lasten sielunelämää, tietäisimme paljon taivaanvaltakunnasta.

Tältä kannalta olen tehnyt väitteeni veljeyskäsitteen muuttumisesta. Perustan uskoni ja vakaumukseni siihen, mitä olen nähnyt liikkuvan joidenkuiden lasten ja nuorten ihmisten sieluissa – useinkin heidän huomaamattaan, – sekä niihin tietoihin ja muistoihin, mitä minulla on henkisistä liikehtimisistä taivasmaailmassa. Sieltä päin siis arveluni.

Nyt ymmärrätte, että puhuessani tämmöisestä aiheesta joudun hieman vaikeaan asemaan, sillä minun täytyy jonkun verran kertoa itsestäni. Yleensä pidetään ihmisten kesken semmoista seikkaa uhkarohkeana, turhamaisena ja itserakkaana, mutta lohdutuksena on muuan sana, että kun ihminen on sivuuttanut ensimmäisen puolivuosisadan iässään, on hänellä luonnollinen oikeus toisille iloksi kääntää katseensa takaisin omiin muistoihinsa ja kokemuksiinsa. Se ei silloin enää loukkaa kuulijoita, mikä voisi tapahtua, jos ihminen liian nuorena puhuisi itsestään. Minun täytyy sanoa tämä asia, sillä vaikka olen ollut tilaisuudessa jonkun verran tutkimaan lasten elämää, en sitä olisi osannut tehdä, jollei minulla olisi selviä muistoja omasta lapsuudestani. Monella teistä saattaa olla samanlaisia muistoja omasta lapsuudestaan. Mutta usein on niin, että vasta kun toinen kertoo niistä, huomaa toinenkin, että hänellä on ollut samanlaisia kokemuksia, vaikka ei ole pannut niitä merkille.

Paksuna punaisena lankana läpi lapsuuteni ja nuoruuteni kulki kumma tunne, että olin outo vieras tässä näkyväisessä maailmassa. En ymmärtänyt ollenkaan tätä elämää, minusta se oli niin toisenlainen, kuin mitä sen olisi pitänyt olla, niin yllättävä ja odottamaton, että monta kertaa luulin olevani toisenlainen kuin muut. En saanut alussa niin selviä ajatuskuvia asioista, että olisin niistä voinut puhua, ne jäivät vain sielullisiksi tunnelmiksi. Tämän kautta elämä kävi minulle usein vaikeaksi ja raskaaksi. Minulla oli muutamia kummallisia haluja, joita olisin tahtonut täyttää ja toteuttaa; olisin tahtonut soittaa pianoa, puhua italiaa, maalata tauluja ja lentää ilmapallossa yli pilvien. Niistä saatoin kertoa esim. äidilleni, mutta karma ei sallinut, että niitä olisi voitu toteuttaa. Jokainen on varmaan samalla tavalla havainnut, että hänen kauniit ja järkevät halunsa ovat usein olleet karmallisesti mahdottomat toteuttaa. Tämä aiheuttaa tietysti, että lapsen elämä ei ole ainoastaan outoa hänestä, vaan myös surunvoittoista ja painavaa. Tuo sama raskaus kesti minulle läpi aikaisemman nuoruuden, niin että vasta 17-18-vuotiaana ymmärsin, mikä kaipuu siinä oikeastaan piili. Vasta silloin osasin itselleni sanoa, että kaipasin tietoa totuudesta, elämästä, Jumalasta.

Näin osasin sanoa itselleni, mutta ulkonainen elämä, ihmiset ympärillä, tekivät tietämättään pilkkaa tästä sisäisestä halustani. Kuta vanhemmaksi vartuin, sitä uteliaammin alkoivat ihmiset kysellä „miksi aiot elämässä tulla, millä aiot itseäsi elättää“ j.n.e. Nämä kysymykset olivat minulle käsittämättömiä. Älyni oli siinä suhteessa alapuolella toisten älyä, sillä en lainkaan käsittänyt, että minun piti olla olemassa ja elää tämmöisessä ihmismaailmassa sitä varten, että hankkisin „leipää“, „tulisin toimeen“ maailmassa, osaisin „ylläpitää itseäni“ niin kauan aikaa, kuin ruumis kestäisi, – ja sitten kuolisin pois turhaan elettyäni! Eihän elämällä voinut olla semmoista sisältöä, ettei sillä ollut mitään sisältöä! Kuta enemmän ihmiset ahdistivat, sitä enemmän tunsin sieluni sorretuksi. Tuossa iässä, 14-18-vuotiaana, ihminen jo osaa ajatella. Kuinka monta kertaa ajattelin: eikö olisi viisainta lopettaa elämä? Mutta jokin pidätti minua, jokin päähänpisto, että en olisi voinut tulla tähän elämään, ellei sillä olisi jokin tarkoitus, – ja tästä tarkoituksesta kannatti päästä selville.

Seitsemäntoista vuotiaana tutustuin teosofiaan, ja silloin ajatuselämä tuli valoisammaksi. Tuli sisältöä aivojen askarteluihin, käytin järkeäni pohtiessani teosofisia oppeja. Mutta koko ajan olin tietoinen siitä, etteivät mitkään opit tai järkiselitykset saattaneet sieluani tyydyttää, vaan ainoastaan elämän oman ongelman ratkaisu eli toisin sanoen elävän Jumalan tieto. Minusta tuntui, että maailma pilkkasi tietämättään tätä minun syvintä kaipuutani. Kukaan ei osannut elämäkysymykseen vastata, oli hän pappi tai maallikko. Ei kukaan osannut mitään sanoa, sillä jos hän vetosi johonkin oppiin, raamattuun, kirkkoon tai uskontoon, niin minusta hän samalla aivan kuin pilkkasi Jumalaa. Kuinka ihminen saattoi tuommoisilla ulkonaisilla puheilla

vastata kaikista tärkeimpään kysymykseen, – eikö hän siis ollut itse etsinyt? Sielussani napisin: miten on näiden ihmisten laita, jotka ovat eläneet vuosikymmeniä maailmassa? Kuinka he ovat tulleet niin kauan toimeen kysymättä, kuka Jumala on, kysymättä niin voimakkaasti, että olisivat saaneet vastauksen? Minkätähden he ovat tyytyneet järkipäätelmiin ja sokeaan uskoon?

Silloin sain kerran, ollessani yksin huoneessa, ihmeellisen lohdutuksen: kuin sattumalta avaan evankeliumin ja luen Jeesuksen sanat: „Älkää ajatelko, mitä teidän pitää syödä ja juoda ja millä itsenne vaattet, sillä näitä asioita ajattelevat pakanat, vaan etsikää te ensin Jumalan valtakuntaa, niin kaikki muu teille annetaan.“ Silloin sydämessäni jotakin aukesi, kyneleet vuosivat silmistäni ja heltyen onnesta ajattelin: yksi on siis, joka käsittää tämän sieluni tuskan, joka on etsinyt niinkuin minä ja osaa sanoa: „ole rauhassa, älä epäile, minä ymmärrän sinut.“ Siinä paikassa minulle selvisi, että juuri se Jeesus Kristus, josta ihmiset niin paljon puhuivat, ajatteli aivan toisella tavalla kuin he: hän tunsu ja ajatteli niinkuin minä. Hänessä oli minulla ystävä. Ei päähäni pälkähtänyt kumartaa häntä Jumalana, vaan oli, kuin olisin ottanut häntä kädestä ja sanonut: „kiitos!“.

Tämä merkillinen kokemus pani minut tutkimaan evankeliumia. Mitä Jeesus on puhunut, mitä opettanut, minkälainen hän on ollut ihmisenä? Sieluni kätköön jäi, mitä huomasin Jeesuksen opettavan evankeliumissa, sieluni kätköön jäi niinkään mitä minä tunsin: tuo Kristus, joka Jeesuksessa eli, se sama Kristus minussakin puhui ja opetti.

Vuonna 1908 – enemmän kuin 15 v. myöhemmin – olin pakoitettu olemaan pitkälläni 10-12 päivää, sillä jalkani oli poikki. Silloin oli minulla erinomainen tilaisuus syventyä itseeni ja asioihin, ja silloin näin ikäänkuin tulevaisuuteen. Näin mielestäni, että tulee jokin opettaja, mestariolento, joka jatkaa Jeesuksen Kristuksen opetuksia, kertoen lisää niistä asioista, jotka jäivät peittoon Jeesuksen sanoissa tai apostoleilta kirjoittamatta muistiin. Hän paljastaa uusissa opetuksissaan luonnollisella ja yksinkertaisella tavalla semmoista, jota minä sielussani tunsin ja tiesin, jota olin kokenut nuoruudessani ja lapsuudessani, – sanalla sanoen semmoista tietoa, jota minulla oli elämästä ja kuolemasta lapsesta lähtien.

Näin tunsin hengessäni ja tulin erinomaisen iloiseksi. Minulle oli onnen ja nautinnon aikaa, saadessani mietiskellä yksin vuoteellani, sillä aavustin, että silloin, kun tuo opettaja tulee, saan olla mukana, s.o. syntyä jälleen maailmaan. Ensimmäinen se oli mielestäni hyvin kaukainen aika, Kalki Avataaran aika, josta Salainen Oppi mainitsee, mutta sitten ajattelin, että hän mahdollisesti oli se Valkoisen Veljeskunnan lähettäjä, josta madame Blavatsky puhui Teosofian Avaimessa. Madame Blavatsky itse oli Valkoisen Veljeskunnan lähetti meidän ajallamme, ja XX:n vuosisadan loppupuolella tulee uusi opettaja. Maatessani minusta alkoi tuntua yhä todenmukaisemmalta, että näkemäni opettaja oli juuri oleva tämän vuosisadan lähettäjä. Samalla tunsin velvollisuutta itsekin vähän puhua. Sairasvuoteelta noustuani pidin joitakuita esitelmää tulevaisuudesta, sen uskonnosta, sivistyksestä ja ihmisestä⁴).

Mainitsen tämän seikan, koska meidän aikanamme erikoisesti puhutaan maailmanopettajasta, joka Teosofisen Seuran julistusten mukaan jo olisi tullutkin. Omasta puolestani olen sillä varovaisella kannalla, johon madame Blavatsky neuvoi meitä sanoessaan v. 1890 tienoissa: „älkää uskoko, että mikään Valkoisen Looshin lähettäjä tulee maailmaan ennenkuin XX:n vuosisadan loppupuolella“.

Oli miten oli, opettajia on tällä hetkellä paljon maailmassa, sekä suuria että pieniä. Teosofisen Seuran „maailmanopettaja“ ei ole ainoa, on useampi, jotka nimittävät itseään mikä Kristukseksi, mikä maailmanopettajaksi. Kaikki ovat omalla tavallaan eteviä, mutta heidän suuruutensa ja merkityksensä ei tule ilmi niistä nimityksistä, joita heille annetaan, tai siitä kunniaista, jota hyväsydämiset ihmiset heille osoittavat, –

⁴) Esitelmät julkaistiin yhdessä kolmen Mrs. Besantin samaa aihetta koskevan esitelmän kanssa yhteisnimellä „Uuden ajan aamunkoitteessa“.

se ilmenee yksin heidän opetuksestaan. Jos he sanoissaan ja opetuksissaan osaavat paljastaa semmoista, mitä taivasten valtakunnassa nyt jo on tapahtunut tai on tapahtumaisillaan, joka liikkuu lastemme sieluissa ja jota vanhemmat ihmiset paraimpina hetkinään hengessään aavistavat, silloin he ovat todellisia profeettoja. Heidän työnsä ei ole turha, sillä se raivaa tietä onnellisemmalle tulevaisuudelle, koska se nykyhetken toiminnassa on totuudenmukainen.

On olemassa toinenkin tunnusmerkki, josta kaikkia nykyisen ja tulevan ajan tosi profeettoja tunnetaan. He eivät tuo mitään periaatteellisesti uutta, vaan täydentämällä H. P. Blavatskyn teosofista sanomaa jatkavat Kristuksen työtä. Oli heidän suhteensa Jeesuksen y.m. persooniin mikä tahansa, — Kristuksen oppia he eivät kiellä. He seisovat vuorisäärän pohjalla. Tosi profeetta paljastaa enemmän ja enemmän Kristus-hengen salaisuutta, mutta varsinaista uutta uskontoa hän ei tuo. Hän jatkaa kristinuskon työtä. (Tietysti emme tarkoita kristinuskolla kirkon uskoa). Jeesus Kristus aloitti uuden jakson ihmiskuntamme kehityksessä, hän laski perustuksen, nyt hänen työtään on ymmärrettävä syvemmin ja täydellisemmin eri puolilta, mutta hän itse on ja pysyy kulmakivenä. Ilman häntä kaikki kaatuu. Jollei Jeesus Kristus ole mukana, kaikki kaatuu.

Missä on esim. muhametinuskon voima? Sen voima oli alusta lähtien siinä, että muhamettilaiset pitivät itseään oikeina kristittyinä ja kristityitä kummallisina lahkolaisina, joita nimittivät „monijumalainpalvelijoiksi“. Tämä näkyy vanhoista espanjalaisista kirjoituksista. Kristityt kehittivät dogmin kolmijumalaisuudesta: he käsittivät väärin sanan „persona“, joka merkitsee „naamari“ eikä suinkaan „henkilö“. Kun alussa puhuttiin Jumalan persoonista, tarkoitettiin Jumalan eri kasvoja, naamioita, samoin kuin hinduismissa puhuttiin trimurtista, Jumalan kolmesta kasvoista, jotka olivat Brahmaa, Vishnu ja Shiva. Ajattelemattomat ihmiset muodostivat sitten ainoan Jumalan naamioista kolme eri jumalaa. Muhamettilaiset nousivat jyrkästi tätä kolminaisuutta vastaan, sillä Jumala oli yksi. Sentähden heidän rukoushuutonsa vielä tänäpäivänä on: Allah, Jumala on yksi.

Voimme siis sanoa, että muhamettilaisuuden voima oli siinä, että se luuli olevansa kristinuskoa. Jeesus Kristus oli heille yksi profetoista, vaikka Muhamet sitten tuli suuremmaksi seuraajiensa silmissä. Mutta islamin heikkous henkisesti katsoen on siinä, että se vastoin Kristuksen oppia turvautuu miekkaan.

Älkäämme unohtako, että Jeesus Kristus on kulmakivi totuuden ymmärtämiseen. Ken tahansa muu mestariolento tulee, hän on ainoastaan Jeesuksen nöyrä veli ja ystävä, muistuttaen ihmistä Kristuksen opista ja elämänymmäryksestä, sitä enemmän paljastaen ja jatkaen.

Mutta minun piti puhua tulevan vuosisadan veljeyskäsitteestä. Voidakseni siitä jotain sanoa on edelläkäyvystä selvinnyt, että minun on mentävä takaisin omaan lapsuuteeni ja toisten lasten ja nuorten sieluelämään. Silloin muistan heti ja tuon mieleeni erään voimakkaan vaikutelman lapsuudestani ja nuoruudestani. Mikä tässä meidän nykyisessä yhteiskunnassamme ja yhteiselämässämme on kaikista kuvaavin piirre, mikä on se ehdoton ehto, jota ilman ei nykyinen yhteiskuntamme ja yhteiselämämme ollenkaan voisi olla olemassa? Kuvaavin piirre kaikessa meidän yhteiselämässämme on järjestys. Ilman järjestystä ei ole mitään yhteiskuntaa. Jollei kaikki ole tarkasti järjestetty, jollei kaikki käy kellon mukaan, jollei yhteiskunta ole kuin koneisto, jonka eri rattaita voi ihailla ja joka kulkee öljyttynä hyvin, mutta kulkee sittenkin, vaikka se ritisee ja ratisee, — silloin ei ole tätä meidän yhteiskuntaamme. Kaikki olisi kaaosta, ellei olisi tätä järjestystä. Ja niin se epäilemättä olisi, niinkuin me nyt käsitämme yhteiselämää. Jolleivat oppilaat ja opettajat tule kouluun määrättyllä minuutilla, jolleivät virastot ja kaupat ole auki määrättyllä tunnilla, mitä tulee yhteiselämästä? Ei mitään. Sentähden meillä on järjestyksen valvoja, poliiseja ja oikeuslaitoksia, jotka pitävät yllä sisäistä järjestystä, ja sotajoukkoja, jotka huolehtivat ulkonaisesta kansainvälisestä järjestyksestä.

Ajatelkaa ja miettikää nyt omaa lapsuuttanne ja muistelkaa, mitä te tiesitte paradiisista tullessanne tänne. Minä muistan niin varmasti, että aina minun täytyi ihmetellä tätä järjestystä, sillä melkein aina se tuntui epäinhimilliseltä.

Kaikilla on kiire, kaikilla tehtävänsä ja velvollisuutensa, kaikilla huolestunut ja vakava ilme. Sitä ei lapsi ymmärrä. Jos lapsi kyselee jotain omaisiltaan, sediltä ja tädeiltä, sisarilta ja veljiltä, harvoin nämä osaavat olla luonnollisen hyviä ja kärsivällisiä. Heillä ei ole aikaa, heillä on tuhat touhua, heidän täytyy tulla toimeen maan päällä, tehdä työtä otsansa hiessä. Mutta lapsella on selvä muisto ja tieto siitä, että elämä on ihanaa, että elävät olennot osaavat rakastaa ja olla hyviä. Lapsi ei ymmärrä meidän yhteiskuntaamme.

Meillä ei tietysti ole syytä moittia vanhempia enemmän kuin lapsiakaan. Olemme maallisten olojemme orjia ja saatamme korkeintaan kysyä: Pitääkö olojen aina jäädä tällaisiksi vai voisiko elämä muuttua toisenlaiseksi?

Taivaassa on elämä toista, ja onhan sanottu, että maallinen on oleva taivaallisen kuva.

Minkälainen on lapsen käsitys itsestään ja toisista? Luonnostaan sellainen, että olemme kaikki yhtä perhettä. Veljeys on todellisuus, joka perustuu yhteiseen isä-äitiimme, elämään, ja jota emme vanhempinakaan kiellä, mutta todellisuudessa emme sittenkään osaa olla veljiä. Olemme veljiä emmekä osaa olla veljiä, sillä meillä ei ole siihen – ei halua, ei kykyä, ei aikaa, ei tilaisuutta. Veljeyteen ja yhteenkuuluvaisuuteen kyllä käytännössäkin uskomme, mutta missä määrin ja missä muodossa? Puolueiden ja yhteisten intressien nimessä. Veljeys kuvastuu meille yhdistyneen joukon voimana, lauman älyttömänä yksimielisyytenä, yhtiön itsekkäänä yhteisällynä. Näin käsitämme veljeyden. Meidän pitäisi ryhmittyä, tulla toistemme kaltaisiksi ja kadottaa omaperäisyytemme. Myönnämme myös, että hengen veljeys on voimakkaampi kuin veriveljeys, että on ihmisiä, jotka ajattelevat, tuntevat ja tahtovat samalla tavalla, mutta heidänkin veljeytensä supistuu silloin oman lahkoon tai puolueen, luokan tai kansan „ohjelmaan“. Hyvä niinkin.

Mutta mitä lapset ja varsinkin nuoret ihmiset tietävät veljeydestä? He tuntevat sisässään, ettei ole veljeyttä se, että joukko ihmisiä on nuoralla köytetty, niin että heidät voi yhdellä kertaa sysätä. Metsässä on paljon puita, ja yhdessä ne muodostavat metsän. Koivumetsässä kaikki puut ovat toistensa kaltaisia, kaikki ovat koivuja. Mutta miten on ihmisten laita? Ovatko ihmiset veljiä silloin, kun ovat sieluissaan toisissaan kiinni kuin sillit tynnyrissä? Eivät. Jokainen nuorukainen tuntee sisässään, että veljeyttä on silloin, kun kukin yksilö on oma itsensä, kun kaikki kunnioittavat toisiaan, kun jokainen antaa toisen olla semmoinen kuin on, ihailen häntä hänen omaperäisyydessään ja iloitan kunkin erilaisuudesta. Jokainen ihminen on kuin taideteos, jota voi katsella, arvostella ja rakastaa. Se vain onkin rakkautta, kun rakastamme toisiamme sentähden, että kaikki olemme yksilöitä. Se vasta on veljeyttä.

Ja mitä veljeys merkitsee yhteiskuntaelämän suhteen? Se merkitsee, että meissä voi kehittyä uusi kyky veljeysrakkauteen vasta sitten, kun opimme vapaiksi ja pois siitä läksystä, minkä tässä yhteiskunnassa olemme saaneet oppia, nim. että yksilö on vähempiarvoinen kuin yhteiskunta, valtio. Meidän täytyy oppia tottelemattomiksi vanhoille ihanteille. Meidän täytyy vapautua nöyrästä ennakkoluuloihin alistumisesta, toisten talutusnuorassa kulkemisesta, vallanpitäjien ja auktoriteettien edessä mätelemisestä.

Oma sisäinen tietoisuutemme sanoo: veljeys ei koskaan toteudu maailmassa korkeammassa mitassa, ennenkuin ihmiset kasvavat yksilöiksi, ennenkuin ymmärtävät, että ihminen ei ole pyörä koneessa, vaan kone itse, ennenkuin saavat tietää, että ihmisen tehtävä täällä maan päällä on kukin omalla tavallaan, parhaimman kykynsä mukaan ilmentää Jumalaa, totuuden jumalallista elämää, tuoda totuus maailmaan, niinkuin Jeesus Kristus sanoi itsestään. Sinun tehtäväsi, ihminen, on tuoda totuus maailmaan, kukaan muu ei sitä voi tehdä samalla tavalla kuin sinä. Mitä sinä elämästä tiedät, tuo se elämässäsi esille.

Semmoinen on oleva uusi veljeyskäsite. Ei se ilman muuta voi toteutua, mutta koska se nyt jo elää taivasmaailmassa enkelien ja vainajain mielessä, tulee siitä vuosien vieressä fyysisessä maailmassa eläville ihmisille uusi elämänymmärrys, ja vuosisatojen kuluttua tulee yhteiselämä yhteiskunnassa muodostumaan

sen mukaan. Koska tämä tapahtuu, emme tiedä. Emmekä tiedä sen muotoa, sillä elämä itse luo uudet muodot, joita se tarvitsee.

II.

Aikakausten vaihtuessa.

Kaikki tässä näkyväisessä maailmassa muuttuu ja vaihtuu, mutta yksi on aina sama, – ihmishengen kaipuu totuuteen, ihmisen ikävöinti Jumalan tuntoon. Aikakausten vaihtuessa Jumala ei muutu eikä totuus vaihdu, ja ihmisen syvin kaipuu pysyy samana. Mitä sitten ihmisen suhteen vaihtuu? Meidän edellytyksemme ja mahdollisuutemme, meidän kykymme etsiä ja löytää. Se muuttuu, sillä se riippuu ulkonaisista asioista, – me itse personallisina ihmisolentoina olemme ulkonaisia verrattuina sisimpään henkeemme. Kun sanomme, että kaikista suurimman muutoksen oloissamme tällä tähdellä on saanut aikaan Jeesus Kristus, niin emme me tietenkään tarkoita, että hän olisi muuttanut sisintä henkeämme, joka aina on ollut sama ja aina tulee pysymään samana, vaan että hän on muuttanut kokonaan edellytykset, joiden avulla ja välityksellä voimme saavuttaa tyydytystä sisimmälle henkemme kaipuulle. Ne ovat niin suuresti muuttuneet, että saatamme puhua vanhasta ja uudesta liitosta, vieläpä uudesta tavasta etsiä totuutta ja Jumalaa.

Mitä yleensä maallisten olosuhteiden muuttumiseen tulee, on pidettävä mielessä, etteivät mitkään muutokset ja vaihtelut ole sattuman varassa.

Vanhan ajan filosofit ja tietäjät olivat havainnossaan tulleet siihen lopputulokseen, että koko ilmennyt maailma on älyn kannalta katsoen ilmennyt matematiikkaa, ja kieltämätön tosiasia on, että tämä kosmos on suurenmoisella tavalla järjestetty, – ja järjestys, se on aina lukuihin perustuvaa. Kaikkea voimme itseasiassa laskea, ja jos tuntisimme kaikki luonnon ja elämän lait, voisimme laskea ihmisen elämään ja ihmiskunnan historiaan kuuluvia asioita suurella tarkkuudella sekä taaksepäin että eteenpäin, sekä „muistaen“ että profetoiden. Tilastotieteilijät näyttävät numeroihin perustuen, että kaikenlaiset ilmiöt elämässämme ovat riippuvaisia sellaisista luonnon seikoista, joita voidaan matemaattisesti määritellä. He sanovat esim. että inhimillisten rikosten, varkauksien ja murhien paljous riippuu viljan hinnasta. Kun vilja on korkeassa hinnassa, tapahtuu enemmän rikoksia, ja kun se on alemmassa hinnassa, tapahtuu niitä vähemmän. Viljan hinta taas riippuu hyvistä ja huonoista sadoista. Mistä taas riippuvat katovuodet? Statistikot ovat huomaavinaan, että esim. Indian suuret katovuodet, joita aina seuraa sekä rikosten runsaus että nälkäkuolema sadoille tuhansille ihmisille, ovat suorastaan tekemisissä aurinkopilkkujen kanssa. Ja koska aurinkopilkut säännöllisesti uudistuvat, uudistuvat samassa tahdissa katovuodet kohtalokkaine seurauksineen ihmisten elämässä.

Vanhan ajan nykyään ylönkatsotut astrologit eivät tainneet olla niinkään järjettömiä! Jokainen meistä myöntää, että vuodenaikojen ja vuorokausien vaihtelu on matemaattisesti laskettavissa, koska maapallomme kiertää vuodessa aurinkoa ja vuorokaudessa akseliaan. Mutta tuollaisista laskettavista seikoista riippuu meidän elämämme, sillä meidän on pakko nukkua, pakko valvoa, pakko järjestää elämämme päivän ja yön, kesän ja talven mukaan. Olemme luonnosta riippuvaisia, vain henkemme on ikuisuudesta ja vapaa.

Nyt tahdon kääntää huomionne yhteen tällaiseen aikakautiseen vaihteluun, joka on luonnollisista seikoista riippuvainen, mutta josta kaikki vanhat viisaat ovat sanoneet, että se vaikuttaa suuresti meidän elämäämme täällä maan päällä. Nykyaikaisetkin astrologit sen myöntävät. On olemassa astronominen aikakausi, jonka kuluessa maapallomme pohjoisnapa, ajateltuna suorassa viivassa pitennetyksi, piirtää matkan taivaalla läpi n.s. eläinradan; tätä vanhat kansat nimittivät „suureksi vuodeksi“, – roomalaiset sanoivat: *annus magnus*. Tämä suuri vuosi käsittää melkein 26,000 meidän tavallista vuottamme. Tähtitieteilijät näkyvät laskeneen ajan hiukan eri tavalla ja hiukan epävarmasti. Nykyjään sanotaan, että tämä

aika on 25.822 tai 25.828 vuotta, ja kun katselin ranskalaisen astronomivainajan Camille Flammarionin teosta „Kansantajuinen astronomia“, oli hän laskenut mainitun ajan 25.765 vuodeksi. Niinkauan kuin oppineet ovat epävarmoja, on täysi syy pitää kiinni vanhasta astrologisesta laskelmasta, jonka mukaan koko eläinrata on kierretty 25920 vuodessa ja jokainen eläinradan merkki kuljettu läpi 2160 vuodessa; tämä merkitsee toisin sanoen, että yhdessä maallisessa vuodessa siirrytään 50 kaarisekuntia ja että yhteen kaariasteeseen kuuluu 72 vuotta.

Mikä luonnonilmiö se nyt on, joka saa aikaan tämän suuren eläinratavuoden? Se on n. s. kevätpäivän tasauspisteen muuttuminen. Kevätpäivän tasaus on maaliskuun 21 päivänä, jolloin maapallomme on sellaisessa suhteessa aurinkoon, että päivät ja yöt ovat yhtä pitkät, kello kuudesta kello kuuteen. Sama asia tapahtuu syksyllä, jolloin syyskuun 21 p:nä on syyspäivän tasaus. Tämä tasausilmiö ja samalla vuodenaikojen vaihtelu riippuu siitä, että maapallo aurinkoa kiertäessään ei kulje akseli pystysuorassa vaan kaltevassa asennossa ja että tämä kaltevuus aina pysyy samassa tasossa aurinkoon nähden, siis osaksi aurinkoon päin kääntyneenä (kun meillä pohjoisella pallonpuoliskolla on kesä), osaksi auringosta pois päin kääntyneenä (kun meillä on talvi). Näiden kaikille tuttujen astronomisten ilmiöiden lisäksi tulee nyt n.s. kevätpäivän tasauspisteen siirtyminen. Kevätpäivän tasauspiste on kuten sanottu se kohta taivaalla, johon pohjoisnapamme tähtää joka vuosi maaliskuun 21 p:nä. Tämä piste ei pysy samana vaan siirtyy, ja siirtyminen johtuu siitä, että maapallon akselilla on oma kierto liikkeensä, jota ei ole sekoitettava vuorokauden vaiheita aikaansaavan maapallon kiertämiseen akselinsa ympäri. Tämä akselin oma liike selviää, jos ajattelemme hyrrää. Samalla kun hyrrä lattialla kiertää akselinsa ympäri, kiertää akseli pisteen ympäri, niin että hyrrän „pohjoisnavan“ piirtämä ympyrä ilmassa kasvaa yhä suuremmaksi, kun enemmän hyrrä väsyä. Meidän maapallomme on niinkuin hyrrä. Se kiertää auringon ympäri, mutta samalla on aivan kuin maapallomme akseli olisi kiinni jossain kiintopisteessä ja kiertäisi itse tuon kiintopisteen ympäri kerran 25,920 vuodessa. Siitä on seurauksena, että eläinrata näennäisesti siirtyy 50 sekuntia vuodessa maaliskuun 21 p:stä maaliskuun 21 p:ään. Sitä tähteä, joka kevätpäivän tasauspäivänä on lähinnä maapallomme pohjoisnavan tähtäyspistettä, nimitämme Pohjantähdeksi. Nykyinen Pohjantähti on kaikille tuttu. Se kuuluu Pieneen Karhuun, ja sen löydämme helpoimmin menemällä Otavan viimeisestä oikeanpuolisesta tähdestä suoraan eteenpäin.

Pohjantähti ei luonnollisesti aina ole sama tähti, ja siitä asiasta meillä on historiallisia todistuksia. On astronomisia tietoja vanhasta Egyptistä, on tähtitieteellisiä taulukkoja Kiinasta ja Indiasta, joiden nojalla varmuudella tiedetään, että esim. 2500 vuotta ennen Kristusta oli Pohjantähdenä aivan toinen tähti kuin nykyään; tähtitieteilijäin ja arkeologien mukaan Egyptin pyramiidi rakennettiin silloin kun Alfa Draconis oli Pohjantähdenä, koska egyptiläisten tiedonantojen mukaan pyramiidin huippu tähtäsi siihen.

Jos olemme tutkineet nykyaikaista astrologiaa, ymmärrämme ja uskomme, että tällaiset aikakausien vaihtelut vaikuttavat suuresti elämäämme maan päällä. Vanhat egyptiläiset sanoivat, että maailma on aina taas samanlainen 30,000 vuoden perästä. Tämä oli luonnollisesti eksoteerinen, julkinen ja helposti muistettava luku, mutta esoteerisesti epäilemättä sillä tarkoitettiin „suurta (noin 26000 vuotta kestävä) vuotta“, jonka perästä tähtitaivas taas on sama. Silloin, egyptiläiset laskivat, ovat olosuhteet samankaltaisia koska samat tähtivoimat ovat vaikuttamassa. Kaikki vanhat uskoivat siihen, että eläinradalla, näillä suurilla kaukaisilla tähtimaailmoilla oli ihmeellinen vaikutus meidänkin pieneen planeettaamme ja elämään täällä. Kaikki kosmoksessa on yhtä. Tähdet eivät ole ainoastaan aineellisia kappaleita, vaan kosmisten voimien mahtavien jumalallisten olentojen ulkonaisia verhoja eli ruumiita. Nämä tähti-enkelit ja jumalalliset olennot ne etupäässä vaikuttavat meidän maapallomme elämään ja kohtaloon.

Eläinradassa on kaksitoista merkkiä ja sentähden suuren vuoden, magnus annuksen aikana on 12 pienempää aikakautta, samoin kuin tavallisen vuotemme aikana on 12 kuukautta. Ja niinkuin olosuhteet maanpäällä muuttuvat pienemmässä määrässä joka vuoden aikana, koska talvi on erilainen kuin kesä, joulukuu erilainen kuin kesäkuu, niin ymmärrämme, että suuren vuoden aikana on 12 aikakautta, jotka ovat

keskenään erilaisia, – ei niin paljon ulkonaisen luonnon suhteen kuin yhteiskunnallisten ja inhimillisten olojen puolesta.

Vanhat egyptiläiset lisäsivät vielä erään kiintoisan seikan. He sanoivat, että ihmisen henki syntyy kerran maan päälle 3000 (oikeammin 2160) vuoden aikana. Tästä vanhasta egyptiläisestä viisaudesta on periytynyt länsimainen, rosenkreutsiläinen viisautemme, ja esoteerisesti egyptiläinen päätelmä merkitsee, että ihminen syntyy kerran maan päälle kunkin tällaisen aikakauden aikana, siis kevätpäivän tasauspisteen ollessa määrättyssä merkissä eläinradassa, ja koska koko ihminen syntyy, pitää hänellä siis olla kaksi ruumistusta, toinen miehenä ja toinen naisena. Antroposofit, jotka saivat opetuksensa tohtori Steineriltä hänen seurattessaan rosenkreutsiläistä traditsionia, sanoivat nimenomaan, että tuhannen vuoden perästä ihminen syntyy jälleen maan päälle ja sukupuolet vaihtuvat. Tämän voisimme sanoa olevan luonnon määräämän järjestyksen, mutta se ei pidä paikkaansa todellisuudessa, koska ihminen on aikakausien vieressä kehittyneet yksilölliseksi ja uppiniskaiseksi olennoiksi, joka ei sokeasti tottele luontoa, vaan rikkoo sitä vastaan ja etsii pettävää onnea omalla tavallaan. Harva ihmisyksilö jälleensyntyä kiltisti kerran miehenä ja kerran naisena saman merkin aikana, vaan sääntönä melkein on, että ihmisen jälleensyntyminen tapahtuu ihan toisella tavalla. Madame Blavatsky sanoi, että jälleensyntyminen tapahtuu keskimäärin 1500 vuoden perästä, mutta että osa ihmis-sieluja syntyy hyvin pian jälleen ja toiset taas sangen harvoin. Vaihtelu sukupuolesta toiseen ei myöskään tapahdu säännöllisessä tahdissa; ihminen saattaa viipyä 3 tai 7 kertaa samassa sukupuoleessa. Sääntönä on pikemmin se, että ihmisellä on määrätty läksynsä opittavana jokaisessa merkissä, tapahtukoon tuo oppiminen yhdessä tai useammassa ruumistuksessa, samassa tai eri sukupuolissa.

Kevätpäivän tasauspiste on nykyään joko Kalojen merkin loppupäässä tai on vastikään siirtynyt Vesimiehen merkkiin. Tasauspiste siirtyy siis päivävastaiseen suuntaan kuin auringon näennäinen kulku eläinradan merkissä joka vuoden aikana. Almanakka kertoo, että maaliskuun 21 p:nä aurinko siirtyy Kaloista Oinaaseen. Tämä tapahtuu joka vuosi sentähden että kierrämme auringon ympäri. Sitä emme saa sekoittaa tasauspisteen siirtymiseen.

Astronomit ovat kaikki yhtämieltä siitä, että tasauspiste on Kalojen ja Vesimiehen rajamailla, mutta täsmällisiä aikamääräyksiä eivät anna.

Flammarion sanoi Astronomiassaan, joka ilmestyi viime vuosisadalla, että tasauspiste „pian“ tulee siirtymään Vesimieheen. Yhdysvaltojen meriobservatorio on äskettäin ilmoittanut, että tasauspiste on noin 8 á 10 asteen etäisyydellä Vesimiehen rajasta, joten vielä kestäisi noin 6 á 700 vuotta, ennenkuin tasauspiste olisi Vesimieheessä.⁵⁾

Kahden tuhannen vuoden aikana on nyt Kalojen merkki vaikuttanut elämäämme maan päällä. Täydellä syyllä, kuten kohta näemme, voimme sanoa, että juuri Kalojen vaikutusvallan aikana piti Jeesuksen syntyä maailmaan. Silloin vain oli näet mahdollista Kristuselämän ruumistua kokonaan inhimilliseen henkeen; muulloin se ei olisi voinut tapahtua. Sentähden voimme myös lisätä: jos Jeesus tahtoi itse jatkaa työtään ruumistamalla tänne ja ottamalla uudestaan fyysillisen muodon, ei se voisi tapahtua ennen kuin 24,000 vuoden perästä. Silloin vasta olisi Kalojen merkki taas vallalla, ja silloin Jeesus voisi omassa merkissään jatkaa ja aloittaa samalla uutta. (Tämä on turha fantasia, sillä Jeesus Kristus ei ruumistu uudestaan.)

Miksi nyt tämä Kalojen merkki on niin ihmeellinen? Se on ihmeellinen sen takia, että se on tekemisissä ihmiskunnan sisäisimmän henkielämän kanssa. Kalojen merkkiä hallitsee planeetta Neptunus. Neptunus on veljesrakkauden, mitä syvimmän henkisen rakkauden planeetta. Kalojen merkissä on Neptunus vaikuttavana kiertotähtenä, koska veljesrakkauden kosmisten voimien vaikutus maan päälle kulkee

⁵⁾ Myöhemmin tässä samassa esitelmäsarjassa olen lausunut oman mielipiteeni ja todistellut sitä. P. E.

Neptunuksen enkelin kautta, ja Neptunuksen enkelin omat syvimät ominaisuudet tulevat ilmi Kalojen merkissä. Tämä on kuten sanottu syvintä ihmisrakkautta ja tietäjät ovat yhtä mieltä siitä, että meidän ihmiskuntamme on tällä tähdellä oppimassa rakkauden läksyä. Meidän syvin perussävelemme on rakkaus, rakkaus korkeimmassa, ylevimmässä ja syvimässä muodossa, jommoisena se tulee ilmi Neptunuksen ja Kalojen kautta. Sentähden Jeesus Kristus ilmestyi Kalojen merkissä. Vanhoissa hautakirjoituksissa ja piirustuksissa on Kristusta kuvattu kalaksi ja hänen nimensä *Iesous Khristos Theou Hyios Soter*, joka merkitsee Jeesus Kristus Jumalan poika, Vapahtaja, lyhennettiin kristikunnan alkuaikoina siten, että otettiin alkukirjaimet: I, Kh, Th, Y ja S, ja saatiin sana: *Ikhthys*, joka merkitsee „kala“. Kristikunta täten tavallaan palvoi kalaa, niinkuin esim. Egyptissä palvottiin Apis-härkää ja Indiassa lehmää pidettiin pyhänä, silloin kun – niinkuin tieteelliset tutkijat sanovat – kevätpäivän tasauspiste oli Härässä.

Jeesus Kristus pani kuitenkin alulle niin suurenmoisen ja mahtavan mullistuksen maapallon oloissa, että muut merkit, jotka seuraavat 24000 vuoden aikana kaloja, eivät saata muuta kuin painostaa hänen työtään ja tuoda esille eri puolia siitä. Syntyy tietysti suuriakin opettajia maailmaan, mutta kaikki he viittaavat Jeesukseen, kaikkien täytyy perustua häneen. Hänen työnsä on niin laaja okkultisesti katsoen. Jos joku liike on salaisesta maailmasta kotoisin, täytyy sen pohjautua Kristukseen.

Kun nyt olemme siirtymässä Vesimieheen, pyrkii jotain uutta sielunelämästämme näkyviin, joka auttaa meitä paremmin ymmärtämään Kristusta. Jos olisimme osanneet Kalojen ja Neptunuksen vaikutuksen aikana ottaa vastaan Jeesuksen sanoman, olisimme nyt jo eläneet maan päällä ilman sotia, murhia ja väkivaltaa. Olisimme oppineet elämään veljellisesti ja olisimme saaneet apua luonnolta itseltään, mutta kun emme sitä oppineet, on edessämme 24,000 vuotta kestävä taival, jonka aikana olemme tilaisuudessa yrittämään parastamme. Mikään ei tapahdu pakosta, kaikki hyvä on oleva ihmisten puolelta vapaaehtoista.

Vesimiehen merkissä vaikuttaakin planeetta Uranus, joka on yksilöllisen itsenäisyyden, yritteliäisyyden ja aloitteellisuuden planeetta. Tulevan kahdentuhannen vuoden aikana meidän täytyy ottaa vastaan Uranuksen vaikutusta, jotta tulisimme itsenäisiksi, sillä laumaolentoja emme enää saa ihmisinä olla.

III.

Milloin vesimieskausi alkaa?

Eräs ystäväni kysyi minulta, eikö voi okkultisesti määritellä, koska Aqvarius- eli Vesimieskausi alkaa, sillä tähtitieteilijät eivät ole tarkkaan määränneet tätä hetkeä. Tähän vastasin, että se epäilemättä voidaan okkultisesti määritellä. Valkoisen veljeskunnan Mestarit ja korkeat vihityt epäilemättä tietävät hetken päivälleen. Mutta vanha sääntö on että Valkoisen veljeskunnan tarkkoja numeroita ei koskaan ilmoiteta siitä yksinkertaisesta syystä, että ulkopuoliset eivät omilla laskuillaan pystyisi niitä kontrolloimaan, joten ne jäisivät kokonaan oman auktoriteettinsa varaan. Mutta viisaiden tietäjien silmämääränä on, että ihmiset oppisivat itse ajattelemaan, itse etsimään ja tutkimaan. Tästä Madame Blavatsky yhtämittaa huomauttaa Salaisessa Opissa puhuessaan aikakausista ja aikamääräyksistä. Opetuslapsille ei kerrota tarkkoja numeroita, annetaan vain viittauksia, jotta he hankkimiensa tietojen nojalla tekisivät itse johtopäätöksiä.

Ystäväni kysymyksen johdosta tekee minun nyt mieleni selittää, miten kyseessä oleva aikamääräys minulle kuvastuu. En tietenkään tiedä tarkkoja numeroita, mutta haluan omien havaintojeni nojalla tehdä joitain johtopäätöksiä.

Ennenkuin mitään osasin laskea tai ymmärtää Vesimiesmerkistä ja suuresta kosmisesta vuodesta (annus magnus) ja sen eri vaikutuksista maapallomme ihmiskuntaan, olin kyllä tietoinen siitä, että elämme nykyään ajassa, joka muistuttaa henkisesti aikaa parituhatta vuotta sitten, aikaa, jolloin Jeesus Kristus syntyi maailmaan. Vasta myöhemmin olen ymmärtänyt, miten tämä on selitettävissä astrologisesti.

Suuren vuoden kunakin kuukautena vaikuttaa erikoinen kosminen voima ja kussakin Zodiaki- eli Eläinradan merkissä on joku meidän aurinkokuntamme pyhistä planeetoista sinä niin sanoakseni linssinä, joka kokoaa kosmiset voimat ja lähettää ne aurinkokuntaan. Siten esim. sanotaan, että Vesimiehen merkissä on Saturnus hallitsevana ja salaisesti Uranus, – itse asiassa menneisyydessä Saturnus, vatedes yhä suuremmalla voimalla Uranus. Uranus planeetta on aivan kuin se ovi meidän aurinkokunnassamme, joka avautuu Vesimiehen merkissä ja jonka kautta Vesimies-voimat virtaavat meidän 7:ään pyhään planeettaamme, niihin 7:ään planeettahenkeen, jotka ovat Logoksen istuimen ympärillä. Nämä 7 planeettaa ottavat vuorotellen suuremmassa mitassa vastaan mainittuja voimia. Sentähden jaetaan taivaallinen kuukausi 7:ään periodiin, joita voimme nimittää viikoiksi tai päiviksi. Kutakin periodia hallitsee määrätty pyhä planeetta eli planeetta-henki, vuorotellen siis Aurinko, Venus, Merkurius, Kuu, Saturnus, Jupiter ja Mars. Koska jokainen taivaallinen kuukausi kestää 2,160 vuotta, niin jokainen planeettapäivä kestää 7 osan eli 309 vuotta. Tämän seikan nojalla minä väitän, että nykyinen aika muistuttaa Kristuksen esiintymisaikaa ja että siis Vesimiehen merkki on äskettäin alkanut.

Ennen Vesimiestä oli taivaallamme Kalojen merkki 2160 vuoden aikana ja Jeesus Kristus esiintyi Kalojen merkin alussa. Minkätähden hän esiintyi Kalojen merkin alussa? Sentähden, että hän edusti yleismaailmallista, kosmistä Logosta, hän itseasiassa oli Logos maan päällä, hän oli vuodatus universaalista Logoksesta. Milloinka hänen inkarnationsinsa siis on täytynyt tapahtua? Sen on täytynyt tapahtua silloin, kun pyhä planeetta Aurinko oli hallitsevana, koska Aurinko ja meidän aurinkologoksemme korkeimmalla, intensiivisimmällä tavalla edustaa kosmistä Logosta. Jeesuksen esiintyminen Kalojen merkissä on täten tapahtunut Kalojen merkin alkupäässä, koska silloin Aurinko hallitsi. Jeesus esiintyi niiden 309 vuoden sisällä, jolloin Aurinko hallitsi. Sen tarkempiin tuloksiin emme ole vielä päässeet. Mistä nyt voimme päättää, onko se tapahtunut meidän *ajanlaskumme* alussa vaiko varhemmin? Väittäväthän jotkut Jeesuksen syntyneen 105 vuotta e. Kr. Jos Jeesus olisi esiintynyt Auringon hallituskauden alussa, olisi tämä

kausi kestänyt Jeesuksen syntymästä 300 vuotta eteenpäin, mikä silloin merkitsisi, että Kalojen taivaallinen kuukausi loppuisi ja Vesimiehen aika alkaisi vasta vuonna 2160. Miten on asian laita? Onko mitään tosiseikkaa, jonka nojalla tämän kysymyksen voisimme ratkaista? On olemassa eräs okkultinen tosiseikka. Se on, että Jeesus Kristus edusti okkultisessa maailmassa Logosta ja siis pyhää Aurinkoa, ja nyt, kun Kristus on kaiken yläpuolella, Logosta eli Aurinkoa edustaa eräs merkillinen ja hyvin korkea älyolento, jota länsimaisessa okkultismissa on totuttu nimeämään Mikaeliksi. Hän on pääenkeleistä se, joka lohikäärmeen voitti; hän se johtaa „taivaallisia sotajoukkoja“, taistelee niiden etunenässä ja vie voiton mustilta voimilta. Mikaelilla on henkimaailmassa suuri tehtävä, ja Mikael on toisin sanoen se pyhä planeettahenki, jota astrologiassa merkitään Auringolla. Mikaelin eli Auringon suhteen tekee mieleni nyt toistaa, mitä mainitsin, silloin kun varsinainen Ruusu-Risti-työmme v. 1920 alkoi ja kun pidin ensimmäisen esitelmäsarjan, joka perusteli ruusuristiläistä maailmankatsomustamme, – se seikka nimittäin, että – ei niin pitkiä aikoja sitten Mikael on näkymättömässä maailmassa taas astunut hallitukseen. Tämä on okkultinen tosiseikka, jota en usko monenkaan länsimaalaisen okkultistin kieltävän. Mikaelilla on ohjaket käsisään ja se merkitsee, että henkimaailmassa on ollut sangen suurenmoinen „sota“ valkoisten ja mustien välillä, joka on päättynyt valkoisten voittoon. Mikael on voittanut mustat voimat.

Ymmärrämme, mitä tällä sanalla tarkoitetaan, kun ajattelemme ihmiskunnan elämää. Varsinkin länsimailla on pitkin kristillistä aikaa eletty alituisissa vehkeilyissä, vallantavoitteluissa ja väkivallan teoissa. Henkimaailmaan on siten kerääntynyt sanomaton määrä itsekkäitä ajatuksia, koston ja tuskan tunteita, jotka siinä ilmenevät suurena tummana ukkospilvenä. Pahat ajatukset vetävät toisiaan salaperäisellä voimalla puoleensa, siten vahvistuen ja lisääntyen. Ja henkimaailmassa on paljon olentoja, jotka viihtyvät juuri tässä ilkeydessä, on pahoja ihmisolentoja, eläviäkin, mustia ja harmaita maagikoita, jotka käyttävät tuota mustaa pilvettä hyväkseen omiin tarkoituksiinsa. Mutta henkimaailmassa syttyy silloin tällöin puhdistava suursiivous, – ja se puhdistus heijastuu tähän ulkonaiseen maailmaan luonnonmullistuksina ja sotina.

Ennenkuin Mikaelin Aurinko-kausi alkaa on johdossa planeettahenki, jota länsimailla nimitetään Rafaeliksi ja jonka kiertotähtenä on Mars. Rafael-Mars on intohimoisesti taisteleva enkeliolento, ja sentähden on noin 300 vuoden aikana henkimaailmassa oikeuden puolesta „sodittu“ vääryyttä vastaan. Valkoiset ja mustat voimat ovat nousseet toisiaan vastaan, ja pelastava rauha saavutettiin vasta, kun Mikael astui näyttämölle. Mikael tuli ja voitti ja ne, jotka osaavat tutkia näitä asioita, tietävät, että Mikael on vastikään astunut näyttämölle.

Kysykäämme nyt uudelleen: Milloin tapahtui Jeesuksen esiintyminen? Aurinko-kauden alussako? Jos se tapahtui Aurinko-kauden alussa, silloin meillä on vielä jäljellä muutamia satoja vuosia, ennenkuin Kalojen vaikutus loppuu. Silloin me itse asiassa nyt eläisimme Rafaelin Mars-kautta, joka olisi alkanut vasta viime vuosisadan keskivaiheilla. Mutta nyt okkultisesti tiedämme, että Marsin aikakausi on juuri loppunut ja Mikael astunut näyttämölle. Tämä taas merkitsee, että Kalojen aikakausi on umpeen kulunut ja Vesimieskausi alkanut, sillä Marsin viikko on joka suurkuukaudessa viimeinen, samoin kuin Auringon kausi on suurkuukauden ensimmäinen. Okkultistit, jotka eivät ole saaneet tarkkoja numeroita Mestareilta, sanovat, että Mikael astui hallitukseen vuonna 1880. Tämä luku saattaa olla pätevä, mutta ei ole sanottu, että se on tarkka. Se voi vaihdella muutamia kymmeniä vuosia, ja tahdon mainita toisen vuosiluvun, joka ehkei ole sen pätevämpi, vaikka molemmat lienevät lähellä oikeata vuotta. Tämä toinen vuosiluku on 1898. Näin ollen Mikaelin hallituskausi alkoi ja Vesimiehen merkki astui toimintaan joko 1880 tai 1898. Jälkimmäistä vuosilukua 1898 mielestäni vähän puoltaa se seikka, että itämailla on vanha lasku „mustasta aikakaudesta“ eli *Kali Jugasta*, jonka sanotaan alkaneen silloin kun Krishna kuoli, toisin sanoen v. 3102 e. Kr. Tämän Kali Jugan aikakauden ensimmäinen periodi on mustin ja vaikein, se on onnetonta aikaa ihmiskunnalle, ja se kestää itämaalaisten laskujen mukaan 5000 vuotta. Madame Blavatsky puhuu näistä asioista Salaisessa Opissa ja mainitsee, että Kali Jugan mustin aika loppuu v. 1898, koska silloin 5000 vuotta on kulunut Krishnan kuolemasta.

On otettava huomioon, että sekä näkymättömässä että näkyväisessä todellisuudessa mikään ei ala eikä lopu „sekunnilleen“, vaan että kaikki kulkee limittäin, koska aina täytyy olla ylimenoa toisesta toiseen eli murrosaika, joka liittyy kaksi erilaista väriä yhdeksi. Meillä on joka päivä silmiinpistävä esimerkki tästä luonnonlaista – varsinkin täällä pohjolassa. Päivä ei muutu yöksi samalla hetkellä kuin aurinko on laskenut taivaanrannan taa, vaan sekä ennen että jälkeen on pitkä hämärä, jolla on oma viehättävä kauneutensa. Sentähden kun sanomme, että Mikaelin aikakausi alkaa vuonna 1898, ei se merkitse, että määrättyllä sekunnilla Rafael-Mars-hengen vaikutus olisi loppunut ja Mikaelin vaikutus alkanut. Päinvastoin Rafael jo loppuaikoina valmisti Mikaelin tuloa. Ylimenoaikana voi itseasiassa huomata molempien vaikutusta. Sentähden tarkka numero merkitsee vain sitä, että Mikael on ottanut ohjokset juuri silloin käsiinsä. Ja koska nyt itämaitten viisaiden mukaan Kali Jugan ensimmäinen periodi loppuu vuonna 1898, olen näkevinäni, että tämä vuosi pitäisi olla Mikaelin hallituskauden alkuvuosi. Silloin Vesimiehen merkki samalla on astunut toimintaan ja Kalojen merkki on kulunut loppuun tuona vuonna 1898.

Nyt voimme kysyä: Koska Kalojen merkin aikana hallitsi Aurinko eli Mikael? Hän hallitsi tietysti Kalojen merkin alkuaikana. Jos Kalojen merkki loppui vuonna 1898, täytyy vähentää 1898 vuotta Kalojen merkin koko iästä, joka on 2160 vuotta, jolloin joudumme vuoteen 262 e.Kr. Mikaelin hallituskausi Kaloissa alkoi siis vuonna 262 e.Kr. ja loppui v. 47 j. Kr. Kristuksen on siis täytynyt esiintyä tämän ajan sisällä: 262 e. Kr. - 47 j. Kr.

Nyt on olemassa sellainen okkultinen laki, että jos joku suuri lähettiläs ilmestyy, täytyy hänen tuloaan valmistaa, vieläpä valmistaa samanlaisten sisäisten okkultisten olosuhteiden vallitessa. Jeesuksen edellä on täytynyt kulkea lähettiläitä, jotka ovat valmistaneet hänen tuloaan. Näitä lähettiläitä olivat Jeesus ben Pandira, joka eli 100 vuotta e. Kr., ja myöhemmin Johannes Kastaja. Okkultistit ovat yhtä mieltä siitä, että suuren lähettilään ilmestymisaika on merkin loppupuolella. Jeesus Kristus on siis ilmestynyt maailmaan Mikael-hallituskauden loppupuolella. Jos edellä mainituista vuosiluvuista valitsemme vuoden 1880, joudumme siihen, että Mikaelin hallituskausi Kaloissa loppui v. 29 j. Kr., samalla kun Jeesus ristiinnaulittiin. Tämän vuoden 1880 puolesta puhuu siis se, että Jeesus ristiinnaulittiin, silloin kun Auringon eli Mikaelin hallituskausi loppui Kaloissa. Mutta jos taas otamme huomioon, että Jeesus ilmestyi kauan aikaa opetuslapsilleen kuolemansa jälkeen ja opetti heitä personallisesti, voimme otaksua, että sekin kaikki tapahtui Mikaelin hallitessa, jolloin siis Mikaelin kausi kesti kauemman aikaa. Silloin taasen tulemme vuoteen 1898, joka on yhteydessä Kali Jugan kanssa. Joka tapauksessa näyttää varmalta, että Mikaelin aikakausi on taas alkanut ja että siis nyt elämme Vesimiehen merkissä.

Kristillisen historiamme planeettaperiodit ovat siis seuraavat, jos edellytämme, niinkuin mieleni tekisi, että

Kalojen kausi loppui		
1898:		
Aurinko	262 e. Kr. –	47 j. Kr.
Venus	47 j. Kr. –	356 j. Kr.
Merkurius	356 j. Kr. –	664 j. Kr.
Kuu	664 j. Kr. –	972 j. Kr.
Saturnus	972 j. Kr. –	1280 j. Kr.
Jupiter	1280 j. Kr. –	1589 j. Kr.
Mars	1589 j. Kr. –	1898 j. Kr.

Kummassakin tapauksessa henkevä alkukristillisyyden aika sattui Venuksen hallitessa; kirkon organisoituminen ja dogmien synty Merkuriuksen; kirkon fantastinen vallan tavoittelu ja „pimeä keskiaika“ Kuun ja Saturnuksen; renesanssi, Amerikan löytö, kirjapaino y. m., Jupiterin; uusi aika keksintöineen, valloitusretkineen ja värillisten rotujen sortamisineen Marsin hallitessa.

Muist. Saatuani käsiini H. P. B:n evankeliumitutkielman näin ilokseni ja ihmeekseni, että H. P. B. on samalla kannalla ajanmääräysten suhteen, koska hän sanoo: „kun se muutaman vuoden kuluttua astuu *Vesimiehen* merkkiin . . .“ Tämän H. P. B. kirjoitti v. 1887. „Muutaman vuoden kuluttua“ tarkoittaa silminnähtävästi v. 1898. (Kts. Ruusu-Risti n:o 5, s. 188, muist.)

IV.

Vesimiehen merkeissä.

Meidän n.s. kristillinen kulttuurimme on kulkenut Kalojen merkissä ja olemme nyt äskettäin (v. 1898) siirtyneet Vesimiehen merkkiin, jossa tuleva kulttuuri on kulkeva. Kalojen merkissä on syvimmällä ollut johtavana planeettana Neptunus, joka on jumalallis-inhimillisen veljesrakkauden planeetta. Kalojen merkissä Jeesus Kristus eli, toimi ja kuoli, ja koko meidän tähtemme tehtävä, samoin kuin ihmiskuntamme syvä ja taivaallinen päämäärä on rakkauden oppiminen. Jeesus Kristus, joka kerrassaan mullisti ja muutti elämän suhteet tällä planeetalla, sekä näkyväisessä että näkymättömässä maailmassa, tuli luonnollisesti Kalojen merkissä, koska se on eläinradan syvin ja korkein merkki. Viime kuluneen 2000:n vuoden aikana on ihmiskuntaamme erikoisesti vaikuttanut Neptunus-planeetan voima, voisimme sanoa: Jeesuksen Kristuksen henki, mikä käytännöllisessä elämässä on merkinnyt sitä, että meillä ihmisillä on ollut erikoinen mahdollisuus kasvaa veljesrakkaudessa tällä ajalla. Olemmeko käyttäneet tilaisuutta hyväksemme? Mikäli emme ole osanneet sitä tehdä, koska rakkaus tulee luoksemme myös tunteen aalloilla, olemme menneet toiseen äärimmäisyyteen, nim. rikollisuuteen. Se vaikutus, mikä olisi stimuloinut meissä syvimpiä rakkauden tunteita, se on vain hipaissut meitä, kun emme ole osanneet sitä tuntea, herättäen samalla meissä itsekkäitä ja rikollisia intohimoja.

Täytyy tunnustaa, että juuri tässä kristillisessä sivistyksessä, Kalojen merkissä, jossa on ollut niin äärettömän suuret mahdollisuudet hyvään, on tullut pahaa ja julmaa esille ehkä suuremmissa mitassa kuin muulloin ja muualla. Ei missään uskonnossa ole esiintynyt niin paljon personallista rikollisuutta kuin kristikunnassa viime parin tuhannen vuoden aikana. Kristikunta on aivan ekseloinut siinä suhteessa. Tilastolliset tutkimukset ovat näyttäneet, että esim. buddhalaisessa ja hindulaisessa maailmassa ei ole tehty läheskään niin paljon rikoksia kuin kristittyjen kesken. Onhan koko maapallo elänyt Kalojen merkissä, mutta kristikunta on kääntynyt nimellisesti Jeesuksen Kristuksen puoleen vedoten hänen työhönsä ja vetäen puoleensa Neptunuksen voimaa, ja kykenemättä kulkemaan kaikessa vanhojen kulttuurien edellä se on kompastunut ja jäänyt monessa suhteessa jälelle.

Vesimiehen aikakausi, jota johtavana planeettana hallitsee Uranus, on toisen luontoinen kuin Kalojen. Vesimies on ensimmäinen niistä annus magnuksen yhdestätoista järellä olevasta „suurkuukaudesta“, joiden aikana ihmiskunnan tulee oppia yhä uusilta puolilta ymmärtämään ja omaksumaan Jeesuksen Kristuksen pelastustyötä, uuden liiton rakkauden evankeliumia. Uranus-tähden vaikutuksen alla tullaan nyt aluksi kahden tuhannen vuoden aikana määrättyllä uudella tavalla paremmin käsittämään Kristusta. Oireita jo näkyy, sillä tätä uutta on valmistettu useampana satana vuotena, – itse asiassa siitä lähtien, kun Christian Rosenkreuz esiintyi Euroopassa viidennellätoista vuosisadalla. Christian Rosenkreuz pani alulle salaisen teosofisen liikkeen. Keskiajan pimeyden perästä koitti uusi aika, joka alkoi kulkea okkultisesti rosenkreuziläisen vaikutuksen merkeissä. Sen perästä kun Rosenkreuz Valkoisen Looshin käskystä työskenteli Euroopassa, pääsi tieteellinen ajattelu vauhtiin täällä. Tieteellinen tutkimustyö on valmistanut meitä uutta aikaa vastaan ottamaan, sillä se on kasvattanut meissä uutta ominaisuutta, ajatusta. Keskiajalla meissä kehittyi tunne. Keskiaika oli pimeä monessa suhteessa, mutta sen uskonnollinen tunne loisti suurella hartaudellaan. Ne ihmiset, jotka ottivat vastaan „Valkoisen Kristuksen“, kehittivät hartauksi, uskonnollisiksi luonteiksi. Mutta tämä keskiajan valo himmeni vähitellen, kun tieteellinen työ alkoi. Ihmisten järki nousi uppiniiskaisena huutamaan totuutta omalla tavallaan. Nyt olemme päässeet ajatuksen ja järjen kehityksessä niin pitkälle, että viime vuosisadalla alkoi varsinainen teosofinen työ. Se, jota ennen oli harrastettu salaisissa seuroissa, tuli nyt julkiseksi viime vuosisadan loppupuolella teosofisen liikkeen kautta.

Sillä tavalla tieteellinen tutkimustyö kutsui julkisuuteen sen salaisen, rinnalla kulkevan totuuden etsimisen, jota Christian Rosenkreuz oli pannut alulle.

Kun tahdomme luoda itsellemme käsityksen tulevasta sivistyksestä, joka kulkee Vesimiehen merkissä, täytyy meidän ottaa huomioon kaikki se, mitä olemme oppineet teosofiselta liikkeeltä. Madame Blavatskyn tuoma teosofinen sanoma on meille avain tulevaan aikakauteen.

Järkevä ajatus on nyt jo päässyt etualalle inhimillisessä arvonannossamme, ja se se tulee olemaan uuden sivistyksen ja aikakauden varsinaisena tunnusmerkkinä. Tällä en tarkoita kuivaa, laskevaa, materialistista järkeä, vaan sitä kirkasta älyä, jonka rinnalla kulkee tunnekin voimakkaana mukana, vaikka tämä tunne usein on yllättävä ilmiö, jota sangen vähän vielä saatamme aavistaa.

Minkälainen henkinen ilmapiiri yleensä tulee olemaan tulevassa sivistyksessä, sitä ei ole mahdoton kuvitella. Tekisi mieleni sanoa: se tulee olemaan suurempaa uskoa käytännössä kuin mitä koskaan on löytynyt tässä Kalojen merkissä, vaikka olemmekin kristillisessä sivistyksessä puhuneet uskosta elämän tärkeimpänä ilmiönä. Uusi usko tulee perustumaan järkiperäisiin ja todistettuihin tosiseikkoihin, se on oleva uskoa, joka ei sokeana leijaile tyhjässä, vaan perustuu selviin havaintoihin, mutta joka tapauksessa on yksilön uskoa. Jokaisen ihmisen täytyy uskoa, ei usko ole mitään, jollei se ole ihmisessä elävä. Mutta mikä se on oleva tuo usko, joka asettuu yleisenä vaatimuksena kaikille? Se on oleva usko Jumalaan ja ihmisen henkeen.

Tätä väitettä täytyy hieman selittää. Kristillisessä sivistyksessä on juuri muka uskottu Jumalaan ja ihmisen henkeen, – kuolemattomaan elämään, joka kuoleman jälkeen odottaa ihmistä iankaikkisena autuutena tai kadotuksena. Mutta tämä on ollut teoreettista uskoa, joka verrattain harvoin on vinyt käytännöllisyyteen. Uudessa sivistyksessä tullaan „usko“ käsittämään käytännöllisellä tavalla. Siinä ei tarvitse puhua uskosta Jumalaan niin paljon, sillä kaikki ihmiset ymmärtävät, että täytyy uskoa Jumalaan, s.o. elämän hyvyyteen, järkeen ja lakisiteisyyteen, siihen, että olemassaolo ei ole tyhjää sattumaa, vaan että viisas järjestys, oikeus, hyvyys, kauneus ja rakkaus vallitsee maailmankaikkeudessa. Ei voi tulla kysymykseen aikaansa seuraavalle ihmiselle tällainen meikäläinen epäily: onko olemassaololla mitään tarkoitusta? – tai: olemassaolo on paljasta peliä! Niin ovat viisaimmat ajattelijat voineet huudahtaa meidän ajallamme, kuten esim. Voltaire Ranskassa, joka ei tiennyt iankaikkisesta elämästä mitään: „mitä se mahtaakaan olla, kun tämä elämä jo on paljasta humbugia!“ Semmoiseen johtopäätökseen ei voi tuossa uudessa ilmapiirissä tulla, sillä vähitellen kaikenlaisten tieteellisten löytöjen avulla ihmiskunnan ajatus kirkastuu siinä määrin, että se huomaa maailman hyvin järjestetyksi, ei ainoastaan lakisiteiseksi, vaan myös oikeudenmukaiseksi, viisaaksi, kauniiksi.

Ihmissielusta esim. olemme kristillisellä ajalla sanoneet: se on ruumiin vastakohta ja se on pelastettava, jotta se tulisi autuaaksi Jumalan luona. Mutta kaikenlaisten tutkimusten nojalla tullaan uudessa kulttuurissa siihen selvään johtopäätökseen, että ihminen itsessään on sielu, henkiolento, puettu ruumiiseen. Kun nämä tulee tieteelliseksi selviöksi, se vaikuttaa henkiseen ilmapiiriin sillä tavalla, että jokainen uskoo ja ymmärtää, että elämällä on korkeampi tarkoitus. Sentähden Uudessa Testamentissa „usko“ merkitsee uskoa siihen, että ihminen elämän lapsena, Jumalan poikana, ikuisena henkiolentona ilmentää suurta kosmista elämää ollen siten luojana maailmankaikkeudessa.

Usko on tietoa siitä, että voimme, mitä tahdomme, – meidän täytyy voida, sillä aika ei saa meitä estää, se korkeintaan katkaisee ponnistuksemme hetkeksi. Jos taiteilija, joka ryhtyy maalaamaan suurta taulua, pelkäisi, että jollei hän saa sitä valmiiksi tänään, se ikuisesti jää puolivalmiiksi, ei hän milloinkaan uskaltaisi ryhtyä suureen työhön. Hänen täytyy olla varma siitä, että yötä seuraa päivä, jolloin hän taas jatkaa työtään. Mutta tämä usko kasvaa vielä suuremmaksi, kun meille selvenee, että elämme läpi aikojen. Ihminen voi silloin ottaa päällensä kuinka suuren tehtävän tahansa. Hän suorittaa tässä elämässä sen, minkä ennättää, ja jatkaa toisessa elämässä synnyttyään tänne uudestaan.

Näin näköalat avartuvat. Usko tulee olemaan suurinta uskallusta, suurinta luottamusta, suurinta näkemystä. Kuta enemmän tunnevoimaa ihminen liittää uskoonsa, sitä voimakkaammaksi persoonallisuudeksi hän tulee. Ja tämän luonnollisen elämänymmärryksen valossa kaikki muut kysymykset ratkaistaan. Ei kukaan enää tahdo todistaa, kuinka hullua on elämä, – jokainen pyrkii näyttämään, kuinka kaunis elämä on, kuinka humoristinen tai kuinka vakava ja ylevä.

Muuan tärkeä elämänkysymys uudessa sivistyksessä on pahan probleemi, joka ratkaistaan yhtä luonnollisella kuin käytännöllisellä tavalla. Miten kristikunnassa olemme asettuneet pahan probleemin suhteen? Paha on meitä peloittanut, olemme personoineet sen suureksi, pahaksi kiusaajaolennoksi, joka tahtoo ihmisiä vetää kadotukseen. Olemme aina olleet sotajalalla sitä vastaan, mutta vaikka olemme ymmärtäneet, että pahalla on meihin nähden voimaa ja valtaa juuri sentähden, että meissä itsessämme on paha, olemme mieluummin kiertäneet pahan ulkopuolelle ja arvelleet sen voimaa niin hirmuiseksi maailmassa, ettemme kykene sitä voittamaan, ellei ulkopuolinen vapahtaja meitä siitä pelasta. Olemme luokitelleet pahan muotoja ja lajitelleet syntejä ja rikoksia pienemmiksi ja suuremmiksi, ja koska meidän on täytynyt pitää järjestystä maailmassa, olemme laatineet lakeja, jotka näennäisesti hyvin ylläpitävät sitä, vaikka samalla tuon järjestyksen takana suuri tuska ja kärsimys vaikeroi. Sillä kaikkien meidän myös on täytynyt oppia salaamaan mahdollisimman paljon toisilta ja julkisuudelta sitä paha, minkä olemme tunteneet itsessämme ja juuri leimanneet pahaksi lakiemme pykälien mukaan. Jokainen meistä on ollut kuin lukittu ovi, jokainen on verhonnut itsensä salaaviin vaatteisiin, ettei kukaan – emme itsekään – saisi aavistaa, mitä paha meissä on, jokainen on koettanut näyttää paremmalta kuin on. Tämä on ollut korkeinta saavutustamme tähän saakka, näennäistä sivistystä, järjestystä ja puhtautta. Tietysti on ollut yksilöitä, jotka ovat olleet puhtaita ja hyviä, mutta meidän elämämme näissä yhteiskunnissa semmoisenaan on enemmän tai vähemmän ollut rakennettu ulkokultaisuudelle, pelolle ja häpeälle. Ja kaikki on riippunut siitä, että olemme määrättyllä tavalla asennoituneet pahan probleemiin.

Kun uudessa kulttuurissa tulemme heti alusta uskomaan, että ihminen on iankaikkinen henkiolento ja että koko jumalallinen olemassaolo on oikeudenmukaisesti järjestettynä itsessään hyvä ja pyhä, voimme syystä kysyä: mihin häipyä meidän käsityksemme pahasta? Se häipyä tyhjään. Tulemme silloin näkemään luonnollisena tosiseikkana, että paha asuu meidän mielikuvituksessamme ennen kaikkea. Sen juuri on omassa ajatuksessamme. Ei jumalallisessa elämässä ole paha, siinä vain tapahtuu suurenmoinen elämän muotojen uhrautuminen. Jumalan avarassa, äärettömässä maailmassa vallitsee salaperäinen ilon, onnen ja rakkauden laki.

Paha on saanut alkunsa meistä ihmisistä. Olemme nimittäneet kärsimystä pahaksi, olemme koettaneet tutkia, mistä kärsimys on aiheutunut ja olemme nimittäneet kärsimyksen syytä pahaksi, oli se sitten ulkopuolella meitä tai siveellisesti omassa itsessämme. Tätä paha ei käy kieltäminen, se on todellista, mutta se ei ole Jumalassa eikä olemassaolossa sinään, vaan on saanut alkunsa meidän omassa tajunnassamme ja syntynyt omasta tietämättömydestämme.

Miten uudessa, Uranuksen hallitsemassa ajassa tullaan asettumaan pahaan nähden? Sillä tavalla, että ennakkolta ei uskota pahaan, ei uskota pahan vastustamis- ja rankaisemisvälttämättömyyteen. Se on oleva pohjasävelenä uudessa sivistyksessä. Jumalallinen elämä on yksi, koko olemassaolo on sen ilmennyksenä, kaikki ihmiset ilmentävät kukin omalla tavallaan sitä suurta jumalallista elämää, joka itsessään on täydellinen. Emme osaa elämää muuttaa emmekä tehdä sitä paremmaksi. Meidän täytyy nimittää Jumalaa täydelliseksi, ja Jumalan täydellisyys tulee ilmi jumalallisessa kosmoksessa. Jos jokainen ihminen osaisi olla niinkuin kukka kedolla, puu metsässä tai kivi tiellä, silloin jokainen ihminen olisi yhtä täydellinen omassa ilmennyksessään, kuin on puu metsässä, kukka kedolla tai kivi tiellä. Kukkia on tuhansia, ja kukin niistä on kaunis omalla tavallaan, kiviä on tuhansia, ja kullakin niistä on oma muotonsa, – jos me ihmiset osaisimme olla omaa syvintä itseämme, silloin olisi kukin meistäkin täydellinen omalla kohdallaan. Ihmiset tulevat ymmärtämään, että jokainen ihminen syntyessään maailmaan on kuin taideteos, ihmeolento, jumalanpoika. Kun hän saa vapaasti kaivaa esille sielunsa pelosta elämän siihen kätkemän aarteen, silloin hän on

täydellinen, – muuta jumalallinen elämä ei häneltä vaadi. Ainoastaan, jos hän kapinoitsee omaa itseään vastaan, kerettiläisenä omantuntonsa edessä tahtoessaan olla muuta kuin mitä on, – ainoastaan silloin hän antaa sijaa pahalle ja tekee syntiä totuuden pyhää henkeä vastaan, joka sanoo hänelle: „ole se, mikä olet, sitä varten olet maailmaan tullut; totuus on sisin olemuksesi; olet tullut ajattelevaksi ihmiseksi, tunnet olevasi henkiolento; sinun tehtäväsi maailmassa on olla uskollinen totuudelle, s.o. omalle sisimmälle itsellesi“.

Ihminen on yksilö, eikä hänen pidä ennakolta uskoa, että hän on auttamattomasti paha; toisten ei liioin pidä ennakolta uskoa, että hänessä on mitään pahaa, vaan kaikkien tulee uskoa, että syvimmillä joka ihmisessä piilee hyvän lähde, itse jumalallinen elämä. Tulevassa sivistyksessä tullaan ymmärtämään Jeesuksen Kristuksen sanoma veljesrakkaudesta, niin että yksilöt sanovat toisilleen: „hoida uskollisesti omaa leiviskääsi ja anna minun auttaa sinua“. Nykyisessä kristillisessä yhteiskunnassa olemme miltei sotajalalla keskenämme, estäen toisiamme olemasta sitä, mitä sisimmässä haluamme. Ainoastaan voimakkaat luonteet murtavat kahleensa, uskaltuen tulla siksi mitä ovat: jotkut suuret nerot, taiteilijat, tieteen tutkijat, keksijät, ovat jaksaneet olla oma itsensä. Ja meidän täytyy tunnustaa: he ovat vieneet maailmaa eteenpäin. Mitä meistä olisi tullut, jos ei olisi ollut niitä voimakkaita yksilöitä, jotka ovat vähän järkyttäneet maailmaa?

Uudessa aikakaudessa on kuin ilmassa, että ihmisten täytyy uskoa. Nyt emme ole uskaltaneet uskoa, meidän on täytyntä panna usko syrjään, ettemme liiksi olisi eronneet laumasta. Olemme pelänneet joutuvamme naurun alaisiksi, olemme tahtoneet olla sievässä rivissä, jotta selvästi näkyisi, että olemme kaikki yhtä hyviä ja yhtä huonoja. Tämä on ollut luonnollinen elämäntukemme vanhassa sivistyksessä. Kuinka toista tulee olemaan uudessa! Silloin vaaditaan uskoa, jokainen ihminen, pienikin, tuntee, ettei hänen elämänsä ole minkään arvoinen, ellei hän uskoen itseensä ajattele ja toimi omaperäisesti. Hänen täytyy luoda jotain omasta elämästään.

Nytkin jo merkit viittaavat tähän tulevaisuuteen. Viime vuosisadalla tapahtui naisten vapautuminen. Puolet ihmiskuntaa tuli tietoiseksi siitä, että hekin olivat yksilöitä – ei miesten leikkikaluja tai koristuksia, vaan ihmisiä hekin. Samaten kaikki viime vuosikymmenien suuret yhteiskunnalliset, aatteelliset ja uskonnolliset liikkeet tähtäävät tulevaisuuteen, joka on oleva vapaampi, kauniimpi, korkeampi, jolloin kaikki ihmiset tulevat tietämään ja tuntemaan, että heidän täytyy itsekunkin uskoa Jumalaan voidakseen elää. Ja uskoa Jumalaan on samaa kuin uskoa paraimpaan itseensä, sillä Jumalan valtakunta ei ole ulkopuolella meitä, vaan meidän omassa sisässämme.

Sentähden pahan probleemi neuvoo ihmisille: toimikaa jumalanpoikina, niinkuin näette Isän Jumalan toimivan. Miten Jumala toimii? Jumala, s.o. elämä itse menettelee niin, ettei se aseta rajoja meidän vapaudellemme eikä estä meitä tekemästä, mitä haluamme. Saamme vapaasti tehdä pahankin, vaikkapa murhata toisiamme, – Jumala ei estä. Monet ihmiset kysyvät minulta maailmansodan aikana: „kuinka on mahdollista, etteivät mestarit ja jumalat, joilla on valta käsissään, estä semmoista jumalanpilkkua, kuin tämä maailmansota on?“ Ja minun täytyi selittää, että viisaat aina täyttävät Jumalan tahdon, koettaen itse elää ja toimia niinkuin Jumala. Ei Jumala estä, jos tahdomme lähteä sotaan toisiamme vastaan. Mitä Jumala tekee? Hän antaa meidän kantaa seuraukset teoistamme. Kun olemme maailman myllänneet ja hävittäneet, saamme alkaa uudestaan alusta – järjestää, nostaa, rakentaa raskaiden verotaakkojen painamina, raaistuneiden ja rikollisten ihmisten ahdistamina. Sillä ihmiset raaistuvat, kun heidän alemmat vaistonsa päästetään irti. Ei sodasta ole mitään siunausta, sota vain kutsuu helvetin voimat luoksemme, – mutta me saamme siihen ryhtyä, Jumala ei nosta sormeaan.

Jumala sanoo pojilleen: „olkaa niinkuin minä, älkää huolehtiko, vaan opettakaa, uskokaa, näyttäkää esimerkkiä; sanoilla varoittakaa, ajatuksilla siunatkaa, mutta antakaa ihmisten tehdä, mitä tahtovat, kunnes heidän mielensä muuttuu“.

Tämä on Jumalan suuri kärsimys, Jumalan ristinkuolema ja ristinpuulla riippuminen. Kristikunnassa sanotaan joskus: Kristus on aina ja yhä ristiinnaulittu. En tiedä, paljonko sitä ymmärretään, mutta se on

salainen totuus. Jumala on ristiinnaulittu tässä elämässä ja meissä ihmisissä, kunnes me otamme Hänet alas ristinpuulta. Sentähden tulevassa kulttuurissa lapsesta lähtien opimme kääntämään silmämme hyvään. Kun jokaista ihmistä kasvatetaan uudessa hengessä, kun jokaista pienestä pitäen koetetaan auttaa ja rohkaista hänen uskossaan hyvään, silloin paha häviää ihmismaailmasta. Emme saa pahaa koskaan pois uhkailemalla, rankaisemalla ja tekemällä väkivaltaa pahan vastapainoksi. Ei, pahan poistamme vähitellen ainoastaan sillä tavalla, että opetamme ihmisiä uskomaan hyvään ja autamme heitä yhteiskuntana heidän pyrkimyksissään.

Ajatelkaamme omaa lapsuuttamme ja nuoruuttamme. Eikö meissä jokaisessa elänyt salainen, ihmeellinen unelma ja toivo, että voisimme jotain hyvää tehdä maailmassa, että meissäkin oli jotain arvokasta, jonka piti tulla esille? Elämä sitten ehkä murskasi unelmamme – haaveemme kärsivät haaksirikon, – mutta onko sanottu, että elämä täällä maan päällä aina on oleva tukahduttamista? Ei, tulevassa kulttuurissa yksilö saa olla oma itsensä toisten häntä auttaessa. Ja minä vakuutan teille: tulee paljon hyvää ilmi ihmisistä, kun koetamme nähdä kaunista kaikkialla, asettumatta epäilevälle tai tuomitsevalle kannalle, vaan odottaen ja uskoen. Kaikki työ tulee kulkemaan yhteistyön ja keskinäisen avunannon merkissä. Jokainen tuntee tarvitsevänsä toisten apua, ja kaikki tietävät olevansa veljiä, joiden täytyy pitää toisiansa kädestä kiinni, jos mielivät oikealla tavalla kulkea elämän läpi.

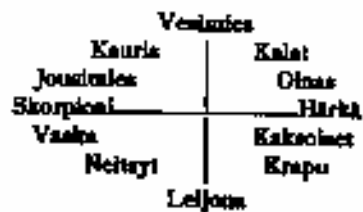
V.

Muutamia analogioja.

Elämme murrosajassa, seisoen kahden tien yhtymäpaikassa, ja saatamme hyvällä syyllä heittää katseemme sekä taaksepäin että eteenpäin, ymmärtäen, mitä on ollut, ja aavistaen, mitä tulee olemaan. Tahdomme hetkeksi kiinnittää huomiomme muutamaiin analogioihin eli vastaavaisuuksiin, jotka auttavat meitä tässä menneisyyteen ja tulevaisuuteen katselemisessamme.

Vanhassa Testamentissa profeetta Hesekiel puhuu eräästä näystään. Hän kertoo, kuinka taivaat hänelle avautuivat ja neljä ihmeellistä eläintä, keruubia, näyttäytyi neljässä ilmansuunnassa. Yhdellä oli kotkan kasvot, toisella enkelin, kolmannella härän ja neljännellä leijonan kasvot. Profeetta Hesekiel panee suurta painoa näyilleen. Uudessa Testamentissa Johanneksen Ilmestyskirjassa puhutaan samasta asiasta, sillä Johannes näkee nuo samat peloittavat kasvot. Näyissä on analogiaa. Vanhan egyptiläisen sfinksin kuva on meille myös tuttu. Se esittää merkillistä olentoa, jolla on ihmisen pää, kotkan siivet ja ruumis niinkuin leijonalla tai härällä. Sfinks on täten tavallinen egyptiläinen kuvapatsas, joka muistuttaa selvästi sekä Hesekielin että Johanneksen näkyä. Ja vielä muuan analogia. Katolinen kirkko on hyväksynyt Uuden Testamentin evankelistoille samat yllämainitut tunnusmerkit. Vanhoissa raamatuissa voi nähdä evankelistat kuvattuina symbolisine merkkeineen. Evankelista Matteuksen merkinä on lapsen eli enkelin kasvot, evankelista Markuksen vertauskuvana on leijonan pää, evankelista Luukaksen merkinä on härkä tai härän pää ja evankelista Johanneksen merkinä on kotka. Ne ovat arvatenkin tässä evankelistain merkinnässä saatu Johanneksen tai Hesekielin näystä. Mutta se, mikä kiinnittää mielempä, on, että vanha egyptiläinen sfinks on kokoonpantu samoista symbooleista. Tämä viittaa seikkaan, joka on luonteeltaan yleispätevä, yleisinhimillinen, kosminen, eikä koske ainoastaan Raamatun asioita.

Jos piirrämme eläinradan eli zodiakin merkit ympyrään oikeassa järjestyksessä alkaen Oinaasta, saamme tämmöisen kuvion asettamalla vasta alkaneen Vesimies-kauden ylimpään kohtaan eli zenithiin:

1

Katsellessamme näitä eläinradan merkkejä, ajatellen sfinksia ja evankelistoja, muistamme, että evankelista Markuksella oli symbolina leijonan merkki; evankelista Luukaksella oli härän merkki, Johanneksella oli kotkan ja Matteuksella ihmisen merkki. Eläinradassa on sekä leijonan että härän merkki, mutta onko siinä kotka ja ihminen? Astrologeilta saamme silloin kuulla, että Skorpioni on sama kuin kotka. Siis eläinradassa on myös Johanneksen merkki. Mutta eikö siinä ole ihmisen, enkelin merkkiä? Silloin saamme taas astrologeilta kuulla, että ihmisen merkki on Vesimies. Vesimiehen merkki kuvataan aalloilla, mutta alkuaan se on mies, joka kaataa vettä ruukusta. Koska Matteuksella on ihmisen, enkelin kasvot symbolina, joutuu Matteus vesimiehen kohdalle.

Kun katsomme kuviota, näemme, että evankelistat ovat järjestetyt joka ilmansuuntaan, ristin muotoon. Samalla tavalla Hesekielin ja Johanneksen näyissä oli neljä olentoa neljässä ilmansuunnassa, halliten neljää

ilmansuuntaa. Johannes ja Hesekiel tahtoivat ilmaista näyillään suurta kosmista asiaa. Ja analogia asettaa evankelistat samaan neljään ilmansuuntaan.

Nyt voimme hyvällä syyllä kysyä, koska eläinradan merkkejä on 12, olisiko niillä mitään suhdetta 12:een apostoliin. Luku 12 esiintyy monessa tärkeässä tapauksessa uskonnon historiassa. Apostoleillakin on ehkä jotain tekemistä näiden merkkien kanssa. Matteus ja Johannes ovat jo saaneet paikkansa. Luukas ja Markus eivät tosin olleet apostoleita, mutta Markuksen evankeliumi kertoo vanhojen traditsioiden mukaan, mitä apostoli Pietari oli puhunut; Pietari on kertonut ja pitänyt esitelmiä, ja Markus on muistiinpanojensa nojalla kirjoittanut evankeliumin. Alkuperäisiä evankeliumeja meillä ei ole, eivät evankeliumit itsekään väitä olevansa nimikkojensa kirjoittamia: ne ovat laaditut „Matteuksen mukaan“, „Markuksen mukaan“, j.n.e. Koska nyt Markus on tekemisissä Pietarin kanssa, tavallaan symbolisoiden Pietaria, voimme tauluun merkitä Pietarin nimen Markuksen kohdalle. Sitten katsomme, saisimmeko toiset apostolit järjestykseen eläinrataamme. Yksinkertaisin tapa on ottaa apostolien luettelo Luukkaan evankeliumista, joka luettelee ne parittain. Ensin hän mainitsee Simon Pietarin ja Andreuksen. Pietari on jo Markuksen eli Leijonan paikalla, Andreas joutuu seuraavalle eli Neitsyen kohdalle. Sitten Luukas mainitsee Jaakobin ja Johanneksen. Jaakob tulee Vaa'an kohdalle ja Johannes on jo ennestään Skorpionin paikalla. Sitten Luukas mainitsee Filippuksen ja Bartolomeuksen. He joutuvat Jousimiehen ja Kauriin kohdalle. Sitten seuraavat Matteus ja Tuomas. Matteus on jo Vesimiehen kohdalla Tuomas tulee siis Kalojen paikalle. Vihdoin Luukas mainitsee Jakob nuoremman ja Simon Kiivailijan sekä Juudaan, Jaakobin pojan ja Juudas Iskariotin, joka oli viimeinen apostoli. Nämä järjestyvät Oinaan, Härän, Kaksoisten ja Kravun kohdille eläinrataan.

Tämä on itse asiassa huomattava yhteensattuma tai analogia. Jotta näkisimme siinä muuta kuin ulkonaisen yhteensattuman, tahdon huomauttaa eräästä seikasta. Olemme puhuneet siitä, kuinka maapallomme kevättaauspisteen siirtymisen nojalla on vastikään Kalojen merkistä siirtynyt Vesimiehen merkkiin.

Jos heitämme silmäyksensä taulukkoon, teemme sen huomion, että Kalojen merkissä on apostoli Tuomas ja Vesimiehen merkissä apostoli ja evankelista Matteus. Tämä antaa meille ajatuksen aiheesta, ja meistä tuntuu heti, ettei tässä olekaan kysymyksessä mikään sattuma, vaan viisas osviitta meille ihmisille. Jeesuksen Kristuksen vaikutus alkoi maailmassa luonnollisesti Kalojen merkin hallitessa, ja jostakin syystä apostoli Tuomas lienee Kalojen merkin edustaja, representantti. Ja kun Jeesuksen Kristuksen vaikutus jatkuu Vesimiehen merkissä, on sen merkin edustajana jostain syystä apostoli ja evankelista Matteus.

Ajatelkaamme sitä kristillistä aikaa, jota on vietetty Kalojen merkissä. Se oli Jeesuksen Kristuksen oma merkki, jossa salaperäinen planeetta Neptunus hallitsi. Neptunus on salaperäinen (kuten okkultistit, toisin sanoen tietäjät, yksimielisesti sanovat), sentähden että Neptunus ei kuulu meidän aurinkokuntaamme. Tietysti astronomimme ovat löytäneet Neptunuksen joitakin aikoja sitten ja iloinneet löydöstään, huomattessaan, kuinka se kiertää meidän aurinkoaamme. Leverrier keksi sen ensin v. 1846. Mutta H. P. Blavatskyn Salaisen Opin mukaan se on suurenmoinen vieras, joka on tullut seuraamaan aurinkokuntamme kehitystä ja vaikuttamaan sen henkiseen historiaan. Tämä planeettahanke, jumalolento, on saapunut kosmokseemme Jeesus Kristusta ja Hänen työtään auttamaan. Neptunuksen välittämät taivaalliset voimat ovat syvä ja korkea rakkaus, jumalallinen rakkaus, joka samalla on kaikista jaloin ja luonnollisin ja voimakkain inhimillinen rakkaus. Emme ole käsittäneet Jeesus Kristusta emmekä rakkauden mysteriota, jos ajatteleme, että jumalallinen rakkaus olisi meille vierasta, meidän luontoamme vastaan tai sen yläpuolella. Olemme kristillisessä kirkossa lohdutautuneet sillä, että Jeesus Kristus on ainoa Jumalan Poika, ainoa, joka sillä tavalla on voinut rakastaa ihmisiä. Ja kuitenkin Jeesus Kristus on esittänyt meille kaikista selvimmän juuri ihmistä. Suuri, jumalallinen, kaikki voittava rakkaus on omassa ihmisyydessämme kaikista syvimmällä. Ja Jeesus Kristuksen työn kautta on se samalla niin luonnollista, että se voi herätä kenessä tahansa.

Vanhalla ajalla, esim. kreikkalaisessa sivistyksessä saattoivat ihmiset olla hyviä ja kauniita omalla tavallaan, mutta olivat samalla kylmiä ja kovia esim. orjia kohtaan. Platon puhuu täysin rauhallisesti orjista;

ihannevaltakunnassaan hän antaa orjien suorittaa kaiken ruumiillisen työn. Hän ei ollut käsittänyt inhimillistä veljesrakkautta samalla tavalla kuin Jeesus Kristus sitä meille opetti ja näytti. Nyt luonnollisesti jokainen meistä tuntee sääliä, jos näkee toisen kärsivän; ainakin se luonnostaan herää, jos emme sitä ehdoin tahdoin tukahuta. Mutta lieneekö se ollut yhtä luonnollista ennen? Tietysti ei sääli koskaan ole ollut ihmisille vierasta; mutta kylläkin harvinaista. Buddha sääli kaikkia kärsiviä, mutta sellaiset kuin hän olivat kehittyneempiä ihmisiä kuin muut. Nyt voi suurin rikoksellinen, joka meidän silmissämme on moraaliton olento, tuntea mitä syvintä auttamisen halua toista olentoa kohtaan, hän voi rakastaa lastaan, vaimoan, ystäviään.

Olemme vasta tien alkupäässä Kristuksen ymmärtämisessä, mutta hänen työnsä ja Neptunuksen vaikutus on välittömästi tekemisissä ihmisolemuksemme syvimmän ja inhimillisimmän puolen kanssa. Ajatuksissamme ymmärrämme, että rakkaus mullistaisi koko maailman, jos se maan päällä toteutuisi, mutta jos ymmärryksemme mukaan tahdomme elää, silloin tarvitsemme uskoa. Uskon salaisuus astuu eteemme. Ainoastaan uskossa ovat ihmiset voineet omaksua rakkauden, he eivät ole voineet elää uutta veljeselämää muuten kuin uskossa, jokapäiväinen inhimillinen elämä yhteiskunnassa on vielä kaukana veljesrakkauten elämästä, se on päinvastoin taistelua toimeentulon puolesta. Usko on sentähden ollut useimmille heränneille ylivoimaista, miltei yliluonnollista, ja syvimpien kristittyjen on täytyntä tunnustaa, että usko on kuin armonlahja ylhäältä. Jumala herättää uskon. Niin ovat monet teologit ja mystikot selittäneet.

Mikä näin ollen on ollut luonnollisinta ihmiselle, lähinnä jokapäiväistä ihmistä kuluneina parina vuosituhantena? Mikä muu kuin epäusko, epäily, joka on ajatustamme ja järkeämme kehittänyt! Olemme aivan kuin pakosta eläneet epäilyksen merkissä, sentähden että olemme okkultisesti eläneet uskon ja rakkauden merkissä. Ja niin Kaloja edustaakin Tuomas, joka epäili. Kun Jeesus ilmestyi opetuslapsille, pelkäsi, Tuomas näkevänsä harhaa. Jeesus sanoi silloin: „koske minuun, tarkasta haavojani.“ Tuomas pisti sormensa haavaan, ja silloin hänen täytyi uskoa aistimiensa todistukseen. Niiden todistukseen aina uskomme, kun epäilemme. Mutta Jeesus sanoi tuon sanan, joka on kuvannut koko mennyttä kristillistä aikaa: „autuaat ovat ne, jotka uskovat, vaikka eivät näe.“ Siinä on menneiden vuosisatojen psykologinen salaisuus. Sen, joka tahtoo ottaa vastaan Kristuksen syvintä vaikutusta Neptunuksen, Kalojen kosmisten voimien kautta, sen pitää uskoa.

Katolinen kirkko ymmärsi uskon tärkeyden. Mutta sen usko oli sokea. Se piti salassa kaikki todistuskappaleet, kuten evankeliumit ja pyhät kirjat. Ne eivät olleet kansan käytettävissä. Ja kansa uskoi, mikäli se uskoi. Sängen harvoin usko nousi todelliseen veljes- ja rakkauselämään, sillä usko on yksilöllinen asia tässä merkityksessä, jota vastoin kirkko ylläpiti joukkouskoa. Viisaasti on asetettu apostoli Tuomas Kaloihin! Ilman häntä, toisin sanoen ilman niitä voimia ihmissielussa, joita hän edustaa, olisimme olleet hukassa. Olisimme vaipuneet sokean uskon täydelliseen pimeyteen, ellei meissä keskiajan lopussa olisi herännyt epäusko, epäily, vapaa ajatus. Tieteellinen epäilyksen tuuli alkoi puhaltaa sieluihimme, pyörretuuli, joka kiskoi sydämet ja mielet mukaansa ja vähitellen sai joukot ajattelemaan. Olimme itse asiassa kulkeneet harhauskon merkeissä, uskon irtokuvan merkeissä, sentähden että emme osanneet nousta oikeaan uskoon, harvoja yksilöitä lukuunottamatta. Meidän täytyi siis turvata Tuomaan psykologiseen voimaan, epäuskoon.

Vesimiehen merkissä, johon nyt olemme siirtyneet, on planeettahenkenä Uranus, toinen salaperäinen planeetta. Uranus kehittää meissä yksilöllisyyttä, personallista aloitteellisuutta, jotta paremmin valmistuisimme vastaanottamaan veljeselämää uskossa. Itse uskolla on Vesimiehessä toisenlainen luonne, kuin mitä sillä on ollut Kalojen merkissä. Se ei tule perustumaan yliluonnollisiin tai järjestöihin dogmeihin, vaan tieteellisiin havaintoihin, sillä tehtävämme on Uranuksen voimien avulla oppia syvemmin ymmärtämään Kristuksen missionia lähinnä tulevan 2160 vuoden aikana.

Eläinradassamme Vesimiehen merkkiä edustaa apostoli Matteus, jonka mukaan samalla eräs evankeliumi on nimetty. Matteus evankelistana tulee siis edustamaan Vesimiehen ja Uranuksen aikaa. Mitä ajatuksia tämä seikka tuo mieleemme? Evankelista Matteuksen symboli on ihminen (lapsen tai

enkelin pää). Tämä sinään tuo mieleen ajatuksen, että Matteuksen evankeliumi on lähellä meitä ihmisiä tai meidän inhimillisyyttämme, kertoen meille inhimillisestä elämästä ja antaen meille avaimet käteen inhimillisen elämän ymmärtämiseen. Koska se on lähimmän tulevaisuuden evankeliumi, antanee se siis johdatusta ja opetusta niissä vaikeuksissa, jotka tulevat meitä kohtaamaan Vesimiehen merkissä, tulevassa Uranuksen sivistyksessä. Vesimiehen merkissä astuu semmoinen apostoli heti eteemme, jota samalla pidetään evankelistana. Eikö tämä ole suora viittaus siihen, että meidän täytyy tutkia kirjoituksia? Tuomaan aikana meillä ei ollut kirjoituksia, katolinen kirkko piti ne salassa, vasta uudella ajalla pyhät kirjat tulivat käsiimme, mutta vielä emme ole osanneet niitä lukea, olemme vasta toipumassa hämmästyksestämme, että saimme ne käsiimme. Toistaiseksi olemme nähneet niistä ainoastaan sen, mitä katolinen kirkko oli opettanut meitä näkemään. Luther oli kasvanut katolisen kirkon helmassa, ei hän ollut niin vapaa ihminen, että olisi kyennyt täysin omaperäisesti arvostelemaan, mitä luki. Mutta Vesimiehen aikakaudella tulemme oikealla tavalla tutkimaan pyhiä kirjoja, ja ensimmäisenä ja tärkeimpänä osviittana ja opettajana on oleva evankelista Matteus. Matteuksen evankeliumi on oleva tulevan kulttuurin pyhä kirja. Minkätähden? Sentähden, että siinä evankeliumissa on Jeesuksen vuorisaarna. Vuorisaarnassa on selvin sanoin annettu se uusi elämänyymmärrys, joka Uranuksen aikana tulee meille selviämään, se elämänyymmärrys, joka sisältyy ja perustuu Jeesuksen uusiin käskyihin. Nämä käskyt tulevat nyt totuuden mittapuuksi, ne tulevat olemaan taikasauvana jokaisen pyhiinvaeltajan kädessä. Niiden valossa totuuden etsijä arvostelee ilmiöitä ja ihmisiä, opettajia ja tietäjiä, ollen täysin selvillä siitä, mikä on mestarimme ja vapahtajamme Kristuksen henki ja opetus ja mikä on „Antikristuksen“ väärä opetus. Hänen ei tarvitse enää elää missään epävarmassa uskossa, hänen järkensä tulee valaistuksi, ja hän tietää vuorisaarnan mittapuu kädessään, missä totuus milloinkin on.

Kuinka tärkeä Matteuksen evankeliumi ja vuorisaarna tuleekaan olemaan! Mikä on näet oleva Vesimieskauden silmiinpistävänä tunnusmerkinä? Siitä puhuu madame Blavatsky Salaisessa Opissa. Silmiinpistävänä tunnusmerkinä tulevat olemaan ihmisissä heräävät psyykkiset voimat. Yhä enemmän ja enemmän tulevat ihmiset tietoisiksi salaperäisistä voimista itsessään. Telepatia eli kaukovaikutus tulee jokapäiväiseksi ilmiöksi ystävien kesken. Kuolleiden näkeminen ja mediumistinen seurustelu heidän kanssaan käy verrattain tavalliseksi. Pienet lapset kertovat, miten oli silloin, kun he olivat isoja, ja koska ihmiset ovat kuulleet jälleensyntymisestä, he ymmärtävät lasten kertovan omia muistojaan. Lapset näkevät tonttuja ja keijukaisia, leikkien vanhemmille näkymättömien leikkikumppanien kanssa. Kaikki aatteet ja totuudet, joita teosofinen liike on esittänyt, ovat kuin ilmassa. Ihmiset näkevät unia ja näkyjä henkimaailman elämästä, yliaistillisista asioista, – ja tämä kaikki tulee viemään ihmisiä harhaan, syöksämään heidät erehdyksiin, salakuoppiin, hautoihin, jollei heillä ole mitään, mistä pitävät kiinni, jollei heillä ole semmoista auktoriteettia, joka itsessään ei ole yliluonnollinen. Heillä täytyy olla jokin tähti, johon voivat katsella, jota voivat seurata, jonka valossa ymmärtävät asioita!

Otan esimerkin, miten voi käydä kokeneille sieluille, jotka pyrkivät henkisesti. Etevä, kehittynyt ihminen tekee omituisia kokemuksia, näkee erinomaisia unia ja näkyjä ja sanoo itselleen: „tämä ei ole mitään unta, tämä on todellista elämää, olen elänyt ja toiminut toisessa maailmassa.“ Hän on esim. läpikäynyt ihmeellisen, juhlallisen vihkimyksen mahtavaan veljeskuntaan. Aamulla herätessään hän tuntee olevansa kuin toinen ihminen, sillä onhan hän vihitty salaperäisen veljeskunnan jäseneksi. Ja jos hän esim. kertoo asiasta ystävilleen: „minulla on vallan merkillinen kokemus, mitä tämä on?“ – niin ystävä on altis uskomaan ja sanomaan: „sinä olet tullut vihityksi valkoiseen veljeskuntaan.“ Ihminen itsekin uskoo olevansa Veli – suurella alkukirjaimella – ja alkaa pitää itseään parempana, pyhempänä ihmisenä.

Hänen pelastuksenaan on tämmöisessä tapauksessa ainoastaan Matteuksen evankeliumin realismi ja sen okkultinen vaikutus, joka on siinä, että se vetää kaikki tähän fyysilliseen elämään. Mitä ovat näet todella kokeneen ihmisen kannalta tuommoiset unet ja kokemukset henkimaailmassa? Ne ovat symbooleja, siis korkeintaan ennustuksia. Armonosoituksia ne kyllä ovat ja merkkejä siitä, että pyrkijä voisi lähteä turvassa kulkemaan tietä, joka tietoon veisi, mutta eivät ne ole vielä saavutuksia Vesimiehen ajassa, vaan muistutuksia: „koeta nyt, ihmislapsi, kulkea oikealla tiellä eteenpäin!“ Ja vuorisaarna näyttää heti, minkälainen elämän pitää olla. Tuommoinen kokemus toisella tasolla, henkimaailmassa, ennustaa meille,

että jos nöyrinä koetamme elää veljeselämää noudattaen Jeesuksen Kristuksen käskyjä, niin voi vihkimyksenkin tulla osaksemme. Mutta koska Matteuksen evankeliumi on realismin evankeliumi ja Uranuksen aika syvän todellisuuden aikaa, niin meidän tulee ymmärtää, että unissa nähtyjen asioiden pitää toteutua fyysisessä maailmassa, ennen kuin ne ovat todellisia. Siis meidän pitää tehdä jumalallisia kokemuksia ja saavuttaa jumalallista tietoa ja tulla veljiksi valkoiseen veljeskuntaan tässä näkyväisessä maailmassa! En tarkoita mitään juhlallisia tai seremoniallisia vastaanottoja näkyväisessä maailmassa, tarkoitan vain, että se tieto, kokemus, vihkimys, mikä osaksemme pitää tulla, sen pitää tulla tässä meidän päiväajunnassamme. Kaikki mikä tapahtuu näkymättömässä maailmassa, on muistutusta ja ennustusta, se ei ole todellista. Ihmiset ovat alttiit pitämään niitä todellisuuksina, mutta muistakaamme, etteivät ne ole realistisia todellisuuksia, ennenkuin sama ilmiö ensin on toteutunut fyysisessä maailmassa. Näkyväinen on täynnä ihmeitä. Ihmeet tapahtuvat ensin tässä maailmassa, sitten avautuvat uudet maailmat meille todellisina; ennen sitä ne avautuvat meille vain vertauskuvissa, s. o. astraalisesti, mutta ei henkisesti. Elämme parastaan murrosajassa, jolloin monet psykologisesti kehittyneet ihmiset julistavat astraalisia kokemuksiaan todellisuuksina. Meidän täytyy varoa itseämme umpimähkään niihin uskomasta, ja se sauva, johon meidän täytyy nojautua, on vuorisaarna, Matteuksen realistinen okkultismi.

Ruusu-Risti-Kirjasto N:o 36.
Pari päivänkysymystä.
Helsingin esitelmiä syksyllä 1926.

Jäljennös
Ruusu-Risti-lehdestä
1930

I.

Mitä hyödyttää meitä tämä teosofia?

Ylläolevaan kysymykseen „mitä hyödyttää meitä tämä teosofia“ vastaa jokainen, joka on teosofiseen elämänymmärrykseen syventynyt ja sitä vuosikausia tutkinut sen verran kuin hänellä on ollut tilaisuutta: „minua hyödyttää teosofinen tutkimus henkisesti paljon.“ Aineellisesta hyödystä ei ole kysymys. Aineellinen maailma kulkee omia latujaan, ja siinä maailmassa menestymme sikäli kuin ponnistamme ja teemme työtä. Teosofian yhteydessä on kysymys henkisestä elämästä, ja henkisen elämän suhteen olemme liian usein tyytyneet ajattelemaan, että pitäisi hyötyä ilman työtä, pitäisi päästä eteenpäin Jumalan avulla ilman omia ponnistuksia. Mutta kun olemme vuosikausia tutkineet teosofiaa, olemme saaneet kokea, että siinäkin elämässä pitää paikkansa sama vanha laki työstä ja ponnistuksesta. Mikäli ihminen tekee työtä ja ponnistaa, s.o. tässä suhteessa kasvattaa itseään, sikäli hän etenee. Ilman työtä ei henkisessä elämässä mitään saavuteta.

Näin kokenut teosofi rientää vastaamaan ja ihmettelee, kun syrjäiset yhä hokevat: „mutta mitä hyötyä on alituisesta tutkimisesta? Eikö voi uskoa Jumalaan ja olla hyvä ihminen ilman niin paljon ajatteleamista?“ Tosiaankin: syrjäiset, jotka näin sanovat, eivät ole valmistuneet teosofiaa vastaan ottamaan. Teosofinen sanoma on niitä varten, jotka tahtovat ajatella, jotka eivät osaa muuta kuin ajatella.

Kysymys teosofian hyödystä tulee ratkaistuksi yksilökohtaisesti jokaisen omassa elämässä ja kokemuksessa. Emme voi sanoa yksilöille muuta kuin: „tutkikaa, silloin näette, mitä löydätte, silloin kirkastuu teille vastaus kysymykseen. Jos sanomme teosofian olevan hyödyksi myös aineellisessa elämässä, ei tämäkään teitä vakuuta, ennenkuin itse tahdotte sitä omassa elämässänne kokea.“

Tarkoituksemme ei kuitenkaan nyt ole puhua teosofian henkilökohtaisesta hyödystä, vaan siitä, missä määrin ja millä tavalla tämä teosofia hyödyttää meitä yhteiskunnallisessa ja valtiollisessa elämässämme. Onko teosofinen liike laajalti katsoen tehnyt mitään ihmiskunnan hyväksi, onko se auttanut yhteiskuntaamme, onko se osannut tehdä elämää kauniimmaksi ja onnellisemmaksi maan päällä?

Sitä varten tahdomme ensin muistuttaa mieleemme, mikä se sanoma oli, jonka madame Blavatsky teosofian ensimmäisenä suurena opettajana toi maailmaan ja joka alkoi kaikua vuodesta 1875 lähtien, — mikä oli se sanoma? Se oli vanha, mutta unohtunut sanoma ihmisten ja kansojen veljeydestä. Tämä se oli teosofian ihmeellinen sanoma. Kaikki ihmiset ovat veljiä, siis ovat kaikki yhteiskunnat, kansat, valtiot myös veljiä. Ei ole mitään muuta totuutta olemassa tämän näkyväisen, fyysillisen elämän suhteen. Veljeydestä oli puhuttu kirkoissa — kuuluihan se kristinuskoon, — filosofit olivat sitä pohtineet, sosialistit sitä perustelleet, mutta kuitenkin se oli unohtunut. Sitä ei oltu käsitetty tosiasiaksi, se oli kaunis unelma, — ihanne, joka kuka

ties toteutuisi silloin, kun Kristus uudestaan tulisi maan päälle, mutta varmasti ei ennen. Kansat kuin yksilöt ovat sitä, mitä ovat. Kaikki ovat pakotetut taistelemaan olemassaolostaan. Mitä elämästä tulisi maan päällä, jollei jokainen taistelisi luontoa ja olevia oloja vastaan menestyäkseen? Jollemme taistele, kuolemme nälkään.

Elämä on raskasta. Tiedemiehet, jotka olivat luontoa ja yleensä näkyväistä maailmaa tutkineet, olivat joutuneet siihen, että elävät olennot yleensä ja ihmiset erittäinkin olivat pahasta, kaikki kuin sotajalalla keskenään. Puhe veljeydestä sai siirtyä haaveitten maailmaan. Todellisuus oli viha ja kamppailu.

Ja keskelle tätä maailmaa tuli madame Blavatsky Johanneksen tapaan huutamaan: „Ihmiset, herätkää ymmärtämään ja näkemään, että kaikki olette veljiä! Herätkää näkemään, että veljeys on luonnon tosiasia, ei mielikuvituksen luoma ihanne. Elämä on itse sillä tavalla rakennettu. Te olette onnettomia, hermostuneita ja sairaita sentähden ettette huomaa elämän totuutta, vaan tahdotte elää pimeydessä. Te tahdotte mieluummin uskotella, että ihmiset ja kansat ovat vihamiehiä keskenään, että jokainen on valmis hyökkäämään toisensa kimppuun. Te olette unohtaneet, mikä ihminen on. Olette heittäneet romukoppaan todellisen käsityksen ihmisestä. Olette unohtaneet, että ihminen on jumalallinen olento ja että ihmisten veljeys perustuu siihen, että ovat henkiolentoina yhtä Jumalassa, saman Isän lapsia, ja lapsia siinä merkityksessä, että olette yhtä Isän kanssa. Joskin näissä ulkonaisissa olosuhteissa maan päällä olette jakautuneet kansoihin, heimoihin, yhteiskuntiin, sukupuoliin, on tämä sitä varten, että oppisitte näkemään totuuden, joka nostaa teidät eroavaisuuksien yläpuolelle. Eroavaisuudet ovat ohimeneviä harhoja. Totuus on se, että olette hengessä yhtä toistenne kanssa. Teistä itsestänne riippuu, minkälainen on oleva elämä maan päällä. Teidän tulee muuttua totuuden tietäjiksi ja totuuden eläjiksi, silloin voitte muuttaa olot maan päällä paradiisilliseksi. Eivät ne muutu, jos ulkoapäin niitä muutatte; ne muuttuvat siten, että itse heräätte tietoon siitä, ketä olette ja millä tavalla teidän tulee elää maan päällä.“

Tämä oli mad. Blavatskyn sanoman sisältö lyhykäisyydessään. Kun nyt 50 vuotta myöhemmin katselemme osaksi sitä seikkaa, että mad. Blavatsky rupesi tätä elämänyymmärrystä julistamaan, osaksi tämän elämänyymmärryksen vaiheita teosofisen liikkeen historiassa, silloin näemme siinä paljon enemmän, kuin mitä fyysillisille silmille ensi aluksi näkyi. Mad. Blavatsky ei ollut vain vanha venäläinen nainen, joka esiintyi ensin Amerikassa, sitten Indiassa ja Europassa, eikä hänen esiintymisensä johtunut „sattumasta“ tai hänen omasta kunnian- eli vallanhimostaan. Kun teosofisen liikkeen henkeen perehtyneinä ja asiasta tietoisina katselemme tapahtumaa 50 vuotta sitten, näemme siinä kosmisten voimien purkautumista. Ensinnäkin oli totta, ettei mad. Blavatsky ollut teosofista elämänyymmärrystä itse keksinyt: hänet oli lähetetty sitä julistamaan. Hänen puheensa mestareista, vanhemmista veljistä, Valkoisesta Looshista, Salaisesta Veljeskunnasta, oli tosi. Hän oli Veljeskunnan lähettämä. Sentähden hän saattoi kärsiä, mitä kärsi, kestää, mitä kesti. Sentähden hän saattoi tulla yksin maailmaan totuutta julistamaan, ja tämä oli todella miltei toivoton teko silloisen materialismin, dogmatismen ja spiritismin sokaisemassa maailmassa. Mutta hänellä oli takanaan ne Veljet, joiden lähettiläs hän oli, ja sentähden ei mikään lannistanut hänen uskoaan ja rohkeuttaan.

Mutta me näemme tuossa tapahtumassa vielä enemmän. Ei viisaiden adeptien veljeskunta yksin omalla vastuullaan lähettänyt mad. Blavatskya maailmaan. Meillä on väärä käsitys Valkoisesta Looshista, jos luulemme, että se valvoessaan ihmiskunnan henkistä elämää yksin päättää, millä tavalla milloinkin on autettava ihmiskuntaa. Ei se ole itsevaltainen hallitus eikä sen „pääministeri“ ole vastuuton yksinvaltiainen. Koko maailmankaikkeus on suuri yhtenäinen kosmos, ja sentähden tämänkin maapallon Valkoinen Veljeskunta ottaa vastaan milloin vaikutelmia ja inspiratsioneja, milloin käskyjä muualta. Se on yhteydessä ennen kaikkea aurinkokuntamme aurinkokeskuksen kanssa. Valkoinen Veljeskunta tehdessään päätöksiä ottaa vastaan tietonsa auringon kuninkaalliselta neuvostolta, sillä aurinko fyysillisesti edustaa niitä jumalallisia kuninkaita, niitä pääenkeleitä, jotka pitävät siunaavan kätensä kaikkien planeettojen yli ja näyttävät kiertotähtiensä keskusloosheille, mitä milloinkin on tapahtuva. Eikä meidän aurinkokuntamme ole yksin maailmassa, satojen sisarkuntien kanssa se kiertää ja tottelee jotakin korkeampaa keskusaurinkoa, jota

voimme nimittää Siriukseksi, – ja ottaa vastaan siltä neuvoja ja käskyjä. Ja mitä on Siriuksen takana, emme tiedä.

Sentähden myöskin ymmärrämme, etteivät Valkoisen Veljeskunnan jäsenet ehdottomasti aina ole yhtä mieltä jonkun tehtävän yksityiskohdista. Niinpä kerrotaan, että Mestarit Moorja ja Kuthumi olivat alussa ainoat, jotka katsoivat ajan tulleen jo viime vuosisadalla ja ottivat vastuulleen teosofisen liikkeen alkuunpanemisen. Useat toiset olivat sitä mieltä, että työn alkaminen oli lykättävä kahdenteenkymmenenteen vuosisataan. Tietysti erimielisyyksiä meikäläisten ihmisten tapaan ei tule kysymykseen. Moorja ja Kuthumi ryhtyivät työhön, toiset Mestarit jäivät odottavalle kannalle, valmiina auttamaan, jos tilaisuus sattuisi. Niinpä siis kosmellinen henkinen vuodatus, joka Siriuksesta tuli aurinkoomme, lähti auringosta Valkoisen Looshin kautta maapalloon. Vuodatus, joka alkoi korkealla henkisessä maailmassa, saavutti maapallon ensin henkisessä muodossa, korkealla näkymättömässä maailmassa, ja laskeutui sitten vähitellen alas. Voimme kuvitella sitä mannasateeksi. Taivaallinen manna laskeutuu näkymättömän maailman läpi, kunnes se tulee maan päälle. Tänne se ei pääse semmoisena, kuin sen pitää tulla, jollei ole ihminen, joka uhrautuu astiaksi vastaanottamaan taivaallista mannaa ja välittämään sen pääsyä ihmiskuntaan ja näkyväiseen maailmaan. Valkoinen Veljeskunta otti mannan auringosta vastaan ja valitsi mad. Blavatskyn inhimilliseksi Graalin maljaksi. Taivaallinen mannasade tuli tähän näkyväiseen maailmaan paljon parjatun mad. Blavatskyn välityksellä. Ja kun mad. Blavatsky kerran oli laskenut perustuksen, antaen taivaallisen vuodatuksen virrata ulos ihmisten kesken älyttävässä ajatusmuodossa taivaallisena pelastussanomana, silloin avautui tie myös tuolle taivaalliselle mannasateelle, niin että se saattoi lähestyä maapalloa enemmän ja enemmän näkyväisesti.

Sentähden nyt, 50 vuotta mad. Blavatskyn esiintymisen jälkeen, tämä henkinen vuodatus ei esiinny ainoastaan totuuden pyhän hengen inspiroivana voimana ihmisten kesken, vaan saavuttaa myös luonnon, tullen sen keskelle ikäänkuin uutena luonnonvoimana. Niinpä tänä vuonna 1926 kevättasauspäivästä lähtien on taivaallinen vuodatus nähtävästi alkanut vaikuttaa luonnossa. Auringosta päin on tullut meidän maapallomme fyysilliseen ilmakehään erikoinen sähkövaikutus. Käytän tämmöistä sanaa, sillä en tiedä, millä nimellä voisi nimittää sitä eetterivoimaa, mikä nyt on tullut auringosta. Erikoisella voimalla ja väellä on tullut jotakin uutta meidän planeettamme ilmakehään. Tämä uusi stimuloiva aines, nämä uudet vibratsioonit eli värähtelyt vaikuttavat nyt maapallomme luonnollisiin oloihin sillä tavalla, että suuri levottomuus vallitsee pallon fyysillisessä elämässä. Maanjäristyksiä, pieniä, jos ei suuria, on yhtämittaa, ja yhtämittaa on kaikenlaisia onnettomuuksia. Ilma on täynnä outoa, levottomuutta aikaansaavaa sähköä, ja sanotaan, että tämä levottomuus luonnossa yhä kiihtyy parin vuoden aikana, joten se on huipussaan v. 1928. Sen perästä luonto alkaa tasaantua ja tottua uuteen voimavuodatukseen.

Jotta paremmin ymmärtäisimme nämä asiat, on meidän välttämätöntä kääntää silmämme taaksepäin ja kysyä, ottiko maailma vastaan mad. Blavatskyn sanoman eli teosofisen elämänymmärryksen. Mitä meidän täytyy vastata tähän kysymykseen? Muistupuha heti mieleemme tärkeä seikka. Mad. Blavatsky kokosi ympärilleen joukon ihmisiä, jolle hän sanoi: „Te muodostatte Teosofisen Seuran, te levitätte mestarien sanomaa.“ Kuinka nyt kävi Teosofisen Seuran? Se ei kauan mad. Blavatskyn kuoleman jälkeen pysynyt ehjänä. Jo alettiin riidellä siitä, kuka T.S:aa johtaisi, mikä mestarien sanoma oli, – jakauduttiin puolueisiin, syntyi uusia seuroja. Kaikki seurat, jotka ovat syntyneet teosofisen liikkeen vaikutuksesta ja sen sisällä, kannattavat ja levittävät mestarien sanomaa, mutta eri tavalla. Kun eivät kaikki uskollisesti ja itsetietoisesti pitäneet kiinni mestarien *alkuperäisestä* sanomasta, ruvettiin riitelemään Judgen, Besantin y.m. teosofiasta, niinkuin kristinuskon alkuaikoina riideltiin Paavalin, Pietarin y.m. kristinuskosta. Täten ihmisten mieli itse teosofisessa liikkeessä kääntyi puoleksi syrjäseikkoihin, ja meidän täytynee tunnustaa, ettei sekään joukko, joka uskollisesti oli ollut mad. Blavatskyn ympärillä, osannut ehjästi ottaa vastaan mestarien sanomaa. Oliko tuo sanoma liian ylevä ja vaatikko se liian suurta epätietoisyyttä ihmisten puolelta?

Ja kun kysymme: ottiko maailma vastaan sanoman ihmisiä ja kansoja velvoittavasta, keskinäisestä veljeydestä, täytyy meidän sanoa: hämmästyksellä oli alussa suuri, ihmettely suuri, mutta vähitellen maailman

mieli kääntyi takaisin tuttuihin jokapäiväisiin asioihin, niihin, jotka täällä maan päällä ihmisten mielestä ovat suuria ja tärkeitä. Tämän elämän todellisuus, sen tosiseikat asettuivat tielle ja piiloittivat periaatteet näkyvistä. Ihmisten tehtävä olisi katsoa tosiseikkojen yli totuuteen, periaatteisiin. Ihminen ei ole ihminen, jos hän unohtaa periaatteet tosiseikkojen edessä. „Tosiseikat“ ovat ohimeneviä harhakuvia, jotka asettuvat silmiemme eteen, jottemme totuutta näkisi. Kaikki tosiseikat ovat relatiivisia; aina, kun tosiseikka asettuu totuuden tielle, täytyy meidän ihmisinä ajatella se puhki. Ei se ole tullut etemme muuta kuin sitä varten, että ratkaisisimme sfinksin arvoituksen. Esim. onnettomuus avioliitossa astuu etemme ilkkuvana sfinksinä, kysyen: „Osaatko ratkaista arvoitukseni vai rupeatko huutamaan ja valittamaan?“ Kun muistamme olevamme ihmisiä, s.o. ikuisia henkiolentoja, joita suuri jumalallinen elämä läpäisee, mitä merkitsee maailmankaikkeudessa silloin, että meidän avioliittomme onni on romahtanut? Kiittäkäämme Jumalaa ja sanokaamme: „Minä ratkaisen arvoituksen. Ihmisenä olen olemassa sitä varten, että oppisin palvelemaan ja auttamaan. Missä on minulla suurempi tilaisuus auttaa ja palvella kuin tässä omassa avioliitossani, missä vihamies on minuun sidottu: hän, joka on minulle kuin vihamies, on samalla minun ystäväni, sillä hän asettaa minut kovaan kouluun“. Pitäähän meidän olla kovassa koulussa, ennenkuin nöyryämme ihmisiksi, jotka tahtovat palvella Jumalaa. Jos olemme enkeleitä eli Kristus-olentoja, jotka eivät osaa muuta kuin rakastaa, emme tarvitse mitään onnettomuuksia. Mutta elämä kasvattaa meitä siten, että se tarjoaa vuoroin onnea, vuoroin onnettomuutta, aina kysyen: „Miten menettelet, kuinka viisas sinä jo olet?“

Ihminen on kutsuttu ratkaisemaan tosiseikkoja sfinksinä ja näkemään totuuden, joka kohoo niiden kaikkien yläpuolelle. Ja kun ihminen näkee elämän totuuden, silloin hän näkee veljeyden.

Ottivatko siis kansat vastaan teosofisen sanoman? Eivät kaikki yksilötkään, vielä vähemmän kansat. Mad. Blavatsky kirjoitti aikakauskirjassaan *Lucifer* toukokuussa 1889 seuraavat kohtalokkaat sanat: „Jos teosofia pääsee taistelussa voitolle, jos sen kaikki käsittävä filosofia iskee juurensa syvälle ihmisten mieliin ja sydämiin, jos sen oppi jälleensyntymisestä ja karmasta, toisin sanoen toiminnasta ja vastuunalaisuudesta, saa tyyssijan uusien sukupolvien elämässä, silloin tosiaan ilon ja riemun päivät koittavat kaikille, jotka nyt kärsivät ja ovat hyljätyitä. Sillä tosi teosofia on altruismia (ihmisystävyyttä) ja sitä emme kyllin usein voi todistaa. Se on veljellistä rakkautta, keskinäistä avunantoa, horjumatonta antaumusta totuudelle. Jos ihmiset kerran ymmärtävät, että näissä yksin todellinen onni on tavattavissa, eikä koskaan rikkaudessa, omistamisessa ja missään itsekkäässä tyydytyksessä, silloin pimeät pilvet poistuvat, ja uusi ihmiskunta syntyy maan päälle. Silloin todellinen kultainen aika alkaa . . . Mutta jollei, silloin myrsky syttyy ja meidän keuhkuun länsimainen sivistyksemme ja valistuksemme vajoo semmoiseen kauhun mereen, ettei historia vielä ole sen kaltaista nähnyt.“

Maailma ei osannut ottaa vastaan mestarien sanomaa, ja sentähden viime vuosikymmenien historia oli täynnä koettelemuksia: kapitalistinen buurisota Afrikassa, belgialaisten julmuudet Kongossa, Venäjän ja Japanin sota, jossa itä ja länsi mittasivat voimiaan, ja lopuksi maailmansota, joka syöksi 10 miljoonaa ihmistä äkilliseen kuolemaan ja teki vielä useammat raajarikoiksi, hävitti sivistyksen tuotteita tuhansien miljoonien arvosta ja teki elävään elämään vielä raskaammaksi, kuin mitä se ennen oli ollut. Maailmansodan jälkeen syntyi monenlaisia vallankumouksia, jotka nousivat huippuunsa Venäjällä. Siellä pääsi valtaan kommunismi, joka totuudenmukaisesti arvosteltuna oli, kuten voisimme teosofisesti sanoa, „mustien voimien“ vaikutusta. Vallankumoukset, jotka sanoissaan tavoittelevat kansan ja yksilöiden onnea, veljeyttä, tasa-arvoisuutta, mutta toimeenpannaan teoissa verellä ja miekalla, ne hukkuvat vereen, sillä miekalla ja tulella ei voi rakentaa veljeyttä maan päälle: veljeyden tilalle astuu viha ja vaino, vapauden tilalle sota ja pelko, tasa-arvoisuuden tilalle mitä hirmuisin sorto. Vallankumous on mustien voimien auttama vihan purkaus, kun hyvyyden ja rakkauten voimat on ylenkatseellisesti työnnetty syrjään. Ainoa vallankumous, joka on välttämätön ja jota Valkoinen Looshi odottaa kuin aamunkoittoa, on se, joka tapahtuu ihmisten sydämessä, yksilöiden mielessä. Se on ainoa, joka pysyy ja saa hyvää aikaan. Tietysti Venäjällä, niinkuin muissakin maissa, joissa vallankumouksia tapahtuu, olot vähitellen tasaantuvat ja palautuvat entiselleen, mutta vasta käytyään läpi miltei ylivoimaisen kiirastulen.

Näin historia viimeisten vuosikymmenien aikana on näyttänyt meille, että mad. Blavatskyn ennustukset toteutuivat, kun emme osanneet ottaa vastaan teosofista sanomaa. Onko maailma siis nyt hukassa? Ei suinkaan, sitä ei tarvitse ajatella. Lankeemuksesta voidaan nousta, pimeydestä astua valoon. Se mikä ei tapahtunut viime vuosisadalla, voi toteutua nyt. Luonto on kyllä levoton ja samaten ihmisten elämä. Sotia on noussut ja uusia voi syntyä, entistä julmempia. Semmoinen mahdollisuus on tarjona, mutta kuitenkin paljon on vältettävissä, jos vielä osaamme ottaa vastaan teosofisen sanoman ja ymmärtää elämän oikein. Eikä ole välttämätöntä, että heti suuret joukot ymmärtäisivät sanoman, sitä ei voi toivoa, mutta jos on edes 50 vanhurskasta, kuten sanotaan Vanhassa Testamentissa, jokaisessa kaupungissa, silloin he jo voivat suolana, hapatuksena vaikuttaa, että ihmiskunta pelastuu.

II.

Pelastaako Kristus toisella tulemisellaan maailman?

Kysymys Kristuksen toisesta tulemisesta on tullut miltei päivänkysymykseksi, koska monet, monet ihmiset meidän aikanamme odottavat Kristuksen pikaista tuloa. Adventistein y.m. lahkolaisten kesken on tämä usko vallalla. Teosofisen liikkeen piirissä on sama usko saanut jalansijan; on olemassa Idän Tähtien yhtymä, joka on saanut alkunsa teosofisesta maailmasta ja odottaa, että Kristus tulee uudestaan.

Onhan uskottu ja väitetty silloin tällöin kristillisen historiamme aikana, että Kristus kohta tulee, – eikä tietääkseni Kristus vielä ole tullut, – ja nyt taas meidän aikanamme häntä odotetaan. Onkohan nyt enemmän aihetta tähän uskoon kuin ennen? Muistakaamme, että suuri henkinen vuodatus, taivaallinen mannasade, sai alkunsa noin 50 vuotta sitten, tullen auringon kautta Valkoisen Veljeskunnan välityksellä meidän maapalloomme.

Tämä henkinen vuodatus vaikuttaa ihmisiin heidän tietämättään sillä tavalla, että he rupeavat m.m. ajattelemaan Kristuksen toista tulemistä. Jokainen ihminen, joka on vähänkään herkkä, on voinut huomata tai tulee huomaamaan, kuinka näkymättömästä maailmasta päin, salaisesta avaruudesta päin, vaikuttaa häneen kuin jumalallinen voima, joka sanoo hänelle: Jumala lähestyy maailmaa, elämä on vakavampi, todellisempi kuin ennen; sinä et saisi enää jäädä henkisesti nukkumaan, sinun täytyisi herätä ajattelemaan elämää ja uskomaan, että on olemassa Jumala ja henkimailma.

Ja lähellä on silloin ajatus: Kristus tulee pian, hän osaa neuvoa ja muuttaa koko maailman, hän ratkaisee kaikki kysymykset, hän näyttää tietä, hän kaikki parantaa. Odottakaamme siis rauhassa.

Kuinka on asian laita meidän kannaltamme? Jos käsitämme Kristuksella erikoista henkilöä, esim. Jeesus Kristusta, joka ennen on esiintynyt maan päällä, silloin meidän täytyy tähän kysymykseen vastata kieltävästi ja sanoa: Kristus ei tule. Sillä tavalla ei Kristus tule, sillä mikä on asioiden ja tapahtumien logiikka? Se on siinä, että kun vuodatus korkeuksista päin tulee alas maailmaan, silloin sen *ensimmäisenä* kokoojana, ikäänkuin linssinä, aurinkolasina täytyy olla henkisesti kehittynyt ihminen. Ei henkinen vuodatus, joka tulee ylhäältä päin, voisi ihmiskuntaan vaikuttaa, ellei se saisi personallista muotoa, ellei se pukeutuisi inhimillisiin ajatuksiin jonkun ihmisen suun kautta; ellei se heti alussa saisi inhimillisen aseensa ja käyttövälineen, jäisi se leijaillemaan yläilmoihin. Siihen se jäisi odottamaan ensimmäistä tulkitsijaansa, mutta niin hartaasti ja epämääräisesti eivät korkeimmat olennot toimi. Kun ylhäisistä maailmoista lähtee suuri inspirationsi maapallon auran, on luonnollista, että maapallon johtavat henget ottavat sen vastaan ja välittävät sen tuloa ihmiskuntaan. Niinpä kaksi Valkoisen Looshin mestaria lähetti maailmaan lähettilään, joka toi ilmi vuodatuksen hengen ja sisällön. Tämä lähettiläs oli, niinkuin tiedämme, madame Blavatsky, joka ei suinkaan niittänyt mitään kunniaa ihmiskunnan puolelta, eikä suinkaan ihmisten silmissä ollut vapahtajaolento. Kuitenkin hän pukiessaan taivaallisen inspirationsin sanoiksi oli se lähettiläs, se „Kristus“, joka tuli, tai paremmin sanoen: hän edusti Kristusta, jolloin emme tietenkään Kristuksella tarkoita yksinomaan Jeesus Kristusta, vaan sitä Jumalan Pojan kosmista tajuntaa, sitä suurta maailmansielun tajuntaa, joka meissä ihmisissä ilmenee mystillisinä Kristuksena. Tämä ihmeellinen maailmansielu eli kosminen tajunta on aikojen aamusta lähtien ollut ihmiskuntamme takana sen sisimpänä yhteishenkenä. Tämä kosminen tajunta on lakkaamatta pyrkinyt ihmisiä lähemmä ja lähemmä ja sai täydellisimmän personallisen ilmauksen Jeesuksessa Kristuksessa. Ei Buddha, ei Zoroaster, ei Konfutse, ei Mooses, ei Orpheus, ei Väinämöinen, ei Pythagoras tai muut vanhan maailman vapahtajaolennot osanneet tuoda kosmistajuntaa Kristusta niin lähelle meidän inhimillistä tajuntaamme kuin Jeesus Natsarealainen. Hän oli ensimmäinen vapahtaja, hän oli

ensimmäinen, joka toi Jumalan Pojan, ja samalla Isän, niin lähelle meitä ihmisiä, että saatamme aavistaen ymmärtää ja nähdä hengessämme, mikä on se ääretön rakkaus, viisaus ja tieto, joka ottaa asuntonsa meihinkin, kun tulemme täydellisiksi. Jeesuksen työ merkitsee: nyt on ihmisille avoinna selvemmin kuin ennen kehityksen henkinen tie. Jokaisen ihmisen on uppouduttava Kristustajuntaan, jokaisen täytyy ottaa vastaan kosmellinen Kristus hengessään, jokaisessa ihmisessä täytyy mystillisen Kristuksen herätä eloon. Se on yksilön pelastus ja Jeesuksen Kristuksen esiintymisen jälkeen pelastus on lähempänä meitä kuin ennen, sillä pelastuksen tie on tullut läpeensä inhimilliseksi.

Kaikki ihmiskunnan profeetat, apostolit ja suuret henget, jotka Jeesuksen Kristuksen jälkeen esiintyvät maailmassa, voivat viitata Jeesukseen Kristukseen jatkamalla hänen työtään. Heidän työnsä on tärkeä ja tarpeellinen, sillä me ihmiset unohdamme aina, mikä on tuo kosmellinen Kristus, joka on meidän pelastuksemme, jollemme saa kuulla siitä uudestaan ja uudestaan, jollei esiinny tulisielujia, jotka muistuttavat meitä siitä.

Niinpä maailma oli vajonnut toiselta puolelta materialismiin ja toiselta puolelta dogmatismiin, kun madame Blavatsky puhui tästä ja sanoi: „Muistakaa, Kristus on prinssi teidän sisässänne“ – semmoinen oli hänen sanontatapansa – „sitä prinssiä on etsittävä, se on tuleva ihmisessä eläväksi. Mitä hyödyttää, onko Jeesus Natsarealainen ollut vai ei, jollemme ota Kristusta vastaan omassa sydämessämme? Jokainen ihminen on kutsuttu tulemaan täydelliseksi, ja jokaisen ihmisen on tehtävä työtä, jotta hän voisi hengessään ottaa Kristuksen vastaan, – sillä ilman omaa työtä, valppautta ja valvomista ei Kristus tule.“

Tämä oli madame Blavatskyn teosofinen sanoma, ja teosofia, se muistutti meitä kosmisesta ja mystillisestä Kristuksesta.

Nyt ymmärrämme: koska madame Blavatsky oli se persoonallisuus, joka toi meille takaisin kosmisen Kristuksen, ei meidän tarvitse odottaa uutta lähettilästä, uutta vapahtajaa. Voimme täydellä syyllä sanoa: vapahtaja tuli emmekä ottaneet häntä vastaan. Ei meidän tarvitse hävetä näitä sanojamme. Ei madame Blavatsky ollut täydellinen olento, eikä hän tahtonut esiintyä hyveissä malli-ihmisenä, mutta hän kuului maailman auttajien ja vapahtajien joukkoon sentähden, että hän uhraisi itsensä ja elämänsä ihmiskunnan hyväksi. Hän etsi nuoresta saakka totuutta, kulkien vaeltajana, seikkailijana maasta maahan, aina etsien niitä ihmisiä, jotka elivät yhteydessä mystillisen Kristuksen kanssa, niitä viisaita, joilla oli tietoa elämän ja kuoleman salaisuuksista. Ja hän löysi, sillä hän etsi, kolkutti väsymättä. Kenenkään meistä ei tarvitse hävetä, jos sanomme hänen olleen niitä olentoja, joiden nimet historiassa mainitaan vapahtajalentojen niminä. Sillä vaikka maailma pilkkasi ja vielä pilkkaa, tulee aika, jolloin hänelle myönnetään hänelle kuuluva asema ja paikka ihmiskunnan historiassa. Tämä ei ole hänen jumaloimistaan, ainoastaan sen seikan tunnustamista, että hän kuului ihmiskunnan hyväntekijöiden joukkoon. Toista hänen kaltaistaan ei tällä hetkellä tarvitse odottaa.

Mutta mitä voimme odottaa? Voimme odottaa kosmisen vuodatuksen seurauksena, että yksilöt alkavat suuremmissa määrin kuin ennen tuntea, että ovat yhteydessä Kristuksen kanssa ja että Kristus vaikuttaa heihin. Monet yksilöt tulevat uskomaan olevansa Kristus, ja joukot tulevat heistä sanomaan: „kas tuossa on Kristus – ja tuossa“. Maltillisemmat ja viisaammat ihmiset tulevat ilmaisemaan uskonsa seuraavin sanoin: „tuon kautta puhuu Kristus, tuon kautta kuuluu Jumalan Pojan ääni.“ He eivät sano: „tuo on Kristus“, vaan: „tuon kautta puhuu Kristus.“

Tämän voimme nyt jo huomata teosofisen Idän Tähdän liikkeen suhteen. Kymmenen vuotta sitten sanottiin, että Idän Tähdän pää, Krishnamurti, on opetuslapsi, johon Kristus tulee ruumistumaan, ja Kristuksella tarkoitettiin määrättyä henkilöä. Nyt on luovuttu tuosta väitteestä, – se on huomattu vääräksi ja liian vaativaksi. Tänä vuonna on sanottu: Krishnamurti tulee olemaan Kristuksen puhutorvi. Se on maltillisesti sanottu, enemmän ei pidä väittää. Nyt – radiokeksinnön aikana – maailman korva voi nousta hörölle ja maailma voi kuunnella ja sanoa: „niinkö, Kristusko puhuu hänen kauttaan?“

Koska nyt tulee esiintymään useita ihmisiä, jotka puhuvat Kristuksen nimessä, niin mistä tiedämme kenen kautta Kristus todella puhuu?

Onko meillä totuuden mittapuuta, arvostelun välinettä, jolla voimme mitata ja arvostella hänen sanojaan? On, emme ole jätetyt pimeään. Meillä on valmiit totuuden mittapuut, ja ne mittapuut ovat ensinnäkin se sanoma, mikä annettiin tämän vuodatuksen alussa, tämän suuren henkisen inspiraation tullessa maailmaan, toisin sanoen siis madame Blavatskyn teosofinen sanoma. Jos huomaamme, että jokin n. s. Kristus tai Kristuksen inspiroima henkilö opettaa semmoista, joka ei ole sopusoinnussa madame Blavatskyn s.o. mestarein eli Valkoisen Looshin alussa antaman filosofisen ja metafysillisen sanoman kanssa, tiedämme hänen oppinsa vääräksi. Toinen on eettinen mittapuut, johon madame Blavatsky aina myös viittaa, nim. kaikkien suurten vapahtajien ja niistä erikoisesti Jeesuksen Kristuksen siveyssäännöt. Voimme lyhyesti sanoa: Jeesuksen Kristuksen vuorisäärä, johon madame Blavatsky kirjoituksissaan viittaa, on toinen totuuden mittapuut. Ainoastaan se, mikä käy vuorisäärän henkeen ja on yhtä sen kanssa, kestää totuuden tulesa; muu moraalit on alemmaa ja ohimenevää, jota emme tarvitse enää. Nämä ovat totuuden mittapuut, enempää emme tarvitse: mestarien filosofinen sanoma metafysillisenä mittapuuna ja vuorisäärä eettisenä mittapuuna; niiden valossa voimme kaikkia „Kristusopetuksia“ arvostella.

Tulemme nyt varsinaiseen kysymykseen: pelastaako Kristus toisella tulemisellaan maailman? Tiedämme, mitä tällä Kristuksen tulemisella tarkoitetaan. Kristus tuli mestarien sanomassa 50 v. sitten ja tulee yhä kaikkien niiden ihmisten välityksellä, jotka ottavat vastaan Kristuksen inspraationia.

Kun teemme tuon kysymyksemme, edellytämme, että maailmassa jotain on hullusti, – ainakin, että elämme erikoisen kriittisessä ajassa: tämä aikamme jännittää meitä ihmisieluina enemmän kuin tavallinen aika. Hindulaiset sanovat, että v. 1898 helmikuussa loppui ensimmäinen kalijugan eli mustan aikakauden periodi, joka oli kestänyt 5000 vuotta. Sen perästä on ihmiskunta joutunut murroskauteen, joka ensin tuntui tunteissa ja ajatuksissa ja vihdoinkin johti maailmansotaan. Sota käänsi melkein nurin koko maailman, ja nyt levottomuus on saavuttanut luonnonkin.

Olisimme voineet välttää maailmansodan y.m., jos olisimme omaksuneet teosofisen sanoman, mutta kun emme sitä osanneet tehdä, jouduimme karman pakosta noihin kamaliin seikkailuihin, jotka tekevät tilanteen tällä hetkellä maapallolla sangen kriittiseksi.

Katsokaamme, minkälainen maailman tilanne nykyään on. Olemme käyneet läpi mitä hirmuisimman sodan, ja kuitenkin maailman suurvallat pelkäävät uutta aseellista kamppailua. Aina siitä lähtien, kun maailmansota loppui ja n.s. rauha tehtiin, ovat valtiomiehet yhtämittaa olleet pelon vallassa. Sota on itsessään järjetöntä, tavallisen, ajattelevan ihmisen kannalta on aivan järjetöntä ajatella ja valmistaa uutta sotaa, mutta kuitenkin se mahdollisuutena hämmöittää monelle ihmiselle. Puhumattakaan siitä, että vaara voi uhata kristittyjä kansoja heidän omassa piirissään, aletaan yhä selvemmin tajuta, että vaara voi uhata koko länsimaista sivistystä yleensä Idän taholta. Tämä on n.s. keltainen vaara – ja miksikä emme lisäisi: musta vaara. Se on noussut entistä voimakkaammaksi kummitukseksi kristittyjen ja länsimaalaisten mieleen. Me länsimaalaiset olemme tehneet siksi paljon pahaa toisille roduille, siksi ylimielisesti, kylmästi ja sydämättömästi käyttäytyneet niitä kohtaan, siksi paljon pahaa niille opettaneet, että aavistamme siitä tulevan jotakin kosta. Jollemme ole voimakkaita ja yksimielisiä, jollemme seiso yhtenä miehenä nykyajan kulttuurin puolesta, niin Itä nousee, ja Itään liittyy musta Etelä. Ja mitä silloin kaikesta tulee?

Katsokaa, kuinka Itä on levoton: Kiinassa on vallankumouksia, Indiassa on aina levotonta, sillä, kuten englantilaiset valtiomiehet sanovat, Indiassa on 40 milj. ihmistä, jotka eivät koskaan tiedä, mitä on olla ilman nälkää. He syövät joka päivä, mutta eivät koskaan saa syödä kyllikseen. Ajatelkaa, mitä merkitsee, että 40 milj. ihmistä yksin Indiassa elää aina nälässä! Emme tosiaankaan ihmettele, että Idän kansat ovat levottomia, ajattelevat kosta ja huutavat: „pois maasta nuo kristityt, jotka ovat kuin piruja!“

Ja jos käännämme katseemme nykyaikaisten valtakuntien sisäiseen tilaan, on sekin kaikkea muuta kuin ihanteellinen. Kaikkialla Euroopassa pelätään vallankumousvaaraa. Venäjällä bolshevismi on näyttänyt tietä ja monet vähemmän ajattelevat joukot Europan kansojen keskuudessa huutavat: Venäjän bolshevismi on jotain suurta! Bolshevistinen vallankumous on heistä äärettömän houkutteleva, sillä eiväthän suuret joukot tiedä, mitä bolshevismi on saanut aikaan. Jos porvarit kertovat miten asiat ovat, nauravat joukot, eivätkä usko, sillä itse eivät ole tilaisuudessa näkemään. Nyt tietenkin alkaa Venäjällä asiat olla paremmin, ja sitähan meidän täytyy toivoa koko sydämestämme. Mutta se ei ole bolshevismien, vaan ihmissydämen ja elämän ansio. Epäilemättä se hirmuinen kärsimys, minkä läpi Venäjän kansa on kulkenut, kantaa vielä hyvää hedelmää, joista koituu onnea koko ihmiskunnalle.

Sillä välin on kuitenkin yhteiskunnissamme yhä ratkaisematta se vanha probleemi, joka ei jätä ihmisiä rauhaan, ennenkuin se tulee tavalla tai toisella ratkaistuksi, probleemi aineen ja hengen välisestä suhteesta eli kysymys, mikä on mammona ja mikä on mammonan tarkoitus, tuo kysymys, joka pukeutuu räikeimpään muotoonsa rikkaiden ylellisyydessä ja köyhien kurjuudessa. Se kysymys nousee meidänkin mieleemme.

Kun tällä tavalla tunnemme olevamme erikoisessa tilanteessa, vaikeassa ja kriittisessä asemassa, niin mikä voi meidät pelastaa? Meidän täytyisi osata ratkaista nuo kysymykset! Kuinka voimme välttää sotia kristittyjen kesken, kuinka voimme välttää Idän uhkaavaa vaaraa ja kuinka voimme ratkaista mammonan vaikean probleemin? Tuleeko Kristus sen ratkaisemaan?

Ja me sanomme: Kristus on jo ratkaissut kaikki pulmat, — ne on ratkaistu meidän aikanamme mestarien suuressa teosofisessa sanomassa. Kuunnelkaamme ja tarkastakaamme, mikä on arvoitusten ratkaisu teosofiselta kannalta.

III.

Kansojen veljeys.

Kaksi on nykyajan kriittistä kysymystä: kysymys kansojen veljeydestä ja kysymys yksilöiden onnesta yhteiskunnassa; niistä emme pääse, jos emme osaa niitä ratkaista oikealla tavalla. Mutta jos osaamme ratkaista ne tehtävät, jotka kohtalo on eteemme asettanut, silloin pelastumme uhkaavista vaikeuksista, ulkonaisista sodista ja sisäisistä vallankumouksista, ja saamme alkaa uutta elämää.

Minkätähden nykyajan kristityt valtiot Euroopassa ja Amerikassa pelkäävät uusien sotien syttyvän keskenään, minkä tähden ajattelevat tulevaisuutta epävarmuudella? Ja jos eivät ajattele keskinäisiä sotia, miksi pelkäävät, että valkoisia uhkaa keltainen vaara, koska Idän kansat ovat tulleet levottomiksi huomattessaan, miten pintapuolinen länsimainen kulttuuri on?

Toiselta puolen nämä samat kansat tuntevat sisässään syvempiä ääniä, jotka velvoittavat sovintoon; tuntevat, että heidän pitäisi ojentaa kättä toisilleen, tehdä liitto ja ryhtyä aivan uudenlaiseen yhteiselämään. He tuntevat omassatunnossaan, ettei ole ollut kristillistä alati sotia ja varustaa sotia, vaan että pitäisi vähentää varustuksia, seisovia armeijoja, sotalaivastoja ja järjettömiä jokapäiväisiä menoja. Olemme iloksemme nähneet, että on muodostettu n.s. kansainliitto, jonka neuvosto istuu yhtämittä päättämässä asioita. On realipolitiikoita, jotka ajattelevat, ettei kansainliitto paljoakaan merkitse: siellä neuvostossa ukot keskustelevat ja päättävät, mutta todellisuudessa kansat varustautuvat uusiin sotiin. Sitä suuremmalla hämmästyksellä täytyy todeta, että pieni Tanska on kulkenut edellä aseistariisuutumisessa, ja jos suuret valtakunnat uskaltaisivat kulkea perässä, tulisi aika, jolloin ei niin paljon aseita tarvittaisi.

Joka tapauksessa kansainliitto on ilahduttava yritys. Toinen kysymys on, voiko se saada aikaan pysyväistä rauhaa Europan valtakuntien kesken. Kun teemme tämän kysymyksen vakavassa hengessä, täytyy tunnustaa, ettei vielä ole takeita siitä, että asiat todellisuudessa voisivat muodostua semmoisiksi, kuin kansainliitto nyt keskusteluissaan ja tuumailuissaan päättelee. Minkätähden? Sentähden, että tämmöisessä poliittisessa hommassa on puoli, jota ei ole osattu ottaa huomioon.

Minkäläisten ehtojen vallitessa ihmisyksilöt ovat ystäviä keskenään? Toinen tapaus on, että yksilöillä on sama aineellinen pyrkimys, sama ekonominen etu ihanteena; toisiaan tukemalla he voivat paremmin saavuttaa ihanteensa, mutta kun päämäärään on päästy, ei ole tarkoitusta enää ystävyydellä ja veljeydellä.

Toinen tapaus taas perustuu yhteiseen henkiseen pyrkimykseen. Historiasta näemme, että jos ihmisiä on liittänyt toisiinsa yhteinen henkinen ihanne, isänmaanrakkaus tai maailmankatsomus eli uskonto, silloin heidän veljeytensä ja ystävyytensä on ollut luja ja kestävä, ja he ovat olleet valmiit kuolemaan toistensa puolesta.

Kuinka lienee kansojen suhteen? Kansat ovat joukko yksilöitä, kansojen sieluelämä on muodostunut yksilöiden sieluelämästä. Millä tavalla siis kansat voivat olla ystäviä keskenään? Silloin täytyy sanoa: He voivat tehdä liiton tilapäisesti, jos heillä on yhteinen itsekäs päämäärä: kun pidämme toistemme puolta, voitamme rikkautta ja valtaa! Mutta nämä ystävät alkavat pian epäillä toisiaan. Emme ole historiasta huomanneet, että valtakuntien kesken olisi pysynyt jokin liitto kauan: kun tarkoitus on saavutettu, kun sota on voitettu, silloin tehdään uusia liittoja vaikkapa entisten vihollisten kanssa, riippuen siitä, mikä on milloinkin „edullisinta“.

Mutta eikö kansojen ja valtioiden kesken voisi syntyä liitto, joka olisi pysyvä? Voisi, siinä tapauksessa, että heillä olisi yhteinen henkinen pohja, sama ihanne, uskonto, elämänymmärrys. Mutta niinhän on kristityillä! Eivätkö siis kristityt kansat voi olla veljiä keskenään, kun kerran heillä on yhteinen elämänymmärrys? Mitä meidän täytyy tähän sanoa? Meidän täytyy sanoa: kristityillä kansoilla ei ole sittenkään yhteinen ihanne. Meidän täytyy suruksemme tunnustaa, että kristinusko on jakautunut kirkkokuntiin, jotka ovat aikojen kuluessa olleet sängen vihamielisiä keskenään, eri kannalla tärkeissä kysymyksissä: roomalaiskatoliseen, kreikkalaiskatoliseen, protestanttiseen y.m. Muistakaamme julmia uskonsotia! Ei ole tähän saakka ollut mitään yhteistä kristillistä pohjaa, päinvastoin! Protestantit ovat nauraneet roomalaiskatolilaisille ja pitäneet heitä kuvien kumartajina, taikauskoisina pyhimysten palvojina. Ja katolilaiset ajattelevat: „nuo protestantit ovat poikenneet oikean kirkon helmasta, sentähden heillä ei ole mitään sydämen uskoa, he vaivaavat päätään vain.“ Näin ollen elämänymmärrys, jonka pitäisi liittää ihmiset ja kansat toisiinsa, on juuri heidät toisistaan erottanut. Ja sentähden oma järkemme ja kokemuksemme todistaa meille, ettei ole ajateltavissa todellista liittoa n.s. kristittyjen kansojen kesken, ennenkuin he saavuttavat yhteisen ymmärryksen uskonnollisissa asioissa. On välttämätöntä, että he heräävät tuntemaan veljeyttä toistensa kanssa uskonnollisissa asioissa, ennenkuin voivat ajatella mitään pysyvää poliittista liittoa keskenään.

Viime vuonna (1925) oli Tukholmassa merkillinen kokous, jollaista ei ole ollut vuoden 325 jälkeen, jolloin Nikean kirkolliskokouksessa päätettiin, että kristinusko oli oleva valtionuskonto. Tukholmassa kokoontui pappeja ja piispoja, edustavia henkilöitä kaikista kristillisistä uskonlahkoista, ja yhteisissä juhlissa ja neuvotteluissa he koettivat ymmärtää toisiaan. Roomalaiskatolinen kirkko yksin ei lähettänyt edustajaa. Paavi ei vielä osannut tunnustaa, että toiset kirkot olisivat kristillisiä. Mutta kai sekin aika vielä koittaa.

Yhteiset juhlahetket eivät kuitenkaan vielä luo pysyvää ja horjumatonta yhteisymmärrystä. Tähän tarvitaan yhteinen pohja uskonnollisissa ydinkysymyksissä. Ja mistä se saadaan? Ei mistään muusta kuin totuudesta. „Totuus on kaikkia uskontoja korkeampi“. Kristillisten kirkkojen täytyy luopua omista tulkinnoistaan ja lähteistä etsiä, mitä kristinusko todella on. Mitä Jeesus opetti? Mikä on Kristuksen siveysoppi, mikä hänen metafysiikkansa?

Tässä etsinnässä toteutuu vanha sana: tyhjistä ei synny mitään. Ei kristinuskokaan ole tyhjistä tullut. Kristinusko pohjautuu vanhoihin uskontoihin, „uusi liitto“ on seuraus „vanhasta“. Ei voi kristinuskoa ymmärtää, ellei tunne entisiä (ja myöhempiä) uskontoja. Kristuksen luo pääsee kokonaan vasta sitten, kun on istunut toisten vapahtajien jalkojen juuressa.

Sentähden kristittyjen kansojen yhteisymmärrys voi syntyä ainoastaan tuloksena siitä, että kristityt sydämellisellä myötätunnolla ymmärtävät „pakanoita“ ja kunnioittavat heidän uskontojaan. Mutta semmoinenkin päivä voi koittaa. Se koittaa silloin, kun ihmiset ja kansat alkavat ymmärtää teosofista sanomaa, H. P. Blavatskyn sanomaa, sillä hän juuri teroitti: ensimmäinen ehto, jotta veljeys ihmisten ja kansojen kesken voisi toteutua, on, että aletaan tutkia toisten uskonnollisia elämänskatsomuksia. Ei voida mitään veljeyttä saada aikaan, jos jokainen vetäytyy oman vanhurskautensa vaippaan luullen, että Jumala yksin hänelle on ilmoittanut kaiken, jota vastoin toisten täytyy kulkea harhassa, kunnes tulevat hänen luo kuuntelemaan hänen sanojaan. Madame Blavatsky sanoi: „Lännen täytyy tutkia Idän uskontoja, sillä jos se vain syventyy omaan itseensä, se jää aina vieraaksi Idän veljille. Mutta kun Länsi tutkii Itää ja Itä Länttä, silloin syntyy yhteisymmärrys.“

Madame Blavatsky viittasi siihen Valkoiseen Veljeskuntaan, jossa kaikkien uskontojen perustajat ja suurimmat apostolit toimivat sopusoinnussa keskenään. He ovat nousseet epäsointujen yläpuolelle, sillä he ovat jättäneet tietämättömyyden harhat ja varjot. Valkoisen Veljeskunnan Mestarit ovat niitä sankariolentoja, jotka totuuden ovat nähneet, jotka ovat Jumalaa oppineet tuntemaan kasvoista kasvoihin ja jotka ovat oppineet ratkaisemaan elämän ja kuoleman probleemin. He ovat päässeet siihen, mihin ihmiset yleensä, suuret joukot eivät vielä ole päässeet, eivätkä pääse, elleivät kuuntele auttajien ja vapahtajien ääntä.

Mutta jos kansojen pitää liittyä veljiksi keskenään, silloin heidän pitää uskonnollisesti lähestyä toisiaan, ja tämä on mahdollinen sen kautta, että kaikissa kansoissa nousee ihmisiä, jotka tutkivat uskon asioita ja tunkevat niiden ytimeen. On välttämätöntä, että kirkkoissa herää nöyryys elämän edessä, nöyrä mieli totuuden edessä: on välttämätöntä, että syntyy yksilöitä, jotka omassa uskonnossaan kulkevat niin syvälle kuin voivat tutustuen samalla kaikkiin toisiin uskontoihin. He kohoavat totuuden näkemiseen, he ymmärtävät Jumalaa ja jumalallista elämää. He näkevät, että jumalallinen henki, maailmansielu, sanottakoon sitä Kristukseksi, Logokseksi, Allahiksi, Brahmaksi, Jehovaksi, Taoksi tai millä nimellä tahansa, on ainoastaan yksi. Yksi todellisuus ainoastaan on olemassa. Apostoli Paavali sanoi: „Jumala, jota te kunnioitatte tuntemattomana, sen minä teille ilmoitan.“ Paavali tiesi, mikä maailmansielu on: se henkinen pyrkimys joka kannattaa kaikkia luomakuntia, se ihmeellinen, salainen tajunta eli omatunto, joka pyrkii heräämään yksilöissä ja kansoissa ja liittämään ne toisiinsa, – se jumalallinen elämä, joka aikojen aamusta saakka on ollut yksi: ei ole monta Jumalaa, ei monta salaisuutta, on ainoastaan yksi. Kaikki kansat ovat sitä tavoitelleet, kaikki ihmiset ovat aina kurottaneet kätensä kohti tuota yhteistä valoa, jota eri tahoilta yrittävät lähestyä.

Kun on näitä yksilöitä maan suolana joka kansassa, silloin kansat voivat ojentaa veljeskättä toisilleen ja tehdä liittoja keskenään. Silloin todella kansojen kesken poliittisetkin liitot tulevat mahdolliseksi, sillä silloin he ymmärtävät sen tärkeän seikan, että jos kansat liittyvät veljesliittoon, jos eri uskonnot ojentavat veljeskättä toisilleen, ei tämä merkitse, että kansan tai uskonnon pitäisi luopua omasta yksilöllisyydestään. Nyt vielä, jos liitto solmitaan kansojen kesken, pitää mukautua muotoihin, ja kuta pienempi kansa on, sitä enemmän se saa kieltää ja unohtaa itsensä, sillä suurempi kansa sanelee ehtoja, joiden nojalla ollaan liitossa. Semmoiset poliittiset liitot eivät ole luonnollisia, ne eivät ole ystävyysliittoja. Ystävyys syntyy ainoastaan silloin, kun jokainen on oma itsensä. Kansojen ja valtioiden täytyy tuntea, että ovat vapaasti sitä, mitä elämä on tarkoittanut heidän olevan. Eivät kaikki kansat ole samanlaisia, eivät kaikki voi kehittää itsessään samoja ominaisuuksia ja hyveitä. Ei kaikki mikä näyttää pahalta toisesta kansasta, ole pahaa toiselle. Yhteisymmärryksessä täytyy jokaisen saada olla oma itsensä, jokaisen kansan ymmärtää itsensä yksilölliseksi, silloin voivat olla todellisessa veljesliitossa keskenään.

Tämä poliittinen veljeys kansojen ja valtakuntien kesken syntyy itsestään silloin, kun he ymmärtävät toisiaan henkisesti ja lähestyvät toisiaan uskonnollisesti. Olisikohan näin ollen paras, että syntyisi uusi maailmanuskonto, joka voitaisi ja valloittaisi kaikki maailman kansat? Semmoiseen kysymykseen täytyy vastata; ei voida keinotekoisesti luoda uskontoa. Maailmanusko ehkä syntyy niin, että yksilöt ja kansat, jotka ovat eri uskontoa, vähitellen lähestyvät toisiaan, omaksuvat toistensa hyviä puolia ja säilyttävät yhteisesti parhaimman.

Maailmanuskonto ei voi olla muu kuin se ikuinen uskonto, jota nimitetään teosofiaksi eli jumalalliseksi viisaudeksi ja josta kaikki uskonnot ovat lähteneet. Mutta sitä eivät kaikki kansat ja yksilöt voi yht'äkkiä omaksua; keinotekoisesti ei voida saada aikaan uutta uskoa. Kaikki, mikä on luonnollista, kasvaa itsestään. Ei kannettu vesi pysy kaivossa, todellinen kaivo on se, johon vesi tulee jostakin lähteestä maan sisällä.

Ehtona kansojen tulevalle veljeydelle on myös, että henkinen elämä yleensä – ei yksin uskonnollinen, vaan sekin, joka ilmenee järjen, tunteen, mielikuvituksen avulla y.m. – eri kansoissa lähenee toinen toisensa ilmaisumuotoja. Tätä tietä on jo sangen pitkälle kuljettu. Taide ja kaunokirjallisuus alkaa jo olla kansojen henkistä yhteisomaisuutta. Säveliä ihaillaan yhtä vilpittömästi, oli ne suomalaisia tai saksalaisia. Italialainen Rafael, hollantilainen Rembrandt herättävät tauluillaan saman ihailun katsojassa, oli tämä englantilainen tai ruotsalainen. Samaten Japanin ja Indian taide ja kirjallisuus voittaa yhä enemmän suosiota länsimailla. Kauneus, oli se kotoisin mistä kansasta tahansa, muistuttaa meitä Jumalasta, tekee meidät veljiksi; kauneus sävelissä antaa meidän tuntea, että olemme veljiä, koska yhdessä voimme iloita. Tieteen alalla ei olla vielä yhtä pitkällä. Yliopistot eri maissa kyllä antavat arvoa toisilleen, mutta on tieteen haaroja, jotka eivät saavuta samaa täydellistä kunnioitusta joka paikassa, esim. historiallinen tutkimus. Historiallinen tiede, joka tutkii kansojen elämän vaiheita, ei ole täysin kansainvälinen. Joka maassa tutkitaan oman maan historiaa oman

maan kannalta, omien ennakkoluulojen valossa, uskomalla että „meidän maamme ja kansamme on urhoollisesti ponnistanut ja vaikeiden olojen kautta päässyt eteenpäin“. Pelkään pahoin, että kouluissa opetetaan omasta maasta ja sen kehityksestä vähän toisella tavalla kuin vieraassa maassa. Vaikka historian pitäisi olla puolueeton, se on tullut väritetyksi, sitä on katsottu kuin silmälasien kautta.

Tässä suhteessa kaivataan uutta. Kaivataan kosmopoliittista yliopistoa, joka katsoisi asioita ihmiskunnan ja kulttuurin kannalta, suosimatta mitään kansaa erikoisesti. Ei ole kukaan vielä perustanut semmoista yliopistoa, mutta voimme odottaa ja toivoa, että yliopistot vielä tekevät liiton keskenään ja mahdollisesti sitten perustavat suuren keskusyliopiston. Tämänkin täytyy tapahtua itsestään, ei keinotekoisesti. Yliopistojen täytyy lähestyä toisiaan ja sitten heräyöksessä nähdä, mitä on tehtävä.

Nämä ajatukset eivät ole tuulesta temmattuja, ne ovat pikemmin ilmassa. Englannissa on Mr. Branford kirjoittanut kirjan, jossa hän puhuu yliopistojen liittymisestä toisiinsa; Ranskassa professori Jean Izoulet odottaa aikaa, jolloin kirkot tekisivät liiton keskenään kristikunnassa. Teosofisella taholla on niinkään mrs. Besant puhunut maailman yliopiston perustamisesta.⁶⁾

⁶⁾ Pitäessäni tätä esitelmäsarjaa en tuntenut vielä paneuropalaista liikettä, jonka tarkoituksena on perustaa poliittinenkin liitto Europan valtakuntien kesken. P. E:n huomautus 1930.

IV.

Rahan taika.

Toinen tärkeä nykyajan kysymys on n.s. yhteiskunnallinen pulma. On politikoin, jotka sanovat, että tämä pulma on ajallemme uhkaava vaara, koska on kysymys yhteiskuntaluokkien suhteesta toisiinsa ja n.s. bolshevismiin vaara uhkaa joka taholta, jollei niin paljon pohjoismaissa, niin sitä enemmän muualla Euroopassa. Käytännöllisesti katsoen on kysymys siitä, miksi yhteiskunnassa olosuhteet ovat yksilöille erilaisia: toinen viettää aikansa rikkaudessa ja ylellisyydessä, toinen on pakotettu elämään kurjuudessa. Kysymyksellä on monta vivahdusta, mutta tavallisesti se kärjistyy tähän.

Jos ajattelen omaa nuoruuttani, henkistä ilmapiiriä viime vuosisadan 90-luvulla, muistan elävästi, kuinka koko elämäkatsomus meillä nuorilla totuudenetsijöillä keskittyi kysymykseen yhteiskunnasta: mikä yhteiskunta on ja minkälainen sen pitäisi olla, – miten pitäisi maallisen hyvän olla järjestetty ja jaettu? Meitä erikoisesti loukkasi se, että voi olla ylellisyyttä ja kurjuutta rinnatusten; järkeä, omaatuntoa vaivasi, että saattoi olla ihmisiä, jotka kärsivät nälkää, perheitä, jotka asuivat kellarihuoneissa kärsien vilua ja nälkää, työnhakijoita, jotka kulkivat ympäri avuttomina kerjäläisinä. Meistä tuntui käsittämättömältä, että yhteiskunta antoi anteeksi itselleen semmoista. Koko kysymys oli meille omantunnonkysymys. Kuinka ihmiset ollenkaan jaksoivat elää yhteiskunnassa, jossa ei vallinnut täydellinen tasa-arvoisuus? Tietysti silloin samalla uskoimme, että yhteiskunta oli parannettavissa, että ulkonaisilla keinoilla, s.o. laeilla ja säädöksillä, saattoi yhteiskuntaa muuttaa. Meistä oli selvää, että samoin kuin kasvi viihtyi sateessa ja auringossa, mutta kuoli, jos se kaivettiin kokonaan maahan, samoin ihmisten elämä riippui ulkonaisista olosuhteista. Niinkuin sosialistiset kirjailijat sanoivat: jos muutetaan yhteiskuntaluokkien olosuhteet, silloin ihmiset itse tulevat paremmiksi. Sentähden meistä tuntui, että täytyi olla keinoja, millä yhteiskunta voitaisiin muuttaa toisenlaiseksi ja köyhyyttä ja rikkautta tasoittaa maailmassa. Periaate, jonka pohjalle ratkaisu oli tapahtuva, oli meistä päivänselvä. Täytyi järjestää olot semmoisiksi, että kaikilla terveillä ihmisyksilöillä oli samat mahdollisuudet tehdä työtä ja päästä eteenpäin maailmassa. Tämä merkitsi, että kaikkien lasten piti saada sama pohjakasvatus ja kaikkien nuorten aloittaa elämäntaistelunsa ilman pääomia. Täten ei kukaan olisi enempää, kuin mitä hän itse olisi hankkinut tai ansainnut.

Merkillistä kyllä, nämä aatteet eivät nykyään tunnu niinkään vierailta. Edellinen, pohjakoulua koskeva, on miltei toteutumassa meidän päivinämmä, ja mitä toiseen tulee, se ehkä odottaa aikaansa sekini.

Periaate oli meillä nuorilla selvä, mutta miten se oli toteutettavissa? Päähämme ei pälkähtänytkään semmoinen ajatus kuin vallankumous. Vallankumous oli kauhistuttava ja aina onnistumaton keino. Sydämissämme asui rakkaus, ei viha. Sentähden emme nähneet lopullisesti muuta keinoa kuin luokkien ja yksilöiden valistaminen: ihmisten järki ja ymmärrys oli valaistava, heidän hyvä tahtonsa herätettävä. Siinä huomasimme olevamme yhtä mieltä teosofian kanssa, joka tahtoi muuttaa ihmisiä ensin ja sitten ulkonaisia oloja. Madame Blavatsky neuvoi kirjassaan „Teosofian avain“: kaikille ihmisille, niin rikkaille kuin köyhille, oli opetettava teosofian neljä suurta totuutta: kaikkiihteisyys ja syyperäisyys, ihmiskunnan vastuun yhteys, jälleensyntyminen ja karman laki. Jos ihmiset saavat tietää niistä, he pääsevät kuin painajaisesta, heidän silmänsä aukenevat katselemaan elämää laajemmalla näkökannalla: ihminen on jälleensyntyvä olento, toimiva, pyrkivä, erehtyvä, mutta vastuunalainen teoistaan, niittäen mitä on kylvänyt, mutta tilaisuudessa korjaamaan erehdyksensä ja aina kehittymään elämän oikeudenmukaisessa koulussa, johon sai palata uudestaan ja uudestaan.

Nuo suuret totuudet auttavat ihmisiä ymmärtämään, että mikään Jumala ei muuta olosuhteita maan päällä. Ihmiset ovat asetetut tänne kuin kouluun, ja koska he ovat jälleensyntyviä olentoja, jotka niittävät mitä kylvävät, täytyy heidän oppia kylvämään hyvää, jotta voisivat niittää hyvää. Ihmisten täytyy itse muuttaa yhteiskunnallisia olosuhteita, oppien askel askeleelta rakentamaan jumalanvaltakuntaa maan päällä. Teosofisten aatteiden levittäminen oli näin ollen tärkein yhteiskunnallinen työ, eikä sovi liiaksi ihmetellä, että puolestani päätin ryhtyä siihen työhön täällä Suomessa, jossa ei vielä tiedetty mitään karmasta ja jälleensyntymisestä enempää kuin teosofiasta yleensä.

Enemmän kuin kolme vuosikymmentä on vierähtänyt nuoruuteni päivistä ja nyt on yhteiskunnallinen kysymys saanut mielestäni hiukan toisenlaisen luonteen. Olemme eläneet läpi maailmansodan ja sitä seuranneiden vaikeuksien ja kauhujen, ja on aivan kuin me ihmiset nyt osaisimme asettua objektiivisemmalle, rauhallisemmalle, kylmemmälle kannalle kysymyksen suhteen. Kokemukset maailmansodan aikana ja sen jälkeen ovat olleet niin tärisyttäviä, ettei ihmisen sydän enää ole samalla tavalla täynnä uskoa ihmisiin kuin ennen. Ihmiset eivät näy olevan aivan semmoisia, kuin olimme nuoruudessamme kuvitelleet. Maailmansota ja vallankumoukset paljastivat ihmisissä puolia, jotka olivat hämmästyttäviä. Meistä nuorista oli kyllä aikoinaan tuntunut, että ne ihmiset, jotka elivät helpommissa ja paremmissa olosuhteissa maan päällä, olivat kylmiä, uneliaita ja välinpitämättömiä, mutta samalla uskoimme, että toiset ihmiset, sorretut ja köyhät, olivat täynnä pyhää intoa, vapauden toivoa ja hyvää tahtoa. Emme koskaan olisi uskoneet, että he olisivat voineet käyttää väärä keinoja, murhaa ja hävitystä, aatteensa edistämiseksi. Päinvastoin: yhteiskunnallinen kysymys kasvoi päivä päivältä selvemmäksi kaikille, – eihän Europpa enää kaivannut verisiä vallankumouksia. Meillä Suomessa oli kaunis esimerkki siitä, miten voidaan saada hyvää aikaan ilman vallankumousta: v. 1905 oli suurlakko, jolloin rauhallista tietä saatiin parannuksia aikaan. Omasta puolestani olin ihastunut ajatukseen, että Suomen kansa voisi näyttää tietä muulle Euroopalle. Maailmansota se vasta käänsi toiveet nurin. Ja kun sitten meilläkin tapahtui vallankumous, n.s. vapaussota, jolloin veljet tarttuivat aseisiin toisiaan vastaan, kuten kaukaisina aikoina, jolloin ei mitään yhteistunnetta ollut olemassa, silloin hämmästyin ja luulen, että moni muukin hämmästyi. Petoeläin pääsi valloille, ryöväriltä kirposi kahleet, ja n.s. ihminen sai vapaasti näyttää, mitä hänen kulttuurinaamionsa taa oli piiloitettu.

Tämä kaikki teki ajattelevat ihmiset kylmiksi. Meistä tuntui, että joukot olivat vielä kovin kehittymättömiä ja lähellä eläintä, eivät he paljoakaan ymmärtäneet aatteita, oikeutta, vapautta, hyvää tahtoa. Yhteiskunnallinen kysymys sai kummallisen luonteen, kun arvostellen katseli nykyajan elämää, sitä elämää, jota nuoret ja vanhat suurissa joukoin viettävät sekä meillä että muualla: mitä nämä ihmiset oikeastaan kaipasivat, oliko heillä jokin yhteiskunnallinen pulma ratkaistavana? Ainakin se pulma on hyvin käytännöllistä laatua, sillä mihin koko yhteiskunnallinen kysymys kärjistyy meidän aikamme? Se kärjistyy miltei yksinomaan kysymykseen rahasta. Sekä „paremmat“ että „huonommat“ ihmiset ajattelevat samalla tapaa: miten voisin saada rahaa? Jos rahaa olisi kyllin kullakin ihmisellä, silloin olisi koko yhteiskunnallinen pulma ratkaistu!

Muistuu mieleeni, kuinka sanottiin ennen minun nuoruudessani, kun esiintyi sosialisteja, jotka puhuivat päättömiä sanoja siitä yhteiskunnallisesta vääryydestä, jota porvarit harjoittivat; herrat nyökäyttivät päätään ja sanoivat: „man måste köpa de där skrikhalsarna – täytyy ostaa nuo kiljukurkut; kun huutaja saa muutamia kymmeniä tuhansia, menevät hänen aatteensa hiiteen ja hän on täysi porvari“. Kuinka minua silloin loukkasi, kun tällä tavalla puhuttiin miehestä, joka oli vakuutettu aatteistaan! En tahtonut kuullakaan, kun kerrottiin esimerkkejä. Silloin olin nuori, mutta nyt minusta tuntuu, että jos katselemme jokaista silmiin ja kysymme: mikä on sinulle tärkein taloudellinen kysymys tässä yhteiskunnassa, niin sekä „hyvät“ että „huonot“ vastaavat: kun olisi rahaa, ei olisi mitään yhteiskunnallista kysymystä, vaan tämä maapallo olisi erinomainen irttarha.

Yhteiskunnan huonoimmat elementit ovat valmiit ryöväyksin ja väkivaltaisain keinoin hankkimaan itselleen rahaa, mutta sen paraimmat toivovat juuri sitä yhteistä pohjasivistystä ja kaikille vapaita, tasa-arvoisia työmahdollisuuksia, joista mekin nuorina uneksimme.

Todellisuus taas on kehittynyt siihen suuntaan, että nykyisissä yhteiskunnissa n.s. alaluokka on päässyt parempaan taloudelliseen asemaan, sillä on parempia palkkoja ja enemmän rahaa käytettävänä, – mikä on ilahduttava asia. Kuulin äsken, että amerikkalainen miljardööri ja teosofi, Henry Ford, on järjestänyt työmiehilleen kaksi sunnuntaita viikossa, vaikka palkka pysyy entisellään. Sekin on ilahduttavaa, sillä suotavaa olisi, että jokainen ihminen saisi kokea mitä on aineellisesti huoleton elämä, jotta elämä olisi tilaisuudessa kysymään häneltä: mitä henkisiä harrastuksia sinulla on?

Ihminen ei elä ainoastaan ruoasta. Mutta ei taloudellinenkaan kysymys muutu aatteelliseksi elämäkysymykseksi, ennenkuin lakkaamme elämästä petoeläiminä ja ryöväreinä. Paljon saa sydämemme vielä puhdistua ja pehmittyä, ennenkuin vapaudumme siitä eläimestä, jonka ulkonaisen hahmon jo miljoonia vuosia sitten olemme jättäneet. Mutta yhtäkaikki olemme tulleet siihen kohtaan ihmiskuntana, että elämä kysyy meiltä: Ettekö vähitellen tahtoisit elää maan päällä niinkuin ihmisten pitäisi? Ettekö vähitellen voisit tuntea nöyryyttä elämän edessä? Ettekö voisit tuntea, että olette veljiä keskenänne ja että teillä on velvollisuuksia toisianne kohtaan? Ettekö tahtoisit järkevästi järjestää olosuhteet niin, että kaikilla olisi mahdollisuutta työhön, kasvatukseen ja inhimilliseen elämään maan päällä?

Kun saamme tämän evankeliumin hyvästä tahdosta leviämään ihmiskuntaan, silloin tulee oikea taloudellinen kysymys ihmisten eteen, se kysymys, joka samalla on varsinainen kysymys rahasta ja rahan taista.

Monet kokeneet sanovat: jos rahaa on ihmisellä paljon, hän joutuu sen orjaksi, hän tulee kovaksi ja sydämättömäksi, epäveljelliseksi, tyrannimaiseksi, kylmäksi. Rahalla on tärisyttävä vaikutus ihmissieluun.

Mikä raha sitten on? Rahaa ei ollut silloin, kun ihmiset elivät perheittäin, niin että jokainen perhe tuli toimeen omalla maatilkullaan, mutta raha syntyi, kun jokainen ei voinut saada kaikkia tarpeita omalla työllään, vaan toista lajia tavaraa vähemmän, toista enemmän kuin toinen: silloin piti vaihtaa. Vaihtokauppa oli ensimmäinen kaupan muoto, mutta kävi hankalaksi, kun ei aina sattunut haluttua vaihtotavaraa olemaan käsillä. Silloin otettiin esim. suomalaisten kesken kaupan välittäjäksi oravannahka, jota oli helppo vaihtaa, ja sitä sanottiin rahaksi. Myöhemmin otettiin yleisesti käytäntöön itämailla keksitty metalliraha. Ja kun metalliraha oli päässyt oikeuksiinsa, silloin rahakin nousi omaan arvoonsa ja valtaansa.

Mikä näet tuli rahan asemaksi maailmassa? Rahasta tuli kaiken sen alku, ehto ja väline, jota nimitämme kulttuuriksi. Ilman rahaa ei ole mikään mahdollinen maan päällä, ei sivistys, ei tiede, ei taide. Raha on välttämätön elämällemme, jos tahdomme olla kulttuuri-ihmisiä ja viedä sivistystä eteenpäin. Kulttuurilla on sekä sisäisiä että ulkonaisia arvoja. Taidetta ei olisi, ellei olisi ulkonaisia arvoja. Ihminen saisi vain ihailla kaunista auringonlaskua luonnossa – ja kuinka moni sitä tekisi? – ellei taiteilijasielu haluaisi näyttää ja todistaa sen kauneutta, kuvaamalla sitä, niinkuin hän sen näkee. Tätä kaikkea varten on raha välttämätön, sillä kuinka taiteilija muuten tulisi toimeen tai voisi valvoa oikeuksiaan? Voisihan ajatella, että jokin perhe elättäisi taiteilijan, mutta missä sellainen perhe olisi?

Raha on merkillinen kappale. Se on vertauskuva kulttuurin vallasta, ja samalla siinä piilee maagillinen taikavoima, koska se voi koventaa ja kylmentää ihmisen sydäntä, mutta myös pehmentää sitä ja herättää suuria riemun ja kiitollisuuden tunteita. Mikä raha oikeastaan on? Jos ajatellaan rahaa sen sisäisessä merkityksessä, silloin raha on kultaa. Kaikki muut metallit ja paperit ovat kullan symbooleja. Joissakin valtioissa on ollut n.s. hopeakanta, mutta hopea on kuun väri, se ei ole todellista auringonvaloa, kuten kulta on. Hopea on kalpea kuin yö, kullassa on taikavoimaa, sen kaikki ihmiset ymmärtävät itsestään. Kulta on todellinen raha, todellinen arvonmittari, todellinen vallan symboli. Sentähden vaistomaisesti tiedämme:

kultaa pitää olla. Jos ei ihmisellä ole kultaa, ei hän tunne itseään hyvinvoivaksi, vielä vähemmin rikkaaksi, hän ei tunne turvallista omistamisen tunnetta, mutta jos hänellä on edes yksi kultaraha kätöksässä, on siinä kuin taikavoima. Ja missä on se kansa, joka ei pitäisi kultaa pankkinsa holvissa vertauskuvana kansan taloudellisesta hyvinvoinnista? Voimmepä lisätä: raha-asiat eivät maassa ole luonnollisella kannalla, ellei kultaa ole liikkeessä: kullaan pitää osoittaa, että veri virtaa kansan suonissa. Luonnollisissa tilanteissa kulta on piilossa ainoastaan silloin, kun valtakunnat kieltäen itsensä sanovat: „roskaa on tämä elämä, nyt kuolkaamme“, silloin kulta itsestään häviää.

Mitä nyt kulttuuri-ihmisen on opittava rahan suhteen? Hänen tulee irtautua sen orjuudesta ja yhä enemmän ja enemmän alistaa raha oman valtansa alle. Rahasta on tuleva kulttuuri-ihmisen ja kulttuurin palvelija yksinomaan. Raha on väline, ei päämäärä. Miten ihminen saavuttaa tämän vapautumisen rahan ja toisin sanoen rikkauten vallasta? Muistamalla karmaa ja jälleensyntymistä. Niinkauan kuin emme ole luoneet tätä maata paratiisiksi, pitää karma huolen siitä, että kussakin elämässä niitämme, mitä ennen olemme kylväneet, ollen samalla tilaisuudessa oppimaan uuden läksyn. Jos köyhyys aina meitä ahdistaa, on se karmamme: oppikaamme köyhyyden läksy. Jos rikkaus tulee luoksemme, kuuluu sekin karmaamme: älkäämme siis langetko rikkauten kiusauksiin. Ajatellen itseämme jälleensyntyviksi yksilöiksi, jotka esiinnyimme maan päällä milloin minkälaisina persoonallisuuksina, saavutamme mielen tyyneyden, jota kohtalon iskut eivät hevillä horjuta.

Tässä nyt joudummekin rahakysymyksen eli taloudellisyhteiskunnallisen pulman korkeimpaan asteeseen, jossa elävöityvät ne kaksi vastakohtaa, joita Jeesus Kristus nimittää kahdeksi vastakkaiseksi valtakunnaksi: Jumalan ja mammonan.

Raha eli kulta on näet mammonan symboli eli vertauskuva, mammona ilmielävänä näkyväisessä maailmassa. Jeesus Kristus sanoo: „Te ette voi palvella kahta herraa, ette Jumalaa ja mammonaa, sillä jos te toista rakastatte, niin te vihaatte ja halveksitte ennenpitkää toista“. Nykyajan ihmisinä jäämme ensin kuin kysymysmerkeiksi, ihmettelemään: jos raha mammonan vertauskuvana edustaa sitä valtakuntaa, joka on ristiriidassa jumalanvaltakunnan kanssa, niin minkä konfliktin eteen joudumme? Voimmeko olla jumalanvaltakunnassa ainoastaan silloin, kun kiellämme mammonan ja sen vertauskuvan, kullaan?

Mutta kun sitten katselemme itseämme ja toisia, huomaamme, ettemme me ihmiset sentään ole sieluttomia olentoja, jotka tahtoisimme ainoastaan rahaa. Näemme päinvastoin selvästi, että vaikka ihmiset pääsisivät onnellisiin olosuhteisiin, he sittenkin jäisivät ikävän valtaan, sillä jokainen ihminen tuntee sisässään: tämän elämän täytyy olla muuta vielä, siinä täytyy olla korkeampi ja syvempi tarkoitus. Mammonaa saadessaan ihminen itsestään kaipaa jumalanvaltakuntaa, Jumalaa. Samalla tavalla kuin hänen alempi minänsä kaipaa rahaa, hänen yksilöllisyytensä kaipaa Jumalaa: miten voisın päästä tietoon siitä, onko elämässä muuta kuin raha ja kaikki mitä se edustaa? Kuinka voisın päästä Jumalan tuntuun?

Sentähden asia ei ole toivoton. Vaikka vähitellen järjestämme ja saamme kulttuuriyhteiskuntia sellaisiksi, että veljeys niissä vallitsee, että rikkaat ovat valmiit auttamaan ja antamaan ja että kurjuutta ei ole, niin sittenkin ihmiset kaipaavat korkeampaa, he tahtovat tietää, onko ikuista elämää ja autuutta olemassa Jumalassa.

Kun oikeamieliset ja vanhurskaat ihmiset ovat joutuneet tämän kysymyksen eteen, silloin he ovat sen ratkaisseet Buddhan ja Jeesuksen, Fransiskus Assisilaisen ja Leo Tolstoin tavalla näin: ken tahtoo palvella Jumalaa, hän ei saa olla tekemisissä mammonan kanssa. He ovat kerrassaan luopuneet kullasta ja eläneet vapaaehtoisessa köyhyydessä. Heidän esimerkkiään eivät joukot kykene seuraamaan, mutta silloin tällöin on joku, joka heittää koko persoonallisen elämänsä voidakseen kokonaan antautua Jumalalle. Semmoiselle herkälle sielulle on hyvä nähdä edelläkävijänsä jalo esimerkki!

Katsokaamme, kuinka Fransiskus meni naimisiin „rouva köyhyyden“ kanssa.

V.

Pyhä Fransiskus ja mamma.

Enemmän kuin seitsemän vuosisataa sitten vaelsi kerran eräs pohjoisitalialainen nuorukainen pyhiinvaellusmatkalle Roomaan. Olihan silloin roomalaisessa kirkossa, niinkuin nytkin vielä, tapana, että ihmiset tultuaan „kääntymykseen“ tekevät vaellusretken johonkin pyhään paikkaan. Niin tämäkin nuorukainen tahtoi nähdä sitä kaupunkia, jossa pyhä Pietari ja pyhä Paavali olivat kärsineet marttyyrikuoleman.

Katsellessaan kaupunkia ja sen kirkkoja ja ajatellessaan, kuinka pieni ja mitätön hän oli ihmisenä täällä maan päällä, hän meni istumaan Pyhän Pietarin kirkon eteen niiden kerjäläisten joukkoon, jotka siellä istuivat, ja sanoi: „Näiden joukkoon minä kuulun, tässä tahdon olla.“ Hänen ystävänsä olivat silloin pakotetut sanomaan hänelle: „Mutta muista, veli Giovanni, sinähän olet pyhiinvaellusretkellä, sinun pitää palata kotiin takaisin.“ He saivatkin hänet lähtemään takaisin Assisiin, josta hän oli kotoisin.

Tämä nuorukainen oli meille kaikille tuttu Giovanni Bernardone, jota sitten nimitettiin Fransiskus Assisilaiseksi. Hän oli syntynyt v. 1182. Hänen isänsä oli rikas kauppias, ja Giovanni oli pienestä pitäen tottunut, kuten voisimme sanoa, yläluokkalaiselämään, käymään hyvin puettuna, syömään hyvin ja pitämään luonnollisena, että oli rikas ja kaunis ja että hänen ympärilleen kokoontuivat toiset nuorukaiset, odottaen häneltä kaikkea hyvää. Hän oli ensimmäinen missä nuoret iloitsivat, sillä hän saattoi rahoillaan kustantaa kemuja ja pitoja ja näyttää tietä toisille huveissa ja nautinnoissa.

Mutta samalla kun Giovanni nautti ruumiillisen elämän yltäkylläisestä hyvyydestä, samalla hän aina oli kuin ulkopuolella itseään, katsellen itseään ja toisia ja ajatellen: „mitähän tämä elämä oikeastaan on? Tällä tavalla minä ja toverini nyt elämme, mutta onhan täällä maailmassa ihmisiä, jotka eivät yhtään saa näin nauttia elämästä.“ Ja joskus hän ajatteli vielä näin: „tyhjäähän tämä olemassaolo oikeastaan on: jollei olisi näitä iloja ja nautintoja, ei se olisi mitään, sentähden täytyy olla iloinen kaikissa tilanteissa.“

Mutta äkkiä hän sairastui v. 1207 ja sai maata kauan, silloin tuo toinen minä hänessä, joka oli katsellut elämää kuin alta kulmin, se rupesi nyt puhumaan; toi hänen eteensä kaikenlaisia kuvia kokemistansa iloista ja nautinnoista, vaan paljon muutakin. Oli nähtävästi ihmisiä, jotka alituisesti saivat elää kurjuudessa ja sairaudessa. Giovannista tuntui silloin, että elämä ei todella ollut minkään arvoinen, jos ei sillä itsestään ollut muuta sisältöä sekä nautintojen että kärsimysten takana; jos ei ollut mitään korkeampaa elämää, – Jumalaa, jota ihminen voi palvella, – silloin olemassaolo tosiaankin oli toivoton. Olihan hänelle pienestä pitäen kerrottu kodissa Jumalasta, olihan hän kirkossa messuja kuullut, oli puhunut pappien kanssa, oli hänelle opetettu, että oli olemassa taivaallinen elämä, joka alkoi ihmiselle kuoleman jälkeen, ja että siihen oli pyrittävä; sillä jos ihminen tyytyi ainoastaan tähän näkyväiseen, hän kulki kohti kadotustaan. Tämän kaiken hän oli kuullut, mutta ei hän ollut sitä niin ymmärtänyt eikä ajatellut kuin nyt sairaana. Nyt hänelle selvisi, että todellinen elämä olikin se henkielämä, jota ihminen saattoi elää ikuisesti kuoleman jälkeen, jos hän oli oikein valinnut, ja silloin se elämä oli aloitettava täällä maan päällä. Eihän ihminen voinut kuoleman jälkeen olla Jumalan luona ja ylistää häntä, ellei hän ollut sitä maallisessakin vaelluksessaan tehnyt.

Giovannissa tapahtui herämys, uudestisyntyminen. Hän ajatteli: „minun täytyy elämässäni palvella Jumalaa, sitä minä tahdon tehdä.“ Ja kun hän parani sairaudestaan, teki hän pyhiinvaellusmatkan Roomaan: se oli kuin pantti siitä, että hän tahtoi alkaa uutta elämää. Roomassa hän tunsi, että kerjäläiset, jotka istuivat kirkon portailla, olivat ratkaisseet elämän arvoitusta paremmin kuin muut, sillä he eivät mitään omistaneet,

he olivat ilman maallisia huolia, he saattoivat ajatella ainoastaan Jumalaa. Vielä Giovannilla ei ollut kaikki selvänä, hän vain aavisti, että köyhyys oli ihanaa, ja hän olisi tahtonut jäädä kerjäläisten joukkoon, mutta seurasi kuitenkin ystäviään Assisiin.

Paluumatkallaan Assisiin ajatteli hän yhtämittaa Jumalaa, ja kerran, kun hän istui mietiskelyissään, näki hän tiellä tulevan vastaan, kyttyräselkäisen ja kurjan näköisen naisen. Silloin, kertoo legenda, kuiskasi perkele Giovannin korvaan: „tuommoiseksi kyttyräselkäiseksi kurjaksi sinäkin tulet, jos aiot palvella Jumalaa sillä tavalla, että luovut kaikesta maallisesta hyvästä.“ Giovanni säikähti sydämessään, mutta samalla oli kuin Jumalan ääni olisi kuiskannut: „etkö tiedä, että jos tahdot oppia minua palvelemaan ja tulla minua lähelle, et saa pelätä mitään kärsimyksiä? Päinvastoin sinun tulee niitä rakastaa.“ Silloin Giovanni ymmärsi, ettei tässä ulkonaaisessa elämässä voinut sattua mitään, jota ihminen ei kykenisi ilolla kantamaan.

Lähestyessään kotiaan hän ajatteli sitä pulmaa, että niin monet ihmiset kärsivät sairaudestaan. Samalla tuli tiellä vastaan spitaalinen sairas, jota kaikkien ihmisten oli tapana paeta. Kun Giovanni näki hänet, valtasi hänet sanomaton sääli ja rakkaus, ja hän meni spitaalisen luokse, sulki hänet syliinsä, suuteli suulle ja sanoi: „minun rakas veljeni!“ Ja legenda kertoo, että samalla kun hän tämän teki, spitaalinen hävisi näkymättömiin, sillä se oli vain enkeli, joka oli lähetetty Giovannia koettelemaan. Mutta vaikka se olisi tällä kertaa ollut enkeli, tiedämme kyllä, että Giovanni Fransiskuksena auttoi paljon spitaalisia.

Kotiin saavuttuaan Giovanni ensi työkseen meni kirkkoon rukoilemaan, ja kun hän katsoi ylöspäin ristiinnaulitun Vapahtajan kuvaa, tuli tuo kuva yhtäkkiä eläväksi ja puhui: „jos tahdot minua palvella ja olla minun veljeni pitää sinun parantaa tätäkin minun huonettani, joka on raunioihin sortumassa.“ Se oli kuin ilmoitus Giovannille. Hän tiesi heti mitä tehdä. Hänellä oli suuri perintöomaisuus, joka oli hänen omansa ja jonka yli hänen isällään ei ollut määräämisvaltaa. Tämän omaisuutensa hän muutti kullaksi, jota tuli kokonainen säkellinen: sitten hän meni kirkon papin luo ja sanoi: „ota tämä kulta, että voit rakentaa uudestaan tämän San Damianon kirkon.“ Mutta pappi pelästyi tietäessään, että Giovannin isä oli rikas ja mahtava kauppias, ja sanoi: „en uskalla ottaa näitä rahoja.“ Silloin Giovanni otti pussinsa itse ja jakoi köyhille kaikki. Hänen isänsä nuhteli häntä sanoen: „miten sinä noin huonosti olet menetellyt? Väärin, väärin teit, poikaseni.“ Mutta Giovanni sanoi: „sitten minä otan vaatteidenikin päältäni, ettei minulla mitään olisi, vaan että voisin mennä alastomana Vapahtajani luo.“ Hän teki niin – ja hänen isänsä kirosi hänet.

Mutta Giovanni ei voinut muuttaa mieltään. Hän oli ymmärtänyt, miten hänen tuli elää, millä tavalla hänen oli ratkaistava elämänongelma. Hän meni ja pyysi toisen vanhan miehen olemaan hänen isänsä ja rippi-isänsä ja pyysi palvella häntä. Siten hän samalla uskoi voivansa välttää isänsä kirouksen. Siitä hetkestä Giovannista tuli Jumalan „pieni köyhä“, *ilpoverello*, ja hän otti nimekseen Francesco.

Hän alkoi auttaa köyhiä ja sairaita, palvellen heitä ja lohduttaen heitä sanoillaan. Hän rupesi myös puhumaan ja saarnaamaan, milloin väkeä kokoontui häntä kuulemaan. Hänen maineensa levisi: rikas nuorokainen, jonka kaikki tunsivat, oli tehnyt itsestään kerjäläismunkin! – siksi ihmiset halusivat kuulla ja nähdä häntä. Hän puhui heille lempeästi ja kauniin sanoin, kuinka ihmisten pitäisi luopua kaikista haluista ja himoista, omistamisenkin halusta, elääkseen köyhydessä ja onnessa ja antautuakseen Jumalalle. Ennen pitkää oli joitakuita, jotka kallistivat korvansa hänen sanoilleen ja tarkkasivat hänen elämänsä ja huomasivat, että nuorena mieheksi oli tapahtunut merkittävä muutos.

Oli rikas nuorokainen, Bernardo, joka katseli syrjästä arvostellen Francescoa. Hän oli sivistynyt ja oppinut, terävästi ja kriittisesti ajatteleva, mutta siitä huolimatta hän tunsu sydämessään vetäymystä „pieneen köyhään“ ja ajatteli: „minun täytyy panna hänet koetukselle minkälainen hän oikeastaan on.“ Hän meni kerran Francescon luo ja sanoi: „etkö tahtoisitulla tänä iltana minun luokseni ja olla yötä luonani?“ Francesco kiitti ja läksi Bernardon luo. Bernardo syötti ja juotti, ja Francesco iloisena söi ja joi. Kun tuli iltamyöhä, Bernardo sanoi: „nyt menemme nukkumaan“. Hän oli asettanut niin, että Francesco sai nukkua hänen huoneessaan. Heti, kun he tulivat makuuhuoneeseen, meni Francesco vuoteeseen, joka oli hänelle

laitettu, ja nukahti – ainakin näytti siltä. Mutta Bernardo ajatteli: „nyt minä olen hereillä ja tarkastan häntä, nukkuuko hän, niinkuin muut ihmiset, koko yön tuossa mukavassa sängyssä. Munkkienhan on tapana joskus yölläkin rukoilla.“ Bernardo heittäytyi pitkälleen ja rupesi kuorsaamaan, ollen nukkuvinaan, mutta katseli silmän raosta Francescoa. Ei ollut pitkää aikaa kulunut, ennenkuin Francesco nousi vuoteesta, lankesi polvilleen ja alkoi rukoilla hiljaa, kyynelten vuotaessa hänen silmistään. Sitten hän istui vuoteensa laidalle, ja sanoi itsekseen: „minun Jumalani, minun Jumalani“ ja niin hän istui, toistaessaan samat sanat autuaallisessa ekstaasissa läpi koko yön. Bernardo heltyi sydämessään ja ajatteli: „hän on todellinen Jumalan ihminen, ei hän ole mikään teeskentelijä.“ Aamulla Bernardo oli heräävinään – hän ei ollut uskaltanut häiritä Francescoa yöllä, – meni Francescon luo ja sanoi: „Francesco, minun velieni anna minun seurata sinua, ota minut oppilaaksesi, minäkin tahdon palvella Jumalaa.“ Francesco vastasi: „hyvä on, olen iloinen, mutta meidän täytyy kysyä Jumalalta, mitä Hän tahtoo sinun suhteesi. Menkäämme kirkkoon ensimmäiseen messuun, ja kun olemme messun kuulleet, menkäämme papin luo ja sanokaamme hänelle, että hän avaisi kolme kertaa pyhän sanan ja sanoisi, mitkä lauseet tulevat hänen silmiensä eteen. (Tällä tavalla uskovaisten on ollut tapana tehdä katolisessa kirkossa.) Niissä Jumalan sanoissa on Jumalan tahto ilmaistu, niistä näemme, mitä Hän tahtoo sinun suhteesi.“ He tekivät niin, menivät messuun ja rukoilivat, – ja Francesco rukoili koko sydämeästään, että Jumala antaisi merkin Bernardolle. Sitten he menivät papin luo ja pyysivät, että tämä avaisi raamatun kolme kertaa. Hän suostui pyyntöön, tuo hyvä pappi, ja kolme lausetta tuli Uudesta Testamentista. Ensimmäinen oli Jeesuksen sana nuorukaiselle: „mene ja myy kaikki, mitä sinulla on ja anna köyhille ja seuraa minua.“ Ja toiset lauseet olivat saman suuntaisia.

Nyt olivat Francesco ja Bernardo saaneet selvän viittauksen Jumalalta, miten Bernardon oli tehtävä. Bernardo oli ylen onnellinen, myi kaikki, mitä hänellä oli, ja toi kultapussinsa ja yhdessä Francescon kanssa antoi kaikki ei ainoastaan köyhille, vaan myös luostareille, sairaspaičkoihin y. m.

Bernardo oli Francescon ensimmäinen seuraaja, mutta pian liittyi Francescoon toisiakin, ja v. 1208 perustettiin munkkikunta. Se oli syntynyt täten itsestään, mutta Francesco meni pari vuotta myöhemmin Roomaan puhumaan paavin kanssa. Innocentius III oli paavina ja Francesco kertoi hänelle, että he olivat perustaneet veljeskunnan ja pyysi paavin siunausta. Innocentius III antoi siunauksen.

Huomaamme tästä, kun historiaa jälkeinpäin tutkimme, kuinka viisas Rooman kirkko aina on ollut. Roomalaisessa kirkossa ei ole oikeastaan ollut lahkoja, sillä lahkolaisuus on välttynyt sillä tavalla, että kun on syntynyt uusi uskonnollisen elämän suunta, paavi on sen hyväksynyt. Tämä seikka, että hyväksyminen voitiin saada paavilta, vaikutti aina, ettei kukaan tahtonut perustaa turhanpäiväisiä lahkoja. Uuden seurani eli järjestön perustaminen tuli kysymykseen ainoastaan silloin, kun joku harras etsijä oli tehnyt henkisiä kokemuksia ja saanut seuraajia. Ne, jotka esiintyivät opettajina, olivat puhtaita ja pyhiä ihmisiä, ja paavi antoi mielellään siunauksensa heidän työnsä. Siten he tulivat sidotuiksi kirkkoon, eikä kirkko välittänyt siitä, että olivat vähän erilaisia ajattelleet eri opinkappaleista. Fransiskaanit esim., joksi Francescon seuraajia nimitettiin, ihailivat erikoisesti Neitsyt Mariaa ja ylistivät hänen pyhyyttään. He kiinnittivät huomiota siihen, että Jeesuksen äiti oli neitsyt, joten synnyttäminen oli tapahtunut puhtaalla, taivaallisella tavalla. Vasta paljon myöhemmin on siitä tullut Rooman kirkon opinkappale. Vaikka fransiskaanit tätä painostivat, ei se herättänyt mitään paheksuntaa, sillä kaikki tahtoivat heitä ymmärtää.

Francescolle oli koko uskonnollinen elämä niin pyhää, kaikki kirkonmenotkin olivat hänelle niin ihmeellisiä, että hän monta kertaa teroitti seuraajilleen, mikä suuri kunnioitus ja rakkaus heillä piti olla kirkonpalvelijoita ja pappeja kohtaan. „Älkäämme näkö mitään syntiä papeissa“, hän sanoi. „Vaikka pappi olisi kurja ja syntinen, ja toiset osoittaisivat häntä sormillaan, niin me fransiskaanit kuitenkin kumarramme hänen edessään, sillä hänellä on etuoikeus jakaa sakramenteja.“ Sakramentti oli Francescolle korkea asia; hän oli suuri ritualisti, mutta ei silti ahdasmielinen. Jos köyhä, kurja ihminen tuli hänen luokseen apua pyytämään, hän saattoi myydä ainoan kirjansa voidakseen auttaa tarvitsevaa. Muut munkit saattoivat moittia häntä, sanoen: „sinä olet liian ajattelematon.“ Kerrankin, kun hän oli erälle köyhälle leskelle antanut

raamattunsa ja veljet olivat häntä nuhdelleet, vastasi hän iloisesti: „mutta tuo leski on lahjoittanut meille paljon enemmän, kaksi poikaansa, jotka kuuluvat munkkikuntaan.“

Fransiskus on ennen kaikkea tunnettu ja rakastettu erinomaisen nöyryytensä ja vilpittömyytensä tähden. Jos kukaan ihminen on ollut nöyrä, on se ollut Fransiskus. Hänessä ei ollut mitään itsekkyyttä, ei teeskentelyä. Toiset veljet saivat näyissään nähdä, mikä ihmeellinen olento hän oli. Kerran muuankin veli näyssään nousi taivaaseen ja katseli enkelien istuimia. Yksi istuin oli tyhjä, ja kun hän kysyi syytä siihen, vastasivat enkelit, että se oli erään korkean enkelin istuin, joka aikojen aamulla lankesi, mutta nyt se on varattu eräälle pienelle, köyhälle Jumalan ihmiselle, Fransiskukselle.

Kerran liittyi nuori poikanen munkkikuntaan. Hän tunsu sanomatonta rakkautta Fransiskusta kohtaan. Hän oli kuullut, että Fransiskus meni öisin ulos rukoilemaan, ja ajatteli: „minun täytyy seurata isä Fransiskusta kaikessa, minä tahdon mennä katsomaan, mihin hän menee yöllä.“ Poika nukkui yhdessä Fransiskuksen kanssa. Eräänä iltana satoi poika oman nuoransa Fransiskuksen vuoteen nuoraan ajatellen, että hän herää, kun Fransiskus vetää nuorasta. Mutta Fransiskus huomasi, mitä poika oli tehnyt, aukaisi solmun ja läksi ulos. Poika heräsi pian ja näki, että pyhä isä oli poistunut. Hän säikähti ja riensi ulos. Oli pieni kappeli puiden luona: poika meni sinne ja näki, että Fransiskus oli polvillaan rukoilemassa, ja kuuli hänen keskustelevan jonkun kanssa. Tarkemmin katsoessaan huomasi poika suuren valon ja näki, että Vapahtaja ja jotkut profeetat, kuten Elias, Mooses ja Johannes, sekä useita enkeleitä oli Fransiskuksen ympärillä ja keskusteli hänen kanssaan. Pieni poika lankesi polvilleen ja kaatui maahan. Kun Fransiskus palasi mietiskelymatkaltaan takaisin, näki hän pojan tajuttomana, nosti hänet syliinsä ja kantoi sisälle. Poika heräsi samalla ja sanoi: „Oi, pyhä isä, keskustelitko sinä Vapahtajan kanssa?“ Fransiskus vastasi: „keskustelin, mutta rakas poikani, älä puhu tästä kellekään. Lupaa se minulle pyhästi.“ Ja poika lupasi, ettei kerro, ennenkuin Fransiskus on kuollut.

Sillä tavalla Fransiskus itse salasi omia saavutuksiaan. Hän ei puhunut mitään, hän oli nöyrä jokapäiväisessä elämässä. Kerran heidän vaeltaessaan oli Fransiskus niin väsynyt, että istui aasin selässä, vaikka tavallisesti muuten käveli. Hänen vieressään kulki veli Leone, joka oli rikkaasta kodista ja ylhäisestä suvusta. Leone myös väsyi vähän, sillä oli kuuma kesäpäivä, ja ajatteli itseksensä: „tietäisivätpä minun sukulaiseni, minkälaista elämää minä vietän: nytkin tässä kävellä tallustelen.“ Tuli kuin pirun lähettämänä tuommoinen ylpeä ajatus. Heti, kun hän oli noin ajatellut, Fransiskus hyppäsi alas aasin selästä ja sanoi: „tule, veli Leone, kuinka minä olen niin ajattelematon ja tyhmä: sinä olet ylhäisestä suvusta, minä vain tavallinen ihminen, istu sinä aasin selkään.“ Silloin Leone lankesi polvilleen Fransiskuksen eteen ja sanoi: „suo anteeksi, rakas isä, minä ajattelin pahasti.“

Sama veli Leone oli Fransiskuksen kaikista rakkaimpia seuraajia. Usein kulkivat he yhdessä. Kerran Fransiskus sanoi hänelle: „sinun pitää kirjoittaa muistiin, mitä nyt sanon. Mikä on kaikista suurin onni? Veli Leone, kirjoita ylös tämä: jos saamme kuulla, että monet, monet ihmiset kääntyvät pois turhasta elämästä, niin suuresti iloitsemme sydämestämme, mutta ei se ole vielä korkein onni. Mutta mikä on korkein onni? Jos saamme kuulla, että kuninkaat ja korkeimmat herrat ovat kääntyneet Jumalan luo, tahtovat olla kaikkien palvelijoita, niin meidän sydämemme riemastuu ja olemme iloisia, mutta tämä ei ole korkein onni, veli Leone. Mutta mikä sitten on korkein onni? Kirjoita tämä muistiin, veli Leone. Korkein onni ei ole sekään, kun teemme ihmeitä, parannamme sairaita käsien päälle panemisella, herätämme kuolleita, jotka ylistävät Jumalaa taivaassa. Tämäkään ei ole korkein onni, kirjoita se muistiin. Mutta mikä sitten on korkein onni? Oi, veli Leone, minä tahdon sanoa sinulle, mikä on korkein onni. Kuvittele, että kuljemme, niinkuin nytkin, talvisena päivänä paljasjaloin, kylmästä väristen, nälästä väsyneinä, toivoen pääsevämme pian määräraikkaamme siihen luostariin, jossa on veljiä; kuvittele sitten, että saavumme sinne nälkään nääntymäisillämme, kuumeen meitä uhatessa, kolkutamme määrättyt kerrat ovea, jolloin lopulta tulee joku veli oven taa ja kysyy: „ketä te olette?“ ja sanomme: „olemme Fransiskus ja Leone, väsyneinä ja nälkiintyneinä“; kuvittele sitten, että luostariveljelmä sanoo: „kuinka te tulette valehtelevaan, kaikki veljet ovat kotona, menkää muuanne, en avaa ovea“; kolkutamme uudestaan ja taas tulee sama veli ja sanoo vihaisesti: „menkää

pois täältä“; kolmannen kerran kolkutamme ja veli sanoo: „ettekö tiedä, että ette pääse tänne: tuossa on spitalisten sairaala, menkää sinne“; kuvittele, veli Leone, että ovenvartijaveli vastaa meille näin; – jos silloin kiitämme Jumalaa siitä, että hän sanoi meille totuuden, koska olemme kaikista kurjempia ihmisiä maan päällä, joille spitaalisten sairaala on liian hyvä, niin se on kaikista korkein onni. Oi, veli Leone, kirjoita tämä muistiin.“

Emme ihmettele, että Fransiskuksen seuraajat häntä rakastivat, että kaikki myönsivät, että oli kuin uusi vapahtaja olisi lähetetty Eurooppaan, sillä hän paransi sairaita, hänen läheisyydessään tapahtui ihmeitä, kuulleessaan hänen sanojaan ihmiset sieluissaan puhdistuivat. Hänen sydämensä oli yhtä ainoaa rakkautta, kaikesta hän kiitti, kaikesta hän iloitsi. Koko luonto oli hänelle ainoa ilon aihe. Itse hän oli soitannollinen, laulua hän rakasti. Ajatellessamme, että pyhä Fransiskus otti laudanpalan kumpaankin käteensä, oli soittavinaan niillä ja samalla lauloi ylistystä auringolle ja luonnolle, emme tiedä liikituksellemme rajaa. Kansanjoukot kuuntelivat häntä, kun hän lauloi ja puhui, linnut tottelivat häntä. Legendat ovat usein todellisempia kuin historia.

Kun hän kerran ekstaasissa rukoili, ilmestyi korkea enkeli hänelle ja iski häneen Jeesuksen Kristuksen stigmat, s.o. ristiinnaulitun haavat. Tämä on joskus muulloinkin tapahtunut katolisen kirkon historiassa. Fransiskus ei tahtonut haavojaan näyttää, hän peitti ne, mutta hänen kuolinvuoteellaan kaikki näkivät mikä armo oli tullut hänen osakseen Vapahtajan puolelta.

Hän sairastui verrattain nuorena ja oli kuollessaan melkein sokea, sillä hän oli itkenyt niin paljon. Hän iloitsi itkemällä, niinkuin suuret viisaat tekevät. Sairastuessaan keväällä v. 1228 hän kysyi lääkäriltä: „Kuinka kauan sinä luulet, että voin vielä elää?“ Kun lääkäri vastasi: „Muutamia kuukausia enää“, niin Fransiskus sanoi: „Niin on minulle ilmoitettu.“ Hän kuoli Assisissa piispan talossa lokakuun 3 päivänä 1228. Siellä hänen viimeiset sanansa olivat: „Tervetuloa, sisar kuolema!“

Paavi Innocentius III oli vain suullisesti vahvistanut fransiskaanimunkkikunnan, mutta myöhemmin paavi Honorius III vahvisti sen eräässä bullassa, julistaen koko kristikunnalle: „Tämä fransiskaanimunkkikunta on oikea munkkikunta, jota Jumala, Vapahtaja ja paavi siunaavat.“ Tämän munkkikunnan vaiheista olisi paljonkin kerrottavana, mutta emme kiinnitä siihen huomiota. Muistakaamme vain, että Suomessakin on ollut „harmaita veljiä“, kuten heitä pukunsa mukaan nimitettiin. Viipurissa ja Köökarissa m.m. oli heillä luostarit. Emme usko, että fransiskaanit olisivat olleet aatteelleen ja alkuperäiselle perustajalleen sen uskollisempia kuin toisetkaan omilleen, sillä tiedämme, kuinka munkkikunnat degeneroituivat ja poikkesivat perustajiensa tarkoituksesta, mutta alkuaikoina fransiskaanit vaikuttivat paljon hyvää. He olivat köyhiä ja yksinkertaisia ja noudattivat Fransiskuksen neuvoa, joka oli merkitty järjestön sääntöihin: „Älkää ottako koskaan rahaa, älkää olko missään tekemisissä rahan kanssa; olkaa köyhiä.“

Mutta vaikka fransiskaanit myönsivät tämän, heräsi pian toisenlaisiakin ajatuksia. Oli veli Elia, Fransiskuksen hyvä ystävä, joka tuumi, että piti olla pyhässä elämässä tilaa tieteellisellekin tutkimukselle ja ajattelulle. Siten syntyi jo Fransiskuksen eläessä kysymys, pitikö luopua kaikesta, eikö ollut muuta arvokasta ihmiselämässä kuin ehdoton köyhyys? Veli Elia tuli oppositiorin johtajaksi. Hän keskusteli pitkälle Fransiskuksen kanssa, joka ei osannut sanoa muuta kuin: „Voi olla niin“. Ja puhuttuaan Jumalan kanssa Fransiskus lisäsi: „Veli Elia saa olla johtajana, minä en osaa lakeja laatia“.

Fransiskaanimunkkeeseen kuuluikin paljon yliopistomiehiä 1200-luvulla Italiassa. Johannes Duns Scotus oli myös fransiskaanimunkki, joka erikoisen terävällä tavalla puolusti kristinuskoa teoreettisesti. Hän on ikäänkuin uuden ajan vapaamielisten ihmisten kirkkoisä, sillä hän uskoi tahdon vapautteen, jotavastoin toinen keskiajan suuri teologi, Thomas Aquinolainen, ei uskonut vapaaseen tahtoon, vaan predestinaatioon, eli että kaikki on edeltäpäin määrätty.

Fransiskuksen ja hänen liikkeensä historia on meille täten sekin selvä esimerkki siitä taloudellisen elämän kaksinaispulmasta, josta emme pääse, niinkauan kuin me ihmiset olemme eri kehitystasolla. Fransiskus itse oli niitä hengen suurmiehiä, jotka osaavat rehellisesti hylätä mammonan kokonaan. Monet hänen seuraajansa osasivat tehdä samoin – ja aina on ihmisyksilöitä, jotka moraalisesti kokonaan kuuluvat Jumalan valtakuntaan.

Mutta suurin osa sivistynyttä ihmiskuntaa saattaa korkeintaan nousta veli Elian tasalle ja ymmärtää, että mammona on asetettava kulttuurin palvelukseen siten vähitellen edistääkseen taivasten valtakunnan asiaa. Tämä on moraalisesti katsoen kiertotie, pitkä ja vaivalloinen, mutta koska se useimmille on ainoa mahdollinen, on lohdutuksemme siinä, että sekin varmasti elämien vieressä johtaa päämäärään, kun ihminen irtautuessaan rahan taikavoimasta itsensä suhteen koettaa käyttää sitä paraimman palveluksessa, minkä hän totuudeksi näkee.